

BROWEN BOOK ONLY

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

**TEXT FLY WITHIN
THE BOOK ONLY**

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198414

UNIVERSAL
LIBRARY

(ಸಜ್ಜಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯ)

೧೫

ಸುಬೋಧ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಹೆಸರು

- ೧ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು
- ೨ ಅಜಾವಿಂಕ
- ೩ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು
- ೪ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ
- ೫ ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರು
- ೬ ಸಾಧ್ವೀ ಸುಕನ್ಯಾ

✱ ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ ✱

ಸು ಬೋಧ ಕು ಸು ಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಾ (ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮು ನ್ನು ಡಿ : —

“ಧಿಗ್ಬಲಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಬಲಂ - ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಬಲಂ ಬಲಂ” ಎಂಬ ಉಚ್ಚಲ ವಾಕ್ಯರತ್ನವನ್ನು ನುಡಿದು, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನ ಬಲವೆಷ್ಟು - ದಿಂಧದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ ಮಹಾಮುಹಿಮರು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಜನ್ಮತಃ ಮಹರ್ಷಿಗಳಲ್ಲ; ಕ್ಷತ್ರಿಯರು! ಮಹರ್ಷಿ ಪದವು ಋಷಿ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿಸುವುದರಿಂದಲಾಗಲೀ, ವಾನ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಂದಲಾಗಲೀ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದಾಗಲೀ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದು. ಆಗಾಧ, ಅತ್ಯಗಾಧ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಈ ಮಹರ್ಷಿ ಪದವನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತವೆನ್ನಿಸುವಂತಹ ತಮ್ಮ ಆಲೌಕಿಕ ತಪಸ್ಸಾನುಭವದಿಂದ ಗಳಿಸಿದರು. ಅಪೂರ್ವವಾದ - ಆಗಾಧವಾದ ಫಲವನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಆಗಾಧ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬೆದರದೆ ಅಲೌಕಿಕ ತ್ಯಾಗಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಿರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿಯೆಂಬುದೇನು ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯೇ? ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು ಮಹತ್ವದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅದೇನು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಊಹಿಸಲಾಗದ ಅನಂತ ವಿಪತ್ತರಂಪರೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೊನೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ದೈವಸಹಾಯ - ಅಪೃಷ್ಟ ಬಲ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಕೇವಲ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು’ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ವುಳ್ಳವರ ಸಂಗಡವೊಂದು ಉಂಟಲ್ಲವೆ? ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂಗಡಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಆಚಾರ್ಯವುರುಷರೆನ್ನು ಬಹುದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಯಾವ ದೈವದ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಯಾಚಿಸಿದವರಲ್ಲ.—ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಫಲ ಉದುರುವುದೆಂದು ಅಂತರಿಕ್ಷದಕಡೆ ನೋರೆಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವರಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. 'ಅಸಾಧ್ಯ' ವೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಶಬ್ದಭಾಂಡಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕೆಂದವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ! ಭಗೀರಥ ಘೀಮಸೇನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಂತಹ ಧೀರೋತ್ತಮರು ಜನಿಸಿದ ಈ ದೇಶೀಯರು ಇನ್ನೂ ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಕೇವಲ ಭಾವದಾಸ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು? ಆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರೂ ಇತರ ಅನೇಕಮಂದಿ ಮಹನೀಯರೂ ಆ ಮಾತನ್ನು ಭಾಷಾ ಭಾಂಡಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸಾಗರವೇ ಹೇಗೆ ತಕ್ಕ ಉಪಮೆಯೋ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಸಮಾನರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಾಮಹಿಮರವರು; ಮಹಾನುಭಾವರವರು.

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಜೀವಿತಕ್ಕೊಂದು ಧೈಯವಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಮಹೋನ್ನತ ಧೈಯವಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಯೋಚನೆಯೂ, ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗದು. ಎರಡು ಕಾಸು - ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನಾರ್ಜಿಸಿ, ನಾಲಕ್ಕಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ-ಮನಸ್ಸಾಕ್ಸಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕಾಲವನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತ, ಧೈಯರಹಿತವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಜೀವನವು ವ್ಯರ್ಥ ಜೀವನವು! 'ದಶೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು

ಗಳಿಸಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಜೀವಿ - ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ನಾನು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆನು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವನು, ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು, ನಾನೀಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ?' ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವಿಚಾರವುಂಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಿಸದಿದ್ದರೆ, ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಧೈಯವು ಗೋಚರವಾಗಲಾರದು. ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಜೀವಿತ ಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಈ ಬಗೆಯ ತಳಮಳವೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಮಹಾ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ ಧೈಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದು. ಒಬ್ಬನನ್ನು ಪಶುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮಾನುಷತ್ವಕ್ಕೆ ತರುವ ಅಂತಹ ಧೈಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿದಾಗ, ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುವು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವಿಾರನಡೆದು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕುದೇ ಪೌರುಷದ ಚಿಹ್ನೆಯು.

ಪ್ರಕೃತ ನಮ್ಮ ದೇಶಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಎರಡು ಕಾಲು-ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಂಟಾಗಿ, ಜನಗಣತಿ (Census) ಯ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ 'ಗಂಡಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಸಂಖ್ಯೆಯುಲ್ಲ; 'ಮುಖದ ಮೇಲೆ ವಾಸೆ ಗಡ್ಡಗಳಿವೆ - ಅದುದರಿಂದ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ - ಗಂಡಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೋಟ್ಯಾವಧಿ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ; ತಲೆಗಳನ್ನೆಣಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿದೆ, ಇಷ್ಟು ಜನ ಬಲವಿದೆ ಎಂದು ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುವ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಈಗ ಬೇಕಾಗಿರುವವರು ಗಂಡಸುತನವುಳ್ಳ ಗಂಡಸರು. ಗಂಡಸುತನವುಳ್ಳ ಗಂಡಸರು ಹೇಗಿರುವರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಗೀರಥನನ್ನು ನೋಡಿ, ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಭೀಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವನನ್ನು ನೋಡಿ; ಅಂಥವರ ಆದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಪರದೇಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕ್ಷುದ್ರತನ ವೋಸ ಕಾಪಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ-ಈ ಲೋಕದ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ರಾಜರನ್ನು ದಿಗ್ವಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು,

ಅಷ್ಟಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಡುಗಲಿಗಳನ್ನಲ್ಲ - ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಸರಿಸಮವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಪ್ತಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಜಯಿಸಿ, 'ಮೂರು ಲೋಕದ ಗಂಡ' ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಪ್ರಚಂಡ ರಣಪಂಡಿತರನ್ನು ಹೆತ್ತ ದೇಶವಿದು. ಭಾರತದೇಶದ ಪೌರುಷ ಪ್ರಕಾಶದ ಧ್ಯೇಯವು, ನಾಲೈಂಟು ಆಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ, ಬಂದಿರಡು ಯಾನಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಂಡುದಲ್ಲ: ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ- ಸ್ತುತಿಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ನಡೆವಿಡ್ಡಿತು. ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು, ಆಗಾಧ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅಭಿನವ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಮಹಾಪೌರುಷ ಪ್ರತಾಪ ನಿಧಿಗಳು. ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು. ಅಬ್ಬತೀಯ ತೇಜಸ್ಸಂಪನ್ನತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಮಹಾಮುನಿಮರು.

ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿದ್ದೂ, ನಾವು ಉನ್ನತ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಉತ್ತಮ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಜೀವಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ನಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ್ಯವಿನ್ನಾರಾ? ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು ನಮಗಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಧ್ಯೇಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಅವರ ಆಗಾಧ ಪರಿಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಕರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕಥಾನುಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು. ವಾಚಕಮಹಾಶಯರು, ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗಿರುವ ನ್ಯಾಭಾವಿಕ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಮುಂದರಿಸಿ, ಈ ಅಷ್ಟಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸ್ವಹಸ್ತಪರಹಸ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನಂಟುಮಾಡುವವರಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜಿಂಗಳೂರು ನಗರ, }
ತಾ|| ೩-೨-೧೯೩೦. }

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಾಮರಾವ್,

ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ

ಅಭಿನವ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ - ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

“ ವಂಶಪರಿಚಯ ”

ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ;
-ಆದ್ಯಂತ ಸೃಷ್ಟೀಮಂಸಲದಲ್ಲೇ, ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ
ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬುದನ್ನು, ಹಿಂದೆ ಜನಿಸಿ
ಲಿಲ್ಲ, ಈಗ ಜನಿಸಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಜನಿಸಲಾರನು ಎಂದರೆ, ಅದು ಅತಿಶಯೋ
ಕ್ತಿಯಲ್ಲ ! ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವೂ ತಪಶ್ಚರ್ಯವೂ, ಅವರು
ಸಾಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವೂ ಅಷ್ಟು ಅಗಾಧವಾದುವು. ಅಮಾನುಷವಾದುವು,
ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುವು ! ತಮ್ಮ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವರು ಯಾವ
ನೆಂಬುದೇವತೆಯ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕುಳಿತು
ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸೆಂದು - ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, ಕಂಬನಿಗರೆದು
ಬೀಡಲಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲಿರಿದು ಯಾಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಗಾಧ ಪರಿಶ್ರಮ ಮಾಡಿದರು.
ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದರು. ದೈವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ - ತಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟ
ಕಲ್ಪತರುವೇನು ಪ್ರಸಾದಿಸಲಿರುವುದೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಾಬದ್ಧ
ರಾಗಿ ಕುಳಿರದೆ, ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆವಾಗಿದ್ದ ತಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ
ಯೋಗ್ಯತೆಯೆಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಪರಮಾವಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೂ
ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರು. ಅವರ ಅಗಾಧ ಪರಿಶ್ರಮಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾವ
ಧಾನವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಅದೃಷ್ಟದಿಂದಲೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು

ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಕೇವಲ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಬರುವ ನಿರುತ್ಸಾಹಜನಕ ವಾದ ಉದ್ಗಾರವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದೃಷ್ಟವಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಒಬ್ಬನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಆ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅವನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲ ಏಕೆ ಇರಬಾರದು'? ಎಂದೂ ಅವರು ವಾದಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವರೆಂದು ಬಲ್ಲೆವು. 'ಅವನು ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯೋಚನೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಇತರ ಅನುಕೂಲತೆಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವುವು ಎಂದಾದರೂ ಏಕೆ ಹೇಳಬೇಕದು' ಎಂಬವರೆಗೂ ಅವರ ವಾದವು ಸಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಒಬ್ಬನು ಏಳುವುದಕ್ಕೂ, ಕೂಡುವುದಕ್ಕೂ, ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೂ, ಉಸಿರಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ದೈವಸಹಾಯವು--ಆರ್ಥಾತ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅದೃಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವುಂಟು. ಆದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದೃಷ್ಟವೆಂಬುದೊಂದು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವುದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಕವಾಗಬಹುದು ಮಾತ್ರ! ತರುವಾಯ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತಕ್ಕದೂ, ಫಲೋದಯ ಪರ್ಯಂತ ನಡೆಯತಕ್ಕದೂ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಸಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದೃಷ್ಟಯೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಿ, ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ಲೋಕವು ಇಂದು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಅಗಾಧ ಪುತ್ರಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದೃಷ್ಟವಶವಾಗಿಯೇ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ನಡೆದು, ತಮಗೆ ತಾವೇ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವವೆಂದು ಜಗದ ಜನರು ನಂಬಿ, ಪ್ರಯತ್ನಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಕುಳಿರುವರಾದರೆ ಜಗತ್ತು ಇಂದೇ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ, ಶೂನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ತಪ್ಪದು! —

ಈ ಅದೃಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಇವುಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಾದ ನಡೆಸುವವರಲ್ಲಿ, ಅದೃಷ್ಟವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ದೈವಬಲ

ಅಥವಾ ಅದೃಷ್ಟ ತಕ್ರಿಸಹಾಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡುವರಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲರಿಗೂ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳು ಕೇವಲ ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಲಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ದೈವಬಲವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ದೊರೆಯಬಾರದು? ದೇವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತರೂ ದೇವರಿಗೆ ಪುತ್ರಸ್ವರೂಪರೂ - ಸಮಾನರೂ ಆದುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲೊಬ್ಬನು ರಾಜನಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಸೇವಕನಾಗಿಯೂ, ಒಬ್ಬನು ಲಕ್ಷಾಧೀಶನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿಯೂ, ಒಬ್ಬನು ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ನವಮೋಹನಾಂಗನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ವಿಕೃತಾಂಗನೂ ಕುರೂಪಿಯೂ ಆಗಿಯೂ ಜನಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುವಂತೆಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತುತ್ತುಕೊಳು ಕಾಣದಂತೆ ಮನೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಂಟಲೆಯುವಂತೆಯೂ, ಆ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ದೈವವು ಮಾಡಿತೇಕೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಜಗದ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವುಂಟೆ? ಹಾಗೆಣಿಸುವುದು ತಪ್ಪು! ಸುಖವಡುವುದು ಅವನ ಅದೃಷ್ಟ - ದುಃಖಾನುಭವ ಮಾಡುವುದು ಇವನ ಅದೃಷ್ಟ ಎಂಬಿರಲ್ಲವೆ? ಆಗ 'ಅದೃಷ್ಟ' ಎಂದರೇನು? ಅವನವನ ಸುಕೃತ ಅಥವಾ ದುಷ್ಕೃತಗಳ ಫಲ ಎಂದಾಯಿತು; ಅಲ್ಲವೆ? ಯಾವನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾನ ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರಾದಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನೋ, ಅವನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವರು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಾಯಕರಾಗುವರು. ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ಆದು ಅವನ ಅದೃಷ್ಟ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸರು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡರು. ಒಂದು ಹಿಡಿ ಅನ್ನ ಹಾಕರು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಹೊಡೆದು ಆಟ್ಟುವರು. ಏಕೆ? ಅದು ಅವನ ಅದೃಷ್ಟ! ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟ ಎಂದರೇನು? ಕರ್ಮ ಫಲ ತಾನೆ! ಹಾಗೆ ಅದು ಅವನವನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಫಲವಲ್ಲ.

ದಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಕೌರವರಣವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದೃಷ್ಟವಾದಿಗಳು, ಯಾವುದನ್ನು 'ಅದೃಷ್ಟಯೋಗ' ವೆನ್ನುವರೋ ಅದು ಕೂಡ ಒಬ್ಬನು ಹಿಂದೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದಂತಾಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಅದೃಷ್ಟ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥವೇನೆಂದು ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅ-ದೃಷ್ಟ! ದೃಷ್ಟವಲ್ಲದುದು! ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದುದು ಯಾವುದೋ ಅದು ಅದೃಷ್ಟ! ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ ದೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಸತ್ಕಲಪೋ ದುಷ್ಕಲಪೋ ಎಂಬುದು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದುದಾದರಿಂದ ಅದು ಅದೃಷ್ಟ! ಅಷ್ಟೆ! ಈ ಅ-ದೃಷ್ಟದ-ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದ - ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ ಯೋಗದಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸತ್ಕಲವುಂಟಾಗಬಹುದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ದುಷ್ಕಲವುಂಟಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲದಾದೇನೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಯದು. ಹಿಂದೆ ಅವನು ಗಳಿಸಿಟ್ಟುದೇನಿರುವುದೋ ಅದು ಮಾತ್ರವೇ ಈಗ ಲಭ್ಯವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟದು. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ಇಂದು ಇಷ್ಟು ಕಾಲಗಳ ಚಕ್ರಬದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ರಸಾಲಫಲವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವುದು. ಅಂದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಬೇವಿನ ಫಲವನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸಿದ್ದರೆ, ಅದೂ ಸಹ ಇಂದು ಚಕ್ರಬದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಗಾಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಬಹು ಕಟುವಾದ ಬೇವಿನ ಫಲವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವುದು ತಪ್ಪದು. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಿದ್ದರೂ ತೀರದು! —

ಅದೃಷ್ಟ - ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಇನ್ನು - ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ನಂಬಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಕುಳಿತರೂ, ಹಿಂದಿನ ಅದರ ಬಲದಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಲಾರದೇ - ಎಂದೂ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹಲವುವೇಳೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ತೀರದು. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಇಂದು ಸಕಲ ಸುಖಾನುಭವಗಳಿಗೆ ಆಕರವಾದ, ಸಕಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ

ದಶೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಯೂ ದೊರೆತಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸುಖಪ್ರದ ವಸ್ತುಗಳೂ ತುಂಬಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖಪಡುವುದು ಇಂದು ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಕ್ಕ ಫಲವಲ್ಲವೆ? ಅವನಿಗೆ 'ಅದೃಷ್ಟ'ದ ಯೋಗವಿರದಿದ್ದರೆ ಆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಫಲವು ಅಷ್ಟುವಾತ್ರವೆನ್ನಬಹುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವೇ ವಸ್ತುಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ; ಆದರೆ ಈ ದೇಶೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ? ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ ಈಗ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಸುಖಪಡತಕ್ಕವರೂ, ಪ್ರಯತ್ನ ಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಪಡೆಯದೆ ಇರತಕ್ಕವರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಯಷ್ಟೆ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೆಂದರೆ, ಜಗನ್ನಿಯಾ ಮಕನು, ಯಾವನೆಂಬುವ ಸತ್ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನೂ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ವೋಸವಿಲ್ಲದೆ, ಸಕ್ಷವಾತಮಾಡದೆ, ಅವನವನ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜೀವನನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಫಲಹೊಂದತಕ್ಕುದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯವು! ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಹಲ್ಲುಗಳಿದ್ದೂ, ನಾಲಿಗೆಯಿದ್ದೂ, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ತುತ್ತನ್ನು ಅಗಿದು ನುಂಗುವಷ್ಟೂ ಪರಿಶ್ರಮಮಾಡಲೇಕೆ, ಅದೂ ಅದೃಷ್ಟ ಫಲವಿದ್ದರೆ ನಡೆಯಲಿ, ಎಂಬಂತಹ ಅಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಅವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆನ್ನಬೇಕಾಗುವುದು.

ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೇವಲ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕೇವಲ ಕ್ಷುದ್ರ ಕ್ರಿಮಿಯಂತೆ ತಕ್ಕಿಹೀನನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ. ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಭಗವಾನನು ಅವನಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಮಾನುಷ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿಕೆಯೇ

ಒಂದು ಅಗಾಧ ಅದೃಷ್ಟ ಘಂಟೆ. ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಅಂತಂಕ್ಷ ವನ್ನು ನೋಡುವ-
 ಜಗಜ್ಜು ಕ್ಷು ವಾದ ಸೂರ್ಯ ಭಗವಾನನನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ, ದಯಾಮಯನಾದ
 ಭಗವಂತನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಅನಂತಫಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಅಮೌಲ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ
 ವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ, ಮೂಸಿಸಿ, ಭಕ್ತಿ ಸಿ ರಸಾನುಭವಮಾಡುವ ಪಂ
 ಜೇಂದ್ರಿಯ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಆ ಅದೃಷ್ಟಯೋಗದ ಫಲವ
 ಲವೆ? ಈ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಲೋಕದ ಮತ್ತಾವ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಇದೆ !
 ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಕೈಕಾಲುಗಳಿವೆ, ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಜಾಯಿಗಳಿವೆ, ಅವುಗ
 ಳಿಂದ ಏನುಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಲು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ
 ವಿಮರ್ಶಕ ಬುದ್ಧಿಯಿದೆ. ತನಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ
 ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಯತ್ನತೀಲನಾಗಲಿ ಎಂಬುದು
 ಭಗವಾನನ ಇಷ್ಟವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೂ ಏಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊ
 ಡುತ್ತಿದ್ದನು. 'ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಅಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ; ಅವನು ಏನು
 ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು. ಅವನಿಗೆ ಭಗವಾನನು ಕೆಲವು
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಕರಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವದ್ಧತ್ತವಾದ ಈ ಸ್ವಾತಂ
 ತ್ರ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮಾರದಂತೆ-ಆ ಲೋಕಪಿತನು ತನಗೆ ಕರಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪವ್ಯಯಗೊಳಿಸದಂತೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ
 ಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
 ಹೊಂದತಕ್ಕುದು ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನತೀಲನಾಗದೆ,
 ಕಾಸುವೀಸಗಳ ಅಾಭ ನಷ್ಟಕ್ಕೂ ದೈವವನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತ, ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು
 ಇತ್ತಲಿಂದತ್ತ ಎತ್ತಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಅದೃಷ್ಟ ಸಹಾಯವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ
 'ಇವನಿನ್ನೆಂತಹ ದೈವಸ್ತುಭರನೋ' ಎಂಬಂತೆ ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು,
 ನಾನು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತನಲ್ಲ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಲ್ಲ, ಕೇವಲ
 ಅಬ್ಬನು, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊ
 ಳ್ಯುವುದು ಶುದ್ಧ ಹೇಡಿತನವು. ಇಂತಹ ಹೇಡಿತನವು ಮಾನುಷತ್ವಕ್ಕೇ ಅಪ
 ಚಾರಮಾಡಿದಂತೆ ತಿಕ್ಕಾ ಹವು. ಮನುಷ್ಯನು ಯೋಗ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ
 ಮಾರಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡದೆ, ನಿಷ್ಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ
 ದೂ, ಭಗವದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರಾಧವಾಗುವುದು; ಅದೂ ಅಕ್ಷಮ್ಯ

ಪಾಪಸಾಧನೆಯಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚವು 'ದೈವನಿಹತ್ಯೆ ಕುರುಪಾರುಷಂ ಆತ್ಮತಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂಬ ಧೈಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಅತಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮುಂದರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪುರುಷಕಾರವು ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾವಿನ್ನೂ ಮೀನು-ಮೇಷಗಳನ್ನೆಣಿಸುತ್ತಾ 'ಘೃತಂವಾ-ಪಾತ್ರಂವಾ' ಎಂಬ ಚರ್ಚಾಮಗ್ನರಾಗಿ, ಪ್ರಯತ್ನ ಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ-ಅಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಲ್ಲ: ಅಲಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಡಹಿಕ್ಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕೈಕಾಲು ಕಣ್ಣು ಮೂಗುಗಳಿಗೇ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಬೇಕು. 'ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದರಿಸುವಾಗ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸಕಲ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಎದೆಯೊಡ್ಡಿ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಳಿದು, ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಜಯವನ್ನು ಕಂಡೇ ಕಾಣುವೆನು-ಹಾಗೂ ಜಯಲಭ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲೇ ದೇಹವನ್ನಾದರೂ ತ್ಯಜಿಸುವೆನಲ್ಲದೆ ಹಿಂಜರಿದು ನಿಲ್ಲೆನು' ಎಂಬ ದೃಢನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಮುಂದರಿಸಬೇಕು. 'ಎಂತಹ ಮಹಾ ಕಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಡೆನು' ಎಂದು ಹಟತೊಟ್ಟು ಕೊನೆಗೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ತ್ರೀ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಲು, ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ ಮುಂದರಿಸಿ.

ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕುಶನೆಂಬ ಒಬ್ಬತನು, ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಈತನು ಬಹುಕಾಲಗಳವರೆಗೂ ಪಿತೃಸಮಾಪದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ತರುವಾಯ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಭೂ

ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ತರುವಾಯ, ಈತನು ಮಾನುಷ ಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತಳೂ, ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳೂ ಆಗಿದ್ದ ವೈದರ್ಭಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮುಣಿಯನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಾಂಬ, ಕುಶನಾಭ, ಅಧೂರ್ತರಜಸ್ಸು, ವಸು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಈ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಕುಶನಾಭನು ಘೃತಾಚಿ ಎಂಬ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ನೂರುವಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನೆಂಬೊಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನಮಾಡಿ, ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಂತಾನವಂತನಾದರೂ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಆತನಿಗೆ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ತರುವಾಯ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನೆೊಬ್ಬನು ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆತನು ಹಾಗೆ ಇನ್ನೂ ಯಾಗದೀಕ್ಷೆ ತನಾಗಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲೇ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಆತನ ತಂದೆಯಾದ ಕುಶನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ-‘ಪುತ್ರನೇ ನಿನ್ನೀಯಾಗದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನಗೆ ಮಹಾ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಪುತ್ರನೆೊಬ್ಬನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ, ಆಕಾಶಕ್ಕೇರಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಪಿತೃ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತನಾದ ಕುಶನಾಭನು ತರುವಾಯ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಅವಭೃತಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಎಂದಿನಂತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಯಜ್ಞಮುಖದಿಂದ ಸುಪ್ರೀತರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಧಾರಣಮಾಡಿ, ಒಂದು ಪುರುಷ ಶಿಶುವನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು. ಕುಶನಾಭನು ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಗಾಧಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದನು. ಈ ಗಾಧಿ ಮಹಾರಾಜನೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರ ತಂದೆಯು. ಈತನು ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿ ಒಹುಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದಮೇಲೆ, ಈತನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತಿಯೆಂಬೊಬ್ಬ ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮುಣಿಯು

ಜನಿಸಿದಳು. ಗಾಧಿರಾಜನು ಆ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಆಗಾಧ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪೋಷಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯ ಕುಲಗೋತ್ರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ವಿವಾಹಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಋಚೀಕನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು, ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಾವಲಂಬನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಗಾಧಿರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಯಾಚಿಸಿದನು. ರಾಜನು ಸುಕುಮಾರಿಯಾದ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ವನವಾಸಿಯಾದ ಆ ಮುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡುಮಾಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ - 'ಮಹನೀಯರೇ, ಒಂದು ಕಿವಿಯು ಕವ್ವಾಗಿರುವ ಸಹಸ್ರ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಗಳನ್ನು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲ ಸಮರ್ಥನಾದ ವರನಿಗೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವಿದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆ ಅಸಾಧ್ಯಪಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಋಚೀಕನು ಹತಾಶನಾಗದೆ, ವರುಣನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಅಷ್ಟು ದಿವ್ಯಾಶ್ವಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಇತ್ತ ಗಾಧಿರಾಜನ ಅರಮನೆಯು ಪುನಃ ಬರಿದಾಯಿತು. ರಾಜಪತ್ನಿಯೂ, ರಾಜನೂ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮಹದ್ರೋಚನಾಪರರಾದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದ ತರುವಾಯ, ರಾಜಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಚ್ಛಿಸಿ, ಋಚೀಕ ಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ಬಲದಿಂದಲಾದರೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಗಬಹುದೋ ಎಂಬ ಆಶೋತ್ತರವು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು, ತನಗಾಗಿ ಸಂತಾನ ಯಾಚನೆಮಾಡಲು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದಳು. ಮಾತೃ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಳಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದ ಪತ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನು ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ತಂತ್ರ ನಿಪುಣನಾದ ಆತನು, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂತಾನ ಪ್ರದವಾದ ಮಂತ್ರದಿಂದ

ಒಂದು ಚರುವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನಪ್ರದವಾದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಚರುವನ್ನೂ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಆತ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂತಾನವೂ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಲೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧ ಚರುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೆ ಭಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂತಾನಪ್ರದವಾದ ಚರುವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯ ಪಾಲಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನ ಪ್ರದವಾದ ಚರುವು ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಪಾಲಿಗೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದ ಋಚೀಕನು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಅನಿವೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ, ನೀನು ಆತುರಪಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿತದಿಂದ, ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕ್ರೂರನೂ ಶಸ್ತ್ರೋಪಜೀವಿಯೂ ಆಗಲುಳ್ಳ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು. ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸು' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಸತ್ಯವತಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟು ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಋಚೀಕನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ- 'ನಿನ್ನ ಮಗನು ಉತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವನು. ಆದರೆ ಈ ಮಂತ್ರಫಲವು ಆತನ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದು ತಪ್ಪದು' ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಂತೆಯೇ ಆಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ಜನಿಸಿದನು. ಆತನ ಉದರ ಸಂಭೂತನಾದ *ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿ ಆ ಮಂತ್ರಫಲವು ಗೋಚರವಾಗಿ, ಆತನು ಶಪಥ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶವನ್ನೇ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ, ರಕ್ತದ ಮಡುಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯನಂತೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಸಾರಂಗತನಾಗಿಯೇ ಜೀವಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ, ಸಂತಾನಪ್ರದವಾದ ಚರುಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದ ಗಾಢಿ ರಾಜನ ಪತ್ನಿಯು, ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದಳು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪರಮ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟನು. ಯೋಗ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯೂ ಗರ್ಭಧಾರಣಮಾಡಿ, ನವಮಾಸ

*ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ ಕುಸುಮ ಒಳನೆಯ 'ಪರಶುರಾಮ' ನ ಜೀವಿತ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಗರ್ಭಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಮುಂದೊಂದು ಶುಭದಿನದ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುರುಷ ಶಿಶುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಕೌತಿಕವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದುದರಿಂದ ಆ ಕುವರನು ಕೌತಿಕನೆಂದೂ, ಗಾಧಿರಾಜನ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಗಾಧೀಯನೆಂದೂ, ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ 'ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೆ'ಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನಾದರೂ ಈ ಕುವರನೇ! ಹೀಗೆ ಮಹಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಂಶ ಸಂಭೂತನಾದ ಈ ಕೌತಿಕನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಅದ್ಭುತವಾದುದು, ಅಗಾಧವಾದುದು, ಮಹಾಮಹಿಮೋಪೇತವಾದುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮ ”

ಮುಹರ್ಷಿಯ ವರಪ್ರಸಾದ ಲಭ್ಯವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ಪುತ್ರಸಂತಾನದಿಂದ ಗಾಧಿರಾಜನು ಪರಮಾನಂದ ಭರತನಾದನು. ತನ್ನಾ ನಿಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಿಗೆ, ಜಾತಕರ್ಮ ನಾಮಕರಣ ಚೌಲ ಉಪನಯನಾದಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಹಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನೆರೆವೇರಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಕೌತಿಕನು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲೂ, ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲೂ ಅದ್ವಿತೀಯನೆನ್ನಿಸಿ, ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸತ್ಪುತ್ರನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೂ, ಬಂಧು ಬಂಧವರಿಗೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಗಾಧಿರಾ ಜನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುರೂಪ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೊಂದಿ ಗೆ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರೆವೇರಿಸಿದನು. ಕೌತಿಕನೂ ಕಾಲಕ್ರ ಮದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರಗಳಿಗೆ ಹಿತಚಿಂ ತಕನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಗಾಧಿರಾಜನ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವು ಹೀಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು, ಅತ್ತ ಜಮದಗ್ನಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮೂಲಕ ಆತನ ದೌಹಿತ್ರ ಸಂತಾನವೂ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ಗಾಧಿ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಕೌತಿಕಿ ಅಥವಾ ಸತ್ಯವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮವ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರದೊಂದಿಗೇ ಸ್ವರ್ಗಪದವಿಗೇರಿದಳು.

ಆಪ್ತವಾತ್ಸವಲ್ಲ-ಕೌತುಕಿಯೆಂಬ ಮಹಾವ್ರಣ್ಯನದಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಹೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಿಂದಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾನು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಸಾಗಿದಳು. ಗಾಧಿರಾಜನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರ ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚರಣೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಂಶಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಗಾಧಿರಾಜನು ಪಕ್ಷೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ವನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ತಪೋನಿರತನಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ತಂದೆಯು ತಪೋವನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆದ ತರುವಾಯ, ಗಾಧೀಯನು ಕೆಲವುಕಾಲ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಹು ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅಗಾಧ ಭುಜಬಲ ಧನಬಲ ಜನಬಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೂ ನಿಷ್ಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಆತನಿಗೆ ಬಹು ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆ ಬೇಸರ ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ಸಾರಿ, ಆತನು ಒಂದು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅನೇಕಾನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದನು. ಆಯಾ ದೇಶಗಳ ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಅಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ-ತನ್ನ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಚಯಗೊಂಡು, ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದ ರಾಜರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ಪುತ್ರಿಷ್ಠಾಂತರಾಗಿ ಮಾರ್ಮಲಿತ ಇತರ ಕೆಲವುಂದಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದುರುಗೊಂಡು, ನಿಶಿತ ಬಾಣಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಘಾತಿಸಿ, ಪಾದಾಕ್ರಾಂತರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ತುಂಬಿ ಹರಿವ ಅನೇಕ ನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಹಲವು ಸರ್ವತಾರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳ ವಿಚಿತ್ರತರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದಗೊಂಡನು. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮಹಾ ಕಾನನಗಳಲ್ಲಿ ಮೃಗಯಾ ವಿನೋದವಿಂದಲೂ ಕಾಲಯಾಪನೆಮಾಡಿದನು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಹಲವು

ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಗೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಲು, ಮುಂದೆ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಒಂದು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮವು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಯಿತು. ಗಾಢೇಯನು ಆವರೆಗೆ ಎಂದೂ ಕಾಣದಿದ್ದ ಆ ಆಶ್ರಮದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಆತನನ್ನು ಆ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು.

ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೇಗು ಸಾಲ ತ್ರೀಗಂಧಾದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯ ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಹಲಸು ಮಾವು ನೇರಳೆ ತೆಂಗು ಮುಂತಾದ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳೂ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆಗಂತುಕರಿಗೆ ಮಧುರವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರವಲ್ಲ - ತಂಪಾದ ನೆರಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಪಾದರಿ, ಪಾರಿಜಾತ ಮುಂತಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸುವ ಲತೆಗಳೂ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಬೆಳೆದು ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳ ಯುಕ್ತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸರ್ವರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಮರಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶುಕಪಿಕಾದಿ ಪಕ್ಷಿ ವರ್ಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡುತ್ತ-ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತ ಕರ್ಣಾನಂದನೇತ್ರಾನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆಶ್ರಮಪ್ರಾಂತವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಶುಭ್ರವಾಗಿ, ಸುಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಮುನಿವಟುಗಳು ಚಿಂತನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಘೋಷವು ಘನ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದೂರಕ್ಕೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಣಗಲು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ನಾರು ವಸ್ತ್ರಗಳು ಶಾಂತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ವಿಜಯಧ್ವಜ ಪಟಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಹೋಮಧೂಮವು ಆ ತಪೋವನ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜಾ ಗಾಢೇಯನು ಕೆಲವು ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲೆಗಳೂ, ಗಿಡಗ ಪಾರಿವಾಳಗಳೂ, ಗರುಡ ಸರ್ಪಗಳೂ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಸ್ಥಿ ವೈರವನ್ನು ಮರೆತು ಏಕತ್ರ ಕೂಡಿಯಾಡುವುವು. ಆ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವು ಆತನಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಕೌತುಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವು ಯಾರದಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ, ಆಶ್ರಮದ ಒಂದೊಂದು ನೋಟವನ್ನೂ

ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ, ಅಶ್ರಮದ ಒಳಭಾಗದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಮುನಿವಟುಗಳು ಬಂದು-“ಗಾಧಿವಂಶ ವಿಭೂಷಿತ ನಾದ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಜ್ಞರಿಸಿ,-“ಮಹಾರಾಜನೇ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯೋದಯದಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ದಯೆಮಾಡಿಸಿರುವ ನೀನು, ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ತಾನು ಬಂದುದು ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮಕ್ಕೆಂಬುದು ಗಾಢೇಯನಿಗೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮಹಾಮುನಿಮರಾದ ವಸಿಷ್ಠರ ಆಹ್ವಾನವು ಬಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಮಾನಸಿಕಮಾಡಿ ಹೋಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೌತಿಕನು ತನ್ನ ಅವಾರಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಮದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಿಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಕವಚ ಕುಂಡಲಾದಿಗಳನ್ನೂ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಅಶ್ರಮ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೌಮ್ಯ ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಮಹರ್ಷಿ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸನಾಸೀನರಾಗಿದ್ದ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಂಪನ್ನರಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಕೌತಿಕನು ಮಹಾಬಲ ಸಂಪನ್ನನಾದರೂ ಏನಯ ವಿಧೇಯತೆಗಳಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆದುಹೋಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಾಧುಭಿವಾದನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು ಆತನಿಗೆ ಸುಖಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಫಲಗಳನ್ನೂ, ತೀತಲೋದ ಕವನನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಿ, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸ ಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಉಚಿತ ವಚನಗಳಿಂದ ಆದರಿಸಿದರು. ಅವರ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಗಾಢೇಯನು-“ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸೂ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳೂ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುವೇ? ತಿಷ್ಯವರ್ಗವು ಕುಶಲವೇ? ಅಶ್ರಮ ವೃಕ್ಷಗಳು ಫಲಭರಿತಗಳಾಗಿವೆಯೇ? ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಕೂಪತಟಾಕಾದಿಗಳು ಜಲಸಮೃದ್ಧಗಳಾಗಿವೆಯೇ? ಅಶ್ರಮವಾಸಿ ವ್ಯುಗಪಕ್ಷಿಗಳೂ ದಾಷ್ಟಕಿರಾತರ ಪೀಡೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿವೆಯೇ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಗಾಢೇಯನ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠರು—‘ಮಹಾರಾಜಾ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆಶ್ರಮವು ಸುಕ್ಷೇಮವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಪಕ್ಷೀ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೂ, ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರಗಳೊಂದಿಗೂ, ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರಬೇಡೆಯಾ? ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಸ್ವರೂಪರಾದವರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಶೇಷ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವನ್ನೂ ಪಕ್ಷಿಸಾತರಹಿತನಾಗಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಭೃತ್ಯರೂ ನಿನಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವರೇ? ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಅದು ಕ್ಷೀಣಿಸದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಏನಿಲ್ಲಾ ರಾಜಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಬೊಕ್ಕಸಗಳೂ, ಮಿತ್ರರೂ ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿರುವವೆ? ಮಹಾರಾಜನೇ ಪ್ರಜಾಸೇವೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಸೇವೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಜಾನುರಾಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆಯಾ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಗಾಢೇಯನು, ವಸಿಷ್ಠರು ಪ್ರಶ್ನಾರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಆ ಬೋಧಪ್ರದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ವಿನಯದಿಂದ—‘ಮಹರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ನನ್ನ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರು, ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ, ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಬಲದಿಂದ ಸಕಲರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದೇವೆ’ ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಹೀಗೆ ಬಹು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಗಾಢೇಯನೂ ವಸಿಷ್ಠರೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ತರುವಾಯ ವಸಿಷ್ಠರು, ಆತನನ್ನು ಕೂರಿತು—‘ಮಹಾರಾಜಾ, ಬಹು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜನಾದ ನೀನು ಬಂದಿರುವೆ; ಇದು ನಮಗೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಭವವು. ಈ ಅಲಭ್ಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನಗೂ ನಿನ್ನ ಈ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಔತಣವಾಡಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಟ್ಟು

ನೆರೆವೇರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದರು. ವಸಿಷ್ಠರ ಆ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಗಾಂಧೇಯನು “ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ನಮಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿರಲ್ಲಾ ! ನೀವು ಈವರೆಗೇ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರೇಮಾದರ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳೂ, ಒಪ್ಪಿಸಿರುವ ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾದಿಗಳೂ ಅತಿಥ್ಯವಲ್ಲವೇನು ! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಲಾಭ ದೊರೆತುದೇ ಮಹಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ವಾದುದು. ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳೇ ನಮಗೆ ಸಮಸ್ತ ವಿಧ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುವು. ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮೆಯೇಕೆ ? ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ದಯವಾಲಿಸಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಅಷ್ಟುವಾತ್ರಕ್ಕೇ ವಸಿಷ್ಠರು ಒಪ್ಪಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾರಿಬಾರಿ ಗೊ-‘ಹಾಗಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ತರುವಾಯವೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ನವಿಷ್ಯಾ ಮನವಿಯನ್ನು ಮಹಾರಾಜನು ನಿರಾಕರಿಸಕೂಡದು’ ಎಂದು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ಗಾಂಧೇಯನು-‘ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ, ನಾವು ತಮ್ಮ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರಾದೆವು. ತಮಗೆ ಅಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ’ ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆಯೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ನಿಂತು, ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಒಡನೆಯೇ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಹೋಮಧೇನುವಾದ ಶಬಲೆಯನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು-‘ಅಮ್ಮಾ ಮಗಳೆ, ಇಗೋ ನೋಡು, ಮಹಾರಾಜನಾದ ಗಾಂಧೇಯನು ಪರಿವಾರ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಅತಿಥಿಯಾಗಿರುವನು. ಈತನಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಔತಣವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಇಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಈಗ ನೀನು, ಈತನಿಗೂ ಈತನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ, ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ದಿವ್ಯಾತನದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜನಾದ ಈತನಿಗಾಗಲೀ

ಈತನ ಅಗಣಿತ ನೈಸೃತ್ಯಗಳಿೞಿ ಯಾವಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮಾ !” ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಮಹಾಮಹಿಮುರಾದ ವಸಿಷ್ಠರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ, ಆ ಕಾಮಧೇನು ಪುತ್ರಿಯು ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದ ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು, ಆ ಮಹತ್ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ, ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ ಆತನ ಸ್ತಂತ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತು ಕಾಮಧೇನುವೇ ನಿಂತು ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ಣಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಮೇಲೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು! ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಾಲಾಸ್ವರಾಸಿಗಳೂ, ನಾಶ್ಚೆಂಟು ಬಗೆಯ ಸಾರು ತೊವೈ ಹುಳಿ ಪರಮಾನ್ನಾಗಗಳೂ, ಗೊಜ್ಜು ಚಟ್ಟಿ ಕೋಸುಂಬರಿಗಳೂ, ಹಲವು ವಿಧದ ಕರಿದ ಜೀಯಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸುಟ್ಟ ಭಕ್ಷ್ಯಫೋಜ್ಯಾ ದಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಪಶ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಾಕು ಸಾಕೆಂಬಂತೆ ತಿಂದು, ಸಕಲರೂ ಇಂತಹ ಆಪೂರ್ವವಾದ ಮತ್ತು ರುಚಿಕರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಾರಭ್ಯ ಕಂಡು ಕೇಳಿದುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ಔತಣ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟರು. ಮಹಾರಾಜನಾದ ಗಾಧೇಯನಂತೂ, ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀ ಜನರೂ, ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತರೂ, ಮಿತ್ರರಾದ ರಾಜಪುತ್ರರೂ, ಇವರೆಂದಿಗಿ ಆ ಆಪೂರ್ವ ಔತಣಗೊಂಡು, ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮಗ್ನನಾಗಿ, ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ, —‘ಪೂಜ್ಯರೇ, ನೀವು ಮಾಡಿಸಿದ ಈ ಔತಣವು ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದುದು. ನಿಮ್ಮ ಅದ್ಭುತ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಾವಧಿ ಮರೆಯುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅತಿಥಿಯಾದ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇನ್ನೊಂದುಂಟು. ಅದನ್ನೂ ತಾವು ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ತಮಗೆ ಸಹ ಸ್ವಾರು ಇತರ ಧೇನುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು. ಧೇನು ಕುಲಕ್ಕೆ ರತ್ನಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾಮಧೇನುಸೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಜನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದುವು ಎಂಬ ಧರ್ಮವು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದುದಲ್ಲವಷ್ಟೆ !” ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠರು, ನಗುತ್ತಾ—“ಮಹಾರಾಜಾ, ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳೆ ಏಕೆ, ಲಕ್ಷಾ ವಧಿ-ಕೋಟ್ಯವಧಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನೀನೊಂದು ವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದಾದರೂ, ಈ ಧೇನು ರತ್ನವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡಲಾರೆನು—ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿಗಳೂ, ಹೆಚ್ಚೇನು, ಎಷ್ಟಾರವಾದ ನಿನ್ನೀ ಸಾವ್ರಾಜ್ಯವೂ ಇದನ್ನು ದೊರಕಿಸಲಾರವು. ರಾಜನೇ, ತಪೋನಿರತನಾದ ನಾನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಹವ್ಯವನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ಕನ್ಯವನ್ನೂ, ನನ್ನ ನಿತ್ಯಾನುಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರ, ಅತಿಥಿಯಜ್ಞ, ಬಲಿ ಹರಣ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಈ ಧೇನುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು. ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾಗಿ, ನನ್ನೀ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದು ನನ್ನ ತಪೋಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು; ದೇವದತ್ತವಾದ ಇದನ್ನು ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ, ರಾಜನಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಕುಂದಲಿಲ್ಲ—“ಮಹರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಕೇ, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯ ಹಾರ ಕಾಲ್ಪಡಗಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಎಂಟು ನೂರು ರಥಗಳನ್ನೂ, ಉತ್ತಮ ಚಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣದ ಗೆಜ್ಜೆ ಕೋಡು ಕೋಳಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾರ ಪಿತಾಂಬರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಪ್ರಾಯದ ಹಸುಗಳನ್ನೂ ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು. ಇದೊಂದು ದಿವ್ಯ ಧೇನುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಪುನಃ ಅಂಗಲಾಚಿಕೊಂಡನು. ಆಗಲೂ ವಸಿಷ್ಠರು—“ರಾಜೇಂದ್ರಾ, ನೀನು ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಈ ಧೇನು ಮಾತ್ರ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಇದೇ ನನ್ನ ಧನವು, ಸರ್ವಸ್ವವು, ಹೆಚ್ಚೇನು! ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾದುದು. ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೂ, ವ್ರತನಿಯಮಾದಿಗಳೂ ಇದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ತಪೋನಿರತನಾದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಬೇ

రేణువులకి ఒప్పిస్తున్నావని, నన్ను సంభ్రాంతిగా చేసింది. అది నీకు తెలియదు. రాజా, సుమ్మనే ఏకే శ్రమపడవే? ఇదు నిన్ను గొప్పగా చేశారు. నానిదన్ను, ఎందరినీ కలిగిస్తాను" అందు నుడిదరు.

మహారాజునాద తన్ను ఇచ్చేయి, కేవల వనవాసియాద ఒప్పి మునియింద తుజ్జీకరిసల్పట్టుదే. అ ధేనువిన మేలిద్ద అమిత ఆకాంక్షే చేసింది, ఇవ్వుగళింద గాధేయను బుద్ధిగేట్టం తాగి - పనాదరాగలి, బలాత్కారచిందలాదరణ, అదన్ను అపహరిసి, దక్కిసికేలెళ్ళి బీకేందు ధలగేండును. ఒడనే హగ్గగళింద కట్టి అదన్ను ఎళిదుకేండు నడయిరేందు స్వేసికరిగే ఆజ్ఞాపిసిదను. రాజాజ్ఞే, ముందే కేళువుదేను! ధటరు, నాలు హగ్గగళింద ఆ దేవలీకాద ధేనురత్నవన్ను బంధిసి ఎళియతేడగిదరు. ఆగలా ధేనువు ఆత్మనాద మాడుతా—“అక్కటా ఇదేని దుస్థితియు! నాను యారిగే, పను అపరాధ మాడిదేను? ననగేకే ఈ బంధనవు వ్రాస్తవాయితు? మహాత్మరాద వసిష్ఠరిగే నన్ను మేలిద్ద ప్రితి య బరతేయు బత్తితే? ఇదేని అత్యుచారవు!” అందుకేండ్లి తు— మహాత్మరే, ఇదేను రాజభటరు హగ్గగళింద కట్టి, తమ్మింద అగలిసి నన్ను ఎళిదుకేండు హోగొత్తిరువరల్లా! ఏకే లుదా సీనరాగిరువిరి. నన్ను కృ బిట్టిరా!” అందు వ్రాధిసితు. ఆ గోమాతేయ మోరేయన్ను కేళి, వసిష్ఠరు—“అమ్మా నానేను హేళలి! నిన్నింద బహు బగేయింద లుపకృతనాద నాను నిన్నన్ను హేగే బిడలి? ఆదరే, ఈగ మహా బలకాలియణ, అక్షోణిణి పతియణ, ధనుర్ధారియణ ఆద ఈ రాజను బలాత్కారవాగి నిన్నన్నేళి దేయ్యలు తేడగిరువను. రాజనాద ఇవనన్ను బ్రహ్మణనాద నాను హేగే నివారిసలి! ఇతురంగబల సమీతనాగి కుమాగప్రవ త్కనాద ఈతనన్ను నన్ను తపేబలచింద నిగ్రహిసబహుదాదరణ రాజనాద ఈతనన్ను ప్రజేగళాద నావు ఎదురిసలాగదు. అదు

ಧರ್ಮವಲ್ಲ' ಎಂದರು. ವಸಿಷ್ಠರ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ನಂದಿ ನಿಯು—'ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಇದೇನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನ ಶಸ್ತ್ರಬಲವು ತಮ್ಮ ತಪೋ ಬಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಂದಿಗಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಾದೀತೆ? ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸೆಲ್ಲಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತೇಜಸ್ಸೆಲ್ಲಿ? ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದೆದುರಿಗೆ, ಈ ದುಷ್ಟ ರಾಜನ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೃಣಪ್ರಾಯವಲ್ಲವೆ! ಏಕೆ ಶಂಕಿಸುವಿರಿ. ತಾವೇನೂ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ. ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ, ಈ ದುರಾತ್ಮನ ಕೊಬ್ಬಡಗಿಸಿ, ಬಂಧನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು' ಎಂದಿತು.

ವಸಿಷ್ಠರು, ಶಬಲೆಯ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು.—'ಅವ್ಯಾಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಅವಯವಗಳಿಂದಲೇ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಈ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸು' ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಒಡನೆ, ಆ ಧೇನುವು ಒಂದು ಸಾರಿ ಹುಂಕರಿಸಿ ಮೈಯನ್ನು ಕೊಡಹಲು, ಅದರಿಂದ ಪಲ್ಲವರೆಂಬ ವೀರಭಟರ ಸೈನ್ಯವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ, ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲತೊಡಗಿತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಮಹಾ ರೋಷಾಕ್ರಾಂತನಾದ ರಾಜನು ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ವಧಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವರು ಹತರಾದರೆಂಬ ವೇಳೆಗೆ, ಆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಮೈಯಿಂದ ಪುನಃ ಶಕರು ಯವನರು ಮುಂತಾದ ಸೈನ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಉದ್ಭವವಾಗಿ, ರಾಜನ ಅಸಂಖ್ಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿತು. ಗಾಧೇಯನೂ ಸಹ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಆ ಅಸಿಮೈನ್ಯವನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಶಬಲೆಯು ವಸಿಷ್ಠರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ನವೀನ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಕಾಂಭೋಜರು, ತುರಷ್ಯರು, ಹಾರೀತರು, ಕಿರಾತರು ಎಂಬ ಮಹಾ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಸಂಖ್ಯಬಲವು ಉದ್ಭವವಾಗಿ, ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿತು. ಗಾಧೇಯನು ಮಹಾ ರೋಷದಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ, ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವೂ ಈ ತಪಸ್ವಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯು

ತ್ತಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ರಾಜನ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ ವಿವಿಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಸಿಷ್ಠಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನೇ ಘಾತಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೋದರು. ಆ ದುರಾತ್ಮರ ಕೇಡಿಗ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು, ಕೋಪದಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಹುಂಕಾರಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋದರು. ಒಂದೆಡೆ, ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಹತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ತನ್ನ ನೂವರು ಪುತ್ರರೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯ ಗುಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದಾರೆ. ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನಾ ಪರಾಭವಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಆ ಧೇನುವೂ ವಸಿಷ್ಠರೂ, ಏನಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಿಂತಿವ್ವಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮಹಾರಾಜನು, ಬಹು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡನು. ತನ್ನ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಹಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಕೊಬ್ಬಡಗಿತು. ಹಲ್ಲುಕಿತ್ತ ಸರ್ಪದಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾದನು. ಇದಾದಮೇಲೆ ರಾಜನು, ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜೋ ವಿಹೀನನಾಗಿ, ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದಂತೆ ನಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನ ದಂಭದರ್ಪಗಳು ಅಡಗಿದುವು. ಸೈನ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ನಿರ್ನಾಮರಾದರು. ವೈಯೆಲ್ಲ ಝರ್ಝರಿತವಾಯಿತು. ಈ ಪರಾಭವಗಳಿಂದ ಆತನು ಬಹು ಹಣ್ಣಾಗಿ, ನಾಚಿಕೆಯೂ ದುಃಖವೂ ತರಂಗ ತರಂಗವಾಗಿ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿರಲು ಉಪಾಯಕಾಣದೆ, ಬಹು ಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರು ಹೋಗಲಾಗಿ ಉಳಿದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಅವನನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಂತ್ರಿ ಸಾಮಂತರಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ; ತಾನು ತನ್ನ ಅಷ್ಟು ಪರಾಭವಕ್ಕೂ ಆಕರವಾದ ಆ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

“ ರಾಜರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ”

ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಗಾಢೇಯನು, ಸಿದ್ಧ ಚಾರಣರಿಂದಲೂ, ಕಿನ್ನರ ಕಿಂವುರುಷಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವಿತವಾದ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವ

ತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಯಂಕರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಲು, ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮಹಾನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆತನ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿಗೇ ಮೆಚ್ಚಿ, ವೃಷಭಧ್ವಜನಾದ ಶಂಕರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ-‘ರಾಜನೇ, ಇಂತಹ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀನು ಸಾಧಿಸಲಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ವಸ್ತುವಾವುದು? ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವೇನುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಗಾಢೇಯನು-‘ಪ್ರಥೋ ಮಹಾದೇವ, ನೀನು ನನಗೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯವಾದರೆ, ನನಗೆ ಅಶೇಷ ಧನುರ್ವೇದವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸು. ಸಮಸ್ತ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ದೇವ ದಾನವರೂ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳೂ ಯಾವ ವಿಶಿಷ್ಟಾಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ವಶವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಇದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು’ ಎಂದನು. ಶಂಕರನು, ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಹಸನ್ಮುಖವಿಂದ ‘ತಥಾಸ್ತು’ (ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ) ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆತನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅಂತರ್ಧಾನವಾದನು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ಗಾಢೇಯನಿಗೆ, ಈ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಲಾಭದಿಂದ, ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಪೌರುಷವು ಪುನಃ ಉದಯವಾಯಿತು. ರುದ್ರನ ವರಬಲದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಅಹಂಕಾರಾದಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ, - ‘ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ವಿರನಾರಾ! ಇಂದು ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ, ಅವನ ಆ ಧೇನುವನ್ನು ಎಳೆತರುವೆನು’ ಎಂದು ಅಟ್ಟಹಾಸಮಾಡುತ್ತ, ಪುನಃ ವಸಿಷ್ಠಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪ್ರಳಯಾಂಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಯಂಕರ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಜ್ವಾಲಾ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಆ ತಪೋವನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದುವು. ಅದರ ಬೀಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಲೆವನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ಮುನಿಗಳೂ, ವಟುಗಳೂ, ಮುನಿಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಗಿಡ ಪೊದರುಗಳಲ್ಲಡಗಿದ್ದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಪ್ರಾಣಾಭೀತಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಲಾಯನವಾದುವು. ಗಾಢಿಪುತ್ರನ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಆ ತಪೋವನವನ್ನು ನಿರ್ಜನ - ಮರು

ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದುವು. ಕೋಮಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಲತಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾದುವು. ಈ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯು, ವಸಿಷ್ಠರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಅವರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಡುಮರುಗಿ, ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಮುನಿವಟುಗಳನ್ನೂ,—‘ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ - ಓಡಿಹೋಗಬೇಡಿರಿ, ಬನ್ನಿರಿ. ಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದುಷ್ಟರಾಜನ ಕೊಬ್ಬುಡಗಿಸಿ, ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸುವೆನು’ ಎಂದು ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ, ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ರಾಜನು, ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೂ, ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದನು. ಆಗ ವಸಿಷ್ಠರು—‘ಎಲವೋ ಕೇಡಿಗನೆ, ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಆಶ್ರಮವನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ! ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬು ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು. ತಕ್ಕ ತಿಕ್ಕೆಯಾಗದೆ ಅದು ಇಳಿಯದು. ಬಾ, ನಿನ್ನೀ ಅಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಈಗಲೇ ದೊರಕಿಸುವೆನು’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆತನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ, ಹೊಗೆಯಾಡದ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆಯೂ, ಬೇರೊಂದು ಯಮದಂಡವೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ, ಅದ್ಭುತ ತೇಜೋಮಯವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು,—‘ಎಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಪೌರುಷ ಪ್ರತಾಪಗಳೆಲ್ಲ, ತೋರಿಸು’ ಎಂದು ಹುಂಕರಿಸಿ ನಿಂತರು.

ಕೇವಲ ಸಶುಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದ ಶಕ್ತಿಯೆಷ್ಟೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಗೋಚರವಾದೀತು! ಗಾಧಿವುತ್ರನು ಒಡನೆ, ಮಹಾ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ, ಪ್ರಳಯಕಾರಿಯಾದ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲನುವಾದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಸಿಷ್ಠರು—‘ಎಲವೋ ಅವಿವೇಕಿಯೇ, ಏನೆಂದು ತಿಳಿದೆ! ನಿನ್ನ ಹುಲು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವೆಯಾ? ಈಗೊಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷ ಪ್ರತಾಪಗಳ ಒರತೆಯನ್ನೇ ಬತ್ತಿಸುವೆನು ನೋಡು’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ತಮ್ಮ ಕೈ

ಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಬೀಸಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ ಯಂತೆ ಜಾಜ್ಜಲ್ಯಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಆ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವು ನೀರಿನಿಂದ ಆರಿ ಕಾಂತವಾದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದಾಹಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು. ತನ್ನಾ ಅಸ್ತ್ರವು ಹಾಗೆ ವಿಫಲವಾದುದು ಆತ ನಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಛಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಆತನು, ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದ ರಂತೆ, ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರ, ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರ, ಸರ್ವತಾಸ್ತ್ರ, ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರ, ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಶುಸತಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಯಾವ ಒಂದೊಂದು ಅಸ್ತ್ರವೇ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಅನೇಕಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ, ವಸಿಷ್ಠರಾಗಲೀ, ಅವರ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವಾಗಲೀ ಲವಮಾತ್ರವೂ ಜಂಕಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲಂತೂ ಗಾಧಿಪುತ್ರನ ರೋಷಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಉಳಿಯ ಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಮಾನವ, ಗಾಂಧರ್ವ, ವೋಹನ, ಸ್ವಾಪನ, ಜೃಂಭಣ, ಮಾದನ, ಸುತಾಪನ, ವಿಲಾಪನ, ಶೋಷಣ, ದಾರಣ, ವಜ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾಶ, ಕಾಲಸಾಶ, ವರುಣಸಾಶ, ಪೈನಾಕಾಸ್ತ್ರ, ದಯಿತ, ದಂಡಮೆಂಬಿವುಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮಚಕ್ರ, ಕಾಲಚಕ್ರ, ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರಗಳೆಂಬ ಆಯುಧ ವಿಶೇಷಗಳ ನನ್ನೂ, ವಾಯವ್ಯ, ಮಧನ, ಹಯಗ್ರೀವಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನೂ, ಕಂಕಾಳ ಮುಸಲಾಯುಧಗಳೆಂಬುವುಗಳನ್ನೂ, ವೈವ್ಯಾಧರ ಕಾಲಾಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಮಹಾ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ದಾರುಣ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಘೋರ, ಕಾಪಾಲ, ಕಂಕಣಾದಿಗಳೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಗಳನ್ನೂ, ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಆ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ವಸಿಷ್ಠರ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವು ನುಂಗಿ ನಿಂತಿತು. ಮಾನುಷ ಲೋ ಕಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಹಲವು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ವಿಫಲವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಗಾಧೇಯನು ಮಹಾ ರೋಷಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ,—‘ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು’ ಎಂದು ಹುಂಕರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಉಜ್ಜುಗಿಸಿದನು. ಆತನ ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತ ದಿಗ್ಭೀ ವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರಾದಿಗಳೂ ನಡನಡಗಿದರು. ಮೂರು ಲೋಕವೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋಯಿತು. ಆದರೇನು! ಧೀರೋತ್ತಮ

ರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು, ಯಾವ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ತವಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಳಪಡದೆ, ಎಂದಿ ನಂತೆಯೇ ಶಾಂತಮನಸ್ಕತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮಾ ಉಜ್ವಲ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು.

ಕೌತಿಕನಿಂದ ಸಮಂತ್ರಕವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದಲೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಸಿಷ್ಠರ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದ ಮುಂದೆ ಅದರ ಆಟವೂ ನಡೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದಂಡವು ಅದನ್ನೂ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ಆ ದಂಡದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದೊಡ ನೆಯೇ ಇತ್ತ ವಸಿಷ್ಠರ ದೇಹವಾದ್ಯಂತವೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಜ್ವಾಲಾ ಮಯವಾಗಿ ತೋರಿಸಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ, —‘ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಈ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಾಗಿ ದಯೆಮಾಡಿ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಆಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗಾಢೇಯನು ವಿಶೇಷ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದಿದ್ದ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನುಂಗಿದ ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು - ಅಗಾಧವಾದುದು. ಮಹಾತ್ಮರೇ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಸಿಷ್ಠರೂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಿಂದ ತಮ್ಮ ಲ್ಲಾಂಟಾಗಿದ್ದ ಜ್ವಾಲಾಮಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸುಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಆಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಸ್ತ್ರರಾಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೂ ಹಾಗೆ ವಿಫಲವಾ ದುದು, ಗಾಢೇಯನನ್ನು ಕೇವಲ ಹತಾಶನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು.—‘ಛೀ ಇದೇ ನೀ ದುರವಸ್ಥೆಯು! ಮಹಾ ತೀಕ್ಷ್ಣಗಳಾದ ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಇಂತಹ ಪರಾಜಯವೆ! ಸಿಶ್ಯಸ್ತ್ರನಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತೇಜಸ್ಸಿನೆದುರಿಗೆ, ಈಶ ದತ್ತವಾದ ಈ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ವಿಫಲವಾದಮೇಲೆ, ಇನ್ನೀ ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜವನ್ನು ಸುಡಬೇಡವೆ! ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ಈ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿಗೆ; ತೇಜ ಸ್ಸೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸೇ! ಬಲವೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಬಲವೇ! ಸಾಕು, ಮ ನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಕರ್ತವ್ಯಮೂಢನನ್ನಾಗಿಸುವ ಈ ಕ್ಷಾತ್ರ ಸ್ವಭಾವವು ಇನ್ನು ನಾಶವಾಗಲಿ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇನ್ನು ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ನನ್ನ

ಜನ್ಮಧ್ಯೇಯವಾಗಿರಲಿ!" ಎಂದು ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು.

ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೂ, ಅವರ ಹೋಮಧೇನು ವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಕ್ಷೆಯೂ, ಆತನಿಂದ ತೊಲಗಿ ಹೋದುವು. ರಾಜ್ಯದ ವಿಚಾರವು ಆತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೇ ಬರದಾಯಿತು. ಈಗ ಆತನ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಶತಾಧಿಕ - ಸಹಸ್ರಾಧಿಕ ತೇಜಸ್ಸಂಪನ್ನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು - ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆಯೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುವುದು. ಎಂತಹ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ - ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವೊದಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅದರಲ್ಲೇ ದೇಹಪಾತವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ-ಎಂತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸತಕ್ಕುದೇ ಸರಿ! ಎಂದು ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪತ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಪೋನಿರತನಾದನು. ಶ್ವಾಸಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಕಾಲ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದನು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆತನಿಗೆ ಹವಿಷ್ಯಂದ, ಮಧುಷ್ಯಂದ, ದೃಢನೇತ್ರರೆಂಬ, ಸತ್ಯವಂತರೂ ಧಾರ್ಮಿಕರೂ ಮಹಾ ಪುರಾತನ ಶಾಲಿಗಳೂ ಆದ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಮರೆತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವಂತೆ! ಆಗ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಬಂದು—'ಎಲೈ ಕೌತಿಕನೇ, ನಿನ್ನೀ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀನು ರಾಜರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವೆ! ಇನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜರ್ಷಿಯೆಂದೇ ಗೌರವಿಸುವರು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಡಿದ ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಗಾಂಧೇಯನಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗದಿದ್ದು ದಂತಿರಲಿ; ಅತಿಶಯ ಲಜ್ಜೆಯುಂಟಾಯಿತು—'ನನ್ನ ಇಷ್ಟಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲವು ಇದೇಯೇ!' ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಆದರೂ ಇದು ಆಗದ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂ

ತಹ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಕಾರಣವು ಒದಗಿದರೂ ಆತನು ಹತಾಶನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಪುನಃ ತಪೋನಿರತನಾದನು.

ಗಾಧಿವಂಶ ಸಂಭೂತನಾಗಿ ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಕೌಶಿಕ ಮಹಾರಾಜನು, ಕೇವಲ ಕಾನನ ವಾಸಿಗಳಾದ ಮುನಿಜನರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಕಷ್ಟ ಜೀವಿತವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನಷ್ಟೆ! ಮುಂದೆ ರಾಜನಾಗದಿರುವ ಆತನಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ನಾಮವೂ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಶೋಭಿಸದು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಜ್ವಲವಾದ ಆದರ್ಶವನ್ನಿಟ್ಟು, ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಪರಮಮಿತ್ರನಾಗಿರುವ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು 'ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ' ಎಂಬ ಪವಿತ್ರನಾಮದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುವುದೇ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆತನನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೆಂಬ ಸಾರ್ಥಕ ನಾಮದಿಂದಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ರಾಜರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೂ ಋಷಿಕುಲದಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನ್ವಿತೀಯರಾಗಿಯೇ ಶೋಭಿಸಿದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

“ತ್ರಿಶಂಕುಸ್ವರ್ಗ”

ರಾಜರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಇತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕೃತ ನಿಶ್ಚಿತರಾಗಿ ಅಗಾಧ ತಪೋನಿರತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಆತ್ತ, ಅಯೋಧ್ಯಾರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶಜನಾದ ತ್ರಿಶಂಕುವೆಂಬ ರಾಜನು ಈ ಶರೀರದೊಂದಿಗೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಶರೀರ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಉದಯಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಆತನು, ತನ್ನ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು, ತನ್ನ ಮನೋವಾಂಛಿತವನ್ನು ಅರುಹಿ, ಅದರ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಯಾಗ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ

ವಾಯಿತು.-‘ಇದೇನಿದು ? ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಾಂಧೀಯನು ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಂದನು, ಇಂದು ಲೋಕಭೀಕರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನು. ಈಗ ಈ ರಾಜನಾದರೋ, ಸಶರೀರ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಇದೇಕೆ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲವು ಹೀಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎರಡೂವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಆಚರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ? ಇದೇನು ಕಾಲಗತಿಯೋ !’ ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ ವಸಿಷ್ಠರು ವಾದಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ ಕ್ರಿಶಂಕುವನ್ನು ನೋಡಿ —‘ರಾಜನೇ ನೀನೆಂದರೇನು, ಸ್ವರ್ಗವೆಂದರೇನು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಶರೀರದಿಂದಲೇ ಏರುವುದೆಂದರೇನು ? ಇದು ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏಕೆ ಶ್ರಮಪಡುವೆ ! ಬೇಡ. ನಿನಗದು ಲಭ್ಯವಾಗದು. ಸುಮ್ಮನಿರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಗುರುಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ತಿರಸ್ಕೃತನಾದರೂ, ಕ್ರಿಶಂಕುವಿಗೆ ಆ ಆಪೇಕ್ಷೆಯು ಕುಂಠಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು, ಅವರ ನೂರು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದೂ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಶ್ರದ್ಧಾಳುವೂ ಗುರುಭಕ್ತನೂ ಆದ ಆ ರಾಜನು, ಆ ನೂರೂವಾರು ಗುರುಪುತ್ರರಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ,—‘ಪೂಜ್ಯರೇ, ನಾನೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಕುಲಗುರುಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪಿತೃವರ್ಯರೂ ಆದ ವಸಿಷ್ಠರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ. ಆದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯಾಂತರ ತೋರದೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸೂರ್ಯ ವಂಶದವರ ಕುಲ ಪೌರೋಹಿತೃವು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಿರುವುದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಮಾಡಿಸಿದಿರುವ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ತಾವೆಲ್ಲವೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ! ನಾನು ಸಶರೀರ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಒಂದು ಮಹಾಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಪುತ್ರರೂ, ತಪೋಧನರೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ ಆದ ತಾವು, ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಉದರಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

ತ್ರಿಶಂಕುರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಅವರಿಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದುದೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು—'ಎಲೈ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಾದ ರಾಜನೇ, ಈ ಅಸಾಧ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಅವಿವೇಕವು ನಿನಗೇಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾ ತಪೋಸಿಧಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕುಲಗುರುಗಳೂ ಆದ ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ತೀರ್ಥರೂಪರು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ನಾವು ತಾನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಸ ಬಲ್ಲೆವು! ಅವರೇ ಮಾಡಿಸಲಾಗದಿದ್ದ ಯಾಗವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅಪಮಾನಪಡಿಸತಕ್ಕುದು ಸಾಧ್ಯವೇ! ಹೋಗು ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿರು' ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಗುರುಪುತ್ರರಾದಿದ ಆ ಮಾತು ರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ—'ಪೂಜ್ಯರೇ, ನನ್ನ ಕುಲಗುರುವು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆಂದು ಅವರ ಪುತ್ರರಾದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀವೂ ಹೀಗೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಿರಿ. ಆಗಲಿ; ವತ್ತಿಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ, ಎಂತೂ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರನು. ನೀವು ಸುಖವಾಗಿರು' ಎಂದು ನುಡಿದನು. ರಾಜನ ಈ ಮಾತು ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಗಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿತು. ಒಡನೆ ಆ ಮುನಿಪುತ್ರರು ಕೋಪಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ—'ಎಲಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಧಮ. ಎನೆಂದು ಬೀದಿಗಳುತ್ತಿರುವೆ! ಗುರುದ್ರೋಹ ಕರವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಉದ್ಭಟತನದ ಫಲವಾಗಿ - ಹೋಗು ಚಂಡಾಲನಾಗಿ ಹೋಗು' ಎಂದು ಶಾಪನಿತ್ತು, ಆತನ ಮೇಲೆ ಶಾಪ ಜಲವನ್ನೆರೆಚಿ ಆಶ್ರಮ ದೊಳಕ್ಕೆ ಕೊರಟುಹೋದರು. ಅವರ ತಪಸ್ಸುಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೆಂಥಾದೊಡಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಣದಲ್ಲೇ, ತ್ರಿಶಂಕುವಿನ ದೇಹವಾದ್ಯಂತವೂ ಅಂಗಾರ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ, ಆತನ ರಾಜತೇಜವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಆತನು ಧರಿಸಿದ ಅಮೌಲ್ಯ ಪಟ್ಟುವಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಮಸೀಮಯವಾಗಿ ಒರಟಾಗಿ ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ಕಂಪಿನಿಂದ ನಾರತೊಡಗಿದುವು. ಧರಿಸಿದ ವಜ್ರ ವೈಧೂರ್ಯಮಯವಾದ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕವ್ವಾದುವು. ಆತನ ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳು ಉದುರಿದುವು. ದೇಹಚರ್ಮವು

ಒರಟಾಗಿ, ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದ ತ್ರಿಶಂಕುವು ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದನು. ಆತನನ್ನು ಕಂಡ ಮಂತ್ರಿಸಾಮಂತರೂ, ಪರಿಜನಪುರಜನರೂ ರಾಣೀವಾಸದ ನಾರಯರೂ ಭಯವಟ್ಟು, ಸವಿಾಪ ನೇರಲು ಆಸಹ್ಯ ಗೊಂಡು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತ್ರಿಶಂಕುವು ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅಪ್ರತಿಭನಾದರೂ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಧೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಛಲವೇರಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಆ ದುರ್ಗತಿಗೆ ತಂದ ಅವರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿಯನ್ನಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಹುಟ್ಟಿತೊಟ್ಟು ತನಗೆ ಯಾರು ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಒಡನೆ, ರಾಜರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ವಸಿಷ್ಠರ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷಸಾಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿಂದಲೇ ತಪೋನಿರತರಾಗಿರುವರು, ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಆ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಾವಂತವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ತ್ರಿಶಂಕು ಮಹಾರಾಜನು ಪರಮ ನೀಚವಾದ ಚಂಡಾಲ ರೂಪವಿಂದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು--“ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ನಿನಗೆ ಈ ದುರ್ಗತಿಯುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಚಂಡಾಲತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದೇಕೆ? ನೀನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ದುದೈವಿ ತ್ರಿಶಂಕುವು, ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಮರುಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ--“ಮಹಾತ್ಮರೇ, ನೂರಾರು ಯಾಗಗಳನ್ನೂ ಹಲವು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಈ ಶರೀರದೊಂದಿಗೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಒಂದು ಯಾಗ ಮಾಡಿಸಿರೆಂದು ನನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಅವರು ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕಾರ್ಯವೆಂದರು. ತರುವಾಯ ಉಸಾಯ ರಹಿತನಾಗಿ, ಅವರ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ

ಮಾಡಿಸಲಾರವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಜಂಡಾಲ ನಾಗೆಂದು ಘೋರ ಶಾಪವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದೀಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ, ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ನನ್ನ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗ ಕಾಣದೆ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ತಮಗ್ಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನುದ್ದರಿಸಿ ಧರ್ಮವಿರೋಧವಲ್ಲದ ನನ್ನಾ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸಮರ್ಥರು ತಾವೇ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಮತ್ತಾವ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸದಾಚಾರತೀಲನಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಇಂತಹ ದುರ್ಗತಿಯೊದಗಿತು. ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು? ಮುಖ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ದೈವ ಒಲವಿಲ್ಲದೆ, ಘಟಕಾರಿಯಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅದೃಷ್ಟ ಬಲವಿಹೀನನಾದ ನನಗೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯವೂ ಯಶಸ್ಸೂ ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು! ಮಹಾತ್ಮರೇ, ಹೀಗೆ ದೈವಹತಕನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವೆಂಬ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಹೊರತು ನನಗೆ ಅನ್ಯಥಾ ಗತಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಪುನಃ ವಾದಕ್ಕೆ ರಗಿದನು.

ಹೀಗೆ ದೀನತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಡಾಲ ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಆ ತ್ರಿಶಂಕು ರಾಜನ ದುರ್ದಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾ ದಯಾಳುವಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ವ್ಯದುಹೃದಯವು ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು.—ಮಹಾ ರಾಜಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ, ಭಯಪಡಬೇಡ. ನೀನು ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕನೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಇನ್ನು ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ ಈ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿ. ವಸಿಷ್ಠರೂ - ಅವರ ವೃತ್ತರೂ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ - ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಯಜ್ಞವು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನುಡಿದರೋ ಅದೇ ಯಜ್ಞವನ್ನೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಸಶರೀರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಾವುಧ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು! ನಿನ್ನೀ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿರಲು ವೇದವಿದರಾದ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಈಗಲೇ ಕರೆಸುವೆನು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಒಡನೆ ಸಮರ್ಥ

ರಾದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಸಕಲ ಯಜ್ಞ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ತಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು,—
 ಎಲೈ ಬಾಲಕರೇ, ನೀವು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕರೆದು ಬನ್ನಿರಿ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಆ ಋಷಿಗಳಿಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಮುನಿಗಳನ್ನೂ - ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ವಿಧ್ವಂಸರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಹಾಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ. ನೀವು ಹಾಗೆ ಕರೆಯುವಾಗ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಆ ನನ್ನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅನಾದರಣೆ ಮಾಡಿ, ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದ ಸಕ್ಷ ದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇನ್ನು ಹೊರಡಿದಿರಿ, ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಡಿ' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಆ ಅಪೂರ್ವ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

ತಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ತಿಷ್ಯರು ಲೇಶವೂ ತ್ರಸ್ತನೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಹೊರಟು, ಎಲ್ಲಾ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಸಕಲರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಸಶರೀರ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ-
 ಚಂಡಾಲ ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಆ ರಾಜನಿಂದ ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ವಿಸ್ವಾಮಿತ್ರರು ಮಾಡಿಸಲಿದ್ದ ಆ ಅಪೂರ್ವ ಯಾಗದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೌತುಕಗೊಂಡು ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರಾದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ಆದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಹೇಳಲಾರದೆ ಬರುತ್ತೀವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಕರೆದಾದವೇಲೆ ತಿಷ್ಯರು, ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರನಿದ್ದ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಬಂದು ಅವರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಮಹಾ ವಿಸ್ವರೂ ತೀವ್ರ ವ್ರತಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಹನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆಚರಣೆಯು ಅವರನ್ನು ರೇಗಿಸಲು, ಅವರು—'ಏನನ್ಯಾಯವಿದು! ವೇದವಿಧಿಯಂತೆ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳವನಿಗುಂಟು? ಇಂದು ಈ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಪುರೋಹಿತನಂತೆ! ಚಂಡಾಲನು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಂತೆ!

ಅಹಾ ಎಷ್ಟು ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ? ಈ ಅಪೂರ್ವ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕರಾದ ಯುಷಿಮುನಿಗಳಾದರೂ ಹೇಗೆ ಆ ಹವಿಶ್ಯೇಷವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವರೋ, ನೋಡಬೇಕು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ! ಎಂದು ನುಡಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಬಂದು, ಅವರವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯರು, ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ನುಡಿದ ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರ ಮತ್ತು ಮಹೋದಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮುನಿಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಒಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣಗಳೂ ತಿರಸ್ಕಾರ ಸೂಚಕಗಳೂ ಆದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಮಹಾ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, — 'ಯಾರ ತುಟಿಗೂ ಹೋಗದೆ, ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡನ್ನೂ ಹಾರೈಸದೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ ಆ ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಕೊಬ್ಬು ಪೆಚ್ಚಿ ರಜೆಕು. ದುರಹಂಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪರದೂಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿಬಾರದು. — ಇಗೋ ಯಾರು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ದೂಷಿಸಿದರೋ ಆ ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರು ನೂರ್ವರೂ ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾಗಿ ಕಾಲವಾಶ ಬಂಧಿತರಾಗಿ ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸ್ಪಡಲಿ - ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಎಳು ನೂರು ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ರೂಪುಳ್ಳವರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಶ್ವಾನವಾಂಸಭಕ್ಷಕರಾಗಿ ದುಷ್ಟಜೀವನವನ್ನು ಹೊರೆಯಲಿ! ಮತ್ತು ಆ ಮಹೋದಯನೂ ಲೋಕನಿಂದಿತನಾಗಿ ಹೀನವಾದ ಬೇಡಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ವ್ಯಗವಧೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನಾಗಲಿ' ಎಂದು ಕಾಪವಿತ್ತರು. ಶುಗ್ರ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಅವರ ಆ ವಾಕ್ಯವು ತಕ್ಷಣವೇ ಫಲಕಾರಿಯಾಯಿತು. ವಸಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರೂ, ಆ ಮಹೋದಯನೂ ಒಡನೇ ಭಸ್ಮೀಭೂತರಾಗಿ ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಇತರ ಸಕಲರೂ ಅವರ ಸ್ತುಭಾವಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ, ಅಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಅಜ್ಜಿಗೆ

ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಬೆದರಿ, ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯವಿಧೇಯತೆಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ತರುವಾಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ—'ಎಲೈ ಸಜ್ಜನರೇ, ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳೇ, ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಗಳೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಈತನು, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶಸಂಭವನಾದ ತ್ರಿಶಂಕುವೆಂಬ ರಾಜನು. ಧಾರ್ಮಿಕನು, ಮಹೋದಾರಿಯು. ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾತನು. ಈತನಿಗೆ ಸಶರೀರ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದ ಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕಿರುವನು. ನಾನೂ ಸಹ ಆ ರೀತಿ ಅದನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಈಗ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅಂತಹ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಈತನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಕಲರೂ, ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿದವರಾದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಏನೂ ಹೇಳದೆ, ಯಜ್ಞಾಂಗವಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂಥವೆಂಬುದನ್ನು ಹಂಚಿ ಕೊಂಡು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯತೊಡಗಿದುದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಮುಖ್ಯ ಪೌರೋಹಿತೃವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಗುರು ಶಾಪದಿಂದ ಜಂಡಾಲ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತ್ರಿಶಂಕುವು ಯಜ್ಞವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಸಕಲ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೂ ಹೋತೃಗಳೂ ಇತರ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗವೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮಂತ್ರತ್ರಂತ್ರಾದಿ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅತಿಶಯ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲ ನಡೆದಮೇಲೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು, ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿದರು. ಅದರೆ ಬಹುಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಯಾ

ವ ದೇವತೆಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳ ಈ ವರ್ತನವು ಮಹಾ ತೀವ್ರಸ್ವಭಾವದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರನ್ನು ರೇಗಿಸಿತು. ಒಡನೆ ರೋಷಾರುಣಲೋಚನರಾದ ಅವರು, ಹೋವೋಪಕರಣವಾದ ಸ್ತುವವನ್ನು ಕೈಯಿಂದಿತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ದೀಕ್ಷಿತನಾದ ತ್ರಿಶಂಕುವನ್ನು ಕೂರಿತು-‘ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹವಿದಾರ್ಥನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಲೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನು ಮಂತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕರೆದುದಾಯಿತು. ಅವರು, ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ; ಅಸೂಯಾಪರರಾದ ಅವರು ಬಂದರೇನು, ಬಾರದಿದ್ದರೇನು? ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಷ್ಟು! ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆಷ್ಟು! ಇನ್ನು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಗೊಡವೆಯೇಕೆ? ಬಾ, ನಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ತಪಸ್ಸಾವು ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೀನಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನ ತಪೋಬಲವನ್ನಾದರೂ ಈ ದೇವತೆಗಳು ನೋಡಲಿ!’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ‘ಇಗೋ ಹಿಡಿ, ನನ್ನೇ ತಪಸ್ಸಾವು ಧ್ಯಾನವನ್ನು! ಈ ಬಲದಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ಭೌತಿಕ ದೇಹದೊಂದಿಗೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಡು’ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಹಾಗೆ ನುಡಿದುದೇ ಸಾವಕಾಶ: ಸಕಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ, ತ್ರಿಶಂಕುರಾಜನು ತನ್ನ ಚಂಡಾಲ ದೇಹದೊಡನೆ ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಕೂರಿತು ಏರತೊಡಗಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಮಸ್ತರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿದ ತ್ರಿಶಂಕುವು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆ ಸಂಗತಿಯು, ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಒಡನೆ ಆತನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು-‘ಎಲೈ ತ್ರಿಶಂಕುವೇ, ಗುರುದೋಷ ಪಾತಕವನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಅವರ ಶಾಪದಿಂದ ಚಂಡಾಲ ದೇಹಧಾರಣೆಮಾಡಿದ ನೀನು, ಈ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ: ಈ ಪುಣ್ಯಲೋಕವಾಸವು, ನೀಚ ಜನ್ಮದಿಂದ ದೂಷಿತನಾದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿರಿಯದು. ಇನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ, ನಿನಗೆ ಸಹಜ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಆ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬೀಳು’ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಇಂದ್ರನಾಡಿದ ಆ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ತ್ರಿಶಂಕುವು ನಡುಗಿಹೋದನು. ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅವನು ಅವಶವಾಗಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಪ್ರಚಂಡ ವೇಗದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಲಾ

రంభిసినను. ఆ పరిస్థితియు ఆతనిగే అతిశయ భయప్రదవగాలు. ఆవను తత్కలిసుత్త—‘జ్ఞో, మహర్షిగళీ బిద్ధ - బిద్ధ, నన్నన్ను రక్షిసి, రక్షిసి, ఎందు కఱిగిశొండను.

మహా తపస్సంపన్నురాద విశ్వామిత్రుర టుగ్ర తపస్సిన మఱి మేయన్ను కురితు, పరమాశ్చర్యపడుతా, ఆ సంబంధ సంభాషణయల్లీ మగ్గురాగి కుళితిద్ద ఆయాగ సభియల్లిద్ద వరిగే,—‘జ్ఞో మహర్షిగళీ, బిద్ధ - బిద్ధ - రక్షిసి - రక్షిసి’ ఎంచీ ఆత్మనాదవు కేళిసితు. ఎల్లరంతయో ఆ మాతన్ను విశ్వామిత్రురఱి కేళిదరు. తమ్మ టుద్దేశ శాధనేగే ప్రాప్తువాద ఆ విఘ్నవు ఆవరన్ను విశేష క్షోవాక్రాంతరన్నాగి మాడితు. తక్షణ ఆవరు—‘నిల్లు, నిల్లు, త్రిశంకువే నీనిరువల్లియో నిల్లు’ ఎందు గర్జిసూత్తా బలద హస్త వన్ను మేలకృత్తి. ఆల్లిద్ద మహర్షిగళ్లరఱి అతిశయ కౌతుక దింద - గాబరిగిండు న్నోడుత్తిరలు.—‘ఎల్మీ నీను, ఆ బడ ఇంద్రన స్వర్గలోకకే బీడదవనాదరీ ఱ్ఱోగలి. నీనిరువల్లి యో ఒందు స్వర్గలోకవన్ను సృష్టిసూత్తేనే’ ఎందు నుడిదగు. టుత్తర దిక్కినల్లి ధ్రువ నక్షత్రవు శాశ్వతవాగి ఇరువంతయో, దక్షిణ దిక్కినల్లి త్రిశంకువన్ను నిల్లిసి, ఆవన సుత్తలఱి, బ్రహ్మ సృష్టియల్లిరువంతయో; సప్తర్షి మండలవన్ను ఇతర ఱలవు నక్షత్రగళనన్ను టుంటుమాడిదరు. ఈ నఱతన స్వర్గకే ఒబ్బ ఇంద్రనన్ను నీయమిసబీకేంబ యోజనీయుంటాగలు-బీడబీడ. ఈ త్రిశంకువే ఆల్లిగే ఇంద్రనాగిరలి, ఎందు నిశ్చయిసి, ఆతనిగే అనుజరఱిగిరబీకాద దేవతా వర్గవనన్ను క్రమవాగి సృష్టిస అారంభిసినరు. ఈవరేగఱి విశ్వామిత్రురు మాడుత్తిద్ద కార్య గళన్ను అలక్ష్మ్యభావదింద న్నోడుత్తిద్ద దేవతేగళు ఈగ మాత్ర బహు గాబరిగిండురు. ఆ తపస్సిద్ధరు ఁను మాడబల్లరు, ఁను మాడలారరు ఎంబ సందోహవు ఆవరిగే టుళియల్లిల్ల. ఒడనే ఇంద్రాది దేవతేగళ్లరఱి సకల ఖ.షిగళనన్ను ముందిట్టుకొండు,

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು-‘ಮಹಾತ್ಮರೇ ಮಹನೀಯರಾದ ನೀವೂ ಹೀಗೆ ಕೋಪಕ್ಕೆ ವಶರಾಗಬಹುದೇ? ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರಾದ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಧರ್ಮವಾವುದಿದೆ? ಗುರುಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಜಂಡಾಲ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಈತನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲ ಸ್ಥಳವು ಹೇಗೆ ದೊರೆತೀತು? ಇದನ್ನಾದರೂ ನೀವು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಡವೆ?’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ನಯವಿನಯಗಳಿಂದ ಜೇಡಿದ ಅವರ ಹಿತವಾಕ್ಯವು ಆ ತಪೋಧನನ ಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗಿಸಲು, ಅವರು-‘ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಯುಷಿಗಳಿರಾ, ನನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದ ಈತನಿಗೆ ನಾನು ಸಶರೀರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಕ್ಷೇರಿಸುವೆನೆಂದು ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ಆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಈಗ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಲೋಕವೂ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳೂ ಇತರ ಲೋಕಗಳಿರುವವರೆಗೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ. ಆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈ ತ್ರಿಶಂಕುವೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಅಳಿಕೊಂಡಿರಲಿ, ಇದಕ್ಕೆ ನೀವು ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಕೂಡದು’ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ತ್ರಿಶಂಕುವು ಆ ನೂತನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕಕ್ರಗಳ ನಡುವೆ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಗುರುದ್ರೋಹಕ್ಕಾಗಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಂತು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ! ಆದರೂ, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆತನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸದಂತೆಯೇ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದಂತೆ! ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರ್ಗವೂ ದೊರಕದೆ, ಇತ್ತ ಭೂಮಿಗೂ ತಗುಲದೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಂತಹ ತ್ರಿಶಂಕುವಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ-ತ್ರಿಶಂಕುಸ್ವರ್ಗ-ಎಂದು ಕರೆವ ರೂಢಿಯು ಬಂದಿರುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

“ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು”

ಗುರುಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದ ತ್ರಿಶಂಕುವಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಗತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಆಗಾ

ಧ ತಪೋಧನವೂ ವ್ಯಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗಿನ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ-“ಅಕಟ, ಎಂತಹ ದುರಂತಕಾರ್ಯವು ನಡೆದುಹೋಯಿತು! ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಗ್ರ ತಪೋನಿರತನಾದ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಕೇವಲ ಕ್ರೋಧ ವೋಹಗಳನ್ನು ಸಹ ಜಯಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆ ನಲ್ಲ-ಇಂತಹ ಅಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ ನನಗೆ ಮಹರ್ಷಿಪದವು ಲಭಿಸುವುದೇ? ಕ್ರೋಧವಶನಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಶಾಪದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟೀಕರಿಸಿ ಅಗಾಧ ಪಾಪ ಸಂಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಾನು, ಇನ್ನು ಯಾವ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು! ಛೇ. ಆತ್ಮುಷ್ಣತ ಧೈಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೋರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ತಿಲನಾದ ನನ್ನ ದಾಧ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿಯೇ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದು ವೋಪಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲ!” ಎಂದು ಒಹು ಹೊತ್ತು ಚಿಂತಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ,-“ಆಗಲಿ, ಇನ್ನು ಹೀಗೆ ಮರುಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾದಿತು? ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ರಮಣಿಯವಾದ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು, ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಯಥೋಚ್ಛವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲವ್ಯಾನ, ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ ಮುಂತಾದ ನಿಷ್ಠೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ವಿಶ್ವಾವಿತ್ರರು ಈ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಲೇ-ಇತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬ ರಾಜನು ಅಧಿನಿತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ಒಂದಾನೊಂದು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಯಾಗ ಕಾಲೆಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಯಜ್ಞ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಯಜ್ಞ ಪಶುವು ಎಲ್ಲಿೋ ಕಳುವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಪುರೋಹಿತನು,-ಹೇ ಗಾಧರೂ ಮಾಡಿ ಅದೇ ಪಶುವನ್ನೇ ಹುಡುಕಿತರಬೇಕು. ಅದು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ

ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೇ ಯಜ್ಞ ಪಶುವಾಗಿ ಯೂಪಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತೃವಿಗೂ ಆತನ ದೇಶಕ್ಕೂ ಬಹು ಹಾನಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಂಬರೀಷರಾಜನು ಬಹು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಕಳೆದುಹೋದ ಯಜ್ಞ ಪಶುವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದನು. ಅದು ಎಲ್ಲೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನಾಡರೂ ಕೊಟ್ಟು ಯಜ್ಞ ಪಶುವಾಗಿರಲು ಸಮ್ಮತಿಸಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಭೃಗುತುಂದವೆಂಬ ಒಂ ದಾನೊಂದು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಋಜೀಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಪುಷ್ಪಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಆತನ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಸಹಸ್ರ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ಧನ ಕನಕವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಬಹು ವಿನಯದಿಂದ ಯಾ ಚಿಸಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಸಿರತನಾದ ಆ ರಾಜನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಹಾನುಭೂತಿಗೊಂಡನಾದರೂ, ದಂಪತಿಗಳಾದ ತನುಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರದನಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆನೆಂದನು. ಒಡನೆ ಆ ಪುಷ್ಪಿಯು ಭಾರ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗನಮೇಲೆ ತನಗೆ ಬಹು ಪ್ರೇಮವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಾನು ಕೊಡಲಾರೆನೆಂದಳು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಅವರ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಶುನಶ್ಯೇಫನೆಂಬುವನು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು-ರಾಜನೇ, ಇನ್ನೇಕೆ ಸಂದೇಹಪಡುವೆ? ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ನಮ್ಮಣ್ಣು ನನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲ-ತಾಯಿಯು ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಡಲಾರಳು. ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮ್ಮತಿಯೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಕೊಡು, ನನ್ನ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಅಗಣಿತ ದ್ರ ವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿಸು. ನಡೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞ ಪಶುವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಹೊರಟನು. ಅಂಬರೀ ಷನು, ಶುನಶ್ಯೇಫನ ಮಾತಾವಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಧನ ಕನಕ ಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಹೊರಟನು.

రాజ్యాభిముఖులవారి ప్రయాణమాడుత్తిద్ద అంబరీషన మా గమధ్యదల్లెఁ విశ్వామిత్రులు తపస్సుమాడుత్తిద్ద పుష్కర తీర్థవై దొరయితు. రాజను విశ్రాంతిగొల్పుత్తిద్ద సందర్భవన్న నోడి, శునశ్యేఘను తన్ననోదరమావందిరాద విశ్వామిత్ర మునిశ్చరరన్న సవూపిసి, తన్న దుర్గాతియున్న కురితు వేరొరియిట్టుకొండను. ఆ బాలకసిగి ప్రాప్తవాదే దుస్థితిగాగి మరుగి, దయాళుగళాద విశ్వామిత్రులు, మధుస్యందనే వేదలద తమ్మ మక్కళన్ను కరీదు,-పర దేతియాద ఆ బ్రాహ్మణ బాలకసిగి ప్రాణదాన మాడలు, నిమ్మల్లి యారాదరేంబ్బరు అంబరీషంజన యాగకే యూప పశువాగి హోరి గిరేందు సలకకొట్టరు. ఆ మాతన్ను కేళిద ఆ మునిపుత్రులు- 'తందేయీ, హొట్టియల్ల కుట్టిద మక్కళన్ను బలికొట్టు పరర మక్కళన్ను కావాడువచ్చిదేంతక నీతియు! యావ ధర్మవు? ధర్మసాధనేగాగియల్లవే పరీక్షకారాది సత్కార్యగళన్ను మాడతక్కదు! దొరస పుత్రరన్న-పరరిగాగి వధిసువుదు యావ ధర్మవు? ఇదు మృష్యాన్నవు సిద్ధవాగిరువాగ ఆదన్న బిట్టు, శ్వాస మాంసవన్ను భక్షిసువంతే అకార్యవాగువచ్చిదెవే?' అందరు. కాలప్రేరితరా గియోరి ఎంబంకే తమ్మ పుత్రులు నుడిద ఈ మాతు, బహు తీక్షణ ప్రకృతియ విశ్వామిత్రుగి ఒడనే అగాధ క్షోణపవన్ను కుట్టిసితు. తమ్మ అభిప్రాయకే వ్యతిరక్తవాగియూ, తమ్మ మాతన్ను ఆక్షిపిసి యూ నుడిద తమ్మ మక్కళ ఆ మాతుగళన్ను కేళి ఆవరు ప్రయత్న పూర్వక సాధనేమాడుత్తిద్ద శాంత స్వభావవు నాశవాగిహోరి, శు. శ్రోధవు జ్వాలా రణపవాగి హోరకొమ్మ సాగితు. ఆగ లవరు, అదర వేగవన్ను తడమకొళ్ళలారదె,-'ఎలూ. దురుళిరరా, నీజరిరా, ధర్మసూక్ష్మ విచారపిల్లదే. తందేయాద నన్ననొల క్ష్యమాడదే నిర్భయరాగి ఇంతక క్రూర వాక్యగళన్నుడిద నీవు, వసిష్ఠ పుత్రరంతేయీ భస్మీ భూతరాగి, ఇండాలు జన్మవన్నేత్తి టద యిసి, శ్వాసమాంస భక్షకరాగి సావిర వషగళవకిగి ఈ భూమి

ಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತ ನರಳಿರಿ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಶಾಪ ಜಲವನ್ನು ಅವರಮೇಲೆ ಎರೆಚಿದರು. ಮತ್ತು ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಶುನಶ್ಯೇಫನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು-‘ಮಗೂ ಬೆದರಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆನು. ನೀನು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯೂವಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿದಾಗ, ಈಗ ನಾನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಡುವ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು. ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರ ಉಪೇಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರಲ್ಲದೆ, ರಾಜನಿಗೂ ದ್ವಿಗುಣಿತ ಯಜ್ಞ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸುವರು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಾಡಿ, ವಿಭೂತಿಯನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ತರುವಾಯ ಶುನಶ್ಯೇಫನು ಧೈರ್ಯಗೊಂಡು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ತರುವಾಯ ಅಂಬರೀಷನು, ಜರುಗಿಸಿದ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಶುನಶ್ಯೇಫನು ಯೂವಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಾಗ್ಗೆ, ಮಾಡಿದ ಸೋತ್ರಪಾಠದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಇಂದ್ರೋಪೇಂದ್ರರು, ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆ ಯಜ್ಞಾಚರಣೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದ್ವಿಗುಣಿತ ಫಲವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದರು.

ಶುನಶ್ಯೇಫನಿಗೆ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೋಪಾಯವನ್ನು ಭೋಧಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ತರುವಾಯ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಕೋಪಭರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ತಮ್ಮಿಂದ ಜರುಗಿ ಹೋದ ಅಗಾಧ ದುರಂತ ಕೃತ್ಯವನ್ನು, ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂತಾಪಗೊಂಡರು. ಕೋಪದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದ ತಮ್ಮ ಅಶಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮರುಗಿದರು. ತರುವಾಯ ಇಂಹಕ ವಿಘ್ನಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೊದಗದಿರಲೆಂದು ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಲಚರಿಸಿದನು. ಅವರ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದುಸ್ಸಹವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಬಳಿಗೆಹೋಗಿ ವೊರೆಯಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರು. ಆತನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು-‘ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ, ಇದುವರೆಗೆ ಕೇವಲ ರಾಜರ್ಷಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ

ನಿನಗೆ, ಈಜೆಗಿನ ನಿನ್ನ ಆಗಾಧ ತಪಃ ಫಲವಾಗಿ ಪುಟವದವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಲಿ-
ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ' ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಗೃತ್ಯನಾದನು.

ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತನಾಗಿ ಬಂದು ವರಪ್ರಾಪ್ತನಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆ
ಬಗೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಮರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷವೇ ಆಗಲೀ ವ್ಯಸನವೇ ಆಗಲೀ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ-ಎಂದಿನಂತೆ ಅವ
ರು ತಪೋಪಿರತರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಮಹಾವ್ರತಸಿದ್ಧರಾಗಿ ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಮನೋದಾಢ್ಯವನ್ನು ಪಂಚಕ್ಷಿಸಲಾ, ದೇವತೆಗಳ
ಕಡೆಯಿಂದ ಸುತ್ತೊಂದು ಪಂಚಕ್ಷಿಯು ನಡೆಯಿತು. ದೇವವೈಕೈಯರಾದ
ಅಪ್ಸರೆಯರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಮ ಸುಂದರಳಾದ ಮೇನಕೆಯು ಅವರ ದಾಢ್ಯಪರೀ
ಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಕೇವಲ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗಳ
ಳಾಗಿ, ಯೋಗ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಮಾಧಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಕುಳಿತಿಡ್ಡಾರೆ.
ಬಾಹ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಆ ಪೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೇನಕೆಯು, ಮನ್ಮಥ
ವಸಂತರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಅವರ ಆ ತಪೋವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ವಸಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡನೆಯೇ ಆ
ಉಪವನ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಲತೆಗಳೂ ಪುಷ್ಪಿತಗಳಾಗಿ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರತೊ
ಡಗಿದುವು. ಶುಕನಿಕ ಚಕ್ರವಾಕಾಶಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮನೋಹರ ಗಾನಮಾಡ
ಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ತುಂಬಿಗಳ ಯುಂಕಾರವೂ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.
ವಾತಾವರಣವೇ ಆತಿಶಯ ವೋಹಕವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಮಾ
ಧಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗಿಯೋಯಿ
ತು. ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ, ಎದುರಿಗೆ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ
ವಾದ-ಅದ್ಭುತ ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಮೇನಕೆಯು,
ತನ್ನ ನಡೆ ನೋಟಗಳಿಂದ ಆ ವನಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ಬೆಳಗುಮಾಡುತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ
ಗೊಚ್ಚರಳಾದಳು. ಆಕೆಯ ಕಾಲುಂಗುರಗಳ ಘಲ್ಲು ಘಲ್ಲೆಂಬ ಶಬ್ದವೂ
ಮೃದುವಾದ ಸುಮನೋಹರಗಾನವೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿ
ಸಿದುವು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಅಪ್ಸರೆಯ ದೇಹಸೌಂ
ದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿದಂತೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾದರು. ಮನ
ಸ್ಸು ಮಾಂಸದಾಸೆಯಿಂದ ಗಾಳದಲ್ಲಿ ತಗುಲಿಕೊಂಡ ಮಿಾನಿನಂತೆ, ವಿಷಯ

ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ತಗುಲಿತು. ಒಡನೆ ಉನ್ನತರಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು, ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ-“ಎಲೈ ನಾರೀಮಣಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಅಗಣಿತ ರೂಪರಾಸಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನವು ಸೂರಿಹೋಗಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವೋಹಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಆ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಳೆ! ಒಡನೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕಾಲ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯೋಪಭೋಗ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಆಕೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂಚೇಂದ್ರಿಯ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಸಕಲವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಶುವು ಜನನವಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೊಂದುದಿನ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವೂ, ತಾವು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸಿನ ವಿಚಾರವೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಒಡನೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ, ಕಾಮವಶರಾಗಿ ತಾವು ಎಂತಹ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದೆವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಮನಸ್ಸು ಬಹು ಕಳವಳಗೊಂಡಿತು. ಅಗಾಧ ಧೈಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ತಾವು ಕೇವಲ ಕಾಮ ವೋಹಗಳನ್ನು ಬಯಸಲಾರದೆ, ಇಂದ್ರಿಯವಶರಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಭವಣಿಗಳನ್ನು ಬಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ, ಬಾಂಬಾರಿಗೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ-ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜೇಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಬಹು ಕೋಪಗೊಂಡು ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲಡಿಯತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು-“ಛೆ, ನಾನು ವೋಹವಶನಾಗಿ ಎಂತಹ ಕೃತ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸಿದೆ? ಇಂತಹ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನನಗೆ ಮಹತ್ವದವಿಯು ಎಂತು ಲಭಿಸಿತು!” ಎಂದು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ತನಗೆಲ್ಲಿ ಶಾಪಕೊಡುವರೋ ಎಂದು ಶಿಶುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತತ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೇನಕೆಗೆ, ಬೆದರಬೇಡವೆಂದು ಅಭಯವಿತ್ತು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತಪೋವಿಘ್ನಕಾರಿಯಾದ ವಾತಾವರಣವುಳ್ಳ ಆ ವನಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಹಿರಿಯಾಯ

ಪರ್ವತ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ದೃಢವ್ರತ ನಿಷ್ಕರಾಗಿ ಪುನಃ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಅಂದಿನ ತಪಸ್ಸಿನ ಜ್ವಾಲೆಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತಿಶಯ ಭಯಪ್ರದವಾಯಿತು. ಬಡನೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಓಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಆತನು ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮೈದೋರಿ-ಕಂದಾ, ಕ್ರೂರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಹು ಬಳಲಿದೆ. ಇನ್ನು ಎಳು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಹರ್ಷಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿಸಿದ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ, ಅದರಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷವಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಹಿಮಾ ಮಹ, ನೀನು ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ರಾಜಿಯಿಂದನೋಲಿ, ನನಗೆ ಬಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯತ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತಲ್ಲವೆ!” ಎಂದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು-ಮಗು, ಇನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಬಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯತ್ಯವು ಸುಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿದು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಹೋದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಪುನಃ ಅತ್ಯಂತ ದೃಢ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇಹದಂಡನೆಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಬೀಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಸುಭ್ಯದಲ್ಲೂ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ, ಜಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜಲಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ನಿಂತು, ಕೇವಲ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಕಾಲ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟುಕಾಲದ ಮೇಲಾದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೋಪ ತಾಪಗಳು ಅಣಗಿರುವುನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು, ದೇವರಾಜನು, ಪುನಃ ರಂಭೆಯಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವಳೂ ಹಿಂದೆ ಮೇನಕೆಯು ಬಂದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸುಮನೋಹರ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೋಲುಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸುಳಿದಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಅವಳೂ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಬಂದವಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು-“ಎಲೆ, ರಂಭೆ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ತಪೋವಿರತನಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಪುನಃ ಇಂದ್ರಿಯ ಮಗ್ನನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆಯಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕಾಲ ಕಲ್ಪಾಗಿಹೋಗು” ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತಿಲಾ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದಳು.

ಒಡನೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು—'ಅಕ್ಕಟಾ, ಎಂತಹ ದುರ್ಗತಿಯಿದು! ಈ ಹಾಳು ಕೋಪಕ್ಕೆ ವಶನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಎಂತಹ ಅನುಜಿತ ಕಾರ್ಯವು ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು! ಈ ಶಾಪದಿಂದ ಪುನಃ ನನ್ನ ಈ ವರಿಗಿನ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲ' ಎಂದು ಮರುಗಿದರು. ತರುವಾಯ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಿಮಾಚಲದ ಪೂರ್ವಭಾಗವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಇನ್ನು ಕೋಪವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಯಿಸಬೇಕು.—ಎಂದು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯ ದಿನ ಎದ್ದು, ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭುಜಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇಂದ್ರನು ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಮರುಮಾತಾಡದೆ, ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಪುನಃ ತಪೋನಿರತರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಈ ಬಾರಿ, ಮೌನ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉಚ್ಛಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನೂ ತಡೆದು, ಮಹಾ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವವೆಂಥಾದೆಂದೋ! ಅವರ ನಡನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೊಗೆಯು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಇನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾ ಅವಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು—'ಮಹಾತ್ಮಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ನಾಶವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿರುವುದು. ಒಡನೆ ಆತನ ಇಷ್ಟವೇನೋ ಆದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮನು, ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು—'ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತವಾಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಈ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ನಿನಗೆ ಅಲಭ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶಾಂತನಾಗು. ನಿನ್ನೀ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕವು ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು' ಎಂದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾದಿದ ಆ ಮಾತು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪರಮ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಒಡನೆ ಅವರೆದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, — 'ಓ ಪಿತಾಮಹ, ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ನೀವು ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿರುವಿರಾದರೆ, ಓಕಾರ ವಶಬ್ಧಾರಾದಿಗಳೂ, ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಸಮಸ್ತ ವಿಧ ಮಂತ್ರಾಧಿ ದೇವತೆಗಳೂ ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ನನಗೆ ವಶವಾಗಬೇಕು. ಅಷ್ಟಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ನಾನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಛೇದ ತೊಟ್ಟು, ಈ ತಪೋ ವಿರತನಾದೆನೋ, ಆ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯು ಬಂದು, — 'ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಯಾದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ. ನೀವು ಕೋಗಬಹುದು' ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಮಹಾ ಛೇದ ಗಾರರಾದ ಅವರು, ಪುನಃ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೊಡಗಬಹುದೆಂದು ಭಯಗೊಂಡ ದೇವತೆಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಸಿಷ್ಠರ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದು, — 'ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೆಂದು ಸಂಜೋಧಿಸಿರೆಂದು - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಳಂಕಗೊಳ್ಳದೆ, ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ನಡೆದು, — 'ಎಲೈ ಕುತಿಕ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಗಾಧಿಪುತ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅಗಾಧ ಪರಿಶ್ರಮವು ಇಂದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದೆ. ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಾದ ಯಜನ ಯಾಜನ ಅಧ್ಯಯನ ಅಧ್ಯಾಪನ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿನಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಶ್ರೇಯೋಸ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ತರುವಾಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಮಿತ್ರಭಾವದಿಂದ ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಕಂಡು, ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳೂ, ಅಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗಂಡ, ಅವರ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸನುಭಾವ ಹೊಂದಿ, ತಮ್ಮ ಶೋಕಗಳಿಗೆ ಹೊರಟು ನಡೆದರು. ವಸಿಷ್ಠರೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು, ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣವಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ಹೀಗೆ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು, ತರುವಾಯ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಾಖ್ಯಾನ, ಶ್ರೀರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಕಥಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿ, ಜನಜನಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಅಪ್ರಕೃತ. ಕ್ಷುತ್ರಿಯ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜನ್ಮಿಸಿದವರಾದರೂ, ಅವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಪುಜೀಕ ಮುನಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಪೂತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಚರುವಿನ ಪ್ರಸಾದವೇ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಕೌತಿಕರು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಪದವಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಕ್ಷುತ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಛಲವೂ, ತಿಂಪು ಕೋಪವೂ, ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕ್ಷಾತ್ರವೂ ಇದ್ದಂತೆಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮಭಾವವೂ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಾದಿ ಗುಣಗಳೂ ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ದ್ವಿಜವರ್ಗದಿಂದ ಆತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರರಾಜಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಪುಷಿಯಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟರು. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿದವನಿಗೆ - ಧೈಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಲಭಿಸಬೇಕಾದ ಮಹತ್ಸಾಭಾಗ್ಯವಿನ್ನಾವುದು ?

ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟ - ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಕೆಲವು ದೂರ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೆ? ಕೇವಲ ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದ ದೈವ ಗತಿಯನ್ನು ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಂತಹ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಸಾಧಾರಣವೆನ್ನಿಸುವಂತಹ ಹಲವು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಸ್ವಮಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಂಬುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು, ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಬಲದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ನವೀನ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರಷ್ಟೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕಾರಾದಿ ಅಗಾಧ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ, ಈಗಿನ

ವಾಕ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಹಸ್ತಿಮತಕ ಸಾನ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ, ಇದನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಲಾಗದು. ಆ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಬಲದಿಂದಲೇ, ಅವರೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಭಿನ್ನವಾದ ಹಲವು ಲೋಹಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತಯಾರಿಸುತ್ತಲಿರುವರು. ಕೆಂಪೆ, ರಬ್ಬರು, ಕೇಸರಿ, ಕರ್ಪೂರ, ವಜ್ರ ಕೆಂಪುಗಳು ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೊಂದು ಪರಾರ್ಥವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ವನಸ್ಪತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಭಿಜಾದಿಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುವುದೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀತತ್ವ ಒಂದು ಪರಾರ್ಥವು ಇಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ವನಸ್ಪತಿಯಿಂದ ದೊರೆವ ಜಿಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವರ್ಣಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಲ್ಲೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕರ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಮಿಶ್ರಜಾತಿಗಳುಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಇಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೇಡಿಯಂ ಮುಂತಾದ ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕರು, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುವರು. ಯಂತ್ರ ನಿರ್ಮಿತನಾದ ಮನುಷ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಓದಿರಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ! 'ದೈವಂ ನಿಹತ್ಯ ಕುರು ನೌರುಷಂ' ಎಂದು ದೃಢನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದ, ವಿಕಾರವಿತ್ತರ ಪದಚಿಹ್ನೆಯಲ್ಲೇ-ತಪ್ಪು ಕೆಜ್ಜೆಯಿಂದಲಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು, ಈ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬಲದಿಂದಲೇ, ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿ, ಪಂಚಬಂಡ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಆಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಧೈಯವು ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದುದು ದೇ! ಅನುಕರಣ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೇ! ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದುದೇ! ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೋಷವುಂಟು-ಒಂದು ಲೋಪವುಂಟು! ಲೋಕವು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಲವಿಂದಲೇ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು, ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಇತರ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲುಂಟು. ಭೌತಿಕ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎಂದಿಗಿದ್ದರೂ ನಾಶಹೊಂದಲೇ ಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಕೃತಿ ಧರ್ಮವು. ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು, ಅದೃಷ್ಟ ಫಲವನ್ನು ನಂಬಿ ಕುಳಿತಿರದೆ, ಪೌರುಷದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಸರ್ವದಾ ಪ್ರಯತ್ನತೀಲರಾಗಿ ಇದ್ದರಾದರೂ, ಅವರ ಧೈಯವು ಇಂದಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಂತೆ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು, ಪೌರ್ವಾತ್ಮ್ಯರಾದ ನಾವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಆಗಾಧ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವಿನಿಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು. ಇಂದು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆದರ್ಶಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವನ್ನೂ, ಸ್ಥಿರಪ್ರಯತ್ನ ಮಗ್ನರಾಗುವಂತಹ ಮನೋದಾಢ್ಯವನ್ನೂ, ಜನ್ಮಸಾಧಿ-ಕೃತ್ಯ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಬಲವನ್ನೂ ಪ್ರಸಾದಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ-ಆಂತು ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ತಥಾಸ್ತು.

ಸು ಬೋಧ ಕು ಸು ಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಾ (ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮುನ್ನುಡಿ : —

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯಾದ ಅಜಾಮಿಳನ ಚರಿತ್ರವು, ಭಗವ ನ್ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

‘ಧ್ಯಾಯೇತ್ಯೇತಃ ಯಜ್ಞಯಜ್ಞೈ ಸ್ತೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರಾರ್ಚಯೇತ್
ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲಂ ಸಂಕೀರ್ತಯ ಕೇರವಮ್ || ’

‘ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಯಾವ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಅದೇ ಫಲವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣವು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಕೃತ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪ ರಾದಿ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ, ಯಜ್ಞ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತ ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಅವೇ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ವೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಗೆ ಕೇವಲ ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಕೆಂದು ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಹ ಧ್ಯಾನ ಯಜ್ಞ ಪೂಜಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯ ಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೇಕು. ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಧನಬಲ ಜನಬಲಗಳಿರಬೇಕು. ಪರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದಾದ ಉಪ ಹತಿಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಕೈಕೊಂಡ ಆ ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯವನ್ನು

ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಣ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಗಳು ಬೇಕು. ಪೂಜೆ
ಗಾದರೂ, ನಿತ್ಯವೂ ಆವಶ್ಯಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಯ
ಮವನ್ನು ತಪ್ಪದಂತೆ, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಲಿಷ್ಟೋ
ಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗಿಸದಂತೆ,
ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪೂಜಾ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವಷ್ಟು, ತಾಳ್ಮೆಯೂ ಸಾಧನೆ
ಯೂ, ನಿಯಮಬದ್ಧ ಜೀವನವೂ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದ ಮಾನವರಿಗೆ
ವೇಹಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಶಕ್ತತೆಯೆಷ್ಟೆಂಬುದರ ಪ್ರಮಾಣ
ವನ್ನು ಅರಿತ ನುಹಾನುಭಾವರು, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ
ಲೂ, ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಬೇರೆ ಸಾಧನ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗು
ವುದರಿಂದಲೂ ಕಲಿಯುಗದ ಜನರು ಪರಲೋಕ ಬಾಹಿರರಾಗಿ ನಾಶವಾಗು
ವರಲ್ಲ ಎಂದು ಕನಿಕರವಟ್ಟು :

ಹರೇರ್ನಾಮ ಹರೇರ್ನಾಮ ಹರೇರ್ನಾಮೈವ ಕೇವಲಮ್ |
ಕಲೌ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಗತಿರನ್ಯಥಾ ||

ಎಂಬಂತೆ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವಾಯಕವಾದ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಯ
ಪಾಪಹಾರಕವಾದ ವಸ್ತು ಹರನಾನುಕ್ಮಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತಾ
ವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಆರ್ತರಾಧ
ನಾಪಿ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

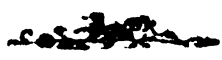
ಈಗಿನ ಧರ್ಮಬಾಹ್ಯ ಭಕ್ತಿಬಾಹ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧ
ವಾದ - ಭಕ್ತಿ ಭಾಗವತರ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪುರಸ್ಕಾರವು ದೊರೆಯ
ಲಾರದು. ಭಗವನ್ನಾಮವು-ತನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊಡು
ವರೋ ಎಂದು ಕಾದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾನದಿಯ ಪವಿ
ತ್ರೋದಕವು, — ಯಾರಾದರೂ ಒಂದ ಕುಡಿದು ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡ
ದಿರಾರೋ ? ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹುಬಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ !
ಮಾನವಿಗೆ ಪಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆಯೆ ಅವನು ಮಾತ್ರವೇ ನೀರಿನ ಬಳಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಬೋಗನೆನಿಸಿದೆತ್ತಿ, ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾಗಲು

ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವನ್ನಾಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ! ಯಾವನು ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಅನಿತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಾನವಾದ ಭಗವತ್ಲಾಸ್ಥಿತ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅವನು ಮಾತ್ರವೇ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವತ್ಪರವಾಗುವಂತೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಭಜನೆ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯ ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಏರಿ ವೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಕಣ್ಣಿದ್ದೂ ಕುರುಡನಾಗಿ, ತರಣೋಪಾಯವು ಗೋಚರವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಅಂಧಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವವನಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಏನು ಮಾಡಲಾದೀತು ?

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನು, ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನು. ಈತನ ಈ ಚರಿತೆಯೂ ನಮ್ಮ ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ-ಶ್ರವಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕಿಂಚಿನ್ನಾತ್ಮ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥಮಾತಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದಾರ್ಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಉಪಕರಣವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಂದು ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, }
 ತಾ|| ೯-೩-೧೯೩೦. }

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧಿಯ,
 ಯಂ. ರಾಮರಾವ್,

ಅಸಿ ಜೇತ್ಸು ದುರಾಚಾರೋ ಭಜತೇ ಮಾಮನನ್ಯ ಭಾಕಾ |
 ಸಾಧುರೇವ ಸಮಂತವ್ಯಃ ಸಮ್ಯಗ್ವ್ಯವಸಿತೋಹಿ ಸಃ ||
 ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಶ್ವಚ್ಛಾಂತಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ |
 ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ ನಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ||

“ಬಹು ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನಾದರೂ ಯಾವನು ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನನ್ನು, ನೀನೇಗತಿಯೆಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸದಾ ಚಾರವುಳ್ಳವನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿರುವನು.

“ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ಬಹು ಬೇಗ ಧರ್ಮವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಾಗದೆ ಇರುವಂಥ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಕೇಳು, ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಎಂದಿಗೂ ಕೆಟ್ಟಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.”

ಗೀತಾ. ಅ. ೯ ಶ್ಲೋ. ೩೦-೩೧

ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ
 ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ
 ನಾರಾಯಣೇತಿ ಪಾಗ್ವಲ್ಲೇ ಚತುರಕ್ಷರ ಪಲ್ಲವಾ |
 ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮವೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಫಲದಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |

‘ನಾವೋಹಿ ಯಾವತೀ ಶಕ್ತಿಃ ಪಾಪ ನಿರ್ಹರಣೇ ಹರೇಃ
 ತಾವತ್ಕರ್ತುಂ ನಶಕ್ನೋತಿ ಪಾತಕಂ ಪಾತಕೀ ನರಃ ||’

‘ಭಗವನ್ನಾಮಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಪಾಪವಾಗಲಿ, ಅಷ್ಟು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ.’

ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ

ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ

ಅಜಾಮಿಳ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

“ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ಸಂತತಿ”

ಶ್ರೀನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಕೃಪಾಪಾತ್ರವಾದುದೆಂದು ಸೆಸರೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಅವುಗಳು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಆದರೂ ಕೇವಲ ವಿನೋದದಿಂದ ಪರಿಣಾನುವಾಗತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಂದ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವಿತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಗೂಢ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಜೀವಿತದಲ್ಲೂ ಎರಡು ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಜನನ-ಮತ್ತೊಂದು ಮರಣ. ಈ ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣವೆಂಬೆರಡು ಸಂಭವಗಳು, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಮಗೆ ಅವು ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರಗಳೆಂಬಂತೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಜನನ-ಮತ್ತು ಮರಣ ಈ ಸಂಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಚಾರ ನಡಿಸುವುದಾದರೆ, ಅನೇಕ ಗಭೀರ ವಿಚಾರಗಳು ಹೊರಪಡುವುವು. ಜನನವಾದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಣಿಯು ಬಂದುದೆಲ್ಲಿಂದ? ಎಕೆಬಂದ? ಹೇಗೆಬಂದ? ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ? ಆ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ತರುವಾಯ, ಹೋಗು

ವುದೆಲ್ಲಿಗೆ? ಏಕೆ, ಹೇಗೆ? ಇವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲವೆ! ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ಈ ಎರಡು ಗಭೀರ ಸಂಭವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ತಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಸರ್ವೋತ್ಕರನು ಅನಂತಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ತ್ರೀಷ್ಠನಾದ ಮಾನವನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಸಾದಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತ್ರೀಷ್ಠಯಿನಿಯಾದ ಮಾನವನೂ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಏನು ಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಗಳೂ-ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಳೂ, ಹಂದಿ ನಾಯಿಗಳೂ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರ್ಮುರ್ತು ನಡಿಸಿ, ಚನ್ನಸಾರ್ಥಕತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಲ್ಲವೆ?

ಈ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವೆಂಬುದೊಂದು ನಮ್ಮಗಳ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿರುವುದು ಎರಡನೆಯದು ಅದು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುವುದೆಂಬುದೂ, ಅದರ ತರುವಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಎಂಥದೆಂಬುದೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಎರಡರ ಮಧ್ಯಕಾಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವೆವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು. ಮರಣಕಾಲವು ಸುಖಕರವಾದುದೂ, ಶಾಂತಯುತವಾದುದೂ, ಮರಣಾನಂತರದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಖದಾಯಕವಾದುದೂ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು. 'ಹಗಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿದವನು, ರಾತ್ರಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವನು' ಎಂಬುದು, ಎಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದೋ, ಇದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡಲು ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅನುಗಾಲವೂ, ಸತ್ಯ ಧರ್ಮಪರನಾಗಿ, ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಪರೋಪಕಾರಪರಾಯಣನೂ ವಾಪಭೀತನೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದ ಬಬ್ಬನು ಸದಾ ಕಾಲವೂ ಶಾಂತಯುತ ಮನೋಭಾವದಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತದಿಂದಲೇ ಇರುವನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮಣೆಯುಂಟಾಗಲೂ, ಭಯ ಭೀತಿಗಳುಂಟಾಗಲೂ ಕಾರಣವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಯಾವನು, ಸದಾ ಕೋಪತಾಪಗಳಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಾ, ಪರಸ್ಪಾ

ಪಹಾರದ ಪರಹಿಂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ, ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಶಾಂತತೆ ಸಮಾಧಾನ ಗಳೆಂಬುವಿಲ್ಲದೆ ಕಠಿನಸ್ವಭಾವ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಲ ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಧಾನ ಒದಗಬೇಕೆಂದರೆ ಆದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ಹೀಗೆ ಇದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟತರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಶಾಂತತಾ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ವೃತ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಈ ನಿತ್ಯ ಜೀವಿತದ ಒಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಶಾಂತವಿಂದ, ಸಮಾಧಾನ ದಿಂದ, ಸದ್ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ, ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠತೆಯಿಂದ ಕಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದೇ ಪ್ರಥಮೋಪಾಯವೆಂದರೆ ಸಾಕಾಗಿರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ನಿಯಮ ಬದ್ಧ ಜೀವನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಇದರಿಂದ ಅಗಾಧವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರ ಹೇಳಿಕೆಯುಂಟು. ಇಹಜನ್ಮದ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವ, ಯಾವ ಆಶಯ, ಯಾವ ವಾಸನೆಗಳಿರುವುವೋ, ಅವೇ ಭಾವ ಆಶಯ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಸಂಕಲ್ಪವೇ-ಮರಣಾನಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಬೀಜರೂಪವಾಗುವುದೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ! ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು 'ಬಣಮಾತು - ಪುರಾಣಕಾರರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಜಾರದ ಹರಟೆ' ಎಂದು ಹಳೆಯವಂತಹ ಪ್ರಜ್ಞಾನಿಧಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಅ ವ್ಯತಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಇಹಜೀವಿತವನ್ನು ನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳುಂಟೋ. ಪರಜನ್ಮದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳೆರಲಾರವಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿತ ಪ್ರಸಂಗವು ಇಲ್ಲಿ ಅನವಶ್ಯಕ! ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅತಿ ಸ್ಪಷ್ಟರೀತಿಯಿಂದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು *ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಗ್ರಂಥರತ್ನದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು.

*ಶ್ಲೋಕ:-ಯಂ ಯಂ ವಾಪಿ ಸ್ಮರನ್ಭಾವಂ ತ್ಯಜತ್ಯನ್ತೇ ಕಲೇವರಮ್ |
 ತಂ ತಮೇವೈತಿ ಕೌಂತೇಯ ಸದಾ ತದ್ಭಾವ ಭಾವಿತಃ ||
 ತಾ|| ಎಲೈ ಕುಂತೀ ಪುತ್ರನೇ, ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ-

ಆದನ್ನು ಕೇವಲ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ವಾಕ್ಯವೆಂಬಂತಿಲ್ಲ! *ಭರತ ಮಹರ್ಷಿಯ ಜೀವ ತದ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿ ತೋರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಜನನ, ಜೀವನ, ಮರಣ, ಮರಣಾನಂತರ ಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವ ಆಶಯ ವಾಸನೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಪೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಯೇ ನಡೆಯುವುವು ಎಂದಾದಮೇಲೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ ತನಗೆ ದುರ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂದು ಅಂಜಲು ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಾನನ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಗೆ ತಿಕ್ಕೆಯೂ, ಅಪರಾಧಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರವೂ ಎಂದಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಸನ್ಮಾರ್ಗಚರಣೆಗೆ ತಕ್ಕ ಸತ್ಯಲವ್ಯಾ, ದುರ್ಮಾರ್ಗಚರಣೆಗೆ ತಕ್ಕ ದುಷ್ಟಲವ್ಯಾ, ದೇಹವನ್ನನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ನೆರಳಿನಂತೆ ಆಯಾ ಮನುಷ್ಯನ ಜಿನ್ನಂಟಿಯೇ ಒರುವುವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅವನವನ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ದೊರೆವ ಸತ್ಯಲ ದುಷ್ಟಲಗಳು ಬೇಡವೆಂದರೂ ತಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಮಾರ್ಗಚರಣೆಯಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದವನು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪುರಾಕೃತ ಕರ್ಮಪಾಶ ಒದ್ದನಾಗಿ ಒಂದುನೇಳೆ ದುಷ್ಟಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಾರ್ಗತಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಅವನನ್ನು ಅನಾದರ ಮಾಡದೆ, ಕಾಪಾಡುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನ ಜೀವಿತದಿಂದ ಬಹು ಜಿನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಚಕಮಹಾಶಯರು ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮುಂದರಿಸಬೇಕು.

ಹಿಂದೆ ಪುರಾಣಯುಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜವೆಂಬೊಂದು ಪಟ್ಟಣವು ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಭೂಲೋಕದ ಅಮರಾವತಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಗೆಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನೂ

ಅಕ್ಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ-ಮನುಷ್ಯನು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡುವನೋ, ಅಯಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ತಪ್ಪದೆ ಹೊಂದುವನು. ಅ. ೮ ಶ್ಲೋ. ೬

* 'ಜದಭರತ ಮಹರ್ಷಿ' ಈ ಜೀವಿತವು ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ೮೪ನೆಯ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ಸಚ್ಚೀಲ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು, ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆತನು, ಸತ್ಯ ಶಾಂತತೆ ವಿನಯ ಪರೋಪಕಾರ ಭೂತದಯೆ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾಗಿ, *ಯಜನ ಯಾಜನ ಅಧ್ಯಯನ ಅಭ್ಯಾಸ, ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಎಂಬ ಷಟ್ಕರ್ಮ ನಿರತನಾಗಿ, ಶುಚಿಭೋಜನನಾಗಿ, ಸಕಲರ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಂಸಾರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದಮೇಲೆ ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಧಾರಣಮಾಡಿ ನವಮಾಸಪೂರ್ಣವಾದ ತರುವಾಯ ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಪುರುಷ ತಿಶುವನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು. ಆ ತಿಶುವಿಗೆ ಅಜಾಮಿಳನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಬಹು ಖಂಡಿತನಾದ, ಎಂದಿನಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮನಿರತನಾಗಿ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ತಿಶುವನದಕ್ಕೆ ಅಜಾಮಿಳನು, ತನ್ನ ಸಿಕ್ಕಾಲ್ಪವಾದ ಎಳೆನೋಟ, ಕಳಕಳನೆಂದು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ - ಸುಳಿನಗುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುದ್ದು ಮುಖ, ದುಂತುದುಂಡಾದ ಮೈಕೈಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಬೆಳೆದನು. ಮುಂದೆ ಬಾಲ್ಯದ ವಿವಿಧ ಅಟಪಾಟಗಳು ತಾಯೆತಂದೆಗಳಿಗೂ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬುವಂತುಂಟುಮಾಡುವವ. ಅಂಬೆಗಾಲು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ ತೊದಲು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಾಲಕ ಅಜಾಮಿಳನು ಸಕಲರ ಪ್ರೀತಿಯಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ದಿನದ ಬೆಳಿವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಕೋಟಿಗರುಡಿನೆಗಳೆಲ್ಲದೆ, ಷಷ್ಟ್ಯ ದೇಹದಿಂದ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಆರೋಗ್ಯ ವರ್ಷಗಳ ಬಾಲಕನಾದನು. ತಂದೆಯು ಪರಮನಿಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದುದರಿಂದ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದಲ್ಲೇ ಶುಭನಯನ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ತರುವಾಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವಾಹಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ

*ಯಜನ = ಯಾಗವನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾನು ಮಾಡುವಿಕೆ. ಯಾಜನ = ಪರರಿಂದ ಯಾಗ ಮಾಡಿಸುವಿಕೆ. ಅಧ್ಯಯನ = ತಾನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಿಕೆ. ಅಭ್ಯಾಸನ = ಪರರಿಗೆ ಸಾಠ ಹೇಳುವಿಕೆ. ದಾನ = ತಾನು ಪರರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯಾದಿ ದಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೆ. ಪ್ರತಿಗ್ರಹ = ಪರರಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಿಕೆ.

ದನು. ಬಾಲಕನು ತಂದೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಕ್ರಮ ತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ಯ ನಾಟಕ ಅಲಂಕಾರಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪುರಾಣೀತಿಹಾಸಗಳು ವೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವೈದಿಕ ಲೌಕಿಕ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಯಾದನು. ತರ್ಕವೇದಾಂತಾದಿ ವಿಷಯ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ದಿಗ್ಗಂತಿ ಪಂಡಿತರೊಂದಿಗೆ ವಾದಮಾಡಿ ಜಲಶೀಲನಾಗುವಂತಹ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರವನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡು, ಮನೋಹರ ಪದಪುಂಜರಂಜಿತವಾಗಿ-ಸಭಿಕರನ್ನು ತಲೆದೂಗಿಸುವಂತಹ ವಾಕ್ಸರಣಿಯಿಂದ ಉಪನ್ಯಸಿಸುವಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ವಂಶ ಗೌರವವನ್ನು ಪಾಲನೆಮಾಡಲು ತಕ್ಕವನಾದ ತನ್ನ ಆ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ , ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ 'ಸಂಸಾರವು ದುಃಖಮಯವಾದುದು' ಎಂಬ ವಿಚಾರವೆ ಮರೆತುಹೋಗಲು, ಕೆಲಕಾಲ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

ಆಜಾಮಿಳನು, ತುಂಬು ಯೌವನದಿಂದ ಧೃಷ್ಟ ಪುಷ್ಟ ದೇಹದಿಂದ ತೇಜಸ್ವಿ ಸೇತ್ರಗಳಿಂದ, ಸುಂದರ ವದನದಿಂದ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಮನಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಪಿತೃಶುಶ್ರೂಷಾ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರಾಯ ಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿದ ಆ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳು, ಒಂದು ಯೋಗ್ಯ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಸುಶೀಲಳೂ, ಅನುರೂಪಳೂ ಇದೊಬ್ಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ತಂದು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದರು. ವಿವಾಹಿತನಾದಮೇಲೂ ಆಜಾಮಿಳನು, ಎಂದಿನಂತೆ, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಯಜನ ಯಾಜನಾಪಿ ಕಾರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸಜ್ಜನ ಶಿರೋಮಣಿಯೆಂದು ಸಕಲರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಸುಖನಾಗಿದ್ದನು. ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದು ಆ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕಡುಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ಕಾನಾಂಧೋ ನೈವಪಶ್ಯತಿ”

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ ಅಜಾಮಿಳನು, ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಹಸುಗೂಸಿನಂತೆ ದಂಭರಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳನ್ನರಿಯದೆ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವಶೀಲನಾಗಿದ್ದನು. ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಸದಾಜಾರನಿರತನಾಗಿ, ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖದರ್ಶನ ಮಾಡದೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ, ಮಾತೆಯರು - ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬಹು ನಿಯಮಬದ್ಧ ಜೀವನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ, - ಬಲ ಶಾಲಿಯಾದ ಸಾರಥಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಕುದುರೆಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಯುಕ್ತಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವಂತೆ, - ಆತನೂ ಬಹು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ್ದನು. ಮಹಾದಯಾಳುವಾಗಿ, ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ, ದುಃಖವಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಯಾರಾದರೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಾತುಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಯಿಸದೆ, ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡೆನಿಸದೆ, ಸರ್ವದಾ ಮನಸ್ಸು ವಾಕ್ಯುಕಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಾ, ಹಿತವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಮಿತಭಾಷಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆತನ ಬಾಯಿಂದ ಅವನಶ್ಯಕವಾದ ಭಾಷಣಗಳಾಗಲೀ, ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳಾಗಲೀ ಎಂದೂ ಹೊರಟುಹಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಸರ್ವಭೂತ ಹಿತಸಾಧಕವಾದ ಸತ್ಯವಾದ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಿತವಾದ ಮೃದುಭಾಷಣದಿಂದ ಸರ್ವರ ಮನರಂಜನೆ ಮಾಡುವನು. ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಸದಾ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ ಆ ಅಜಾಮಿಳನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದಂಭ ಮದ ಮೋಹ ಕಾನು ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಸುಳುವಿಲ್ಲದೆ, ಋಷಿ ಸಹಜವಾದ

ಜೀವನದಿಂದ, ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಪರಿವಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ, ಮಾತಾಪಿತೃ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

ಮನುಷ್ಯನ ಲೌಕಿಕ ಜೀವಿತ ಯಾತ್ರೆಯು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು, ಗೊತ್ತಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹಲವು ವೇಳೆ ಅಗಾಧ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಜಯ-ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಲೇಶ ಮಾತ್ರವೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತನು ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕರ್ತೃತ್ವ ಸಾಲಿ ಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಂದೂ ಸಾಗದೆ, ಅವಶನಾಗಿ-ಅಗಾಧ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವವನಂತೆಯೂ - ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅದೃಶ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವವನಂತೆಯೂ ತೋರುವನು. ಇದು ಕೇವಲ ವರ್ಣನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಸಿಬಿಡುವಂತಹ ಸಂಭವಗಳು ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು ಸಕಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಒಂದಲ್ಲ - ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಈ ಸಂಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಿಲ್ಲ; ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾವಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಾತ್ರ!

ಹಿಂದೆ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ— 'ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜೀವನವು, ಇಹಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಲ್ಲಂತಾಗುವ ಯೋಜನೆ ಆಶಯ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ! ಹೀಗೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮಗುಂಟಾಗುವ ಜನನ ಜೀವನಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಜನ್ಮದ ಆಶಯ ವಾಸನೆಗಳು ಬೀಜರೂಪವಾಗುವಂತೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಜನ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಯೋಜನೆ ಆಶಯ ವಾಸನೆಗಳೇ ಕಾರಣಗಳಾಗಿರುವುವು.—ಯಾವ ಆಶಯವು, ಯಾವ ಯೋಜನೆಯು ಅತ್ಯಂತ

ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೋ ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಈ ಜೀವನವು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಬುದ್ಧನು, ಅಧಿಕ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಣದಲ್ಲೇ ತೀವ್ರವಾದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ಅದೇ ಯೋಚನೆಯೇ ಅವನ ಜನ್ಮಾಂತ್ಯದ ವರೆಗೂ ಅವನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಾಗಿಬಂದು ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವನು, 'ಹಣ ಹಣ, ದ್ರವ್ಯ ದ್ರವ್ಯ' ಎಂಬ ಹಂಬಲನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ, — 'ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಮನಸಾರೆ ದ್ರವ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವನು. ಹೀಗೆ ಅದೇ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಅವನಿಗೆ, ಮರಣವಾಗಿ ಪುನಃ ಜನ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದಾಗ ಅವನು, ವಿಶೇಷ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧಕವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವರ ಪಂಚದಲ್ಲೇ ಜನ್ಮಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವನು. ಹಾಗೂ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಗಳಿಸುವನು. ಆದರೇನು! ಅವನ ಆಸೆಯೆಲ್ಲವೂ ಧನಸಂಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿವಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖಪಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಲೀ, ಧನ ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದಾಗಲೀ ಅಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಅವನು ಆಗಾಧ ಪಂಶ್ರಮವಟ್ಟು ಅನ್ನಸೀರುಗಳನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ದುಡಿದು, ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಆತಿಸದೆ-ಧನವನ್ನೇನೋ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವನು. ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟು. ಅದರ ಅನುಭವವಲ್ಲ. — ಇನ್ನೊಬ್ಬನು, ಇವನಂತೆ ಧನಸಂಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ - ಆದರೆ ಆಗಾಧ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ತೀವ್ರ ಆಶಯ. ಅದೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಷ್ಟೆ! ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ, ಅವನು ಕ್ಷುದ್ರ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದರೂ, ಏನೋ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿಬಂದು ಅವನು ಇಂದ್ರಭೋಗಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ನಾಲೆಕಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜತ್ಯವೇ ಮೂಠಿತಾದ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆವವರ ಜೀವಿತಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಆಶಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ತೀವ್ರವಾದ ಯೋಚನೆ ವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ವರಾದರೆ,

ಅಂಥವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಲವು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿಯೇ ಆಗುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಿರ್ಧನರಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿ, ನಿತ್ಯಜೀವಿತಕ್ಕೇ ಬಹು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವರಾದರೂ ಅವರಿಂದ ಅಗಾಧ ಅನ್ನದಾನ ವಸ್ತ್ರದಾನ ಪರೋಪಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದುಹೋಗುವುವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಿಶೇಷ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಧನಧಾನ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗವಾಗದೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೆಳೆದಿಂಗಳಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುವು. ಕೆಲವರು ಅಗಾಧ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಬಯಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದಷ್ಟೆ ! ಆ ತೀವ್ರವಾದ ವಾಸನಾಪೀಡಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಆದರೇನು ? ಅದು ಸರ್ಪದ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿನ ಮಣಿಯಂತೆ ಅವರಿಗೇನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಭೂಷಣವಾಗಿದೆ ಮಾತ್ರ ! ಆದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ! ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿದ್ಯೆಯು ಪರರಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಯೂ ಭಯಪ್ರದವೂ ಆಗಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಂಟು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಏನೋ ಹೇಗೋ ಅಕಾರಣವಾಗಿ ಇವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವುಂಟು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅವು ಅವನವನ ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ವಾಸನಾಬಲದಿಂದ ಪ್ರೋಪಿತವಾದುವೆಂದು ಕಂಡುಬಾರದಿವು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿರೊಬ್ಬನು, ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇಕೆ ? ಅವನಿಗೇ ತನ್ನ ಆಹರಣೆಯ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇಕೆ ? —

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಾದ ಅಚಾಮಿಳನು, ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದಿದ್ದು, ತೀತೋದಕದಲ್ಲೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ತರುವಾಯ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ದೇವತಾರ್ಚನೆಗಾಗಿ ತುಲಸೀ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತು. ತರುವಾಯ ಕೆಲಕಾಲ ಗ್ರಂಥವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ, ಅಮೇಲೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯ

ವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಆತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡುವನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಕಥಾ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಹಲವರಿಗೆ ಧರ್ಮಬೋಧೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಹೀಗೆ ಸದಾ ಸದ್ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲೇ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುವನು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ನಡೆದು ಬಂತು. ಅಜಾಮಿಳನು ಇಷ್ಟತ್ತು-ಇಷ್ಟತ್ತರನು ವಯಸ್ಸಿನ ಶುಂಬುವ್ರಾಯದವನಾದನು. ಆಗಲೆಂದಾದಿನ ಭೋಜನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆತನು, ಸಮಿತ್ತು ಕುಶಾದಿಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಆಜ್ಞಾನಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಆ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗೃಹಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಶೇಷವೇ ಮೂರ್ತೀಭವಿಸಿ ಬಂದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಂಭವವೊದಗಿತು. ಆ ಕಾದಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾನವನು ತನ್ನಾದ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು, ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿನಾದ ಶೂದ್ರತೆಯೊಡನೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅಜಾಮಿಳನು ಕಂಡನು. ಅವನು ವಿತಿವಿಾರಿ ಮಧುಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದು ದರಿಂದ ದೇಹದಮೇಲೆ ಸ್ತೂತಿ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುವು. ದೃಢವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ನಡೆಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಓಲಾಡುತ್ತಾ, ಆಗಾಗ ಏಳುತ್ತಾ ಬೀಳುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಅಭದ್ರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತ, ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಉಪವತ್ಸಿಯಾದ ಆ ಶೂದ್ರತಿಯೂ ಸಹ ಅವನಂತೆಯೇ ವಿತಿವಿಾರಿ ಮಧುಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದು ದರಿಂದ ದೇಹದಮೇಲೆ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಅಜ್ಜಾವಿಹೀನಳಾಗಿ, ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ - ಮತ್ತು ಮೈಮೇಲಿನ ಒಬ್ಬೆಯನ್ನು, ಪುನಃ ದೇಹದಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ವಿಕಾರ ಸ್ವರದಿಂದ ಏನೋ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಉಪವತಿಮಾದ ಆ ಶೂದ್ರನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ, ಅವನಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊದಲೇ ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವುದೇನು? ಹಾಗೆ ಅಜ್ಜಾವಿಹೀನಳಾಗಿ ಬಂದು ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು

ಅವನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮದೋನ್ಮತ್ತತೆಯಿಂದ ಗಾಡಾಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖವಿಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಸುವನು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಳಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೂ ಗಮನವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಕಾಮಾಂಧನು, ಗ್ರಾಹ್ಯವಶುಷ್ಣೋ ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನಾ ಸ್ತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಬಹಿರಂಗ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಶ್ವಾನಗಾರ್ಧಭಾದಿಗಳಂತೆ ಕ್ರೋಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಮಾರ್ಗಪಾಗಿಯೇ, ಕವಿತ್ಯುಪಾಧಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಜಾಮಿಗಳನು. ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಕೇವಲ ಸಾತ್ವಿಕನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತನಿಷ್ಠನೂ ದೀಕ್ಷೀಂದ್ರಿಯನೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ವಿಚಿತ್ರವೃತ್ತವು ಗೊಂಚರವಾದುದೂಂಟೇ ಸಾವಕಾಶಮು. ಅದಾವ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಶಂಷಸ್ತೋ! ಮತ್ತೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಳಲು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಕೆಗೆ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ನೈಚ್ಛಾಪ್ರವ ತಾನೆಗೆ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಎಡೆಗೊಡದೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಟು ಬಂದ ಆತನಿಗೆ ಆ ದುಷ್ಟವಸ್ತುವಿನ ಸಂಗವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆದೊಡನೆಕೂ, ಅದು ತನಗೆ ಬಿತ್ತವನ್ನು ಅಪಹಾರವಾಡಿ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯಿತು. ಮಹಾ ಪಾಶ್ಚಾ ನಾದ ಆತನಿಗೆ ಆ ಅಸಹ್ಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಮು ಪಾಪಕಾಂಯೆಂಬ ಸಂಕಾರಣ ಸಂಚ್ಛಾನವಿದ್ದರೂ, 'ಬುದ್ಧಿಃ ಕರ್ಮಾನುಸಾರಿಣಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞಾ ವಚನಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಆ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಹಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀಕೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಅವನುರ್ಥನಾದನು. ಗುರುಮುಖವಿಂದ ತಾನು ಕೇಳಿದ್ದ ಹಲವು ಸೀತವಾಕ್ಯಗಳೂ, ವೈಣಾಗ್ಯಪರ ವಚನಗಳೂ ಸ್ಮೃತಿವಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವಾದರೂ, ಕಾಮಹೀಡಿತವಾದ ಆ ಮನಸ್ಸು ಅಪುಗಳಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಸ್ಪದಿ ಕೊಡದೆ, ಸಮಸ್ತ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಷೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಬಡ ಅಜಾ ಮಿಗಳನನ್ನು ಸೂತ್ರದ ಜೊಂಬಿಯಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಜಾಮಿಗಳನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಕೂತಕಾದ ಸ್ವರದ್ರೂಪಿ ಭಾರ್ಯೆಯು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾನಿಷ್ಠನೂ, ದ್ವಿಬಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಚ್ಛಾವಕ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಯೂ ವೃದ್ಧಳೂ ಆದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಾತೃವಿನ ನೆನಪುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಸದಾಚಾರತೀಲನಾದ ತನ್ನ ಆವರೆಗಿನ ಆಚರಣೆಯೂ, ಉತ್ತಮ ವಂತಿಯನಾದ ತನ್ನ ವಂಶಗೌರವ ಕುಲಗೌರವಗಳೂ ಮರೆತುಹೋದುವು. ತಾನು ಪ್ರಾಕೃತ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದ ಆ ಶೂದ್ರ ದಂಪತಿಗಳ ಪಶುಕ್ರೀಡೆಯ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದ ದರ್ಶನವು, ಅವನ ಆದ್ಯಂತ ಜೀವಿತವನ್ನೇ ತಲೆಕೆಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ದುಷ್ಟ ಸಾಂಗತ್ಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕೇಡು ಲೋಕದಲ್ಲುಂಟೆ? —

ಇಷ್ಟಾದುದೊಂದೇ ಸಾವಕಾಶವು! ಮುಂದೆ ಅಜಾಮಿಳನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಆ ಶೂದ್ರಿತ್ರಿಯಾದರೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಫುರದೂ,ವಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಳಲ್ಲೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಗಲಿದ ತರುವಾಯ, ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ತೊರೆಯ ಬಳಿ ಕಾದಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯು ತೀರಿ ಮಧ್ಯವಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮದೋನ್ಮತ್ತತೆಯೂ ಇಳಿಯಲು, ಆ ಶೂದ್ರ ಮಿಥುನವು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟು ನಡೆದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಕಾಲಕರ್ಮ ಯೋಗವು ಸೇರಿ ಬರಲು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯುವಕನು ಕಾದಿದ್ದ ನದಿಯ ಬಳಿಗೇ ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ, ಅಜಾಮಿಳನು ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಿಯೇ ಹಸ್ತಂಗತಳಾದಳೋ ಎಂಬಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಆನಂದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮುಂದರಿದು ಹೋಗಿ, ಮಂದಸ್ಥಿತ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಆಕೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳನ್ನೂ ಚಾಚಿಕೊಂಡು, ಅಂಗಲಾಚಿಗೊಕ್ಕುವ ಭಾವ ಭಂಗಿಯಿಂದ- 'ಎಲಾ ಸುಂದರಾಂಗೀ, ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪಾ, ಯೌವನವೂ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವೋಹಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿ ಕಾಪಾಡು. ನೀನು ದಯೆಮಾಡಿ ಈ ದೀನನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಯಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಉಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ' ಎಂದು

ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಸಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ರೀತಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡವಳಾಗಿ, ಹಿಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಾ ನಡೆದು, 'ಸ್ವಾಮಿ, ಇದೇನನ್ಯಾಯ? ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲವೆ? ಮಹಾ ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ತಾವು ನೀಚಕುಲವೃಕ್ಷಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಟ್ಟಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ? ಬೇಡ, ಬೇಡ' ಎಂದು ಎಷ್ಟೋಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿ ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲೊಂದೂ ಆತನ ತಲೆಗೆ ಎರಲಿಲ್ಲ. ಮನ್ಮಥ ಸಿಪಾಚಾವೇಶಿತನಾದ ಅವನಿಗೆ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ಪರಿಷ್ಕಾನವು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಅಂಜಿ ಪಿಸಿಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಇಪ್ಪಾರ್ಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸೆಂದು ಆಕೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡನೀಳುವುದೂ ಅನುಚಿತವೆನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾದ-ಗಾಢವಾದ ಅನುರಾಗವು ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಶೂದ್ರಿತ್ರಿಯು- 'ಹಾಗಾದರೆ, ಸ್ವಾಮಿ, ಇಲ್ಲೇ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗಿನ್ನಾರೆ. ಅವರನ್ನೂ ಒಂದುಮಾತು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟು, ತರುವಾಯ ಸಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗೇಣೀ! ತರುವಾಯ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಮಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವೂ ಉಳಿದಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದಳು.

ಕಾಮಾಂಧವಾದ ಆ ಅಜಾವಿಳನು ಅದಕ್ಕೂ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಬೇಗಬೇಗನೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲೇ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಶೂದ್ರಿತ್ರಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಿಲನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅವಳು ತನ್ನ ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೆ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಒಳಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವವರೆಗೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅಜಾವಿಳನು, ಒಡನೆ ತಾನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ, ಆ ವೃದ್ಧ ಶೂದ್ರದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವಾಡಿ, ಅವಳನ್ನು ತನಗೆ ಪಕ್ಷಿಯಾಗುವಂತೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ವೃದ್ಧರು ಆತನ ದಿವ್ಯ ದೀಪಕೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಡಿ ಚಕಿತರಾದರೂ ಬೇರೆ ಉಪಾಯತೋರದೆ - ಅವಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು-ಆತನಿಂದ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಂಬ್ಬರೂ ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರಂತೆ ಒಂದಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನ ಸಮ್ಮತಿ

ತಿಯನ್ನೇ ಎದುರುನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆತನು ಕಾಮಾತುರತೆಯಿಂದ ಆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ಅಲ್ಲೇ ಗಾಡಾಲಿಂಗನಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಹಸ್ತಗತವಾದಷ್ಟು ಆಕಂಠಾನುಭವ ಮಾಡಿದನು. 'ಕಾಮಾಂಧೋ ನೈವಸತ್ಯತಿ' ಎಂಬ ಆರ್ಯವಾಕ್ಯವು ಎಂದಿಗಾದರೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದೀತೆ ?

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

“ ನಾ ರಾ ಯ ಣ ”

‘ಬುದ್ಧಿಃ ಕರ್ಮಾನುಕಾಲಿಣಿ’ ಎಂಬ ಪ್ರಾಜ್ಞವಾಕ್ಯವು ಶತಶಃ ನಿಶ್ಚಯವಾದುದು. ಸಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಅಜಾಮಿಳನೇನು ವಿದ್ಯಾ ವಂತನಲ್ಲವೆ? ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಜರ್ಯ ಪ್ರತನಿಷ್ಠನೂ, ಸತ್ಕರ್ಮನಿರತನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವರೂ ಮಾಡುವುದೇನು! ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಆತನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಸುಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರಲು, ಸೂತ್ರದ ಜೊಂಟಿಯಂತಿದ್ದು ಆತನು ಇನ್ನೇನು ತಾನೇ ಮಾಡಲಾವನು? ಮುಂದೆ ಆತನ ಜರ್ಯಗಳೇ ವಿಸರೀತವಾದುವು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಅಗಲಿರಲು ಇವ್ಯವಡದೆ ಸವಾ ಅವಳ ದೇಹಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾ, ಆಗಾಗ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅಧರಜುಂಬನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಿರವನ್ನು ಮುಂಡಾಡುತ್ತಾ, - ‘ನನ್ನ ರತ್ನವೇ-ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಮಣಿಯೇ, ಕಾಮಿನೀ ತಿಲಕವೇ’ ಎಂದು ಮೋಹಾವೇಶ ಪರವಶನಾಗಿ - ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಿಸಿದರೂ, ಎಷ್ಟುಬಾರಿ ಆಲಂಗಿಸಿದರೂ, ಎಷ್ಟುಬಾರಿ ರಮಿಸಿದರೂ ತಣಿವುಂಟಾಗದೆ ಆ ಮೋಹ ಶರಧಿಯಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ, ಇನ್ನು ಸಕಲಕ್ಕೆ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳೂ ಜಪ ದೇವತಾರ್ಚನೆಗಳೂ ಏನುಗತಿ ಹೊಂದಿದುವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಸಕಲವೂ ನಿಂತು ಹೋದುವು. ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸೃತ್ತಿ ವಿಹೀನನಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದವಸಧಾನ್ಯ ದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ ತಮ್ಮ ತಂ

ದೆಯಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರ, ಪಾತ್ರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂದು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
 ಕೈಗೆ ದೊರೆತುದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುವನು. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ
 ಬಂದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ವಾರುವನು. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ
 ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತು ಅವಳ ಮನರಂಜನೆಮಾಡಿ ರಮಿಸು
 ವನು. ಅವಳು ಏನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರದನ್ನು-ಕ್ಷುಣಮಾತ್ರವೂ ಸಾವಕಾಶ
 ಮಾಡದೆ ತಂದಿತ್ತು, ಅವಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವನು. ಅವಳು ತನ್ನ
 ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು! ಪ್ರೇಮಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರಿದರೆ
 ಸಾಕು! ಒಂದುಬಾರಿ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಸೂಸಿ-‘ಪ್ರಿಯಾ, ಮನೋಹರ’
 ಎಂದು ಸಂಜೋಧಿಸಿದರೆ ಸಾಕು’ ಎಂದು ಸದಾ ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾ
 ದನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ಸಕಲವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ವೃದ್ಧರಾದ
 ಆತನ ಮಾತೃಪಿತೃಗಳು, ತಮ್ಮ ಮಗನು ಹೀಗೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವದಾ ಹೊ
 ರಗೇ ಇದ್ದು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಕೆಲವು
 ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಮನೆಯ ಅ-ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊಣಗಿ
 ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ, ನೆರನೊರೆ
 ಯವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಚರ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಿಡಲು ಬಡಿದಂತಾಗಿ-
 ಸಾಪ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪರಾದ ಆ ವೃದ್ಧರು, ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅನೇಕ ಬಗೆ
 ಯಿಂದ ತೋರಿಸಿದರು. ಮಗನು ಧನಸಂಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
 ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ, ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಿಸಿ-‘ಅಪ್ಪಾ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲ
 ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ನಿನೂ ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಬಾಹಿರನಾಗಿ
 ಹೋಗುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ! ಪೂರ್ವಾಚಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ಮುಷ್ಟಿನಿಂದ
 ನೊರಗಿದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಕೈಬಿಡಬೇಡವೋ!’ ಎಂದು ಎಷ್ಟೋಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂ
 ಗಲಾಚೆ ಬೀಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಏನೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಜಾ
 ಮಿಳನು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸರಿತಾ
 ಪಗಳೊಂದೂ ಅವನ ಕಿವಿಗೇ ಬಿಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರವು ಅವನ ಪತ್ನಿಯ
 ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರೂ ಬಹು ಗಾಬರಿಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಸ್ಫುರ
 ದ್ರೂಸಿಯಾದ ಆತನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆ ಬಾಲೆ
 ಯು ಜೀವಿತವನ್ನು ಮಣ್ಣುಸಾಲು ಮಾಡದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಬಾಳಿ

ಮಾಡೆಂದು ಎಷ್ಟೋಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ನಯ ಭಯ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿದ್ದ ಧನ ಕನಕಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದುವು. ಅಜಾವಿಳನು ಮುಂದೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ಅವಳ ಉದರ ನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಚ್ಚ ನೀಚವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಧನವನ್ನಾರ್ಜಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ಅವನ ಮಾತಾಪಿತ್ರಗಳು, ಈ ದುಃಖದಲ್ಲೇ ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಎಂದೋ ಒಂದುದಿನ ಮೃತರಾದರು. ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗದ ಮುಂಜೆಯೇ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಪತಿ ವಿರಹಿತಳಾದ ಅವನ ಪತ್ನಿಯೂ ಮುಂದೆ ಉಸಾಯ ಕಾಣದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಾಂಧವ್ಯ ಪಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗಲು, ಅಜಾವಿಳನು ಅೇಶಮಾತ್ರವೂ ಪಂತಾಪನೆಂಬುದಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾನು, ಅವಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಮರೆತು ಉನ್ನತನಂತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಮಾತಾಪಿತ್ರಗಳು ಮೃತರಾದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಪಿತೃರ್ಜಿತವಾದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಾನೂತನ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕುಲಹೀನನಾದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು, ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಾದ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ಕಠಿಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಪಿತೃರ್ಜಿತವಾದ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಅಧಿಕ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಶೂದ್ರಿಯ ಹುಲ್ಲು ಗುಡಿಸಲನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕ ಹಣದಿಂದ ಲಾಭಕರವಾದ ಉದ್ಯೋಗಮಾಡುತ್ತ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಧನ ಕನಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ ಆದರು. ಕೊನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ವಿಧಿಪ್ರೀತನಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ಆತನು 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆದುವು.

ಸಂತಾನವೂ ಸಂಪತ್ತೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದಂತೆಲ್ಲಾ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಜಾಪಿಗಳನ ವೋಹವೂ ಮದವೂ ಕಾನುವೂ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದುವು. ಪ್ರಾಯದ ಕಾಮಾಂಧತೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಇಳಿಯ ಸಾಗಿತು. ದಡವಿಾಂ ಹರಿಯುವ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಂತೆ ಯಾರಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮದಿಸಿದ ಕೋಣನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ನಡವಳಿಕೆಯು ತನ್ನ ಉಗ್ರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಶಾಂತಭಾವವನ್ನೈದಿಸಾಗಿತು. ಅವನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಿ ಆ ದುದೈವಿಯು ಸಕಲವಿಧ ಅವನತಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಶೂದ್ರಿತಿಗೂ ವಯಸ್ಸು ಗಳಿತವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯವೆದೂ, ಅವಳು ಮುಂದೆ ಅವನನ್ನು ವೋಹಗೊಳಿಸಲಾರದಂತಾದಳು. ಅಂದಿನ ಆ ದಂಭ ದರ್ಶನಗಳೂ, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡು, ವಿಷಯ ಸುಖಕ್ಕೆ ಪಾಸನಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಯೂ ಅಜಾಪಿಗಳನ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಅಷ್ಟಕಾಲದಮೇಲೆ ಆಗ ಅವನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ತಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು. ತಾನು ಜನಿಸಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲ, ಮಹಾ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರೂ, ಧರ್ಮ ತತ್ಪರರೂ ಆದ ತನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು, ಸದಾಚಾರ ಸಂವತ್ಸರಾಗಿ, ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಸಚ್ಚರ್ಮ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜೀವನ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬಂದೊಂದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಾಧ್ಯವೂ, ಸುಂದರಳೂ ಉತ್ತಮವುತೆ ಸಂಭೂತಳೂ ಆದ ತನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿನಿ, ಸರ್ವಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮನೆ ಇವೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದುವು. ಒಂದಿಗೇ, ಇತ್ತ ಶ್ವಪಚಳೂ ಕುಲ ಹೀನಳೂ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಂಸಾಹಾರಾಸಕ್ತಳೂ, ಲಜ್ಜಾಹೀನಳಾಗಿ ಮದ್ಯಪಾಯಿಯಾದ ಆ ಶೂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಪಶುವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಿದ ವ್ಯಭಿಚಾರಿನಿಯೂ ಆದ ಶೂದ್ರಿತಿ. ಅವಳ ಹೇಯವಾದ ಕ್ಷುದ್ರ, ಹುಲ್ಲುಗುಡಿಸಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬಾಹಿರರಾದ ಅವಳ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು. ಅವಳ ಅಸಹ್ಯ ಜೀವನ ಇವುಗಳೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ತೋರಿಬಂದು ಮರೆಯಾದುವು. ತರುವಾಯ, ತಾನು ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು,

ಅವಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕುಲಹೀನರಾದ ಅವಳ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟ ಬಿದ್ದು ಬೆಡಿದ ದೀನಭಾವ. ಅತ್ತ ತನಗಿದ್ದ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದ ಆಪಾರ ಆಸ್ತಿ. ವೃದ್ಧರಾಗಿ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆ, 'ಅವ್ವಾ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡವೋ' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಮುಟ್ಟಿನ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳು. ಈ ದೃಶ್ಯಗಳೂ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಹೋದುವು. ಒಂದಿಗೇ ಇತ್ತ ಅಪಾರವಾಗಿ ಜಿಳಿದುಹೋದ ಕುಟುಂಬ, ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯರು, ಪುತ್ರರು. ತನ್ನಾ ಪತ್ನಿಯ ಜನನೀ ಜನಕರು. ಅವರ ಇತರ ಬಂಧುಗಳು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ದೃಷ್ಟಿಪಥದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋದುವು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಕಾಪವುಂಟಾಯಿತು. 'ಅಕ್ಕ ಟಾ, ಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ-ವಿಷಮಾಂಭನಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನೇ ನಿರರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಂಡನಲ್ಲ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಕಟಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ, ಈಗ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿ ವಿಶೇಷದೂರ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟೆ? ಬಂದುವೆಳೆ, ಈಗಿನ ಈ ಶೂನ್ಯತೆಯು ಸಂಬಂಧವಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಬಂಧವ ಸಂಸಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀಗಿಬಿಡಬಹುದೆಂಬಿಷ್ಟೇ! ಆದುದು ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾದರೂ ಏನು! ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ನೇತ್ರಶಾಖವವು ಕಡಮೆಯಾಯಿತು. ದೇಹವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಚಕ್ತಿ ಲೋಪವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದೇ ಶ್ರಮವೆನ್ನಿಸುವಂತಿರುವುದು. ಇಂತಹ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದುಬಂದ ಬಂಧವ್ಯು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ದೇಹಪೋಷಣೆಗಾದರೂ ಲೇತಮಾತ್ರ ಆಧಾರ ಭೂತರಾಗಿರುವ ಅವರನ್ನೂ ತೊರೆದು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಈಗ ಹಿಂದಿನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವುಂಟೆ? ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಕೀತೆ? ಈ ಬಗೆಯ ಅನೇಕಾನೇಕ ಯೋಚನೆಗಳು ವೃದ್ಧನಾದ ಅಜಾಮಿಳನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಆಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದುವು. ಈ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ, ಅವನು ಇದು ಸರಿ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾರದ ಆಶಕ್ತ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ದಿಕ್ಕು ತೋರದಂತಾಗಿ ಕೆಲಕಾಲವನ್ನು ನೂಕಿದನು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯವಿಸುವ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯನ್ನು ಬಂದು ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಪ್ರವಾಹವು ಎಲ್ಲೋ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸ್ರವಹಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಪಾತ್ರವನ್ನುಂಟಾಗಿ, ಎಡಬಲ ಪಕ್ಕಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ವೋಷಿತವಾಗಿ ನಿಪಾನವಾಗಿ ಹರಿದು ಮುಂದರಿಯುವುದು. ಹೀಗೇ ಮಾರ್ಗವು ಸಾಗಿದಂತೆಲ್ಲ, ವಾರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರುವ ಮಳೆಗಾಲದ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ನೀರು ಶೇಖರವಾಗಲು ಅದರ ಪಾತ್ರವೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧುಮುಕುತ್ತ, ಎರಡು ದಡಗಳನ್ನೂ ಕೊರೆದು ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಕಸಕಡ್ಡಿ ಮರಗಿಡಗಳೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತ ಬಹು ಬಗ್ಗಡವಾಗಿ ತಾನು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗದೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಯಪ್ರದವಾಗಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಂಡೆಗಳು ಮುಳುಗಿ ಅವುಗಳ ಬಳಿ ಆಗಾಧವಾದ ಮಡುವುಗಳೇರ್ಪಟ್ಟು, ಭಯಂಕರವಾದ ಸುಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಂತೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವುವು. ಸಾಲದುಡಕ್ಕೆ ದಾಹಗೊಂಡು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದೊಯ್ದು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ವೊಸಳೆಗಳೂ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುವು. ಮಹಾ ರಭಸದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅದರೆದರಿಗೆ ಆನೆಯೂ ನಿಲ್ಲಲಾರದಂತಿರಲು, ಆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಅದು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ, ಬಿಳಿಯ ನೊರೆಯನ್ನು ಕೈಸಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಭಯ ಆಕ್ಲರ್ಷಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆವ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರವಾಹ ರಭಸವು ತಗ್ಗುವುದು. ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇಗವು ಕಡಮೆಯಾಗುವುದು. ಬಗ್ಗಡವಾಗಿದ್ದ ನೀರು ತಿಳಿಗಟ್ಟುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಮಷಗಳು ತಳಕ್ಕಿಳಿದು ಕೂಡುವುವು. ದಡಗಳು ಶಾಂತವಾದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಜನಗಳು ಶುದ್ಧ

ವಾದ ಆ ನೀರನ್ನು ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಆಗ ಆ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಭಯವಂಟಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಜನಗಳು ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡೂ ಈಜಿಕೊಂಡೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ದಾಟುವರು. ನೀರೂ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿಯಂತೆ ಪರಮ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆ ಸರ್ವಜನೋಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಹರಿವ ಆ ನದಿಯ ಪಾತ್ರವು ಮುಂದೆ ವಿಶೇಷವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಇದು ನದಿಯ ಜೀವಿತ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಈ ಪ್ರವಾಹದಂತೆಯೇ ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರತೀತರು ಗ್ರಹಿಸುವರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಪವಾಗಿರುವ ಮನಸ್ಸು, ಅವರಿಂದ ಕಲಿವ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬಲಗೊಂಡು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತ, ಹಾಗೆ ಕಲಿವ ಆ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಲೌಕಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಸಾಗುತ್ತಾ ಕೆಲವು ದೂರ ಹೋಗುವುದು. ಮುಂದೆ ಯೌವನ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮಳೆಗಾಲದ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರುವಂತೆ ಇರುವುದು. ಪ್ರಾಯಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತತೆಯು ಎದುರಿಗೆ ಆಗ ಯಾರೂ ನಿಲ್ಲಲಿರುವರು. ಅವನಿಗೆ ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಇರದು. ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ - ದಡಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹರಿದು ಮೇಲುರುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನದಿಯಂತೆ - ಅವನು ಅವರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಮನಬಂದಂತೆ ನುಡಿದು, ಅವರಿಂದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಿಂದಿಸಿ ಹೋರಾಡಿ, ಎಲ್ಲರ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಧನವೂ ಅನುಭವವೂ, ಸಾತ್ವಿಕರಾಗಿ ಸಹಾಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬರುವ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗದಿರುವುದಂತಿರಲಿ, ಭಯಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಡಗಿರುವ ಬಂಡೆಗಳಂತೆ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದಿರುವ ಗಭೀರವಾದ ಹಲವು ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ-ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ

ರಿಗೆ ಏನು ಅಪಾಯವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬುದರ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಚತ್ರಿತರು, ಪ್ರವಾಹದ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನೀರಿಗಿಳಿದವರು ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಸೇರುವಂತೆ. ಯಾವ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ! ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವಾಪವುಣ್ಯಗಳು, ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳು, ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಯಾವುವೂ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲಾರವು. ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಇಲ್ಲದೆ ಅವನು ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾಗಿ, ವಾದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಯಂತೆ ಸಕಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದರೆ ಮಾನವನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಇರಲಾರದು. ಮುಂದೆ ವಯಸ್ಸು ಗಳಿತವಾಗುತ್ತಾಗುತ್ತ. ಪ್ರಪಂಚ ವಿಚಾರವು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೋಚರವಾದಂತೆಲ್ಲ, ಅದು ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತ ಲೋಕಸ್ಥಿತಿಯು ಸಹಜ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಆಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಡದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು ಕೆಳಕ್ಕೆ ನಿಂತ ತರುವಾಯ ತಿಳಿಗಟ್ಟಿದ ನೀರಿನಂತೆ - ಸ್ವಚ್ಛತೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಪಾಪವುಣ್ಯಗಳು - ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ತಿಳಿವು ಉಂಟಾಗಿ ಜನರು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಅವನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅವಕಾಶವೊದಗುವುದು. ಆವರೆಗೆ ಪಟ್ಟಹಲವು ಬಗೆಯ ಅನುಭವಗಳಿಂದ, ಆತನು ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಪರರಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಕ್ತನುಸಾರ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಇರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನಜಲವು ಆತನ ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ಹತ್ತಲು ಆತನು ಮುಂದೆ ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನರತ್ನಾಕರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿರದು! ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಯು, ತನ್ನ ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಪೊಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅದರ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪಾತ್ರೆಯಂತೆ ದಿಕ್ಕಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ತನಗೆ

ಬೇಕಾದಂತೆ ಆದರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನೊಲಕ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ ?

ಪ್ರಾಯದ ಮದದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿ ಮಾರ್ಗತಪ್ಪಿದ ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಪುನಿರರ್ಥಕವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅಜಾಮಿಳನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಆ ಚಿಂತೆಯೇ ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಸದಾಕಾಲವೂ ಯೋಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಆತನನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿತು. ಅಜಾಮಿಳನು, ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ! ನನಗೆ ಮುಂದೇನು ಗತಿ! ಆಗಾಧ ಪಾಪಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಎಂತಹ ದುರ್ಗತಿಯು ಕಾದಿರುವುದೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ? ನನ್ನ ಈಗಿನ ಸಹವಾಸಿಗಳೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕುಸಂಸ್ಕಾರಿಗಳೂ, ಮದ್ಯಪಾಯಿಗಳೂ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರೂ, ಆದ ಈ ಅನ್ಯಾಯಕಾರಿಗಳೇ! ಇವರೆದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಪರಿತಾಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ದೇವಾ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಪುನಃ ದೈವಭಕ್ತರೂ, ಸತ್ಯ ಶೌಚ ನ್ಯಾಯ ಧರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರತೀಲರೂ, ಸಂಯಮಿಗಳೂ ಆದ ಭೂಸುರರ ಸಾಮಾನ್ಯವೂ ಸಮಾಗಮವೂ ನನಗೆ ದೊರೆಯುವುವೆ! ಅಕ್ಕಟಾ, ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯತೀಲರ ಸಮಾಗಮವೆಲ್ಲಿ! ಉತ್ತಮವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು ಅಧಃಪತಿಸತನಾಗಿ ಇಂತಹ ದುರ್ಗತಿಗೀಡಾದೆನಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೇನು? ಪರಮ ಪುರುಷನ ಪಾವನವಾದ ತಿರಿಮುಡಿಯಮೇಲೆ ಏರಬೇಕಾದ ಸದ್ಯವುಪ್ಪವು ಆಯತಪ್ಪಿ ಅಮೇಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಬಾಳು! ಅಕ್ಕಟಾ ಹತವಿಧಿಯೇ!” ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಂತೆಯೇ, ಅವನಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮೃತ್ಯುಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಒಂದಾನೊಂದುದಿನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸೌಖ್ಯ ತೋರಿತು. ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದನು. ಹಾಗೇ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವನ ದೇಹದಮೇಲೆ ಸ್ಮೃತಿ ತಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತು. ಒಡನೆ ಅವನ ಪಾಪಿದೃಷ್ಟಿಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ-ನಿಕಾರ ರೂಪದ ಮೂರು ಮಂದಿ ದೂತರು ಸಾತು ಖಡ್ಗ ದಂಡ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗೋಚರರಾದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡ

ನೆಯೇ ಅಜಾಮಿಳನ ವೈಯಲ್ಲಿ ನಡುಕವುಂಟಾಯಿತು. ಭಯದಿಂದ ವೈಯೇ ಮೇಲಿನ ರೋಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತುವು. ಬಾಯಲ್ಲಿನ ದ್ರವವಾರಿ ಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಆಪಾಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವುದೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದು ತನ್ನ ಮರಣ ವೇಳೆಯೆಂದೂ, ಅವರು ಯಮಭಟರೆಂದೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೋಧವಾಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಗಾಧ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ದುರಂತ ತಿಕ್ಕೆಯಾಗುವುದೆಂಬುದಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞಾನವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಈಜೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗವು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾದ ಕಾಲದಿಂದ, ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಮತ್ತಾವ ಪ್ರತನೆಯೂ ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವೂ ಅನುಕೂಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪರಮ ಪಾಪಿಮಾದ ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವೋಚ್ಚರನೂ ಪಾಪವಿದೂರನೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವರಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದು ಆಶೋತ್ತರವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ಪರಮ ಪಾಪನವಾದ ಆ ನಾಮವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸವಾ ಜಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೇವಲ ಸೂತ್ರಚಾಲಿತವಾದ ನೊಂದೆಯಂತೆ ದಿನದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ಯಮಭಟರ ದರ್ಶನವಾಗಿ, ತನಗೆ ಮರಣವೂ ತರುವಾಯ ದುರಂತ ನರಕ ತಿಕ್ಕೆಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ, ಆ ಸರ್ವೋಚ್ಚರನ ಮರೆಹೊಗುವುದೊಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವ ಉಪಾಯವೂ ಆಗ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದರೆ, ಆ ವಿಕಾರ ರೂಪಿನ ಯಮಭಟರನೂ, ಅವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಭಯಂಕರ ಆಯುಧ ಮತ್ತು ಪಾಶಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ದಂದ ಉಂಟಾದ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ನಾರಾಯಣ' ನೆಂಬ ಸರ್ವೋಚ್ಚರನ ಆ ನಾಮವು ಅವನಿಗೆ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಈ ಸುಕಟದಿಂದ ಮಾರು ಮಾಡತಕ್ಕವನು ದೇವರೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ! ಆದರೆ, ಆ ಆಸದ್ಭಂಧುವನ್ನು ಯಾವ ಹೆಸರಿಂದ ಕೂಗಿ ಕರೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಜ್ಞಾನಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಹೋರಳಾಡಿದನು. ತನ್ನ ದುರ್ವಿಧಿ
 ಗಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕಿದನು. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.
 ಕೈಕಾಲುಗಳಿಂದ ಒದೆಹಾಡಿದನು, ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಯಮಭಟರ ರೂಪವು
 ಬಹು ಸುಷ್ಪವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು
 ಸ್ವಾಧೀನ ತಪ್ಪುತ್ತವೆ! ನಾಲಿಗೆಯು ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೋಗಿ
 ತೊದಲುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿವೆ.—
 'ಅಕ್ಕಟಾ, ತಂದೆಯೇ ಕಾಪಾಡು' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ
 ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ದೇವದೇವನ ಪಾವನ ನಾಮವು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಾರ
 ದಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಜಾಮಿಳನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗೆ
 ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದ್ದು ವೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಮನೆಯವೆಲ್ಲರೂ ದೂರದಲ್ಲೇ
 ಕೂಳಿತು ಕೆಲವರು ವ್ಯಸನ ಪಡುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಉದಾಶೀನ ಭಾವದಿಂದ
 ನೋಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದುದು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಅಡ
 ಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಅವನ ಚಿಕ್ಕ ಮಗನಾದ ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಬಾಲಕನು
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣಕಾಲದ ವಿಚಿತ್ರ ಅವಸ್ಥೆ
 ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಮರಣ ವೇದನೆಯಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊ
 ರಳುತ್ತಾ, ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಜಾಮಿಳ
 ನು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿದಾಗ ಆ ಬಾಲಕನು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ
 ನಾದನು. ಒಡನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬ ಭಾವವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರ
 ವಾಯಿತು. ಅವನ ಹೆಸರು 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ
 ಬಂದಿತು. ಒಡನೆ ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದ, ಪಾಪವಿದೂರನೂ ಭಕ್ತವತ್ಸ
 ಲನೂ ಆಪದುದ್ಧಾರಕನೂ ಆದ ಸರ್ವೋತ್ತರನ ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ನಾ
 ಮವು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಸ್ಮೃತಿಪಥಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ
 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

“ನಾಮನುಹಿಮೆ”

‘ನಾರಾಯಣಾ’ ಎಂಬ ಪವಿತ್ರನಾಮವು, ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾದ ಅಜಾಮಿಳನ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದುದೇ ಸಾವಕಾಶವು. ಒಡನೆ ದಿವ್ಯಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಧಾರಿಗಳೂ ಚತುರ್ಭುಜಾಂಕಿತರೂ ಆದ ಮೂರುಮಂದಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರರಾದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ವೊದಲೇ ಬಂದಿದ್ದ ಯಮದೂತರು, ಆತನ ಕೊರಳಿಗೆ ಪಾಶವನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದುರ್ದೈವಿಯು, ಅವರ ಭಯಂಕರ ರೂಪನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೆದರಿ ತತ್ತರಗೊಂಡು, ದೇಹವೆಲ್ಲಾ ಕಂಪನವೆತ್ತಿ ಉಸಿರಾಡುವುದೂ ಪ್ರಯಾಸವಾಗುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗುತ್ತಿವೆ. ದೇಹದ ಒಂದೊಂದೇ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸರಿಜಲನೆಯು ನಿಂತುಹೋಗತೊಡಗಿದೆ. ನೇತ್ರಗಳು ಊರ್ಧ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಸುಕೃತಯೋಗದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ಆಪದ್ಬಾಂಧವನ ದಿವ್ಯ ನಾಪೋಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಮೇಲ್ಮಂಡ ವಿಷ್ಣುದೂತರು, ಆತನನ್ನು ಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಮದೂತರನ್ನು ಕಂಡು ‘ಬೇಡ-ಬೇಡ, ಆತನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಡಿ-ಬಿಡಿ, ಬಿಡಿ’ ಎಂದು ನುಡಿದು ನಿವಾರಿಸಿದರು. ದಂಡಧರನ ಪ್ರಚಂಡ ಶಾಸನದಿಂದ ಲೋಕದ ಜೀವಕೋಟಿಯ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದೂತರನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಹಾಗೆ ನಿವಾರಿಸಿದವಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಈ ಬಗೆಯ ತಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವರು ಯಾರಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಮಗ್ನರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು-‘ಬಿಡಿ-ಬಿಡಿ, ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಡಿ’ ಎಂದು ವುನಃ ನುಡಿದರು.

ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದ ಯಮದೂತರು, ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು, -‘ಎಲೈ ನೀವು ಯಾರು? ಯಾರ ಕಡೆಯವರು? ಎಲ್ಲಂದ ಬಂದಿರಿ? ನಾವು ಕಾಲಯಮನ ದೂತರೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಿರಾ? ಆತನ ಆಜ್ಞಾಬದ್ಧರಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು

ನಿವಾರಿಸಲು ನಿಮಗೆಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ? ನೀವು ಇವನನ್ನು ಕಾಲಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಇದೇನು, ನಿಮ್ಮ ರೂಪವು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ! ನೀವಾರು ದೇವತೆಗಳೆ, ಅಥವಾ ಉಪದೇವತೆಗಳೆ, ಸಿದ್ಧರೆ, ಗಂಧರ್ವರೆ? ಇಂತಹ ಸುರರೂಪವು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು ಹೇಗೆ? ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲ ದಳಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಪಟ್ಟಿಮಡಿಯೂ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ತುಲಸೀ ದಳಗಳ ಹಾರವೂ ಪದ್ಮ ಮಾಲಿಕೆಯೂ ಮನೋಹರವಾಗಿವೆ. ಅಯ್ಯಾ, ನಿಮ್ಮ ಮುಖವು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಿಯಜನಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದಂತೆ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಪಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಶುಖಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಖಡ್ಗವೇ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನೀವು ದುಷ್ಟ ತಿಕ್ಷಣಿ ತಿಷ್ಠ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ ಇವನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಇದು ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವೇ?" ಎಂದರು.

ಯಮದೂತರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯಶೀಲರಾದ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಕೇಳಿ - "ಎಲೈ ನೀವು ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ ಭಟರೆಂದಿರಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ, ನಿಮಗೆ ಧರ್ಮವೆಂದರೇನು, ಅಧರ್ಮವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದರ ಪರಿಚಯವಿರಬೇಕು! ಅಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುತ್ತೇವೆಂದಿರಲ್ಲವೆ? ಇವನು ಪಾಪಿಯೆ, ದಂಡನಾರ್ಹನೆ? ನಿಮ್ಮ ದಂಡನಾರಹಸ್ಯವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವ ಸಮಸ್ತರೂ ದಂಡನಾರ್ಹರೆ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ" ಎಂದರು.

'ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಿ, ವೇದ ವಿಹಿತವಾದುದಾವುದೋ, ಅದು ಧರ್ಮವು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ವೇದವೆಂಬುದು ಸತ್ಯಸ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಅನಾದಿಯೂ ಅವಿನಾಶಿಯೂ ಆದ ಅದರಲ್ಲಿ ದೋಷ

ಷಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ, ಅದರ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿರಸಾಮಾನ್ಯವಾದಿ ನಡೆಯತಕ್ಕುದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಆಧ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ ನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದಲೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಆಚ ರಿಸತಕ್ಕುದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದ್ವಿರೋಧವಾದ ಕಾರ್ಯವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. 'ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ನಿರ್ಣಯವಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಡೆಯುವ ಪರಿಚೇಗು ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೇಳಿ. ಮನುಷ್ಯರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಆಕಾಶ, ದೇವತೆಗಳು, ಚಂದ್ರ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳು, ಜಲ, ಭೂಮಿ, ಕಾಲ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಯಮಧರ್ಮ ರಾಜ ಇವರು ಸಾಕ್ಷಿ ಭೂತರಾಗಿರುವರು. ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರ ತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಈ ಸಾಕ್ಷಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಯಾವನೂ ಯಾವಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದೂ ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅವನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವೂ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನರಕಯಾ ತನೆಯೂ ತಪ್ಪದೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುವು. ಪಾಪಮಾಡಿದವನಿಗೆ ತಿಕ್ಷಿಯ ನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸದ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಾದರೂ ಅನಪೇಕ್ಷಿ ತಗಳಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವುವು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ನಿರ್ಣಯವಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವಾಸ-ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ದೇವಾಧಿ ಪರು ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನೀವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿರಿ. ಪ್ರಕೃತ, ಇವನನ್ನು ನೀವು ನಿವಾರಿಸಲು ಬಂದಿರಲ್ಲವೆ? ಅದು ಅಸಂಗತ ವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ! 'ಇವನು ಪಾಪಿಯೆ? ದಂಡನಾರ್ಹನೆ?' ಎಂದಿ ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆವು ಕೇಳಿ! ಇವನು ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಶೀಲರೂ ಧರ್ಮವಾರ್ಗ ತತ್ಪರರೂ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಗರ್ಭಸಂಭೂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಇವನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೆಂಬುವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವನೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವಲಂಬಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಅದರೇನು? ಮುಂದೆ ಯಾವನ

ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದೊಡನೆಯೇ ವಿಷಯವೆಂದಿಗಲ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಆಗಾಧ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮಧ್ಯಪಾಯಿಯೂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯೂ ಆದ ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯಳ ರೂಪು ಯಾವನಾದಿಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ತನ್ನ ಜಾತಿನೀತಿ ಕುಲಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನಿತ್ತು, ಅವಳನ್ನು ಬೆರೆದು ಅವಳಂತೆಯೇ ತಿಂದು ಕುಡಿದು ದುಷ್ಕಾರ್ಯ ನಿರತನಾದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮಗಳಾದ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳೂ ವ್ರತ ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳೂ ನಿರ್ನಾಮವಾದುವು. ಸಾಲದಾದಕ್ಕೆ ಈತನು ವೃದ್ಧರಾದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕೊರಗಿ ಕೊರಗಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಕಾರಣನಾದನು. ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ್ದ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಅವಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಕಾರಣನಾದನು. ಎಲೈ, ಮನೋಹರ ಸ್ವರೂಪಿಗಳೇ-‘ಇವನೇನು ಪಾಪಿಯೇ-ದಂಡನಾರ್ಹನೆ?’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದಿರಲ್ಲವೆ? ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ, ಇವನು ದಂಡನಾರ್ಹನಲ್ಲವೆ? ಎಂದು, ಇವನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಲ್ಲವೆ? ಎಂದು. ಇಂತಹ ಘೋರಪಾಪಿಗೆ ತಿಕ್ಷೆಯಾಗತಕ್ಕುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆ ಹೇಳಿರಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಧರ್ಮರಾಜನ ಆಜ್ಞಾಬದ್ಧರಾಗಿ ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದು ದಂಡಧರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೀವೆ. ಯಮದಂಡದಿಂದ ತಿಕ್ಷಿತನಾದಲ್ಲದೆ, ಇವನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗದು. ಈ ವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕುದು ನಿಮಗೆ ಸುಮಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರಬೇಡಿ’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪಾಶವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು.

ಯಮದೂತರ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ವಿಷ್ಣುದೂತರು,—‘ಎಲೈ ಪುನಃ ಏನು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಏನು, ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಷಿಸಿ, ಪುಣ್ಯವಂತರನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಅಧರ್ಮವು ಪ್ರವೇಶಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮವಾದರೂ, ಹಾಗೆ ದಂಡಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವೇನು! ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಷಾತ್ತವವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಅವನು ಅಂತಹ ಅಕಾರ್ಯ ಮಾಡದಂತೆ ಧರ್ಮ ಚಾಗೃತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಈಗ ಈ ಆಜಾ

ಮಿಳನನ್ನು ಯಮವಂದನೆಗೆ ಗುರುವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಈ ಕರ್ತವ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತಲಿದೆ! ಏಕೆಂಬರಾ, ನಿಮ್ಮ ತಿಕ್ಕೆಯಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗಬೇಕೋ, ಅದು ಈಗಲೇ ಉಂಟಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇವನು ತಾನು ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆಗಾಧ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿ ವಶೇಷ ಪಕ್ಷಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು, 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಗವನ್ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮೂಲಕ, ನೀವು ಹೇಳುವಂತೆ ಈತನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಜಿಸಿದ ಮಹತ್ಪಾಪ ರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದುವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗಲು, ಪರಮ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿರುವ ಈತನನ್ನು ಈಗ ನೀವು ತಿಕ್ಕಿಸುವುದು ಸರ್ವಥಾ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನೀಯನಾದ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ ಅಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಿಗೂ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರಿಗೂ ತಿಕ್ಕಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಸಂಕರವಾಗದಿರದು. ನಿವಿಷ್ಣು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ. ಶುದ್ಧನಾದ ಈತನು ನಮಗೆ ಸೇರತಕ್ಕವನು' ಎಂದರು.

ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾದ ಅಜಾಮಿಳನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ವಿಷ್ಣುದೂತರು, ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಯಮದೂತರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ.—'ಇದೇನನ್ಯಾಯವು! ಜನ್ಮಾರಭ್ಯ ಆಗಾಧ ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದುವೇಳೆ 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾದಂತಾಯಿತೇ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪಾಪನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವೂ, ನಿರ್ಬಾಧಕವೂ ಆದ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ವ್ರತಗಳು, ನಿಯಮಗಳು ಉಪವಾಸಗಳು, ತಪಸ್ಸು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದರು? ಇದೇನು, ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ನಮ್ಮನ್ನು

ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವಿರಲ್ಲಾ! ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಿರಿ. ಸ್ವರ್ಣ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸುರಾಪಾನ ಪರದಾರಗಮನ, ಮಾತಾಸಿಕ್ಕು ಹತ್ಯೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ ದೈವದ್ರೋಹ ಗುರುದ್ರೋಹಗಳು ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟತೆ ಮುಂತಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಪಾಪಗಳು ಇವನಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಅಸಂಖ್ಯ ಪಾಪಸಮೂಹ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇವನು ಯಮದಂಡದಿಂದ ತಿಕ್ಷೆಯಾಗದೆ ಶುದ್ಧನಾಗುವುದೆಂದರೇನು? ಈ ನಿಮ್ಮ ಒಣ ಚರ್ಚೆಯು ಸಾಕು?" ಎಂದು ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆದು ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಯಮದೂತರ ಆ ಸನ್ನಾಹವನ್ನು ಕಂಡ ವಿಷ್ಣುದೂತರು—'ಎಲೈ ನಿಮಗೆ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆಯಿರುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆತನಾಗಿ 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಅರಚಿ ಕೊಂಡ, ಇವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ವೈಕುಂಠಾಧಿಪನು, ತನ್ನೀ ಭಕ್ತನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಲಾಗಿ, ಇನ್ನೂ ಇವನಲ್ಲಿ ಪಾಪಶೇಷವು ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬಿರಾ? ಇದರಿಂದ ಭಗವನ್ನಾಮವೆಂದರೇನು? ಅದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂಥದು ಎಂಬುದರ ಪರಿಚಯವೇ ನಿಮಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿಗಳು ಪಾಪಹಾರಕವೆಂದು ನುಡಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಅದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೆಂದು ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರೋದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಯಾ ಕರ್ಮ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಆ ಒಂದು ಪಾಪ ಮಾತ್ರವೇ ನಾಶವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಶುದ್ಧನಾಗುವನು. ಆದರೆ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಹಾಗಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಣಸ್ತ್ರೀಯ ಸುರಾಪಾನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾ ಪಾತಕಗಳೂ ಅಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಅಗಾಧವೈ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೂ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವುವು. ಅದು ಹೇಗೆಂಬಿರಾ! ಪಾಪದ ಮೂಲಸ್ಥಾನವು ಮನಸ್ಸೇ ಆಲ್ಲವೆ! ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಕ್ಕಿಂತಲೂ, 'ಸರ್ವಪಾಪ ನಿವಾರಕನು ನಾರಾಯಣನು' ಎಂಬ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲುಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವು ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಈ ದೃಢ ಭಕ್ತಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಮನಸ್ಸಮುದ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತಂಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಾಪಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವುದು. ಹಾಗೆ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಬೀಜಗಳು ಪುನಃ

ನೋಳಿಯುವುವೇ? 'ಅಜಾವಿಳನು ಅಂತಹ ಅಗಾಧ ನಿಸ್ತೆಯಿಂದ - ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿದನೋ? ತನಗೆ ನರಕಯಾತನೆಯುಂಟಾಗುವುದಲ್ಲ ಎಂಬ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಆರ್ತನಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡ ಅವನೂ ಮಹಾ ಭಕ್ತನೋ?' ಎಂಬಿರಾ, ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯು, ಆರ್ತ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ ಜ್ಞಾನಿ ಈ ನಾಲ್ವರೂ ತನ್ನ ಭಕ್ತರೇ ಎಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಆರ್ತನನ್ನು ವೇದಲಸೆಯವನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. ಪರಮ ದಯಾಶರಧಿಯಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಅಶಕ್ತತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತ ಮಹಾ ಪ್ರಭುವಾದ್ದರಿಂದ,

ಜ್ಞಾನತೋ ಜ್ಞಾನತೋ ವಾಪಿ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಾತ್ |

ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಲಯಂ ಯಾತಿ ತೋಯಸ್ಥಂ ಲವಣಂ ಯಥಾ ||

ಎಂಬಂತೆ, ಅವರು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆಗಲೀ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆಗಲೀ ತನ್ನ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಅವರ ಸರ್ವ ಪಾತಕಗಳನ್ನೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಉಪ್ಪು ಹೇಗೆ ಕರಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ವದಾ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ಹರಿನಾಮಕ್ಕಿರುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅಗಾಧವಾದುದು. 'ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದವನಿಗೆ ಅದರ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯು ಪರಿಜ್ಞಾನವುಂಟೆ? ಪಾಗಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಂಥವನು ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದ ವಾತ್ಸವಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ವಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬಿರಾ ಕೇಳಿ,

ಹರಿಹರಠಿ ಪಾಪಾನಿ ಮುಷ್ಯ ಚಿತ್ತೈರಪಿ ಸ್ಯುತಃ |

ಅನುಚ್ಛಯಾಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಠೋ ದಹತೈವಹಿ ಪಾವಕಃ ||

'ಅಗ್ನಿಯು ಸುಡುತ್ತದೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೂ ಅದು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧ ಗುಣದಿಂದ ಸ್ವರ್ತಮಾಡಿದವನನ್ನು ದಹಿಸದೆ ಬಿಡದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಹರಿನಾಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅಗಾಧ ಸತ್ಪವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದವನೂ ಸಹ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಪವಿತ್ರ ನಾಮದಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪ ನಿರ್ಮೂಕ್ತನಾಗಿ ಪರಮ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವನು.' ಯಾವ ಯಾವ ರೋಗ ನಿವಾರಕ ನಾಮಧ್ಯವುಳ್ಳ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಈ ಔಷಧವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ- ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ಆ ಔಷಧ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ರೋಗಿಯು ತನ್ನ ರೋಗ ಬಾಧೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮೂಕ್ತನಾಗು

ವನೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಎಲೈ ದಂಡಧರನ ದೂತರೇ, ಈ ಅಜಾಮಿಳನು, ಆರ್ತನಾಗಿರಲಾಗಿ, ನರಕಯಾತನೆಗೆ ಬೆದರಿಯಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೋ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೋ ಎಂತೇ ಆಗಲಿ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನಾದ್ದರಿಂದ, ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದ ಫಲವು ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸುದೃಢ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ನಿಯಮಬದ್ಧನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತೋತ್ತಮನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಭಗವಂತನು ಇನ್ನೆಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಫಲಪ್ರದನಾಗುವನೋ ಅದನ್ನು ಆರಿತವರಾರು ? ಎಲೈ ಯಮಕಿಂಕರರೇ, ಈ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯವೂ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಭಗವದಂತ ಸಂಭೂತನಾದ ಆತನು ಈ ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಬಲ್ಲನು. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯವಿಂಥದೆಂಬುದನ್ನು ಆತನು ತಿಳಿಸುವನು' ಎಂದು ನುಡಿದರು. ವಿಷ್ಣುದೂತರಾದಿದ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳು ಯಮದೂತರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸಿದುವು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಎನೂ ನುಡಿಯಲಾರದೆ, ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಶವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಲೋಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಪಾಪಾಧಿಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಅಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಮಾಪಿಸಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುವು ಹೀಗೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲು, ಅವರಿಗೆ ಯಮದೂತ ವಿಷ್ಣುದೂತರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ ಅಜಾಮಿಳನು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧಾರಿಗಳೂ ಪರಮ ಮಂಗಳ ಸ್ಮರಣಪಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ವಿಷ್ಣುದೂತರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರು ನುಡಿದ ಭಗವನ್ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸು ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲು, ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರು ಫಟ್ಟನೆ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗಿ ಹೋದರು.

ಉ ಪ ಸ ಂ ಹಾ ರ

ಅಜಾಮಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಯಮದೂತರು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, - 'ಪ್ರಭೋ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮ ಮಿಶ್ರಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ನಡಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರಾರು ? ಹಾಗೆ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಾಮಕರಾಗಿರತಕ್ಕವರು ಎಷ್ಟುಮಂದಿ! ನಾವು ಇದುವರೆಗೂ ಆ ಕಾರ್ಯದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವೂ ತಮ್ಮೊಬ್ಬರಲ್ಲೇ ಆಡಗಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈ ದಿನದ ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಆ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ನಾವು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಾಲಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ, ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಶಂಖಚಕ್ರ ಗದಾ ಧಾರಿಗಳೂ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಾಲಂಕೃತರೂ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ರೂಪಿಗಳೂ ಆದ ಮೂವರು ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಅಟ್ಟಿದರು. ಆ ವಿಷ್ಣುದೂತರೆಂಬ ಸಿದ್ಧರು ಯಾರು ? ಅವರು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಸೂಕ್ತವೆಂಥದು! ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು ದೂತರಾದಿದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ- 'ಎಲೈ ಸೇವಕರೇ, ನೀವು ಆ ದೂತರಿಂದ ಯಾವ ಮಹಾಮಹಿಮನ 'ನಾರಾಯಣಾ' ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಕೇಳಿದಿರೋ, ಆ ಪ್ರಭುವರ್ಯನೇ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿ ಕಾರಣನು. ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ನೂಲುಗಳು ಹೇಗೆ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹೊಂದಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಜೇತನಾಜೇತನವಾದ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳೂ ಆತನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪ್ರಭು ಸತ್ತಮನ ಅಗಾಧ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ಪರಮಾಣುವಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಯಂತವಾದ ಸಕಲ ಜೀವರಾತಿಗಳೂ ಆ ದೇವಾದಿ ದೇವನ ಆಜ್ಞಾ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಾನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇವೇಂದ್ರ, ನಿರುರುತಿ, ವರುಣ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯ

ರು, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳು, ದ್ವಾದಶಾವಿತ್ಯರು, ಸಿದ್ಧರು ಸಾಧ್ಯರು ಗಂಧರ್ವರು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತರೂ ಅಧೀನರಾಗಿ ಅಜ್ಞಾಬದ್ಧರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆವು. ಆತನು ಪರಮದಯಾ ಶರಧಿಯು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು, ದೀನಪೋಷಕನು. ಆದರೂ ಚಂಡಶಾಸನನು. ಆತನ ಅಜ್ಞಾರೂಪವಾದ ವೇದವಿಧಿಯಂತೆ ನಡೆಯದೆ ದೂಷ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವವರನ್ನು ಅಗಾಧ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತನು ನಾನೇ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿರುವನು. ಆದರೆ, ಆತನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿ ಅಜ್ಞಾನವಶಾತ್ತು ದುಷ್ಕರ್ಮನಿರತರಾದವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಅವರ ಗತಿಯೇನು? 'ಎಂಬಿರಾ, ಎಂತಹ ಪರಮ ಪಾತಕಿಗಳಾದರೂ,

ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೆ

ತೇವಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||

ಎಂಬಂತೆ 'ನೀನೇ ದಿಕ್ಕು, ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರು ಅನ್ಯರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನು ಎಂತಹ ಪಾಪವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಕಾಮಧ್ಯೈವು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನನ ನಿನ್ನ ನಾಮಕ್ಕೆ ಇದೆ ಎಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಭಜನೆ - ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನೆಂದರೆ ಅವನು ಉದ್ಧೃತನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಪಾತಕಕ್ಕೆ ಪಶನಾಗಿದ್ದ ಅಜಾಮಿಳನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಮುಂದೂ ಹೀಗೆಯೇ! ಯಾವ ಪಾಪಿಯು ನಾಲಿಗೆಯು ಒಂದಾವೃತ್ತಿಯಾದರೂ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಆ ಲೋಕಪಿತನನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನ ತಿರಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ನಮಿಸಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಪರಮ ಪಾಪಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರುಣಿಗಳಾಗಿ ಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಕರೆತಂದು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಹರಿಭಜನೆ ನಡೆಯು

ತ್ತಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಥೆಯು ಪ್ರಸಂಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರವೇಶವಾಗದಿರಲಿ. ಯಾವನು ಸರ್ವಕಾಲವೂ ಭಗವಾನನ ವಾದಕಮಲಗಳ ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆ ಕೀರ್ತನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಆ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯು ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ ಹೊರಟು ಬನ್ನಿರಿ" ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಅಜಾಮಿಳನು, ರೋಗಬಾಧೆಯೂ ಅಸಮ್ಯಕ್ಯವೂ ಮಹಾರ ವಾಗಲು, ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ, - "ಆಹಾ ಇದೇನು ಕನಸೋ ಅಥವ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೋ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೋ! ಕನಸಲ್ಲ, ಕನಸಲ್ಲ. ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೂವರು ದೂತರು ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಪಾಶವನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಳೆದುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ದಿವ್ಯಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಗಳಾರೋ ನನಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು, ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಆ ಯಮಬಾಧೆಯಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಕಬಂದ 'ನಾರಾಯಣ' ನ ಪಾವನ ನಾಮದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೇ ಅವರ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದೀತು. ಆಹಾ, ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಆರ್ತನಾಗಿ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ ಒಂದುವೇಳೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ ನನಗೆ ಕಾಲಪಾಶವೇ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತಲ್ಲಾ, ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದು ಸರ್ವದಾ ದೇವರನ್ನೇ ನಂಬಿ ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಸುಕೃತವನ್ನೆಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು! ಆಹಾ, ಯಾವಜನ್ಮದ ಸುಕೃತವೋ ಅಥವ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಕೃಪಾ ವಿಶೇಷವೋ ನನಗೆ ಈ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಂತಹ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಒದಗಿತು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಪರಮ ಪಾಪಿಯಾದ ನನಗೆ ಆ ಆಪತ್ಕೃತ್ಯ ನಿವಾರಣವೂ, ಆ ಸಿದ್ಧ ದರ್ಶನವೂ ಒದಗುವುದೆಂದರೇನು? ಆಯಿತು. ಈವರೆಗೆ ಅಗಾಧ ಪಾಪಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟುಬಗೆಯ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾತಕ ರಾಶಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಇಂದು ನಡೆದ ಸಂಭವದಿಂದ ಭಗವನ್ನಾಮಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು" ಎಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು ಪತ್ನಿ

ಧನ ಧಾನ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವದ್ವ್ಯಾಸನ ನಿರತನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ವಿಷಯವಾಶ ಒದ್ದವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಷ್ಟಬಗೆಯ ಅವನತಿಗೂ ಕಾರಣಭೂತವಾಗಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೊದಲು ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ವೋಹ ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುವರ್ಗದ ವಿಜಗಳನ್ನೇ ಆ ಮನೋಮಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆದನು. ತರುವಾಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ತ್ರಿಮುನ್ನರಾಯಣನ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಮಾಲೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ದೇವದೇವನ ಶಂಬು ಚಕ್ರಾಂಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ-ಕೆಲಕಾಲ ಕಳೆದನು. ಮುಂದೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಿಯು ನೆಲೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅಪಮೃತ್ಯು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ವುನಃ ಬಂದು ದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಒಸನೆ ಅಜಾಮಿಳನಿಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯತೇಜೋಮಯ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯು ಅವರು ತಂದಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ತ್ರಿವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದಾವುದು ?

ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ಸದ್ಗತಿಗೆ ಉತ್ತಮಾಗಿರುವ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಈ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೇ-ಭಗವಾನನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಅಜಾಮಿಳನಂತೆಯೇ ಇತರ ಅನೇಕಾನೇಕ ಮಂದಿ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ವಿದಿತವಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಜಾಮಿಳನಂತೆಯೇ ವಿಷಯಾತುರರಾಗಿ ಆತನು ಮಾಡಿದಂತಹ ಅಗಾಧ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂ ಮಾಡುವವರೂ ಕಡಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳಿಂದ ತಮಗುಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಅಗಾಧ ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳಿಗಾಗಿ ಭೀತಿಗೊಂಡು, ಆ ದುಃಖಾನುಭವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರಾದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಈತನು ಕೈಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾ

ದುಡು ಮತ್ತಾವುದೂ ಇರದು. ನುನುಷ್ಕನು ಎತ್ತಬಿದ್ದರೂ ನೆಲದಮೇಲೆ ಯೇ ಹೇಗೆ ಬಿಳಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಎಷ್ಟುದೂರ ಮಾರ್ಗತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಕಲ ಪಾಪ ನಿವಾರಕನೂ ಭಕ್ತಾರ್ಥ ಭಂಜಕನೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶರಣು ಬಿಳಬಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕಾದುದೊಂದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ವಿಚಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬುಡಿತ ಯಾರೂ ಮರೆಯಲಾಗದು. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಡೆದು ಹೋದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು - ನನ್ನ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಮೆಯಿಗೊಳಿಸಿ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವು ಶ್ರೀವರನೇ ಎಂಬ ದೃಢ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ಭಗವದಾರಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದವನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅವನು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಂತೆಯೇ ಉದ್ಧೃತನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನುಂಟು !

ಈ ಭಕ್ತತಿರೋಮಣಿಯ ಚರಿತ್ರವು, ಇದನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ, ತಾವು ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾ ಆಚರಿಸಿರಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ಪಾಪ ಸಮೂಹಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲ - ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. ತನ್ನೂಲಕ ಅವರ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಭಾವವು ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಸದ್ಗತಿಯ ಸೋಪಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಿ. ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದ ಆ ಆಸ್ತಿಕರು, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿರುವವರೆಗೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿ ಸಜ್ಜನ ತಿರೋಮಣಿಗಳಾಗಿ ಸಾಧುವರ್ಯರಾಗಿ - ತಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತು ಪೋಷಿಸಿದ ಮಾತಾ ಸಿಕ್ಕಳಿಗೂ-ದೇಶಮಾತೆಗೂ ಭೂಷಣ ಪ್ರದರಾಗಿ ಜೀವಿಸಿ, ದೇಹಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಷ್ಟ ಲೋಕವನ್ನೇ ಹೊಂದಲಿ. ಭಕ್ತಜನವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿಯು ಈ ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂತೆಯೇ ತನ್ನಭಕ್ತರ ಸಮಸ್ತ ವಿಧವಾದ ಲೋಪಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿತ್ತು, ತನ್ನ ಪಾದ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಮರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಚರಣದ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೂ ಕರುಣಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

ತಥಾಸ್ತು.

ಸುಬೋಧ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ

(ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮುನ್ನುಡಿ : —

ಭರತಖಂಡದ ಅತ್ರಿತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕುಟಮಣಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ನೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ದುರಂತ ಸಂಕಟದಿಂದ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅರ್ಷೇಯ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಪುನಃ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ ಮಹತ್ಕೀರ್ತಿಯು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಕಥಾನಾಯಕಿಯಾದ ಮಹಾ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದು. ಯದುರಾಯರೇ ಮುಂತಾದ ಸರಕೇಸರಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಪೀಠವು, ಪರಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದೋ ಎಂಬಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು, ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಸದಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ, ಇಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅರ್ಷೇಯ ರಾಜವಂಶದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೇಗಿರುತ್ತಿದ್ದುವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವನಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗಕಾಣದೆ ನರಗಳಂತೆ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಸೇವಕರು, ಕಿರಬಗಳಂತೆ ಪ್ರಬಲಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿ ಉಂಡಮನೆಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯಲೆಣಿಸಿದ ಕೃತಘ್ನತೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ - ನಾಶವಾಗದಂತೆ ಈ ಚಂದ್ರವಂಶಾಂಕುರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ಈ ಪುಣ್ಯವತಿಯ ನಾಮವು, ಮೈಸೂರು ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿರಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಹೈದರಾಲಿ, ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನರು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದ ವರಲ್ಲ-ಅಥವಾ ರಾಜವಂಶೀಕರಣ ಆಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಹೈದರಾಲಿಯು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಲೂ, ಏಕನಿಷ್ಠೆ ಕುಶಲಮತಿ ಪ್ರಭುತ್ವದರ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಕೇವಲ ಕ್ಷುದ್ರ ಸೇವಕಾಪ್ಯತ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಾ ಹೋದನು, ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಧೀಶನಾಗಿ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ರಾಜರನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತೆ ತಾನೇ ನವಾಬನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ತಪ್ಪಿದ್ದಿತಾದರೂ, ಅವರು ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ತಾವತ್ರಯ ಪಡುವಂತಹ ದುಸ್ಥಿತಿಯು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈತನ ಮಗನಾದ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ರಾಜವಂಶೀಕರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹು ಶೋಚನೀಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಳಿಯಿತು. ಆಗಿನ ಆ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಅಪೂರ್ವ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಹಲವು ರಾಜತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶತ್ರುವರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ, ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಬೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟುದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಶತ್ರುಸಿಗ್ರಹೋಪಾಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಈ ನಾಯಕಿಮಣಿಯ ಸಾಹಸವು ರಾಜಕಾರ್ಯ ಚತುರರಾದ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರ ಶ್ಲಾಘನೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ, ಸ್ವದೇಶೀಯರಾದ ಹೈದರಾಲಿ ಟೀಪು ಮುಂತಾದವರ ನಾಶಕ್ಕೆ-ವಿದೇಶೀಯರಾದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಹಾಯಗೊಂಡು ರಾಜ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು, ಕಾವಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬೇಯಲಾರದೆ ಹೋರಳೆ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತಾವ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮಾರ್ಗವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ-ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ ಅನು

ಕೂಲ್ಯವನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯರಿತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದುದೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರದರ್ಶಕ ಸಾ ಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಆಗ ಅಷ್ಟುಮ ಟ್ಟಿನ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ವೈಸೂರಿನ ರಕ್ಷ ಸಿಂಹಾಸನವು ಇಂದು ಆರ್ಷೇಯ ಹಿಂದೂ ರಾಜವಂಶಾನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗುವುದ ಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ವಿಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಅರಸರಿಂದ ಎರ ಲ್ಪುಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯವರು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ವೈಸೂರಿನ ರಾಜಸಿಂಹ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಬಾಲಕ ಬಾಲಿಕೆಯರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಂತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾ ಮತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಮಾಲಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಜನರು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಭಾವಾ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ,
ತಾ|| ೧೮-೪-೧೯೩೦.

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಮರಾವ್.

నమ్మ కథానాయుకేయ కాలದಲ್ಲಿ రాజ్యాక్రమణ మాడిద ఘోర రాలి, టిప్పుసుల్తానరు వంశ పారంపర్యువారి రాజ్యాధికారిగళి ఆగిద్ద వరల్ల-అధవ రాజవంశికరూ ఆల్ల. ఆదరూ, ఘోరరాలియు తన్న ధ్యేయ సాహసగళిందలూ, పకనిష్ఠ కుశలమతి ప్రభుతక్తి-దర్పగళిందలూ, కేవల క్షుద్ర సేవకావృత్తియింద క్రమ క్రమ వారి మేలక్కేరుత్త పరుత్త, అధికారి వర్గదల్లి అగ్రస్థానవన్న ఆక్రమిసి, లక్షాంతర స్వేస్థ్యగళిగే అధికనాగి, క్రోట్యంతర ద్రవ్య క్కే స్వామియాగి, రాజరన్న మూలేగొత్త తానే నవాబసేందు హేళిసికొండను. ఈతన కాలదల్లి మ్యేసూరు రాజవంశక్కి రాజ్యాధిపత్యవు తప్పిద్ది తాదరూ, ఆవరు నిబంధక్కి సిక్కు ఆన్నవస్త్ర గళిగూ తాపత్రయ పడువంశక దుస్థితియు వ్రాస్తవారిరల్ల. ఆదరే, ఈతన మగనూద టిప్పుసుల్తానను రాజ్యాధిపత్యవన్న క్యేకొండ మేలే, రాజవంశికర స్థితియు బహు శోచనీయావస్థిగళియితు. ఆగిన ఆ సంకట కాలదల్లి మహారాణి లక్ష్మమ్మణ్ణి యవరు ఆపూర్వ ధ్యేయ సాహసగళిన్న ప్రకటిసి, గుప్తవారియే హలవు రాజతంత్రి గళిన్న నడయిసి, బ్రిటీష్ ప్రభుత్వదవర సహాయదింద శత్రువర్గ వన్న నిమూలగొళిసి, రాజవంశక్కి పునః సింహాసనవన్న దొరకి సికొట్టదు బహు మహత్వద సంగతియు. అంతఃపురవన్న బిట్టు హొరక్కి బారదిద్దరూ, తమ్మ బుద్ధి సామర్థ్యదింద శత్రుసిగ్రు క్రోపాయవన్న జింతిసి కార్యసాధనే మాడిద ఈ నాంమణియు సాహసవు రాజకార్య చతురూద పురుషశ్రీశ్రుర శ్లాఘనేగూ పా త్రవారిరువుదు. ఆదరే, స్వదేశీయరూద ఘోరరాలి టిప్పు మూంతా దవర నాశక్కి-విదేశీయరూద బ్రిటీషర సహాయగొండూ రాజ్య సంపాదనే మాడిద ఈ కార్యవు, కావలియల్లద్దు బీయలారదే హొ రళి ఒలియల్ల బిద్ధంతాయితల్లనే ఎందు కేలవరిగే క్రోరబయ దు. హాగే యోజిసలు కారణవిల్ల. ఆగిన స్థితియల్లి ఆదక్కింత లూ మత్తాన సురక్కి త నాగ్రహ ఇరల్ల-ఆ సందర్భవనూ ఆను

ಕೂಲ್ಯವನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯರಿತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದುದೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರದರ್ಶಕ ಸಾ ಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಆಗ ಅಷ್ಟು ಮ ಟ್ತಿನ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ವೈಸೂರಿನ ರಕ್ಷ ಸಿಂಹಾಸನವು ಇಂದು ಆರ್ಷೇಯ ಹಿಂದೂ ರಾಜವಂಶಾನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗುವುದ ಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ವಿಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಅರಸರಿಂದ ಏಕ ಲ್ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯವರು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದು ವೈಸೂರಿನ ರಾಜಸಿಂಹ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಬಾಲಕ ಬಾಲಿಕೆಯರೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಂತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾ ಮತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಮಾಲಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಜನರು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಗತವನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಭಾವಾ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ,
ತಾ|| ೧೮-೪-೧೯೩೦.

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಮರಾವ್.

ಧೀರರೆಂತಿರುವರು ?

ಕಂ|| ಎಡರಡಸುವು ದೆಂದಂಜುತೆ
ತೊಡಗರ್ಕಾರ್ಯವನೆ ನೀಚರೆಡರಡಸಲೊಡಂ
ಬಿಡುವರ್ಮಧ್ಯಮು ರೆಡರೆನಿ
ತಡಸಿದೊಡಂ ತ್ಯಜಿಸರಾಂತಕೃತ್ಯವ ಧೀರರ'

‘ವಿಘ್ನವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುವುದೆಂದು ಹೆದರಿ ಅಧಮರು, ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಮರು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿ ಕಷ್ಟಬಂದಿತೆಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಧೀರರು ತಾವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ವಿಘ್ನಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರುವರು.

ಕಂ|| ಕೆಡುಕ ಕ್ಷೇಡುಕುಗಳಂ ಗೈ
ದೊಡಮೆನಿತುಂ ತೊರೆಯನಾತ್ಮಧೈರ್ಯವ ಧೀರಂ
ಬಿಡುವನೆ ಯಥೋಮುಖಂ ಗೈ
ದೊಡ ಮೂರ್ಛಜ್ವಲನಮಂ ಹುತಾಶನನೆಂದುಂ

“ಧೀರನಾದವನು, - ಕೆಡುಕರು ತನಗೆ ಎಷ್ಟುಬಗೆಯಿಂದ ಕೆಡಕುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೆಣಿಸಿದರೂ ತನ್ನ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಉದ್ಯಮವನ್ನೂ ಎಂದಿಗೂ ತೊರೆಯಲಾರನು. ಸಂಜನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹಿಡಿದರೂ ಚ್ಚಾಲೆಯು ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿಯೇ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೆ ? ”

— ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ —

ಮಹಾ ಮಾತೃ ಶ್ರೀ

ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣಿಯವರು

—೧೯೨೨—

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

“ನೈಸೂರು ರಾಜವಂಶ”

‘ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸೀ’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ರತ್ನವನ್ನು ನುಡಿದು, ಆರ್ಯರು, ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೂ-ಜನನಿಯಂತೆಯೇ ಪೂಜ್ಯವಾದುದೆಂದೂ, ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗಳೆರಡೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವೆಂದೂ ಸಾರಿದರು. ಜನನಿಯು ನಮಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು, ಪೋಷಿಸಿ ಹೀಗೆ ಉಪಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಜನ್ಮಭೂಮಿಯು ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಮಾತೃವಿಗೂ ಜನ್ಮದಾತೃವಾಗಿ, ನಮಗೆ ಸಕಲವಿಧ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ-ಬದುಕಿ ವಾಸಿಸಲು ಎಡೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಬದುಕಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಪರವೋಪಕಾರಣಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ದೇಶಮಾತೃವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರತಕ್ಕುದು ದೇಶಪುತ್ರನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪೂರ್ವಿಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ‘ಭರತವರ್ಷೇ-ಭರತಖಂಡೇ’ ಎಂಬೀ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧ್ಯಾಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಆಕ್ಷೇಪವೇನುಂಟು !

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಮಾತೃ ಸದೃಶವಾದುದೇ ಎಂದು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಬೇಕಾದುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಅಂತಹ ಮಾತೃಭೂಮಿಯು

ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಪರಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ, ದೇಶೀಯರಿಗೆ ಪರಾಧೀನತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ಧನಧಾನ್ಯ ಪಶು ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ತನುಮನಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ದೇಶಮಾತೆಯ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು. ಇಂತಹ ದಾಸ್ಯಸ್ಥಿತಿಯು ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದುಮೇಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಲ್ಲ ಆಯಾ ದೇಶೀಯರು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ನೀರಿನಂತೆ ಲಘುದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುರಿಸಿ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ದೇಶಮಾತೆಯ ಗೌರವಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ತಾವೂ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಜಗನ್ನಾನ್ಯರನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮಾತೃದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದ ಇಂತಹ ಪುರುಷ ಪುಂಗವರ ದಿವ್ಯನಾಮಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದ ಚರಿತ್ರಾಕಾಶದಲ್ಲೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದೆ.

ವಿಧಿನಿಯಮದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸಕಲ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಈ ದಾಸ್ಯಸ್ಥಿತಿಯು, ದುದೈವ್ಯವದಿಂದ ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ದೇಶೀಯರು ವಿವಿಧ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಅಗೌರವ ಅಪಮಾನಗಳಿಗೂ ಒಳಪಟ್ಟು ಸಿಗ್ಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಹಣ್ಣಾದರು. ಭಾರತೀಯರೆಂದರೆ, ಅದ್ಯಂತ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಕಲರೂ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ತರಗತಿಯೂ ಉಂಟು. ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯರಾಜರ ಪಾಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಈ ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ನಿವಾಸಿಗಳೂ, ನಿಶಾಲ ಭಾರತ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಹೀಗೆ ಎರಡು ವರ್ಗದವರೂ ಪರಾಧೀನತೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವವರೇ ಆದರೂ, ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವವರ ಪರಾಧೀನತಾ ವಸ್ತ್ರವು ಎರಡು ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಒತ್ತಡವುಂಟು. ಒಂದು ಅದ್ಯಂತ ಭಾರತದ ಅಳರಸರದು. ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶೀಯ ಪ್ರಭುಗಳದು. ದೇಶೀಯ ಪ್ರಭುಗಳು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ನಿಯಮಗಳು ಕೆಲವು, ಹೇರುವ

ಕಂದಾಯ ಕೌಳಿಗೆಗಳು ಕೆಲವು, ಸುಲಿವ ಸುಂಕಗಳು ಕೆಲವು-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಭುತ್ವದವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊರಿಸಿ ಸೆಳೆಯುವ ಸುಂಕಗಳು ಕೆಲವು. ಹೀಗೆ ದೇಶೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳವರು-ಗೋಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡವನಂತೆ-ಎರಡು ಬಗೆಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೂ ಸಿಕ್ಕು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆಯ ಆವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವರು 'ಕಲಿಯುಗ-ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಿಶ್ಚಯವಾದ ದೇಶಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿದ್ದು ಪರಿಗೆ ತಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ-ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಾಧಾರವಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿ, ಮಾಂಸವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿ, ಎಲುಬನ್ನು ಕರಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕ್ಷಯರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಮತ್ತಾವುದೂ ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರರೂ ದುಂದುಗಾರರೂ, ವಿಷಯ ಲೋಲುಪರೂ ಆದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಧೂರ್ತತೆ ದುರ್ನಡತೆಗಳೇ ಎಂದು ತೋರಿಬರುವುದು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವುಂಟಾಗಲು, ರಾಜನ ದರ್ಪಯುಕ್ತ ಅಧಿಕಾರವು ತಪ್ಪುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು. ಹೀಗೆ ರಾಜನ ದರ್ಪವೂ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ, ರಾಜನು ಬಾಲ್ಯಕನಾಗಿರುವುದೂ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯಾಗಿರುವುದೂ ಅನುಕೂಲ ಸಂದರ್ಭಗಳು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯು ರಾಜನ ಸಂಬಂಧಿಯೂ, ಸ್ನೇಹಿತನೂ, ಆಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುವುದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯು ರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹವಾಗಿರದೆ ಶತ್ರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದಷ್ಟೆ! ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಷ್ಟೆ! ಅಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ರಾಜನೊಂದಿಗಿರುವ ಸ್ನೇಹವು, ಆತನನ್ನು - 'ತಾನು ರಾಜನ ಸೇವಕನು, ರಾಜ್ಯದ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಉತ್ತರವಾದಿಯು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಾಜನಿಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಸೇವ್ಯ ಸೇವಕ ಭಾವನೆಯು ತಪ್ಪಿ-ಅಧಿಕಾರಿಯು

ತನಗೂ ರಾಜನಿಗೂ ಅದ್ವೈತ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳು ಮೇರೆ ವೀರುವುವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತೊಂದರೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾರಲ್ಲಿ ವೊರೆಯಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ರಾಜ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನ ಸೇವಕಭಾವವು ತಪ್ಪುವುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಂತತೆಯು ನಾಶವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುವುದು.

ವಂಶವಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವವಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಾರತದೇಶಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ರಾಜವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂತತಿ ವಿಹೀನವಾದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪರಸ್ಪರ ಒಳ ಜಗಳಗಳಿಂದಲೂ, ದೇರೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಗಳು ವಿಷಯಲೋಲುಪರಾದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಪರಾಧೀನವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳಿಗೀಡಾದುವು. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನವಿನ್ಯಾ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಆಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ್ದುವು. ರಾಜನು ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದನು. ಅಂತಃಪುರದ ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಲಲಯದ ಅಬಲೆಯರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲಿಸಿ, ರಾಜವಂಶವನ್ನೇ ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ರಾಜ್ಯಾಕ್ರಮಣ ಮಾಡಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, -ಸಂಸ್ಥಾನವು ಪರಾಧೀನವಾಗಿ, ಸ್ವಗೃಹವೇ ಸೆರೆಮನೆಯೂ, ಸ್ವದೇಶವೇ ಪರದೇಶವೂ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ-ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯಸಾಹಸಗಳು ರಾಜತಂತ್ರ, ಕುಶಲತೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಮೈಸೂರು ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿ, ಪರಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದ ದೇಶವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೃಣ್ಣಿಯವರನ್ನು ಆದ್ಯಂತ ದೇಶವೂ ರಾಜ ಮನೆತನವೂ ಮಹಾ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವೇನು ?

ವಂಶ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಯದುರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಸತೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅಂತಹ ಸಂಕಟವೇನು; ಅದು ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಪರಿಶ್ರ

ಮದಿಂದ ಹೇಗೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು”

ಮೈಸೂರು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾರಕಾನಗರೀ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಬಂದ ಯದುರಾಯರೇ ಮೊದಲನೆಯವರು. ಈಗಿನ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲವುರುಷರೂ ಈ ಮಹನೀಯರೇ. ಇವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾರನಾಯಕನೆಂಬ ದುಷ್ಟ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜರ ಪತ್ನಿ ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರನ್ನು ಕಾನಾಡಿ, ಅವರ ಪುತ್ರಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ಮೈಸೂರು ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದರು. ಇವರಿಗೆ ಸಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೯೯ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಿಂದ, ೧೬೯೯ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ಈ ಪೀಠವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಂದಿ ಇವರ ವಂಶೀಕರಾದ ಅರಸರು ಏರಿ ಆಧಿಪತ್ಯಮಾಡಿದರು. ಆದಿಯಿಂದ ಈಗಿನ ವರೆಗೂ, ಈ ರಾಜಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಸಟ್ಟಣನೇ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರುವುದು. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸಟ್ಟದ ರಾಜಒಡೆಯರು, ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಕಾಲದ ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘವಾದ ಅಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ದೇಶವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವಿಖ್ಯಾತರನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೧೦ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಶ್ರೀರಂಗಸಟ್ಟಣವೂ ಇವರಿಗೆ ಕೈವಶವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳು ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ಇವರ ತರುವಾಯ ಸಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇಬ್ಬರು ರಾಜರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವೂ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಟ್ಟದ ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜಒಡೆಯರವರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ತರುವಾಯ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಟ್ಟದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪ

ಟ್ಟುವು. ಅನೇಕ ದುರ್ಗಗಳು ಕೈವಶವಾದುವು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಶತ್ರುರಾಜರೂ, ಪಾಳಯಗಾರರೂ ಈ ರಾಜವೇಂಗಳ್ಯಾರ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರತಾಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಣಗಿ, ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಸಾಮಂತ ರಾಗಿರಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ರಾಜ್ಯವು ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ತುಂಬಿರಲು ಪ್ರಜೆಗಳು ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಭಾರತದೇಶದ ಸಕಲ ಸುಖಾನಗಳಿಗೂ ಇದು ತಿರೋಭೂಷಣ ಪ್ರಾಯವಾದುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೦೪ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಾಣಲು, ತರುವಾಯ, ಕಂಠೀರವ ಮಹಾರಾಜರೂ, ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಒಡೆಯರೂ ಕೆಲ ಕೆಲವು ಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರವಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಈ ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಒಡೆಯರ ವರೆಗೂ ರಾಜರು ಸ್ವಯಾ ಶಕ್ತರಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ಮರಾಠೆಯವರನ್ನೂ, ಒಳನಾಡಿನ ತುಂಟ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನೂ ರಾಜರು ಸ್ವತಃ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಸಿ ಬಹು ದರ್ಪದಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವವಾಡಿದರು. ಇವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೩೨ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ, ಸಂತತಿ ವಿಹೀನರಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷನಾದುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರ ಸತ್ತಿಯರೇ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತರು.

ಅಂಕೇಪುರ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರು, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಸ್ತಗತವಾಗಲು ಈಗಿನಿಂದ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ವೃತ್ತರಾದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕರಾಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ರಾಜಸೇವಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ವರೆನ್ನಬಹುದು. ಮೃತ ಮಹಾರಾಜರ ಸತ್ತಿಯವರಾದ ದೇವರಾಜಯ್ಯನವರು, ತಮ್ಮ ವತಿಯ ಮರಣಕಾಲದ ಸಂದೇಶವನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾತಿಯಾದ ಅಂಕನಹಳ್ಳಿ ದೇವರಾಜೇ ಅರಸಿನವರ ಮಗ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು

ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಚಾಮರಾಜಯ್ಯನೆಂಬಾತನನ್ನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಕರೆಸಿ, ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಇದು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯ ವೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಹ ನೆರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಾಮರಾಜಯ್ಯನು, ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರನಾಗಿ ರಾಜ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿದ್ದನಾದರೂ, ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, - ಎಲ್ಲೋ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಯಾವನೋ ಅನಾಮಧೇಯನ ಅಜ್ಜಿಗೆ ತಾವು ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕಾದುದೇನೆಂದು ಚಾಮರಾಜರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಔಪಾಶೀನ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮನಬಂದಂತೆ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟು-ಬೇಡವಾದವರನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮನಬಂದಂತೆ ಲುಚಿ ರುಷುವತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ರಾಜ ಬೊಕ್ಕಸದ ಗತಿಯುಳ್ಳಿ ಗಮನಿಸದೆ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಫಲವತ್ತಾದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಪಡೆದು, ಹೀಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸಕಲ ವಿಧಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಉಗ್ರಾಣವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಚಾಮರಾಜರನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂಲವಿಗ್ರಹವಾಗಿಟ್ಟು, ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದೊರೆಗಳನ್ನಿಸಿ, ನಿರೂಪಗಳಿಗೆ ದಸ್ಯುತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸುತ್ತ. ಯಾವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಆಡಳಿತವು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದು ಬರಲೆಂದು ಉದಾಶಿನ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತರೆ, ರಾಜ್ಯವುಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಾ, ಚಾಮರಾಜರು, ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿರುವ ಕೆಲವರನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾ, ಆತನು ಮಹಾರಾಣಿಯವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಚಾಮರಾಜರಮೇಲೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡುವಂತೆ ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ದೂರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದನು. ಈ ವರ್ತಮಾನವು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೆ, ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ದೇವರಾಜಯ್ಯನನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ

ತಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದೇವಯ್ಯನೆಂಬೊಬ್ಬ ಸಮರ್ಥನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನೂ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹಲವು ಮಂದಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸರ್ವವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರವಾಡಿದರು.

ಅಧಿಕಾರದ ರುಜಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಜನರು, ಅಧಿಕಾರ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿರುವುದೆಂದರೆ, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು-ಉಗ್ರಾಣದ ಬೊಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಹೆಗ್ಗಣವನ್ನು ಕೂಡಿ ಗೂಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ದೇವರಾಜಯ್ಯ - ನಂಜರಾಜಯ್ಯಾದಿಗಳೂ ಅವರ ಪರಿವಾರದವರೂ, ರಾಜರ ಈ ಸ್ವತಂತ್ರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅವರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪವಾಡಿ, ಎಂಟುಸಾವಿರ ಸೈನಿಕರು ರಾಜರಿಗೆ ಎದುರುಬೀಳುವಂತೆ ಪಿತೂರಿವಾಡಿದರು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಜನರನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೂ ಸಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಪಹರೆಯಿಟ್ಟು ಸೈನ್ಯದವರಾಗಲೀ ನಿತ್ಯ ಗಟ್ಟಲೆಯ ಪಹರೆಯವಾಗಲೀ, ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿ ಬರದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಧಾನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಲು, ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ - 'ಆಯ್ಯಾ, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೆಲವು ಹೆಚ್ಚು ಕಡವೆಗಳು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದ ನಾವು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ನನಗೆ ಸಟ್ಟವಾದ ತರುವಾಯ ಎಂಟುತಿಂಗಳ ಕಾಲ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆ! ಈಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವರೋಧವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ. ವೃಥಾ ಈ ಮನಃ ಕಲ್ಮಷಗಳೇಕೆ?' ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಮಾತುಗಳಾವುವೂ, ಧೂರ್ತನಾದ ಆತನ ಕಿವಿಗೆ ಏರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ ದೊರೆಯದಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು ಕೃನನಾಗಿದ್ದ ಆ ನೀಚನು, 'ರಾಮಬಾಣ' ಮೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆನೆಯಿಂದ ಆರ

ಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಮುರಿಸಿ, ದೊರೆಗಳ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಖಾವೊ ಹರು ಪಟ್ಟದಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಬಲವಂತಪಡಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಚಾಮರಾಜರನ್ನು ಸಕುಟುಂಬವಾಗಿ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಕಬ್ಬಾಳ ದುರ್ಗದ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಿಸಿದನು.

ಎಷ್ಟು ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜನ ಸೇವಕರಾಗಿರಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಬಲಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಎಂತಹ ಪ್ರನಾಹ ಸರಂಪರಿಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಮೇಲಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತವು ವೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದೆಂದು ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ಸರಾಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಬೀಜವು ಇಲ್ಲೇ ನಾಟಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ತರುವಾಯ ಕಬ್ಬಾಳದುರ್ಗದ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ನಡೆದ ಚಾಮರಾಜರು, ತಮ್ಮನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿದ ದೇವರಾಜಯ್ಯನ ವಂಶವು ನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಶಪಿಸಿ ಮುಂದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ದುರ್ದನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೀಗಿದರಂತೆ; ಅದಂತಿರಲಿ!

ಇತ್ತ ಪುನಃ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯನು, ಚಾಮರಾಜರಿಂದ ನಿಯಮಿತರಾಗಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಜನಗಳನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿ, ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲ ವಿಗ್ರಹವನ್ನಿರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ದೊಡ್ಡ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಸತ್ತಿಯವರಾದ ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ-ಅವರ ಜ್ಞಾತಿಯಾದ ಜಿಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಚಾಮೇ ಅರಸಿನವರ, ಮೂರುವರುಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಪುತ್ರರನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಸಿ, ಎಂದಿನಂತೆ ರಾಜ್ಯವಿಚಾರವನ್ನು ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಮೂರುವರ್ಷದ ಬಾಲಕನನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ದತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಿಕ್ಕೆಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರಾದರೂ,

ಅದರಿಂದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯೂ ನಡೆದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂರುನರ್ಷದ ಆ ಮಗುವು ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವವರೆಗೆ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರೂ ರಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈ ಕಾಯದೆ, ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳದೆ, ನಡೆಯಲು ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಾಮಮಾತ್ರ, ರಾಜರಿರುತ್ತಿರಲು, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವು ಮುಂದೂ ಕೆಲವುಕಾಲ ದೇವರಾಜಯ್ಯನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದೇ ನಡೆಯಿತು.

ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಬಾಲಾಭಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ -ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಡಗಿದ್ದ -ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಹಿಂದೂ ರಾಜವಂಶದವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆಗೇ ಕುತಾರ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ವೈಸೂರು ರಾಜ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಸುಭವವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಹೈದರಲ್ಲಿ ಖಾನನು. ಈತನು ಬಹು ಬಡತನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ತಂದೆಯು ಮಾಡಿದ್ದ ಪುಣ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಆಗಾಧ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೀಡಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಧೊರೆಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರಹಗಳು ಭಂಡಾರದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡಲು, ಆ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವಾಗಿ ವೈಸೂರು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವಕನಾಗಿ ಸೇರಿ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ ಮಾಡದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಪ್ರವಾಣವಾಡಿ ಕೆಲಸವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಅನ್ಯಾಯವೂ ದುಂದುಗಾರಿಕೆಯೂ ಕಸಟ ವೃತ್ತಿಗಳೂ ಎಷ್ಟುಕಾಲದಕ್ಕೂವುವು. ದಳನಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯನು ಪಾರಂಭದಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಹಲವು ದುಷ್ಯುತ್ಯಗಳು ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗಲು ಮುಂದೆ ಅವನ ಬಾಳೈಯು ಬಹು ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಯಿತು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆಗಲೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ, ತಮ್ಮ ಮನಬರದಂತೆ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದು, ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ

ವಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹವೇ ಮುಂತಾದ ವಂಚನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಧೊರೆಗಳವರಿಗೆ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ ಸ್ತ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ತಪ್ಪಿ, ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇಸಗವೂ, ದ್ವೇಷವೂ, ಅಪನಂಬಿಕೆಯೂ ಉಂಟಾದುವು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ದೇವರಾಜಯ್ಯನಿಗೂ ಧೊರೆಗಳವರಿಗೂ ಮನಸ್ತಾಪವು ಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಿಂದೊಂದುವೇಳೆ, ಧೊರೆಗಳಾದ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನ ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲವೆ! ಈಗಲೂ ಹಾಗೇಕೆನಾಡಿ, ಈ ಕಂಟಕವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆಂದು, ದೇವರಾಜಯ್ಯನ ತಮ್ಮನಾದ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನು ತಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿ, ಪ್ರಾಯ ಸಮರ್ಥರೂ, ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯ ನಿಧಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಉಜ್ವಲ ತೇಜಸ್ಸು ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಡುಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ದಳವಾಯಿಯು ತಾನು ಆ ಕೆಲಸಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಲು, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೇ ವಿರೋಧವುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆ ದುರುಳನಾದ ಆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನು, ರಾಜರ ಪಕ್ಷದ ಆಪ್ತನೇವಕರನ್ನು ವಧಿಸಿ, ರಾಜರ ನೂ ಕೈಸೆರೆ ಹಿಡಿಸುವೆಕೆಂಬ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ, ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಾಚಾರವು ಒಳ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅರಿಕೆಯಾಗಲು, ಧೀರರಾದ ಅವರು ಒಡನೆ ಆಯುಧ ಹಸ್ತರಾಗಿ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಹೊರಟು, ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಡೆಯ ಹಲವು ಜನಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಕೆಲವರನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕವರನ್ನು ನೆರೆಹಿಡಿಸಿ ಕೆಲವು ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೋಯಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಆ ದೊಂಬಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜರ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ತನ್ನ ಆಟವು ಅವರ ಬಳಿ ಸಾಗಲಾಡದೆಂದು ತಿಳಿದ ತರುನಾಯ, ನಂಜರಾಜಯ್ಯನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಅವನ ಅಣ್ಣನಾದ ದೇವರಾಜ

ಯ್ಯನೂ ಬೆದರಿ, ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಸತ್ಯಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ತಲೆ ಮರಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ನೆಲೆಗಂಡ ಕಳ್ಳರಂತೆ, ರಾಜಬಂಧುಗಳಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೂ ರಾಜವಂಶ ವೃಕ್ಷದ ತಾಯಿ ಬೇರುಗಳನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದ್ದ ಈ ಘಾತುಕರು, ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದುದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯವು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಯಿತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ದಿಂಡಿಗಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಹು ದರ್ಪದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಶತ್ರು ರಾಜರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತಾನು ತಂದ ಧನ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಾಜ ಭಂಡಾರವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಬಹು ಸಮರ್ಥನೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಹೈದರ ಲ್ಲೀಖಾನನಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಬಹದ್ದೂರ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ದೇವರಾಜಯ್ಯನಿಗಿದ್ದ ದಳವಾಯಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಖಂಡೇರಾಯನೆಂಬಾತನನ್ನು ದಿವಾನನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ ತಾವು ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹು ಸಮರ್ಥತೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರೂ, ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯದಾರ್ಯ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟರೂ, ಪ್ರಭು ಮಂತ್ರೋತ್ತಮ ಶಕ್ತಿಯುತರೂ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಪ್ರಭುವರ್ಯರು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡತೊಡಗಲು, ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಾಗತೊಡಗಿತು. ಮಹಾರಾಜರು ಸಕ್ಕಲ ಪ್ರಸೂತೆಯರಾದ ಮೂವರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿವಾಹ ವಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರು, ಪುಟ್ಟಮ್ಮಣ್ಣಿ ಅಥವಾ ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು. ಎರಡನೆಯವರು, ಬೇಲೂರು ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು. ಮೂರನೆಯವರೇ, ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

“ಕನ್ನಡಿ-ಕಠಾರಿ”

ವೈಸೂರು ರಾಜವಂಶೀಕರು ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಳಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ತೂರ ಸರದಾರರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜರು, ಶತ್ರುರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡದಂತೆ ಅರಿಭಯಂಕರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೋ ಶಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಷ್ಕಂಟಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಆಗಾಗ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ರಾಜರುಗಳಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು, ಅವರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೋಶಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದುದುಂಟು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಚಾನುರಾಜ ಒಡೆಯರು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಸೂರು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸರೆಂಬ ಸರದಾರರೊಬ್ಬರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಹಾಶೂರರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಸ್ಮಿತಮು ಯೋಧರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರು ಭೀಕರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು, ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದರಾದರೂ, ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿಯ ನವಾಬನಾಗಿದ್ದ ಮಹಮ್ಮದಲ್ಲಿಯಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ ಅಸಮಸಾಹಸವು ಚಿರಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದೆ. ಏಕನಿಸ್ತೈಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದ ಆ ವೀರರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೪೨ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನವು ಉದಯಿಸಿತು. ಮಾನವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲವುಷ್ಟವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ. ಕಳಕಳನೆಂದು ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾಗಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ, ಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸರ ಆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಸುಧಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಕನ್ಯಾರತ್ನವೂ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ, ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ, ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿಗೂ ನೆರೆಕೊರೆಯವರಿಗೂ ತನ್ನ ಬಾಲ ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯಂತೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಕಳೆಯೇರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ

ಆ ತಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಕುವರಿಯನ್ನು, ವಿವಿಧ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂಪ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಸಂತೋಷ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಕನ್ಯೆಯಾದರೂ ತನಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿ ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯಕ್ಕೆ ಶತಾಂಶದಿಂದ ಅನ್ವರ್ಥತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತರೂ, ಸುಗುಣಯುತರೂ ಆದ ದಾದಿಯರ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು, ಬಾಲಿಕಾ ಮಣಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯು ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಕಸೂತಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಕುಶಲ ಕಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಥಮೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಾರೀಕುಲಕ್ಕೆ ಭೂಷಣ ಪ್ರದಗಳಾದ ನಯವಿನಯಾದಿಗಳೂ ಶೃಂಗಾರ ಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಗಳೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ದಯೆ ಮಮತೆ ಮೃದು ನುಡಿಗಳು ಆಕೆಯಲ್ಲೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದುವೆನ್ನಬಹುದು. ಆ ಕನ್ಯಕಾಮಣಿಯು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡವಳಲ್ಲ, ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ದಾದಿಯರನ್ನಾಗಲೀ ಸೇವಕರನ್ನಾಗಲೀ ಗದರಿಸಿಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಾದರೂ, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಿ, ಬಾಧಿಸಿ, ನೋಯಿಸಿ ಅರಿತವಳಲ್ಲ. ಬಡವರು ಭಿಕ್ಷುಕರು ಅಂಗವಿಹೀನರು ಮುಂತಾದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮೃದು ಹೃದಯಗಳು ಎದೆಕರಗಿ ತನಗೆಂದು ಏನನ್ನೂ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಆಕೆಯ ಸೇವೆಗೆಂದರೆ, ಅರಮನೆಯ ದಾದಿಯರು ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾಡುವರು. ಅವರ ಮಂದಪಾಸಯುಕ್ತ ಮುಖಕಮಲವು ಸರ್ವರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹೃದಯವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅಸಜಯ ಹೊಂದಿದುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಸದ್ಗುಣಮಣಿ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗಳಾದ ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯು ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯವಯಸ್ಕಳಾಗಲು, ಆಕೆಗೆ ಅನುರೂಪ ವರನು ಯಾರೋ, ಆತನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವುದು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸರು ಕೆಲಕಾಲ ಮಹಾಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಪರಿ

ಶ್ರಮ ಮಾಡದೆಯೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವೇ ದೊರೆತುದು ಅವರಿಗೆ
 ಪರಮ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಆಗ ಮೈಸೂರು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ
 ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರು, ಸರದಾರ ಗೋ-
 ಪಾಲರಾಜೇ ಅರಸರ ಮಗಳ ದಿವ್ಯರೂಪ ವೈಭವವನ್ನು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆ
 ಯಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀ ತಿರೋಮಣಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೃದಯಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ
 ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
 ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು, ಯೋಗ್ಯ ಬಂಧುಜನರ ಮೂಲಕ ಸರದಾರ ಗೋ-
 ಪಾಲರಾಜ ಅರಸರಿಗೆ ಅರಿಕೆಯಾಗಲಾಗಿ, ಅವರೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಯೂ ಮಹ-
 ದಾನಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಡನೆ ತಮ್ಮ
 ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತರು. ಸರಿ, ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು! ಉಭಯ
 ಪಕ್ಷಗಳವರಲ್ಲೂ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗ ತೋಡಗಿ-
 ದುವು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸತ್ಕಾರ ಪೂರ್ವ
 ಕವಾಗಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸರು ತಮ್ಮ
 ಶಕ್ತಿವಿಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇನ್ನು ಸ್ವಯಂ ರಾಜರೇ ಆದ
 ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಈ ಮೊದಲೇ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು
 ಪತ್ನಿಯರಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಣಿಸಿದ್ದ
 ಈ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳ-
 ಬೇಕಾದುದೇನು? ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕದ ೧೬೮೨ನೆಯ ಪ್ರಮಾಧಿ ಸಂವತ್ಸ-
 ಸದ ಮಾಘಮಾಸದ ಒಂದಾನೊಂದು ಶುಭ ದಿನದ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ
 ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತವು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇಶದ ಅನೇಕಮಂದಿ
 ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಇತರ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಹಲವುಮಂದಿ ಮಿತ್ರರಾಜ-
 ರೂ, ದೇಶ ದೇಶಾಂತರಗಳಿಂದ ಭೂಸುರವಗವ್ಯೂ, ಪ್ರಜಾಮುಖ್ಯರೂ,
 ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಅನೇಕಾನೇಕಮಂದಿ ಪ್ರಜಾಸಮೂಹವೂ ಬಂದು ನೆರೆದರು.
 ಭವ್ಯವಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನವರತ್ನಮಣಿ ಖಚಿತ-
 ವಾದ ತೋರಣ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದ್ದ ಹಸೆ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಂತೆಯೂ, ರತಿಮನ್ಮಥರಂತೆಯೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ
 ನೂತನ ವಧೂವರರು ನೆರೆದ ಸಹಪ್ರಾರುಮಂದಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ

ಹಬ್ಬವನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತ ವಿರಾಜಿಸಿದರು. ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ವಿವಾಹಾಂಗವಾದ ಸಕಲ ಶೋಭನ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದುವು. ದಿಕ್ಪಟಗಳು ಬಿಂದುಹೋಗುವಂತೆ ಭೀರೀ ವ್ಯುದಂಗಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳೂ ಓಲಗ ತಾಳಮೇಳಗಳೂ ಬಾಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನಿಪುರಿಗೆ ಬಹುವಿಧ ದಕ್ಷಿಣೆ ದಾನಗಳೂ, ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳೂ ಅಮಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳವರಿಗೂ, ಷಡ್ರಚಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ದಿವ್ಯ ವೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನವು ದೊರೆತು, ತನ್ನೂಲಕ ಸಕಲರೂ ಪರಮಾನಂದಪಟ್ಟರು. ವಧ್ಯವಿಗೆ ವರನೂ, ವರನಿಗೆ ವಧುವೂ ಅನುರೂಪರಾಗಿ- ಇಂತಹ ಅನುಕೂಲ-ಅನುರೂಪ ದಾಂಪತ್ಯವು ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಸುಕೃತ ಫಲದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ನೂತನ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ನೂರುಕಾಲ ಸಂಸಾರ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜಾಗರ್ವಕ್ಕೆ ವಾತಾಪಿಸ್ಯಗಳಾಗಿ ಮಹೋನ್ನತರಾಗಿರಲಿ” ಎಂದು ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತರೂ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಹರಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರತರವಾದ ಒಂದು ಹಸೆ ಜಗುಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ದೊರೆಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಚನ್ನನೆಂಬೊಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಉಗಾರ ಹೃದಯರಾದ ಶ್ರೀ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಅವನಿಗೆ ಅರುವತ್ತು ವರಹಗಳ ವರಮಾನವಿರುವ ಒಂದು ಜಮೀನನ್ನು ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಂತೆ!

ತರುವಾಯ ದೊರೆಗಳು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಹೈದರಲ್ಲಿಖಾನನ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ದೇಶವನ್ನು ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದರಲ್ಲೇ ಅಹರ್ನಿಶಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೈದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ದ್ರೋಹ ಚಿಂತನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರೆವೇರಿಸುವ ವಿಷಯವಲ್ಲೂ ಮಹಾರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದನು. ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೈದರಲ್ಲಿಯು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಆಗಾಗ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮರಾಟೆಯವರು ಮಹಮ್ಮದೀಯರಾಜರು ಮುಂತಾದವರ ಹಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು

ಡು ಬಂದ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ದೊರೆಗಳವರು ಪರಮ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ ಅತನಿಗೆ ಸಕಲ ಸರದಾರರೂ ಪ್ರಜೆ ಪರಿವಾರಗಳವರೂ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ನವಾಬ ಹೈದ ರಲ್ಲೀಖಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾರಾಜರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಹೈದರಲ್ಲೀಖಾನನು, ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವೇ ಸ್ವೈನ್ಯದ ತಾಣ್ಯವಾಗಿದ್ದ ದರಿಂದ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿ. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ ಬಂದೋಬಸ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಸೋದೆ, ಸವಣೂರು, ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಾಂತಗಳು, ಕಲ್ಲೀಕೋಟೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸ್ವಾಧೀನಗೊಂಡುದಲ್ಲದೆ, ಒಳನಾಡಿನ ಅಸೇಕ ಪಾಳಯಗಾರರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ದೊರೆಗಳವರ ದೇಶವನ್ನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದನು.

ನವಾಬನು ಕಲ್ಲೀಕೋಟೆಯಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೬೬ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ದಿವಂಗತರಾದರು. ಈ ಸಮಾಚಾರವು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ನವಾಬನು, ತ್ರೀ ರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕಿಲ್ಲೇದಾರನಾಗಿದ್ದ ವೊಖದೂಂ ಸಾಬಿಗೆ, - "ಒಡನೆ ರಾಜ ಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಹಾಮಾತೃ ತ್ರೀಯಮಿಗೆ ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಸಮಾಧಾ ನೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ, ಅರಮನೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ದೊರೆಗಳವರಿಗೆ ಪರಲೋಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಡೆಸಿ ತರುವಾಯ, ಮಹಾಮಾತೃ ತ್ರೀ ಜೆಲುವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಜಿಕ್ಕ ದೊರೆಗಳವರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುವನಾಗು" ಎಂದು ಬರೆಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳೂ ನವಾಬನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಡೆದು, ರಾಜಪುತ್ರರಾದ ನಂಜರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡೋ ತ್ಸನವೂ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಈ ನಂಜರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಕೇವಲ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲೇ ಪಟ್ಟಾ ಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರವೇ ಜೀವಿಸಿದ್ದು, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೭೦ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರವಲ್ಲೇ ಕಾಲಾಧೀನರಾದರು. ಇವರ ತರು ವಾಯು, ಬಿಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರೆಂಬುವರಿಗೆ, ಮಾತೃ ತ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮ ಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಹೈದರಲ್ಲೀಖಾನನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾ

ಡಿಸಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಟ್ಟವಾಗುವಾಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೂ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರವೇ ವಯಸ್ಸು. ಇವರು ಸಹ ತರುವಾಯ ಆರು ವರ್ಷಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸಿ ಕೆ. ಶ. ೧೭೬೬ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದೆಯೂ, ಪತ್ತೀ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ ಮೃತಪಟ್ಟದರಿಂದ ಈ ದೀರ್ಘಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಾಬ ಹೈದರಲ್ಲಿಖಾನನ ಅಧಿಪತ್ಯವು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಆತನು ಬಲಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು.

ರಾಜವಂಶ ಸಂಜನಿತರಾದ ನಂಜರಾಜ ಒಡೆಯರೂ ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರೂ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದುದರಿಂದ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವು ಪುನಃ ಬರಿದಾಯಿತು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಮಹಾಮಾತೃಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರನ್ನು ವಿಶೇಷ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿತು. ತನುಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲ ದಿನೇ ದಿನೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅರ್ಷೇಯ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ನಾನು ಮಾತ್ರವಾಗಿಟ್ಟು, ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳನ್ನೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜವಂಶವೇ ನಾನುಮಾತೃಶ್ರೀವಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾಲೋಚನಾಪರರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗಳೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಬಲತಮನಾದ ಹೈದರಾಲಿಯ ಸಾಹಸ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜವಂಶವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗದಿರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಔರಸ ಸಂತಾನವಿಹೀನವಾದ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರವಿರಲಾದರೂ ಒಂದು ದಿಕ್ಕನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯ ಮಗ ಕಳಲೆಯ ನರಸರಾಜಯ್ಯನನ್ನಾಗಲೀ, ತಮ್ಮ ಸವತಿಯ ಮಗಳ ಮಗ ತಗಡೂರಿನ ಸಿದ್ದರಾಜಯ್ಯನನ್ನಾಗಲೀ, ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಗೃಹಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ನವಾಬ್ ಹೈದರಾಲಿ

ಯ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ತೃಣಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯುವಂತಿ ರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿ ಯಪಡಿಸಿದರು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆತನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು, ಮನನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. *ತಾಯೇ, ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ತಮ್ಮ ವಂಶವು ಯೋಗ್ಯರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಪಡೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಂಶದವರು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿಯೂ ಮಹಾ ಸರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಹಾ ದಾತೃಗಳಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದಲ್ಲ ಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಸೌಂದರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲೂ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಇದ್ದರಾದ ಕಾರಣ ತಾವು ಅವೇ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪುತ್ರ ರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಈಗ ತಾವು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಪುತ್ರ ರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ವಕ್ರವಾದ ಕುಂಟಕಾಲುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಶ್ವೇತಕುಷ್ಮ ರೋಗವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಮಂಕಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಯೂ ಇರುವರು. ಆದಕಾರಣ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಇವರಿಗಿಂತ ಸೌಂ ದರ್ಯಾದ್ಯನೇಕ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಬಾಲಕರುಗಳನ್ನು ಕರಸಿ, ಅವರುಗಳ ಪರೀ ಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ಯಾದ ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಅಮ್ಮನವರು ಘರ್ವಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಯಾರಲ್ಲ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನಿಡುವರೋ ಅವರೇ ರಾಜ್ಯಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿರು ವರು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಬೇಕು” ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಹೈದರಲ್ಲಿಯೂ, ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವು ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ ವಲ್ಲಾ-ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ, ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲೇ ದತ್ತು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ಎಂದು ಮರುಗಿ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ, 'ರಾಜ ವಂಶ ಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಸೂಕ್ತವೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಉತ್ತಮ ರಾಜಪುತ್ರನನ್ನು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ದತ್ತುಮಾಡಿಸಬೇಕು'

*ಶ್ರೀಮತ್ಸಹಾರಾಜರವರ ವಂಶಾವಳಿ. ಪುಟ ೨೦೨-೨೦೮

ಎಂದು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ನುಡಿದು ಅನುಮತಿಯಿತ್ತು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಒಡನೆ ಕೈದರಾಲಿಯು ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆರಮನೆಯ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯನ್ನು ನೆರೆಯಿಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಸಭೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಖಜೂರ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿ ದಿನಸುಗಳನ್ನೂ ಇರಿಸಿದನು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನಾನಾ ವಿಧ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಟಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ಕಠಾರಿಯನ್ನೂ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಸಭೆಗೆ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದ-ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಅನೇಕಮಂದಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವು ಇಷ್ಟವಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾಲಕರು. ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಸುಕೃತಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಧಿ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ, ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ ಯೋಗವು ಫಲಿಸಿ ಸುಕೃತಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದವರೂ ಆದ, ಚಾಮರಾಜರೆಂಬ ಮೂರುವರ್ಷದ ಬಾಲಕರು, ಆ ಸಭಾಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ಕಠಾರಿಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ನವಾಬ ಹೈದರಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು, -'ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಸೂಚಿತವಾದ ಈ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಇವರೇ ನಮಗೆ ರಾಜರಾಗತಕ್ಕವರು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಒಡನೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, -ಮಹಾರಾಜ ಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪೀಠವನ್ನು ತರಿಸಿ, ಆ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ಮುಹೂರ್ತಮಾಡಿಸಿ, ಸಕಲ ಸಾಮಾಜಿಕರುಗಳಿಂದಲೂ ಅವರವರ ಮರ್ಯಾದಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮುಜರೆಮಾಡಿಸಿ, ತಾನೂ ನಜರೊಪ್ಪಿಸಿ, ಸಕಲರಿಗೂ ಹೂವಿನಹಾರ ವೀಳಯ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರೇ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

“ಹೈದರಾಲಿಯ ಮರಣ”

ನವಾಬ ಹೈದರಲ್ಲಿಖಾನನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಾಜಪೀಠಕ್ಕೆ ಚುನಾನಣಿಯಾದ ರಾಜವುತ್ರನು, ಅರಿಕುಠಾರದ ದೇವರಾಜೇ ಆರಸಿನವರ ಕುಟುಂಬ ಹೊನ್ನಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಗರ್ಭಸುಧಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಚಾಮರಾಜನೆಂಬ ಬಾಲಕನೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವು, ಮಹಾ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಸಹನೆಯಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಯತ್ನವೇನೂ ನಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ವ್ಯಸನದಿಂದಲೂ, ಈ ದತ್ತು ಸಂಬಂಧವು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ನಟನೆಮಾಡಿ, ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೈದರಾಲಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ನವಾಬನು ಶಾ. ಶ. ೧೮೯೯ನೆಯ ದುರ್ಮುಖಿ ಸಂ||ದ ನಿಜ ಭಾದ್ರ ಪದ ಶುದ್ಧ ೧೫ ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ದತ್ತುಮಾಡಿಸಿ, ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಸಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಏನೂ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಸಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು.

ತರುವಾಯ, ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ರಾಜವುತ್ರ ಏನೂ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರನರ್ಧಮಾನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಾದರೂ, ಮಹಾ ತಂತ್ರ ಕುಶಲನಾದ ಹೈದರಾಲಿಯು, ಈ ದತ್ತು ಸಂಬಂಧ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ, ಮುಂದೆ ರಾಜರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗಬಹುದೆಂದೆಣಿಸಿ, ರಾಜವುತ್ರರನ್ನು ಅವರ ಪೋಷಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರ ಸವತಿಯರಾದ ಮುದ್ದು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮಯ್ಯನವರೆಂಬುವರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಅರಮನೆಯ ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯ ಜೊಕ್ಕುಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ವಾಟು ಮಾಡಿದನು.

ಮುಂದೆ ರಾಜನು ಸಿತನದವರು ಕೈದರಾಲಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ನವಾಬ ಕೈದರಾಲಿಯು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆತನು ಆ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಸಕಲ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ನೋ ಎಂಬಂತೆಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದನು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೇರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕವಾಯಿತು ವೊದಲಾದ ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಅನೇಕ ಸೀಮೆಗಳಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಧನಬಲ - ಜನ ಬಲಗಳಿಂದ ಪ್ರಬಲನ ತಾ ಇದ್ದನು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಮತ್ತು ಕಡಪೆಗಳಂತಹ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದುರ್ಗಗಳು ಸಹ ಆತನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ೩೯೫೦೦ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು ೬೪೦೦೦ ಬಾರಿಸವರು, ೧೦೪೦೦೦ ಒಬೆಕಾರರು ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಕ ಸೈನಿಕರು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ೨,೨೬೦೦೦ ಸೈನ್ಯವಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಸಾರವಾದ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆತನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲೀಕೋಟೆ ಸಮುದ್ರ, ಕೊಡೆಯಾಲ, ಕೃಷ್ಣಾನದಿ, ಗದ್ವಾಲ, ನಲ್ಲೂರು, ಸರ್ವಾಪಲ್ಲಿ, ಮದ್ರಾಸು ಸಮೀಪದವರೆಗೂ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪೂನಾಪಟ್ಟಣದವರೆಗೂ ವೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಒಟ್ಟು ೩೬೩ ಗಡಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಆಗಿನ ಲೆಕ್ಕದಂತೆ ರಾಜ್ಯಾದಾಯವು ಎರಡು ಕೋಟಿ ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷ ವರಹಗಳಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯವೇನೋ ಇಷ್ಟಮಟ್ಟಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ರಾಜವಂಶೀಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳೂ, ಅಸಹನೀಯ ಹಿಂಸೆ ಕಿರುಕುಳಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದುವು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು, ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ವೊದಲುವಾಡಿದರು. ಆಗ ಜೆನ್ನಪಟ್ಟಣ ಎಂದರೆ ಈಗಿನ ಮದ್ರಾಸು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗವರ್ನರೊಂದಿಗೆ

ಬಹು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಕೈಗೆ ಬಿಳಿದಂತೆ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆಕೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಆ ಸಂಬಂಧ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತಿರುಮಲರಾಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಕೀಲನನ್ನು ಮದರಾಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರಿಯದ ಒಬ್ಬ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಶತ್ರುವಾ್ರಬಲ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಲೆಳಿಸಿ, ಕೈಕೊಂಡ ಈ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ತಿರುಮಲರಾಯನಿಗೆ ಬರೆಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ಆಕೆಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯ ಧುರಂಧರತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ತಿರುಮಲರಾಯನಿಗೆ ಬರೆಸಿದ ಒಂದಾದೊಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ, - 'ನೀವು ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಅಲಸ್ಯವಾಡದೆ ಈ ನಿಮಿಷವೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಮದರಾಸನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಪಿಂಗಾಟು ದೊರೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಪುನಃ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆತನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಸೈನ್ಯದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ದರ್ಬಾರು ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಪಿಂಗಾಟು ದೊರೆಗೆ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀವು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದೂ ಸಮಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಧಿನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದೇವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ನಮ್ಮ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಗಳಿಸಿಕೊಡುವಿರಾದರೆ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಶೇಕಡಾ ಗಂರಂತೆ ಬಹು ಮಾನ ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನಗರಿಯನ್ನೇ ನಿಮಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಬರೆಸಿದ್ದರು.

ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವಕೀಲ ತಿರುಮಲರಾವು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರನ್ನು ಕಂಡು, ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ನಡೆಸಿದನು. ಆದರೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಗವರ್ನರಾದ ಆ ಪಿಂಗಾಟು ದೊರೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಏನೋ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ವಾಪಸು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಿರುಮಲರಾವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವಿಂಥದೆಂದು ತೋರದೆ ಆತನು ಕೆಲಕಾಲ ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಹೈದರನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ಅಪಾರ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯ ಬಲದಿಂದ ಮದ್ರಾಸಿನಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನೇ ಈ ದೇಶದಿಂದ ಓಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯು, ಮದರಾಸಿನ ಗವರ್ನರಾಗಿ ಬಂದ ಲಾರ್ಡ್ ಮ್ಯಾಕರ್ಟಿನ್ ಎಂಬಾತನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಅಂತಹ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉದಾತ್ತಿನತೆಯಿಂದಿರುವುದು ಅಪಾಯವೆಂದೆಣಿಸಿ, ಆತನು ಪ್ರತೀಕಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುನಃ ತಿರುಮಲರಾಯನು ಆತನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದನು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೈದರನವೇಲೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಸಹಾಯಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ಆತನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ, ಆಗ ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ರೆಸಿಡೆಂಟಾಗಿದ್ದ ಸಲ್ಲಿವೆನ್ ಎಂಬ ಸರದಾರನನ್ನು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ೧೭೮೨ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದ ಅಕ್ಟೋಬರು ೨೮ನೆಯ ದಿನ ತಿರುಮಲರಾಯನಿಗೂ ಸಲ್ಲಿವೆನ್ ದೊರೆಗೂ ಸಂಧಿಯಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಂವತ್ಸರದ ನವಂಬರು ೨೭ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ಗೌರ್ನರು ಆ ಸಂಧಿಯು ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯವು ತಮಗೆ ದಕ್ಕುವ ಆಶೋತ್ತರವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರೂ, ಆ ಕರಾರಿಗೆ

ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು, ಸೈನ್ಯ ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೈಸೂರನ್ನು ಬಂಧ ಮುಕ್ತಮಾಡಲು ಕೃತಸಂಕಲ್ಪರಾದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹ ಜನಕವಾಗಿರುವಂತೆ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನೂ ಬರೆಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈಗ ಅವರು ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವಾಗಿ, ಸುವತ್ಸರಕ್ಕೆ ೭೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯ ಕಪುವನ್ನೂ, ೧೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯ ದೇಶವನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಒಕ್ಕಣೆಯಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರ ಸೈನ್ಯವು ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಣಿಯ ಪಕ್ಷದವರಾದ ಸೈನ್ಯದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೈದರನ ಸೈನ್ಯದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದೂ, ಹೀಗೆ ಒಳದೇಶ ಹೊರದೇಶಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಮೇಲೆ ತಿರುಗಬಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹಣ್ಣಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಶೂರನಾದ ಸರದಾರನೊಬ್ಬನು, ರಾಣಿಯವರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಣಿಯವರು, ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಈ ಶಾಮಯ್ಯನನ್ನೇ ಅಧಿಸತಿಯನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ತಿರುಮಲರಾಯನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನೂ ಬರೆಯಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ- 'ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸರದಾರ ಶಾಮಯ್ಯನೂ ಇತರ ಕೆಲವುಂದಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಸೈನ್ಯವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ನಾವು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆಯೇ, ಧನಾಗಾರವನ್ನೂ ಕೋಟೆಯನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಗಜ್ಜಲಹಟ್ಟಿ ಕಾವೇರಿಪುರದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷು ಸೇನೆಯನ್ನು ಅತಿ ತ್ವರೆಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು' ಎಂದಿತ್ತು'.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಸುಮುಖ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯವರ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನು ಸ್ವಾಮಿನೀಡ್ರೋಹಿಯಾಗಿ ಒಡನೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೈದರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹೈದ

ರನು, ಮಹಾ ಕ್ರೋಧಾವೇಶ ಪರವಶನಾಗಿ, ೧೭೮೩ನೆಯ ಜೂಲೈ ೨೩ ನೆಯ ದಿನ ರಾಣಿಮನರ ಅಪ್ಪವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಸಂಶಯ ತೋ ರಿದ ಜನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿಡಿಸಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಸಿದನು. ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೋಯಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ವಿಘ್ನವುಂಟಾದರೂ ರಾಣಿಯವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧೈರ್ಯವಟ್ಟು ಹಿಂಜರಿದು ಕೂಡದೆ, ಹೈದರ್ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿನಾಶಕ್ಕೇ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಬಯಾಸಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯವರು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸದ ಧೈರ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಹೈದರನ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯವೂ, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರತಾಪಗಳೂ ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರಿಗೆ ಸಹ ಭಯ ಪ್ರದವಾಗಿದ್ದುವು. ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಅವರು 'ವೈಸೂರು ಹುಲಿ' ಎಂದು ಕೊಂಡು, ಅಂತಹ ಶೂರನನ್ನು ನಾವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲೆವೆ ಎಂದು ಶಂಕೆಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮಹಾ ಶೂರರಿಗೇ ಎದೆನಡುಗುವಂತಹ ದಷ್ಟರ ಸಮುದಲ್ಲೂ, ಆ ವೃದ್ಧರಾಣಿಯವರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಸಂಪಾದಿಸುವೆವೆಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅವರ ಮನೋದಾರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ೧೭೯೦ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲೊಂದುವೇಳೆ, ಅವರು ಜನರಲೇ ನೇಡೋಕ್ ಎಂಬ ಸರದಾರನಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರದವಾದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಆತನಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರವು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರುತ್ಸಾಹಜನಕವಾಗಿದ್ದಿತು. - 'ಟಿಪ್ಪುವು ಎಂದು ನತಿಸುವನೋ, ದೇಶವೆಂದು ಶತ್ರು ನಿರ್ಮೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುವುದೋ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ವಿಜಯ ಸ್ವಾಪ್ತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರಾಧೀನದ ಮಾತು. - ನಮಗೆ ದೇವರು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಥ್ಯಾಗಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತೋಚಿದರೆ-ನಾವು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ವೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆವು. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾರು ಯಾಗು ಹೇಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಈಗ ಎನೆಂದು ಹೇಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮರಾಠೆಯವರೂ, ನಿಜಾಮನೂ

ನನುಗೆ ಮಿತ್ರರಾದುದರಿಂದ ಅವರ ಅಲೋಚನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಯುದ್ಧವ್ಯಯವನ್ನೂ, ಗೆದ್ದ ತರುವಾಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಬಹುವಾನಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ನೀವು ಬರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಬಹು ಯುಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವೇ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿವಿತ್ತು.

ಯಾರನ್ನು ವಿರಾಗ್ರೇಸರರೆಂದು ಅಶ್ರಯಗೊಂಡು, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುವನ್ನು ವಧಿಸಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಅಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೋ, ಅಂತಹ ಅಂಗ್ಲೀಯ ಸಾಧಾರರಿಂದ ಇಂತಹ ಪುಡಿವಾತುಗಳ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬಂದರೆ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಇನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು! ಅದರೂ ಆಕೆಯು ಅಧೈರ್ಯಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ-ಎದೆನಡುಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಣಿಯವರು, ಇಂತಹ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ' ಎಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜಕಾರ್ಯವು ಇಷ್ಟಮಟ್ಟಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವಾಗಲಿ ಕೈದರಾಲಿಯು ಕಲ್ಲೀಕೋಟೆಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪುಂಡೆದ್ದ ನಾಯಿಮಾರರನ್ನು ಅಡಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಮಗ ಟಿಪ್ಪುಸುಲಾನನನ್ನು ಸೈನ್ಯಸಮೇತ ಆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ಜಿನ್ನುಫಣಿ ಎಂಬ ವ್ರಣಜಾಡ್ಯವು ಸಂಭವಿಸಿ ಬಹಳ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ರೋಗಬಾಧೆಯು ಬಲವಾಗುತ್ತಿರಲು ನವಾಬನು ಇನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹವುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ, ಅಬೂಮಹಮ್ಮದ್ ಮೀರ್, ತೋಷೀಖಾನೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು, ಅಂಜೆ ಶಾಮಯ್ಯ, ಮೀರ್ ಮಸೂದ್ ಸಾದಕ್, ಎಂಬ ಈ ಐದು ಜನಗಳನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು, —* ದೊರೆಗಳವರಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರು, ಸ್ವಲ್ಪ ಚಾಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನನಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ, ನಾನು 'ನಮ್ಮ ಕಹರಾಮ'ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಇದುವರೆಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಚಾಕರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದೆನು.

* ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ವಂಶಾವಳಿ, ಪುಟ. ೨೩೨

† ಕೃತಕವು

ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಗ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನೂ ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ, ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಅವನಿಗೆ ಇರುವುದು. ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ, ಅವನ ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯಿಂದಲೂ, ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅವನು ಕೆಟ್ಟಹೋಗುವನು. ನೀವುಗಳು ಕಠಿಣಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಿರುವ ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಕರೆಸಿ, ಈ ವಿವರವನ್ನು ಭಯಪಡದೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಈ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರಾಗಿರಿ” ಎಂದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಮುಂದೆ ಬಹು ನಿಸ್ತುಕವಾಗಲು ೧೭೮೨ನೆಯ ಇಸವಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಶಾ. ಶ. ೧೭೮೧ನೆಯ ಶುಭಕೃತು ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುದ್ಧ ೩ ತನಿವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆರ್ಕಾಟು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

“ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಒಡೆಯರು”

ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ನವಾಬ್ ಹೈದರಾಲಿಯ ಮರಣ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನು, ಲೇತಮಾತ್ರವೂ ಸಂವಕಾಶಮಾಡದೆ ಹೊರಟು ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದೊರೆಗಳವರನ್ನು ಕಂಡು, ಕೋಲಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಪುನಃ ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಮೇರೆಗೆ ಗೋರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಘತೀರರುಗಳಿಗೂ ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೂ ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ತುತ್ತು-ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮತಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೃತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಿಯ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ತರುವಾಯ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರಿತು ಗಮನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರಾರಂಭದ ಕೆಲಕಾಲ ಟೀಪುವು ವಿಹಿತವಾಗಿ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಟಾವಾ ಟಾವರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಸ್ವೀಕೃತ ಜನನಿಯವರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ವಿವಾಹಗ

ಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಎರಡನೆಯ ಪತ್ನಿಯವರಾದ ಕೆಂಪದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು, ಮುಂದೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು, ತಿಶುವಿನೊಂದಿಗೆ ತೀರಿಹೋಗಲು, ದೊರೆಗಳು ಪರಿಜನ ಪುರಜನರ ಮತ್ತು ಆಪ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪಂಚ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ರಾಜ್ಯಾಪತ್ಯವು ನಡೆದಮೇಲೆ, ಟೀಪೂಸುಲ್ತಾನನ ಗುಣ ನಡತೆಗಳು ಬದಲಾಯಿಸಿದುವು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ನಡತೆಯು ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತ್ರೀಮನ್ಯಹಾರಾಜರವರ ವಂಶಾವಳಿ ಎಂಬ ಗಂಥವು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. (ಪುಟ ೨೫೩) — "ಕೆಲವು ದಿವಸದಮೇಲೆ (ಟಿಪ್ಪುವು) ತನ್ನ ತಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು, ತಾನು ಮುಂದೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗತಕ್ಕ ಒಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಬಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ, ದುರ್ಜನರ ದುರಾಲೋಚನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ, ಉತ್ತಮರಾದ ಸಕಲ ಜಾತಿ ಜನರುಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಕೆಲವು ಜನಗಳನ್ನು ಜೇಲಿಯವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ದೇವಾದಾಯ, ಒ್ರಹ್ಯದಾಯ, ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವರುಗಳ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಗುಡಿ ಗೋಪುರ ತುಟಾಕಾರಾಮ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಲುವೆ ಸೇತುವೆ ಸೋಪಾನ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ದುಷ್ಟರಾದ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೇ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅರಸುಗಳು ಮುಂತಾದ ಉತ್ತಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಜನರುಗಳ ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿ ಸಂಕಳ ವೊದಲಾದ ಜೀವನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಜನರುಗಳ ಅಪರಾಧಾನುಗಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸದೆ, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಅಂಗಭಂಗಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ದುಷ್ಟ ಜನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಾಧೆಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ದೊರೆಗಳವರ ಸಿಂಹಾಸನದಂತೆ ಅನೇಕ ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಭ್ರಮೀತವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಕುಳಿ

ತುಕೊಂಡು, ತಾನೇ ಬಾದಶಾಹನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.”

ಖಾಸಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಈತನ ದುಶ್ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಜಾ ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಮಹದ್ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಾಗಿರುವಂತಹ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಯೋಗವುಳ್ಳ ಪುತ್ರ ರತ್ನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ನಂಜನಗೂಡಿನ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಚಾರ್ಕ್ಷುರೀ ಜಪ ಹೋಮ ತರ್ಪಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯವರು ಸೂತ್ರಧಾರಿಗಳಂತಿದ್ದು ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದೊರೆಗಳವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದು ಗೃಹಕೃತ್ವದ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಪತ್ನಿ ಕೆಂಪನಂಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ನಂಜನಾಸ ಕಳೆಯಲು ಪುರುಷ ತಿಶುವನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದರು. ಈ ತಿಶುವಿಗೆ ನಂಜರಾಜ ಒಡೆಯರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಇವರೇ ಮುಂದೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು.

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಟೀಪೂಸುಲಾನನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಮೇಲೆಹೇಳಿದಂತೆ, ಆತನು ವ್ಯಾಘ್ರಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನೇ ನವಾಬನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆತನ ಈ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಷೇಯ ರಾಜವಂಶವು ವಿಘ್ನಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಆದನ್ನು ಎಷ್ಟು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಿದರೆ, ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಮವು ಅಷ್ಟು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನೆರವೇರಲಿರುವುದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಖಾಸಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದುದು ಅವನಿಗೆ ತಿರೋವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ರಾಜವಂಶವು ಪ್ರಬಲಿಸಿದಷ್ಟೂ, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಿರತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರೆ, ತಾನು ಏಕಾಧಿಪತ್ಯಮಾಡಲು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಂಠಕವು ತೊಲಗಿ, ಮಾರ್ಗವು ಅಷ್ಟು ಸುಗಮವಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಅವನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ, ಇತ್ತ ರಾಜವಂಶದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಅಗಾಧ ನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಖಾಸಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೯೬ನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಇದು ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯ ಅನುಕೂಲತೆಯುಂಟುಮಾಡಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು! ಖಾಸಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮರಣದಿಂದ, ಇನ್ನು ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಎರಡು ವರ್ಷದ ಒಂದು ಮಗುವೂ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಂತಾಯಿತು. ದಕ್ಷರಾದ ಪುರುಷರು ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ-ತುಟಿವಿಾರಿದ ಹಲ್ಲಿನಂತೆ-ಪ ಬಲಿಸಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ನಾಮಮಾತ್ರ ರಾಜರೆನ್ನಿಸಿದ್ದ ಧೂರ್ತ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಈಗ ಅವರ ಮರಣದಿಂದ ಕೇವಲ ಅನಾಥರಾದ ರಾಜವಂಶೀಕರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದನು, ಹೇಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು, ಅವರ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು, ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು! ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು, ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯ ವಕೀಲರಾದ ತಿರುಮಲರಾಯರಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಒಂದು ಪತ್ರದಿಂದ, ಆಗ ರಾಜಕುಟುಂಬದವರು, ಎಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪತ್ರವನ್ನು 'ಅಬಲಾಸಚ್ಚರಿತ್ರ ರತ್ನಮಾಲಾ' ಎಂಬ ಆಂಧ್ರ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತರ್ಜುಮೆಗೊಳಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಕೊಡಲೆಳಿಸುತ್ತೇವೆ.

“ನಾವು ನಮ್ಮ ದೀನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಈವರೆಗೆ ಹಲವು ವೇಳೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ವೈಸೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದು ಈಗ್ಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ಈ ಯವನ ರಾಕ್ಷಸನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಅವನು ಸ್ನೋಟಕ ರೋಗದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ನಮಗೆ ಶರೀರಾಚ್ಛಾದನೆಗೆ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವೂ ದೊರಕದಂತೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಅಗಾಧ ಬಾಧೆಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಇಡಗೊಡಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸಿದನು. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ಆರಮನೆಯ

ಕಾವಲಿನವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆಯೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಅಗಾಧ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಅವರು ನಮ್ಮ ಮೈಮೇಲಿನ ನಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲಿದುಕೊಂಡು, ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೈಲಿಗೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ನಮಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾಂತಿರಾವು ಇವರ ಹಳೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಳಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಪಹರೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ದಾಸಿಯರಾಗಿದ್ದ ಅವೈರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಮತಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಅತಿ ನಿರ್ದಯವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರನ್ನು ಅತಿ ದೂಷ್ಯವಾದ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲವರಂದ ಶೌಕಚೂಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಮಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ, ಭತ್ತೆಯು ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ನಮಗೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ಹಿತ್ತಾಳೆ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ-ನಾವು ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಟೆಪ್ಪುವು ತೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಹರಣಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನಂತೆ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಎಂದು ಆಹುತಿಗೊಳ್ಳುವನೋ ತಿಳಿಯದು. ಹೀಗೆ ಅದೃಷ್ಟಹೀನರಾದ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ನೀವು ಅಗಾಧ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರಿ. ನಮಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿ, ಜಾನ್ ಸಲ್ಲಿವೆಕ್ ದೊರೆಯೊಂದಿಗೂ, ಇತರ ಸರದಾರರೊಂದಿಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿ, ಅವರು ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದಿರಿ. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಮಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಈ ಯವನ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದಿರಿ. ಹೀಗೆ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಕಟ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರೇ ನನ್ನ ಎದೆ ಬಿರುದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟುಬಗೆಯ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಲಭಿಸದಿರುವುದು ಅಧಿಕ ಸಂತಾಪಕರವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನಾವು

ನಾಶವಾಗುವೆವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವುಳಿದಿಲ್ಲ. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಒಳಿ ಈಗೊಬ್ಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ವಕೀಲನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು, ನಮ್ಮನ್ನು (ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರನ್ನು) ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ನಾಶ ಸಂಭವಿಸುವುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾನಂತೆ. ಆದರಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆಯಂತೆ! ಟಿಪ್ಪುವಿಗೂ ಫ್ರೆಂಚರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂಧಿ ಕರಾರಿನ ನಕಲೊಂದನ್ನು ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಇದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೌರ್ನರ್‌ರವರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಫ್ರೆಂಚರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಾಣ್ಯ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಈ ಯವನ ರಾಕ್ಷಸನ ಗರ್ವವನ್ನು ಅಡಗಿಸದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದೆ ಕಂಪನಿಯವರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಾಧ ಭಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದು. ಆಗ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗದಿರದು. ಈವರೆಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾರಿ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಈ ಬಾರಿಯೂ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ವಿಳಂಬಮಾಡುವರಾದರೆ, ಫ್ರೆಂಚರು ಟಿಪ್ಪುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಲಿತು ಭಯಂಕರವಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಚಂಡ ಮಾರುತನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತಂತೆ ಸಕಲ ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡಿ ಪ್ರಜಾಸಂಹಾರಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯರು. ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಕುರಿತೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತೂ ಲಕ್ಷ್ಯವುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಅವರ ರಾಜ್ಯದ ಸುರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯಾದರೂ ಅತಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ಅವರೆಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಾವು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವೆವು.

ರಾಜ್ಯವು ನಮಗೆ ದೊರಕಿದರೆ, ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಒಂದುಕೋಟಿರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲೆೊಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ಸಲ್ಲಿವೆ ದೊರಕೆೊಂದಿಗಾದರೂ ಕರಾರು ನಾಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಸಲ್ಲಿವೆ ವೊದಲಾದ ಸರದಾರರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ, ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಯವನ ರಾಜನು ಮಹಾಕ್ರೂರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ,

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಅಧಿಕ ಸಹಾಯವೊದಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ನಾಶವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಸೈನ್ಯವು ಯಾವಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದರೂ ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನಾದಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಆಟಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅನುಕೂಲದೊರಕುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ, ಯುದ್ಧ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವಿರಾದರೆ, ತ್ರೀರಂಗನಾಥನು ತಪ್ಪದೆ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವನೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ.”

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಸೂರು ರಾಜವಂಶದವರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ, ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೇಗಿದ್ದುವೆಂಬುದು ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೆ! ಅಂತಹ ಭಯಂಕರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯವನ ವೀರನಾದ ಟಿಪ್ಪುವಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುವುದೆಂದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಕರವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು, ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರು ಯೋಚಿಸಬಹುದು. ಆದರೂ, ಅಂತಹ ಮಹಾಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎದೆಗೆಡದೆ, ನಿಸ್ತರಂಗ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಚಲ ಪರ್ವತದಂತೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಂತಹ ಧೀರರೂ, ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಸಮಾನ ಸ್ತ್ರೀ ಧೈರ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉದಾಹರಣೆಯಾದ ಈ ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಚರಿತ್ರಕಾರರಿಂದ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಬರೆದಿತ್ತಲ್ಲದಲು ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಬರೆಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಪತ್ರದ ಸಂಗತಿಯು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗವರ್ನರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉದಾಸೀನಭಾವದಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ತಮಗೇ ಅವಾಯು ಹೇತುವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೂ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿನ ಗವರ್ನರು ಜನರಲ್ ಸಾಹೇಬನು ನಿರ್ಧರಮಾಡಿದನು. ಒಡನೆ ಯುದ್ಧ ವಿಷಯ ವಿಚಾರದಿಂದ ಜನರಲ್ ಹ್ಯಾರಿಸ್, ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ ಮುಂತಾದ ಸರದಾರರುಗಳನ್ನು ಸೈನ್ಯಸಮೇತ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರು ಪೂನಾ

ಪೇಷ್ವೆಯೊಂದಿಗೂ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮನೊಂದಿಗೂ ಯೋಗ್ಯಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೧೭೯೯ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದರು. ತರುವಾಯ ತ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವೈಸೂರು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ನಡೆದ ಘೋರಸಂಗ್ರಾಮವಿಚಾರವು ಐತಿಹಾಸಕ ಸುಸ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಬೇಕಾದುದು ಅನಾವಶ್ಯಕವು. ಆ ಘೋರಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೧೭೯೯ನೆಯ ವರ್ಷದ ಮೇ ತಿಂಗಳು ೫ನೇ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಹತನಾಗಲು ವೈಸೂರು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾಯಿತು. ರಾಜವಂಶೀಕರೂ ಶತ್ರುಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರರಾದರು.

ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣದೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ಅನುಸಾಯಿತು. ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷರೂ ಮರಾಠಿಯವರೂ ನಿಜಾಮನೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪೂರ್ವದ ರಾಜವಂಶದ ಪರವಾಗಿ ತಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾಯವಾದಿದ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಅವರ ಅಶೋಚನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಈಗಿರುವಷ್ಟು ದೇಶವು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಟ್ಟರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರೂ ಸಹ ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ವಿಚಾರಶ್ಲೂಢರೂ ಆದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿ ಪುಂಗವರ ಆಶೋಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಯಾವಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂಪನಿಯವರ ಸಂಗಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕೌಲು ಕರಾರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಕೆಯ ಆಶೋಚನೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಆಗ ವೈಸೂರು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಜ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಐದುವಯಸ್ಸಿನ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜನರಲ್ ಹ್ಯಾರಿಸ್, ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ ವೊದಲಾದ ಆಂಗ್ಲೀಯ ಸರದಾರರು ಒಪ್ಪಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಆ ಸಂತೋಷ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಒಡನೆ ಮಹಾರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಧೋರಗಳವರನ್ನು

ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮೈಸೂರು ನಜರುಬಾದು ಎಂಬ ಕೋಟೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಗಬೇಕಾದ ಸರ್ವಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು.

ವಿದ್ಯಾಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮಂಗಳವ್ಯಾಜನ ಹವನ ಹೋಮಾದಿ ಶುಭ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವಾಡಿದ್ದ ಭದ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರು ಮುಹೂರ್ತವಾಡಿದರು. ಆಗ ನೆರವಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರೂ ಆರ್ಷೇಯವಾದ ರಾಜವಂಶವು ಹೀಗೆ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಕೈಜಪ್ಪಳೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಘೋಷವೂ ಮಂಗಳವ್ಯಾಜ್ಯಗಳರವವೂ ಅಶೇಷ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಯಜಯಕಾರವೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಕಿವುಡಾಗಿಸುತ್ತಿರಲು, ದಿವ್ಯಸುಮುಹೂರ್ತ ವೇಳೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ಸಿಜಾಮನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಠಲಾಚಲನುನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಜನರಲ್ ಹ್ಯಾರಿಸ್ ಸಾಹೇಬನೂ ನಿಂತು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವ ಕೊಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ದಿವ್ಯರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿಗಿಸಿದರು. ಋಷಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಂಜರಾಜವಡೆಯರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರೆಂಬ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು.

ಉ ಪ ಸ ಂ ಹಾ ರ

ಮಹಾಮಾತೃ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಣಿತರಾದ ತರುವಾಯ ೫೧ ವರ್ಷಕಾಲ ಜೀವಿಸಿ ಇಹ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಾರ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಐವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದುದು ಏಳುವರ್ಷಕಾಲ ಮಾತ್ರ. ಮಿಕ್ಕ ನಾಲ್ಕತ್ತಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕಾಲವನ್ನೂ ವೈದ್ಯ ವ್ಯಾನುಭವದಲ್ಲೇ ಕಳೆದ ಈಕೆಯು, ಆಗಾಧಕಷ್ಟ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಮನಃ ಕ್ಲೇಶವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥರಾದ ಸಪತ್ನೀಪುತ್ರ ರೀವರೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಮೃತರಾಗಲು, ಪರಾಕ್ರಾಂತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಷೇ ಯರಾಜ್ಯದ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ಪ್ರದೀಪಿಸಿದ ಧೈರ್ಯಸಾಹಸ ದೂರಾಲೋಚನೆಗಳು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಪ್ರಸೃತಿಯು ಬಹು ಉದಾರವಾದುದು. ಅವರ ಧೈರ್ಯವೂ ಅಸಾರವಾದುದು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ೧೭೯೬ನೆಯ ಸಂ||ದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ತಿಡುಬುರೋಗವು ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಮಹಾರಾಜ ಖಾಸಾ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ಆ ರೋಗಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರು. ಅತ್ಯಲ್ಪಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಹತವ್ಯಾಧಿಯ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಜನಗಳು ಅತಿ ಶಯ ತಳಮಗಳೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯಾರಿಗೆ ಆ ರೋಗ ಬಾಧೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಏನು ಅನಾಹುತ ಸಂಭವಿಸುವುದೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರೆಸಿಡೆಂಟಾಗಿದ್ದ ವೇಜರ್ ವಿಲ್ಕಿನ್ಸ ಎಂಬಾತನು, - 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡು ದೇಶದ ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ವೈದ್ಯನು, ಸಿಡುಬನ್ನು ಕೃತ್ರಿಮ ಸಾಧನದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಆ ರೋಗದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು, - ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ರೋಗಬಾಧೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುವ ಉಪಾಯವ

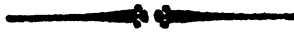
ನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅದರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆರಮಣಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಅನುಮತಿಕೊಟ್ಟರು. ಒಡನೆ ಅವರ ಸೊಸೆಯವರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಲಾಸ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಮಹಾರಾಣಿಯವರಿಗೇ ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಅದು ಸಫಲವಾಯಿತು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಜಧಾನಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮದ್ರಾಸು ಗವರ್ನರು ಸಾಹೇಬರು, ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಈ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರೆಸಿಡೆಂಟಿನ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು, ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ, ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲು, ಜನಗಳು ಲೇಶ ಮಾತ್ರವೂ ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳದೆ, ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿಕೊಂಡರು.

ವೃದ್ಧರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರು ಬಾಲ ರಾಜರಾದ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸರ್ವದಾ ಅವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಥಿಂತನೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾದ ಆರನೆಯ ವರ್ಷ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೂ, ಮಾರನೆಯ ವರ್ಷ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನಂಜನಗೂಡಿಗೂ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಅಗಾಧ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ-ಯುದ್ಧಯುಗವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ, ರಾಜ್ಯ ವಿಘ್ನವಗಳೂ ಉಂಟಾದುವು. ಆದರೆ, ಅಂತಹ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಳವ ದೇಶದಲ್ಲಿ - ಹೋಳ್ಕೆರ ರಾಜ್ಯದ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಧರ್ಮ ರಾಜ್ಯಸಾಲನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯೂ, ಬಂಗಾಳದ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನಾಟೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು

ನಡೆಯಿಸಿದ ರಾಣೀ ಭವಾನಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆರ್ಷೇಯ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಭಾಗ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯಂತೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ಆದನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾ ಮಾತೃಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಸ್ತ್ರೀತಿರೋಮಣಿಯರು. ಪ್ರಕೃತ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಶಿಳಿವಿಗೂ ಪರದಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸೂರೆಗೊಟ್ಟಿರುವ ಭಾರತ ದೇಶಮಾತೆಯ ಗರ್ಭಸುಧಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಧೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನೂ, ರಾಜತಂತ್ರ ಕೌಶಲಗಳನ್ನೂಗಳಿಸಿದ ಇಂತಹ ನಾರೀ ತಿರೋಮಣಿಯರು ಜನನ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಸುಚಿಂತೆಯನ್ನೂ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ! ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಈ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ, ರಾಣೀಭವಾನಿ, ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿ ಈ ರತ್ನತ್ರಯಗಳ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆಯು ನಮ್ಮ ನಾರೀ ವೃಂದದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಸರಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲೂ ಧೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳನ್ನೂ ಉದಾರ ಧೈಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದ ಶ್ರಮಿಸುವಂತಹ ದೃಢ ಚಿತ್ತತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಸಾದಿಸಲಿ.

ತಥಾಸ್ತು.

A letter of grateful acknowledgement written by the widow of Chikka Krishna Raja or Immadi Krishna Raja, and the widow of Chamaraj to the British Darbar, on 24th June 1799.

'Your having conferred on our child the government of Mysore, Nagar and their dependencies, and appointed Purnaiya to be the Diwan. has afforded us the greatest happiness. Forty years have elapsed since our government ceased. Now you have favoured our boy with the government of this country and nominated Purnaiya to be his Diwan. We shall, while the sun and the moon continue, commit no offence against your government. We shall at all times consider ourselves as under your Protection and orders. Your having established us must for ever be fresh in the memory of our posterity, from one generation to another Our offspring can never forget an attachment to your government on whose support we shall depend.'

(Sd) Lachhmi Ammani

„ Dewaji Ammani

ಸು ಬೋಧ ಕು ಸು ಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಾ

(ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮು ನ್ನು ಡಿ:—

ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ದೇಹ ಎಂದವರಿಗೆ ನಾಸ್ತಿ' ಎನ್ನುವುದು, ಕೊಡುಗೈವೀರ ಶೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ, ದಧೀಚಿ, ರಂತಿದೇವ, ತಿಬಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಕರ್ಣ, ಜೀಮೂತಿವಾಹನನ ಮುಂತಾದ ನರಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಒಬ್ಬನು. ಈ ಮಹನೀಯರೆಲ್ಲರೂ, ದಾನ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಮ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಹಾಗೆ ತಾವು ಕೊಡುವ ದಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಕಾಮವೇನಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕಿಸದಿದ್ದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು, ಸರ್ವೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಜಿನ್ನೆಲುಬನ್ನೇ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ ಮಹಾತ್ಮನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ತಂತುಗಳ ಉಪವಾಸವಾಡಿ ಸಾರಣಿಯಿಂದ ತಾನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜೀಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ನಿಂತ ಧೀರನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ತನಗೆ ಬಂದು ಶರಣುಬಿದ್ದ ಒಂದು ಕಪೋತದ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಕೊಯ್ದುಕೊಟ್ಟ ಅದನ್ನು ಶತ್ರು ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೀಳದಂತೆ ಬದುಕಿಸಿದ ಮಹೋದಾರನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು, ತನಗೆ ಪ್ರಾಣಾಧಾರಕ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಾಗಿದ್ದ ಅಮೃತಕಲಶ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಸಹ, ಜೀಡಿದವನಿಗೆ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ದಾನವಾಡಿ ದಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ - ಕೊಡುಗೈ ಶೂರ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ತ್ಯಾಗಿ ಶಿರೋಮಣಿಯು. ಜೀಮೂತಿವಾಹನನು, ಒಂದು ನಾಗ ಸರ್ಪವನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ಗರುಡನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಪರವೋದಾರಿಯು. ಇವರೆಲ್ಲರಂತೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಾದರೂ, ತಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ ದಾನದಿಂದ ತನ್ನ ಸರ್ವ ನಾಶವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಲೋಭ

ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿ ತ್ರಿಭುವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ಅಗ್ರಗಾಮಿಗಳೆನಿಸಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣಸ್ವರೂಪ ರಾಗಿರುವ ಮಹನೀಯರು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದಂತೆಯೇ, ದಾನ ಕೊಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸರಮಾವಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರು ಜನ್ಮಿಸಿರುವರು.—

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಾನ ಕೊಡುವಿಕೆಯೆಂಬುದು - ಏನೋ ಅವನವನ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬಂತಾಗದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೇಲೂ ಹೊತ್ತ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಬಂಧನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. 'ದಾನ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹ'—ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾನೂ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವಿಕೆ' ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದುವು. ಎಂದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ, ತಾನು ಇತರರಿಂದ ಪಡೆದ ಅಧಿಕಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಇತರರಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಲೋಭವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಉಂಟು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವನೊಬ್ಬನೂ - ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ಬಾಧ್ಯ, ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲ - ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಹೇಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಿಕ್ಕು ಹತೆಯಿಂದ ದಾನಮಾಡಲೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದಂತಹ ಉದಾರ ಭಾವವಿರಬೇಕು. ತಾನು ಪಡೆದಂತೆಯೇ ದಾನ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯಿಂದ ಅಪಹಾರ ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವನಿಗಿರುವುದೋ ಅವನು ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ಭಗವದ್ವಚನವಿದೆ.

ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ದೇಶಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತ್ಯಾಗಶೀಲರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವೊದಗಿದೆ. ಧನ ಧಾನ್ಯ ವಸ್ತು

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಉತ್ತಮ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತಾವು ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನೇ ಧಾರೆಯನ್ನೆರೆಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಮಾಡುವ ತ್ಯಾಗವೇ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತ್ಯಾಗವಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ, ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ತ್ಯಾಗದಿಂದಲೂ, ಎಂತಹ ಫಲವು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ದಾನಿಯ ಹೃದಯವು ಎಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದೋ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಫಲವೂ ಅಷ್ಟು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದೇ ಆಗಿರುವುದು. ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೊಂದು ಕರ್ಮವೂ ಒಂಥಕವಾಗದು. — ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದಶಾಧಿಕ ಶತಾಧಿಕ ಫಲಪ್ರದವಾಗದೆ ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದು.

ಇಂತಹ ತ್ಯಾಗ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಅಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಂಜಕ್ಕೆ ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ, ಅಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಬಲಿಷ್ಠಕರ್ತವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯೂ, ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದ ಬಾಲಕ ಬಾಲಿಕೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾಗಿರಲಿ! ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾ ಜನರು, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಉದಾರ ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟು ಸ್ವಹಸ್ತ ಪರಹಸ್ತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತ ಬರಲಿ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, {
ತಾ|| ೧೫-೬-೧೯೩೦. }

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಾಮರಾವ್.

ಕಾರ್ತವೀರ ವಿಕ್ರೇಡಿತ ವೃತ್ತಮು:—

ಆದೀ ಶ್ರೀಸತಿಕೊಪ್ಪುಸೈ ದನುವುಸೈ ನಂಸೋತ್ತರೀಯುಂಬುಸೈ
ಬಾದಾಬ್ಜುಂಬುಲಸೈ ಗವೋಲತಟಸೈ ಬಾಲಿಂಡ್ಲಸೈ ನೂತ್ನುಮು
ಯಾದಂ ಜೆಂದುಕರಂಬು ಗ್ರಂದಗುಟ ಮಿಾಡೈ ನಾಕರಂಬುಂಟ ಮೇಲ್
ಗಾದೇ ರಾಜ್ಯಮುಗೀಜ್ಯಮು ಸತತಮೇ ಕಾಯಂಬು ನಾಸಾಯಮೇ ?

ಮತ್ತೇಭ ವಿಕ್ರೇಡಿತಮು:—

ನಿರಯಂಬೈನ ನಿಬಂಧಮೈನ ಧರಣೀ ನಿರ್ಮೂಲನಂಬೈನ ದು
ರ್ಮರಣಂಬೈನ ಗುಲಾಂತಮೈನ ನಿಜಮು ರಾನಿಮು ಕಾನಿಮುಪ್ಪೋ
ಹರಿಯೈನ ಹರುಡೈನ ನೀರಜಭವುಂಡಭ್ಯಾಗತುಂಡೈನ ನಾ
ದಿರುರ್ಗ ನೇರದು ನಾದು ಜಿಕ್ಕು ನಿನುಮಾ ಫೀವರ್ಯ ವೇಯೇಟಕಿನ್

ಕಂದ:—

ಮೇರುವು ದಲಕ್ರಿಂದೈನನು
ಬಾರಾನಾರಂಬು ಲಿಂಕ ಬಾರಿನ ಲೋಲೋ
ಧಾರುಣಿ ರಜಮೈ ಪೋಯಿನ
ಧಾರಾಧ್ಯಮು ಬದ್ಧಮೈನ ದಪ್ಪಕಯಿತ್ತುನ್

(ಆಂಧ್ರ ಭಾಗವತಮು.)

ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ.

ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ

ತ್ಯಾಗಿ ಶಿರೋಮಣಿ

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

“ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯ ”

ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತದೇಶವು ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನುಳ್ಳುದು. ಮಿಕ್ಕ ದೇಶಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾದರೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ವಾಸಿಸಿದ - ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು, ನಾಲ್ಕಾರು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಯವನ್ನೋ ಮರಣವನ್ನೋ ಹೊಂದಿದ ಕೆಲಮಂದಿ ರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲುಳ್ಳವು. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂಬುದು ಅಂಥದಲ್ಲ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇಹಲೋಕದ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸಂಬಂಧವೂ ಬೆರೆತಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಜವರೇಣ್ಯರು ಇಹಲೋಕದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಜಯಿಸಿ - ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೂ ಕುಳಿತಿದ್ದವರು. 'ಇದಲ್ಲವೂ ಪುಕ್ಕಟೆ ಪುರಾಣಗಳ ಮೊಳ್ಳು ಬರೆವಣಿಗೆ'ಯೆಂದು ಹಳೆಯವರುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಬೆದರಿ, ಸಾವು ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಸುಳ್ಳೆನ್ನಲಾರೆವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈಗ್ಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳು ಸುಳ್ಳು - ಅಸಾಧ್ಯ, ಅಸಂಭವ ಎಂದು ಜನಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದರೋ, ಅಂತಹ ಆಕಾಶಯಾನವೇ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳು ಹುಟ್ಟಿ,

ಇಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ-ಮಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯದಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಅವಾನುಷ ವೆಂಬಂತಹ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನತೀಲರಾಗಿದ್ದು, ಅದ್ವಿತೀಯ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾ ತಪೋನಿರತರಾಗಿದ್ದು, ಯೋಗನಿಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಅಗಾಧ ವೀರ್ಯ ವಂತರಾಗಿದ್ದು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಏನೇನು ಕೆಲಸ ಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು, — ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕೆಲಸಗಳಾವುದಿಲ್ಲವು. ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ನಮಗೆ ಅವಾ ನುಷಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಪುರಾಣೋಕ್ತಗಳಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದುವೇ ಎಂದೂ, ನಡೆಯದಿದ್ದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನೂ ಸತ್ಯನಿಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಬರೆದಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನಂಬು ತ್ತೇವೆ; - ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದವ ರಾರು! ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹರಿದ್ವೇಷದಿಂದ ತನಗೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಸಕಲವಿಧ ಬಾಧೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸಹಿಸಿ ಆದರೂ ಹರಿ ಭಜನೆಯನ್ನು ಬಿಡದಿದ್ದ ಆ ಬಾಲಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ದಯಾನಿಧಿ ಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯು ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅವನ ತಂದೆಯು ತೋರಿಸಿದ ಕಂಭದಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ, ಮಹಾ ನಾಸ್ತಿಕನೂ ಧೂರ್ತನೂ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಭೂಭಾರಹರಣ ಮಾಡಿದನಷ್ಟೆ! ತರುವಾಯ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು, ಆ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನ ಸಿಂಹಾ ಸನದಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳವರೆಗೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಾರೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು ವೈಕುಂಠಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋ ದನು. ಇತ್ತ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟನಾದರೂ, ಮುಂದೆ ಬೇರೇ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಆದರಿಸಿ, ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೇತಮಾತ್ರವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಪ್ರಜೆಪರಿವಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮಾತ್ಮ

ನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಆತನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯಿದ್ದೀತು! ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಶಾಂತರಾಗಿ, ಪುಷ್ಕರಾಗಿ ತುಷ್ಕರಾಗಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗತತ್ಪರರಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಾ ಇರುವರು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ಸಕಲವಿಧ ಫಲಪುಷ್ಪ ಧಾನ್ಯದವಸಗಳನ್ನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಿಳಿದು ಒದಗಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿ ಕಾಲುವೆಗಳು ತುಂಬಿ, ಅವುಗಳ ಆಸರೆಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಪೈರುಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಸಮ-ಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾಗಿರುವುವು. ಹೀಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಅನೇಕ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ-ತರುವಾಯ ಹರಿಧ್ಯಾನತತ್ಪರನಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೈದಿದನು.

ತರುವಾಯ ಆತನ ಮಗನಾದ ವಿರೋಚನನೆಂಬುವನೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ವಿರೋಚನನ ತರುವಾಯ ಆತನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ಬಲಿ ಎಂಬಾತನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸವರತ್ನಮಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಪ್ರಬಲತಮನಾದ ರಾಜನೆಂಬುದು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ! ಅವನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲವಿಧ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದ್ದು, ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಯುದ್ಧ ಅಂತಃಕಲಹಾದಿ ಘಟಿಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ! ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೊಂದು ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದು. ಐಹಿಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನನುಭವಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದಿರುವಾಗ - ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಅಗಾಧ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಆತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಉದಯಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ - ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೊಂದಪೇಕ್ಷೆಯು ಆಕ್ರಮಿಸುವುದು.

ಅದಾವುದೆಂಬಿರಾ? ಅದೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬುದು! ಎಂದರೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೃತಿ ಹೊಂದಿದರೂ ಪುನಃ ಜೀವಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು - ಒಂದು ಮದ್ದನ್ನು, ಒಂದು ಔಷಧ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಶಯವಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಗಣಿತ ಕಾಲಗಳವರೆಗೆ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಆನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬುದು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಆಸೆಯು, ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಯೋಜನೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯ ಅಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸಮುದ್ರಮಥನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ, ತಮಗೆ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಲು ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ದೈತ್ಯರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಅತಿಶಯ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ಅವರನ್ನು ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಿಂದ ಎದುರುಗೊಂಡು ಉಚಿತ ವಚನಗಳಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ, ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಅವರು—“ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ, ನಾವು ಕಾರ್ಯಾಂತರದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವೈಕುಂಠಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದೆವು. ಆ ದೇವೇಶನು ಜಂಮರಣಾದಿಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲ ‘ಅಮೃತ’ ಪೆಂಜ ರಸ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಾವೊಬ್ಬರೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ದೇವಕುಲಕ್ಕೆ ನೋದರ ಸ್ವರೂಪರಾದ ನೀವೂ ಸೇರಿದರೆ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ, ತ್ರಮ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಆಗಮಾಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳೋಣವೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು” ಎಂದರು. ದೇವ ರಾಯಭಾರಿಗಳು ಹೇಳಿದ

ನಾತು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಆತ್ಮಾತ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆಗತಾನೆ ತಾವು, ಜರಾಮರಣಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ಔಷಧ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಅವರೂ ಬಂದರೆಂದುಕೊಂಡು, ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ತಾವೂ ನಿಲ್ಲುವೆವೆಂದರು. ಆ ಕಾರ್ಯವು ಫಲಪ್ರದವಾಗುವವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಯಾರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಾಗಿ, ಶಕ್ತಿಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಸಹಾಯಮಾಡತಕ್ಕುದೆಂದೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ದೈತ್ಯರು ಸ್ವತಃ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಯಾವ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಫಲಗಳಿಗೂ ಆಸೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವ್ಯತವೊಂದು ತಮಗೆ ದೊರೆತರೆ ಸಾಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಉಭಯರೂ ನಿಬಂಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ತರುವಾಯ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಸಕಲ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಔಷಧ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ಹುಲ್ಲು ಗರಿಕೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನೂ ತಂದು ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯ ಅಷ್ಟಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಬಳಿಕ ದೇವಾಸುರರಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ನಡೆದು ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಿತ್ತುತಂದು ಕಡೆಗೋಲಿನಂತಿರಲು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೆ ವಾಸುಕಿಯನ್ನೇ ಹಗ್ಗವಾಗಿರಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಕರೆತಂದು ಸುತ್ತಿದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕಡೆಯುವಾಗ ದೈತ್ಯರು ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಬಾಲದ ಕಡೆಗೂ ಹಿಡಿದು ನಿಂತರು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಆ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರಲು, ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಅಗಾಧವಾದ ವಿಷ ಜ್ವಾಲೆಯು ಹೊರಟು ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಿತು. ಅನೇಕಮಂದಿ ದೈತ್ಯರು ಸಂಹೃತರಾದರು. ಹಲವರು ಆ ಭಯಂಕರ ವಿಷದ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿ ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ಆ ತಾವು ಬಾಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳಿಂದ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳೂ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯೂ ಬೀಸಿ ಅವರ ತಾಪವನ್ನೂರಿಸಿತು. ದೇವದೈತ್ಯ

ರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಪುನಃ ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಗೆ ಕಡೆದರೂ ಅಮೃತವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದು ಕೆಲವರಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆದರೆ, ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕೂರ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಮುಳುಗದಂತೆ ತನ್ನ ಬೆನ್ನವೇಲೆ ಧರಿಸಿ - ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು- “ಒಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಹೀಗೆ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಪಡುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಹತಾಶರಾಗಬೇಡಿ. ಹೀಗೆಯೇ ಕಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಿರಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಪಾರಂಭಕ್ಕೆ ವಿಷವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಜ್ವಾಲೆಗಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಡಿ. ಹಾಗೇ ಮುಂದರಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ದೊರೆಯುವುವು. ಅವುಗಳೇ ಪರಮ ಫಲಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ವೋಹಗೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುವಿರಾದರೆ, ಅಮೃತ ಪ್ರಾಪ್ತನಮಾಡಿ, ಜರಾ ಮರಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಸುಖಿಸುವ ವೌಭಾಗ್ಯವು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಯದು. ಆದುದರಿಂದ ನಿರುತ್ಸಾಹಿತರಾಗದೆ, ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ, ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗುವುದು” ಎಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಭರವಸೆಯಿಂದ ದೇವ ದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ಪುನಃ ನೂತನೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮುಂದರಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಥಮ ರಭಸದಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಭಯಂಕರ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ವಿಷಾ ಗ್ನಿಯ ಭಯಂಕರ ಬೀಗೆಯು ಒಡನೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಹಬ್ಬಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆದರೆ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ದೇವದೈತ್ಯ ರಿಬ್ಬರೂ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಪೋ ವಿರತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುರತೀವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೀಗಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಕರಣಾಳುವಾದ ಶಂಕರಮೂರ್ತಿಯು ಕನಿಕರಪಟ್ಟು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತರುವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಲೋ

ಕವನೋ ದಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ತನ್ನ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಏಕಾಪೋಶನವಾಗಿ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು.

ತರುವಾಯ ದೇವದೈತ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಪುನಃ ಸಮುದ್ರದಡೆಗೆ ಬಂದು, ತಾವು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ಕೈಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನು, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಉಜ್ಜೈಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ಕುದುರೆ, ಐರಾವತವೆಂಬ ಬಿಳಿಯ ಆನೆ, ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳು ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದುವು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಅಶ್ವರ್ಯಕರಗಳಾದ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ದಾನವರು ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆಗ ದಾನವವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಖಂಡನಾಗಿದ್ದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ತಮ್ಮ ಧೈಯವು ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕುದಾದುದರಿಂದ, ಈ ಅಪ್ಪುಫಲಗಳಿಗಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಪುನಃ ನೂತನೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವೂ ಆಸ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೂ, ತರುವಾಯ ತ್ರಿಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯೂ, ಆಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ರಹಿತನೂ, ಸಚರಾಚರಾತ್ಮಕನೂ ಆದ ತ್ರಿಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ತನಗೆ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದಳು. ಕೌಸ್ತುಭಾರಣವು, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಿಷ್ಣು ಐರಾವತಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಭೂಷಣಪ್ರದಗಳಾಗಿರಲು ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ವಾರುಣಿಯೆಂಬ ಮದ್ಯವು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮದ್ಯಗಂಧವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ತಮೋಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಲು, ಅವರು ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಾನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೂ ಹತಾಶರಾಗದೆ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಕಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಧನ್ವಂತರೀ ನಾಮಕ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಧರಿಸಿ

ಉದ್ಭವಿಸಿದನು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ದೈತ್ಯರು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ, ಆ ಧನ್ವಂತರಿಯು ಕೈಲಿದ್ದ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೈನೀಡಿದರು. ಆಗ ಲೋಕಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತಕನಾದ ತ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು, ಧೂರ್ತರೂ, ದುರ್ಮಾರ್ಗರೂ, ನಿಷ್ಕರ ಹೃದಯರೂ, ಚಂಚಲಚಿತ್ತರೂ ಆದ ದೈತ್ಯರ ಕೈಗೆ ಅಮೃತವು ದೊರೆತರೆ ತನ್ನೂಲಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಾರದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ವೋಹಿಸಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಧನ್ವಂತರಿಯು ಕೈಯಿಂದ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಲೋಕವೋಹಕವಾದ ವೋಹಿಸಿಯು ವಾನೋಹರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ದೈತ್ಯ ಪ್ರಮುಖರು, ಆಕೆಯಲ್ಲೇ ಸಬ್ಬದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಮೃತದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತರು. ವೋಹಿಸಿಯು, ದೇವದೈತ್ಯ ವರ್ಗಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ತಾನು ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚುವೆನೆಂದಳು. ಆ ಸಲಹೆಗೆ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳವರೂ ಒಪ್ಪಿದರು. ವೋಹಿಸಿಯು ಅವರಿಗೆ ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಬಂದು ಎರಡು ಪಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳೆಂದಳು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು, ವೋಹಿಸಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ನಡಿಗೆ ನೋಟಗಳಿಂದ ತ್ರಿಭುವನವನ್ನೂ ವೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ನಡೆತಂದು, ದೇವಕೂಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಡಿಸತೊಡಗಿದಳು. ದೇವತೆಗಳ ಪಜ್ಜೆಯು ಕೊನೆಮಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಕಲಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವೂ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮಿಕ್ಕಾದನ್ನು ವೋಹಿಸಿಯು ತಾನೇ ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ವೋಹಿಸಿಯ ಈ ಕಪಟ ವೃತ್ತಿಯು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಮಹಾಗ್ರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆಗಾಧ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಬಗೆಯ ಫಲವು ದೊರೆತುದು, ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ತಮಗೆ ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಪರಾಭವವನ್ನೂ ಅಪಚಾರವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ದೇವವರ್ಗವನ್ನೂ ವೋಹಿಸಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ನೋಟದಿಂದಲೇ ಉರಿದು ಬಿಡುವವರೆಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರು ರೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕಟಕಟನೆಂದು ಹಲ್ಲುಡಿಯುತ್ತಾ, ಭಯಂಕರವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಸನ್ನದ್ಧ

ರಾದರು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಛತ್ರಚಾಮರವೇ ವೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಅಪೂರ್ವ ರಾಜತೀಜನಿಂದ ದೈತ್ಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎದುರಾದರು. ಆತನೊಂದಿಗೆ, ನಮುಚಿ, ಶಂಬರ, ಬಾಣ, ಎಸ್ರಚಿತ್ತಿ, ಅಯೋಮುಖ, ದ್ವಿಮೂರ್ಧ, ಕಾಲನಾಭ, ಪ್ರಹೇತಿ, ಹೇತಿ, ಇಲ್ವಲ, ಶಕುನಿ, ಭೂತಸಂತ್ರಾಸ, ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ಹಯಗ್ರೀವ, ತಾರಕ, ಶುಂಭ, ನಿಶುಂಭ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ಮಯ, ತ್ರಿಪುರ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾಧಿಪರೂ, ಫೌಲೋಮ, ಕಾಲಕೇಯ ನಿಪಾತ ಕವಚರೆಂಬ ದಾನವವರ್ಗದವರೂ, ಆತನ ವಿಮಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಚಂಡ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವವರ್ಗದವೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆತ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ವರಾದುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಬಲೋತ್ಸಾಹಯುತರಾಗಿ, ದೈತ್ಯ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕಾವಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನವೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹಲವು ಮಂದಿ ದೈತ್ಯನಾಯಕರು, ದೇವ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಅಡ್ಡಗಿಸಿ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ದೈತ್ಯರು ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಪರಾಭವದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧದ್ವೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದಲ್ಲದೆ ವಿರಾಮ ಹೊಂದಬಾರದೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಛಲಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯ ದಾನವರಿಗೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ನಡೆದು, ದೈತ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಹಸ್ರಮಂದಿ ಮಡಿದುಹೋದರು. ರಕ್ತವು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಎಲುಬು ನೆಣ ಮಾಂಸ ಮಜ್ಜೆಗಳು ಪರ್ವತಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಇತ್ತ ದೇವತೆಗಳಾದರೋ ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ವರಾದುದರಿಂದ ಮರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ, ಅಖಂಡ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ವಿವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಘಾತಿಸತೊಡಗಿ ದೈತ್ಯಕುಲವನ್ನು ಹಣ್ಣಿಗೆ ತರಲಿಚ್ಛಿಸಿದ್ದರು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳ ಕೃಮೇಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ದೈತ್ಯರ ಮರಣ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಯಿತು. ಪ್ರಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರು ಕೆಲವರಲ್ಲದೆ, ಮಿಕ್ಕ ಅನೇಕಾನೇಕರು ಮೃತ್ಯುವಶರಾದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು, ದೈತ್ಯ ನಾಯಕರಾದ ಬಲಿಚಕ್ರ

ವರ್ತಿ, ನಮುಚಿ, ತಾರಕ ಮುಂತಾದವರು, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ನಾಶಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಹಿಂದೆಗಿರರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅತ್ತ, ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ದಾನವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜಧಾಸಿಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ದೇವೇಂದ್ರನು, ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ನುಥನದಿಂದ ದೊರತ ಕಾಮಧೇನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾದಿ ಅವಶ್ಯವಸ್ತು ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವ ರಾಜಧಾಸಿಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿದನು. ಗಂಧರ್ವ ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಆತನ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಗುಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ದೇವರಾಜನು, ಪುನಃ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ದಿವ್ಯ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣ ಮಾಡಿ, ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಪುನಃ ಎಂದಿನಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸತ್ಪ್ರಮಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿ ನಡೆಯ ಸಾಗಿದುವು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ ಬಲೀಂದ್ರ ”

ದೇವತೆಗಳು ಯುದ್ಧಕಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಹತಶೇಷರಾದ ಕೆಲವು ದಾನವ ಮುಖಂಡರು, ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮರುಗಿ, ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು-ದಾನವಕುಲ ಜಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಬಲಿಯು ಇಲ್ಲದೆ - ಕೇವಲ ಅವರಿಗೇ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿತು. ಒಡನೆ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಯೆಲ್ಲೆಂದು ಅವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೇ ತಿಳಿಯದಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಕಳವಳಗೊಂ

ಡರು. ತರುವಾಯ ಕಾಂಹರಣಮೊತಕ್ಕೆಂದು ಹುಡುಕತೊಡಗಲು, ಬಹು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಯುದ್ಧನಡೆದ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಘಾತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತೃತಿತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದೈತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾದನು. ಆತನ ದಿವ್ಯ ರತ್ನಕಿರೀಟವೂ ಕುಂಡಲಗಳೂ ಚದಾರಬಿದ್ದಿವೆ. ಸೈಯೇಶ್ವರನೂ ರಕ್ತಮಯವಾಗಿ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಕಳೆಗುಂದಿದೆ. ದೈತ್ಯಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದುರವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಯೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ಪರಾಭವಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದಾನವರು ಬಹು ಕಳವಳಗೊಂಡು ಮರುಗಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದಾಯಿತು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು. ದೈತ್ಯಕುಲ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಶೋಚನೀಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೂ ಕಳವಳವುಂಟಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹತಾಶರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಡನೆ ಆತನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಸ್ತಾಚಲದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ತಮಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯುತಸಂಜೀವಿನೀ ವಿದ್ಯಾ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಲವು ಮಂದಿ ಪ್ರಮುಖ ದಾನವರನ್ನು ಪುನಃ ಬದುಕಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ಹಾಗೆ ಜೀವಿಸಿದ ಅವರು ಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಅಸ್ತಾಚಲಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿ, ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಲಿಯು ಎದ್ದು ಕುಳಿತು, ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಭಿನಮಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಾಭವವನ್ನು ಕೂರಿತು ಸಂತಾಪವಾದರೂ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಜಯಪರಾಜಯಗಳೂ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತರಂಗರೂಪವಾಗಿ ಒದಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೆಲಕಾಲ ಸಿತ್ತಿಂತನಾಗಿದ್ದನು.

ದೈತ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸ್ವತಃ ಧೀರನು, ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಾಲಿಯು. ಪ್ರತಿಭಾವಂತನು. ಬಹುಕಾಲ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಜಿಟ್ಟದ ಬದಿಯಲ್ಲಡಗಿ ಅನಾಮಧೇಯನಾಗಿ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಹೇನುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ಅನ್ಯುತ

ಪಾನದಿಂದ ಪ್ರಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದೇವ ಸೈನ್ಯದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಕಳೆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೇ ದಾನವ ಸೈನ್ಯದ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗದ ರಣವೀರರು, ಮೃತ್ಯುಮುಖಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದರು. ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ದೈತ್ಯರಾಜನ ಮನೋವ್ಯಾಕುಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು, ಇತರ ದಾನವ ನಾಯಕರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಲಿಯು ತಮ್ಮ ಆ ಬಗೆಯ ಹತಜೀವನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ಮರಣವಾಗುವುದು ಮೇಲೆಂದು ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, - 'ನಮ್ಮ ಸಂಕಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಮನಗೊಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ನೆರವೇರಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಶತ್ರುವಧ ಸಾಧಕವಾದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಲ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನೂಲಕ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವರ್ಗವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಿನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೂ ಅದು ಸಮಂಜಸವಾದ ಯೋಚನೆಯೆಂದು ತೋರಿತು. ಒಡನೆ ಅವು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ತಾನೇ ಹೊರಟು, ದೈತ್ಯ ಗುರುವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ, ತನಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾದ ದುರ್ದಸೆಗೊಂದು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ಮಹೋನ್ನತ ವದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿನಯವಿಧೇಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸರಮು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಒಡನೆ ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಯು ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಯಾಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆಚಾರ್ಯರು, ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಹಲವುಮಂದಿ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಿಷ್ಠರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿದರು. ಮುಂದೊಂದು ಶುಭ ದಿನದ ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಪುನಃ

ದೈತ್ಯಕುಲ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಹಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ವಿಶ್ವ ಜಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಮಹಾ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತ ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಯಜ್ಞವು ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಯಾವ ಲೋಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಹು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹವಿ ಸ್ಸನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಯಜ್ಞಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಅಗ್ನಿದೇವನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ, ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಒಂದು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸರ್ವರೂ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟ ರಾದರು. ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಆ ಯಜ್ಞದಿಂದಲೂ, ತನಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹವಿಭಾಗದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತನಾದ ಅಗ್ನಿಯು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸುವರ್ಣ ಮಯವಾದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾಶ್ವಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಗಳಾದ ಹಲವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸಿಂಹಧ್ವಜವನ್ನೂ, ಬಂಗಾರದ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಒಂದು ಮಹಾ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಅಕ್ಷಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಶರಹತಿಯಿಂದ ಭೇದಿತ ವಾಗದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಕವಚವನ್ನೂ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದುದು ದೈತ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೂ ಪರಿಮಾನಂದವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಹಾಗೆ ಯಜ್ಞವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಅವಭೃತಸ್ಥಾನಮಾಡಿ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ವೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಹರಿ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ, ಆತನಿಗೆ ಎಂದಿ ಗೂ ಬಾಡದಂತಹ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಶಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಒಂದು ಶಂಖವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಸಕಲ ಯುದ್ಧ ಪರಿಕರಗಳೂ ದೊರೆತಿರಲು, ಬಲಿಯು—'ಇನ್ನು ಸಾವಕಾಶವೇಕೆ? ದೈತ್ಯ ಸೈನ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗದಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಒಡನೆ ದಾನವ ಸೈನ್ಯವು ಭಯಂಕರವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನೆತ್ತಿ, ಸಿಂಹ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಬಲಿಯು ಅಗ್ನಿದತ್ತವಾದ

ದಿವ್ಯ ಕವಚ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಅಕ್ಷಯ ಬಾಣ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು, ದಿವ್ಯರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಆ ರಥದ ಸಿಂಹಧ್ವಜವು ಶತ್ರುಭೀಕರವಾಗಿ, ದೇವ ಕುಲಕ್ಕೆ ವಕ್ರಿಸಿದ ಧೂಮಕೇತುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ದಾನವ ಸೈನ್ಯದ ರಣ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಭೂವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳು ಏಕವಾದುವೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿತು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನುಗುಂಟಾಗಿದ್ದ ಅಪಜಯದಿಂದ, ಹೆಡೆ ತುಳಿದ ಸರ್ಪದಂತೆ ರೇಗಿದ್ದ ದಾನವರು ಈ ಬಾರಿ ದೇವಕುಲವನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷ ಗೆಲಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೂರಿಗೆ ಲೈಲಾಕೆಂದು ಅರ್ಥವಿಸುತ್ತ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾಗಿಯೇ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು, ಮಧುಪಾನಮತ್ತತೆಯಿಂದ ಮತ್ತೂ ಕೆಂಪಾಗಿರಲು-ರೌದ್ರಾವೇಶ ಪರವಶರಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನಾಳುಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಭೀಕರ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಧಾಳಿಯಿಟ್ಟರು. ಆ ಭಯಂಕರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ದಂಡೆತ್ತಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದೇವರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅನುರಾವತಿ ಯನ್ನು ಸವಿಸಾಪಿಸಿ, ಆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂದನವನ ದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟನು. ದೈತ್ಯರು ಆ ವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊಟ್ಟಗೆ ಜಾಜಿ ಸಂಸಿಗೆ ಶಾವಂತಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಿಧ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸಿ ಸೇತ್ರಾನಂದಕರ ವಾಗಿದ್ದ ಲತೆಗಳೂ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದುವು. ಫಲವೃಕ್ಷಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ಚಕ್ರವಾಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ತುಂಬಿದ ಕೆರೆಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಪರಿಶುಭ್ರವಾದ ತಮ್ಮ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಆಗಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಂಪಾದ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ವೃದುವಾದ ಕಮಲ ನಾಳಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮಹಾ ಧೂತಸ್ವಭಾವದ ದೈತ್ಯ ಸೈನಿಕರು ಮೊದಲು ಮೊದಲು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲಹೊತ್ತು ವಿಸೋದಪಟ್ಟರಾದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮನೋಲಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟುವೆಂಬ ಭಾವವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ,

ಆವುಗಳಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಕ್ರೋಧಭಾವವುಂಟಾಗಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ಫಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಬಿಸುಟರು. ಪುಷ್ಪಮಯ ಲತೆಗಳನ್ನು ಬೇರೊಂದಿಗೆ ಕಿತ್ತಿಸಿದರು. ತಿಳಿಗೊಳೋದಕಗಳನ್ನು ಕಲಕಿ, ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಹಾವಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಅತಿಶಯ ಚಿತ್ರಕಲಸಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದ ಶ್ವೇತ ತಿಲಾಸನಗಳನ್ನು ಕೆಡಹಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನ ಭೂಷಣವಾಗಿ, ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿ, ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಂದನವನವು ಧ್ವಂಸವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. 'ಅದು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದು. ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದುದು' ಎಂಬ ದಯಾಭಾವವಾಗಲಿ - ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ದೇವರಾಜನು ಕೋಪಿಸುವನೇನೋ ಎಂಬ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸಿ - ಬಹಿರಂಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದೇ ಆಯುಧವನ್ನೆತ್ತಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವಾಗ ಇನ್ನುದಯೇನು, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೇನು ?

ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಆಪ್ತರಾದ ಇತರ ದೈತ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿ, ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆಸ್ಥಳದಿಂದ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಾಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ದೇವರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅನುರಾವತೀನಗರಿಯ ಬಹುದ್ವಾರದ ಸಮೀಪದವರೆಗೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ನಿಂತನು. ವಿವಿಧ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೇರಿ, ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಮಾಡುತ್ತ, ಧಳಧಳನೆಂದು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿಶಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ, ರೋಷದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ನೋಟದಿಂದ ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಕಟಕಟನೆಂದು ಹಲ್ಲಡಿಯುತ್ತಾ, ಸಮುದ್ರದ ತರಂಗಗಳಂತೆ ಎರಿಎರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೈತ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಂಡ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು, ಒಡನೆ ಮಹಾದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಓಡಿಹೋಗಿ ದೇವರಾಜನನ್ನು ಕೂರಿತು- 'ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ಇಂದೇ ಪ್ರಳಯವಾಗಲಿರುವುದು. ದೈತ್ಯಸೈನ್ಯವು ಮಹಾಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳಂತೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುರಾವತಿಯ

ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರತೊಡಗಿದೆ. ಸಾವಕಾಶವಾಡದೆ ಹೊರಟು ಶತ್ರು ನಿಗ್ರಹವಾಡಿ, ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು - ಪ್ರಭುವೇ' ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು.

ಆತ್ತ, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಭಯಗೊಂಡು ಓಡಿದೊಡನೆಯೇ, ದೈತ್ಯ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಬಲಿಷ್ಠಕೃವರ್ತಿಯು ನಗರದ್ವಾರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ತನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಶಂಖವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮೊಳಗುವಂತೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಧ್ವನಿಯು, ಇತ್ತ ದ್ವಾರಪಾಲಕನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ — 'ಎನು, ಯಾರು ಬಂದವರು? ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇಂದ್ರನು, ಕರ್ಣರಂಧ್ರವನ್ನು ಕೊರೆದು ಹೋಗುವಂತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾ ಶಂಖ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲೈರೆದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವವನು, ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಾರರೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿ, ಒಡನೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು, — 'ಗುರುವರ್ಯರೇ, ಸಮುದ್ರಮಥನವಾದೊಡನೆಯೇ ನಡೆದ ದೇವದಾನವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಹತನಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದ ದೈತ್ಯರಾಜ ಬಲಿಯು ಪುನಃ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಂತಿದೆ. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಇಷ್ಟು ತಿಘ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಇಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಗಲು, ಆತನು ಈ ಬಾರಿ ವಿಶೇಷ ಸೈನ್ಯ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲ ವಿಜೃಂಭಿತನಾಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಗುರುವರಾ, ಈಗಿನ ಸಂದರ್ಭವು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು? ಅವನ ದೈತ್ಯಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖರಾಗಿ ಸಾವೂ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದರೆ, ನಮಗೆ ಅಪಜಯವಾಗಲಾರದಲ್ಲವೆ? ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ? ತನ್ನ ಸಲಹೆಯೇನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ದೇವರಾಜನಾಡಿದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ, ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಕಣ್ಣೆರೆದು-‘ದೇವೇಂದ್ರಾ, ನೀನು ತರ್ಕಿಸಿರುವುದು ವಾಸ್ತವವಾದುದು. ಬಲಿಯು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರೂ, ದಂಡನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾರ್ಯರೂ ಆದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ನಯವಿನಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಆತನನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ಆತನಿಂದ ವಿಶ್ವಜಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದು ಮಹಾ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ರನಾಗಿರುವ ಆತನು ಈಗ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೂ ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನು. ಬಲಿಯು ಎಂದಿನವರೆಗೆ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಸಜ್ಜನನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ರೋಹಮಾಡದೆ ಸತ್ಸಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಇರುವನೋ ಅವರಿಗೆ ಆತನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಕುಂದಕವುಂಟಾಗದು. ಮುಂದೊಂದವೆಳೆ ಅವನು ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸದವಿಗಳ, ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯದ ನಾತು ಅದ್ವಿತೀಯ ಪರಾಕ್ರಮದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಚಾರ ದಲ್ಲಿ ಅನಾದರ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನ ಪರಾಜಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು. ಅವನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅವನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸಿ, ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಗಾಧ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಒಳಪಡಬೇಕಾದೀತು. ಆದುದರಿಂದ, ಈಗ ಕೆಲಕಾಲ ಎಲ್ಲಾದರೂ ತಲೆ ಮರಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸಿದ್ದು ಅವನ ವೀರ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗುವ ಕಾಲವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಿತು. ಒಡನೆ ಆತನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ, ದೇವ ಮುಖ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಸಿ, ದೇವಗುರುಗಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಡುಮಾಡಿ, ದೇವ ರಾಜನೇ ಮುಂತಾದವರು, ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಟುಹೋದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು

ಬಲಿಷಕ್ತ ವರ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು, ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇವೇಂದ್ರ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈಗ ಬಲಿಯು, ಕೇವಲ ಬಲಿಷಕ್ತ ವರ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಬಲೀಂದ್ರನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆತನ ಅಧಿಕಾರವು, ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಲಲೋಕಗಳು ನೂರರಮೇಲೂ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

“ ವಾನುನಾವತಾರ ”

ಲಿಂಗಾಧಿಪತಿಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಅಮೃತವೂ 'ಕೈಗೆ ಬಂದು ದು ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲ' ವೆಂಬಂತಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗದೆ, ಮೇಲೂ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದೆ, ಮಹದಾತಂಕಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ದೈತ್ಯಕುಲವು ಇಂದು ಸ್ವರ್ಗ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತುಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮಹಾ ಸುಖಸದವಾದ ಆ ಪದವಿಯು, ಮತ್ತೆಂದು ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದೋ. ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಹೋಗಿ ಮತ್ತಾರ ಮರೆಬಿದ್ದು ಬಲೋತ್ಸಾಹಯುತರಾಗಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವರೋ, ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಸರಾಜಯಗಳಂತಿರುವುವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗಿದ್ದಿತು. ಬಲೀಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಚಾರ್ಯರು ಭಯಶೀಲನಾದ ಆತನನ್ನು ಕಂಡು, ತಿಷ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯಯುಕ್ತರಾಗಿ—'ಅಯ್ಯಾ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀನು ಬಹುಕಾಲ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೋಣ' ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು, ಆತನಿಂದ ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಶತಾಶ್ವತನೇ

ಧಗಳ ಅವೋಘ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಲಿಂದ್ರನು, ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ತನಗೆ ಯಾರೂ ಎಣೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅತ್ತಿತ್ತರಾದ ದೈತ್ಯಕುಲವನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಅಗಾಧ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅನೇಕಮಂದಿ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದಿತಿ, ಎಂಬಾಕೆಯಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರೂ, ಅದಿತಿ ಎಂಬಾಕೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಸವತಿಯರ ಮಕ್ಕಳಾದುದರಿಂದ, ದೈತ್ಯರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವೈರವು ಬನ್ನಿಸಿದ್ದವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಅನೇಕವೇಳೆ ಘೋರ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸೋಲಿಸಿ ಅಂಕೆಯಲ್ಲೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಈಗ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಓಡಿಹೋದುದನ್ನೂ ದೈತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು ಮಹಾ ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವಳಂತೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲೂ, ಒಂದು ದಿನ ಕಶ್ಯಪ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಾವು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಪಸ್ಸುಮಾಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅದಿತೀದೇವಿಯಿದ್ದ ಅಶ್ರಮವನ್ನು ಕೂರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ಅಶ್ರಮವು ಎಂದಿನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲದೆ ಮ್ಲಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳು ತಕ್ಕ ಪೋಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಬಾಡಿದ್ದವು. ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗಾನಮಾಡದೆ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಂಚರಿಸದೆ, ಮೌನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದೂರದ ಮರಗಿಡಗಳ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಿದು ಎಸೆಯದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಸವು ಕುಪ್ಪೆಕುಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಅಸಹ್ಯತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಶ್ಯಪರು ಅಶ್ರಮದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಯಜಮಾನತಿಯ ಅಸಂತೋಷವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಎಂದಿ

ನಂತೆ, ಅದಿತಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎದುರುಗೊಂಡು ಹಸ ನ್ನುಬದಿಂದ ಸ್ಯಾಗತವನ್ನು ಬಯಸಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಂ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಚಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇಷ್ಟಮಟ್ಟಿನ ಅನಾದರಭಾವವು ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತೋರದಾಯಿತು. ಆದರೂ ಸಂ ಕ್ಷಿಸೋಣವೆಂದು ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಡೆದು ಅಶ್ರಮದ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳ ವನ್ನೂ ಹುಡುಕಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆದರಿದ ತಲೆ ಯಿಂದಲೂ, ಮಾಸಿದ ಉಡಿಗೆಯಿಂದಲೂ, ಉತ್ಸಾಹಹೀನವಾದ ನೋಟ ದಿಂದಲೂ ಅಧೋವದನಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅದಿತಿಯು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರಳಾ ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ಕಶ್ಯಪರು, ಯಾವುದೋ ಅಗಾಧವಾದ ಒಂದು ಮನೋವ್ಯಥೆಯು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಂಕಟ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆಕೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯೋಣವೆಂದು ಆ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮುಖ ವೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ ಆಕೆಗೆ ಪತಿಯು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲು, ಆ ಪತಿವ್ರತಾ ತಿರೋಮಣಿಯು ಒಡನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಸಾಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಯಥಾವಿಧಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಉಚಿತಾಸನವನ್ನುತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು.

ಕಶ್ಯಪರು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯಾದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಮುಖದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ, ಆಕೆಯ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಆ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ಆಕೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು,—‘ಪ್ರಿಯೇ, ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ, ಇದೇನು, ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಂತಿಗುಂದಿರುವುದಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ನಿನ್ನ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಗೆ ಏಕೆಲ್ಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು ಅಶ್ರ ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂದು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿರ.ವೆ ? ಗೋಹಿಂಸೆಯಾಗಲೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಸಚಾರವಾಗಲೀ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅನಾದರಣೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆ! ನಾನು ತನಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲರಿಸಿ ಹೋದ ನಮ್ಮ ಗೃಹಾಂಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸು ವುದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಯಿತೆಂದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ನೊಂದುಕೊಂಡಿರುವೆಯಾ? ನಾನು ಮಾತ್ರ ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ತಪೋನಿರತನಾಗಿರುವೆನೆಂದೂ, ನಿನಗೆ ಆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಹಾಗೆ ಚಿಂತಿಸಲಾಗದು. ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಪರು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಯೋಗಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿ. ನನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದಲೇನಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರ ತೋರಿತೆ? ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವರಷ್ಟೆ! ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಕುಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನುಂಟಾಯಿತು? ನಾನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತರರ್ಥಾರಿಂದಲಾದರೂ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಯಿತೇ? ದೇವಿ, ನೀನೇಕೆ ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿರುವೆ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಪತಿಯು ಆ ಪೇಮಪೂರ್ಣ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದಿತಿಯು,—‘ದೇವಾ, ಮಹಾ ಮಹಿಮರಾದ ತಮ್ಮ ಈ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವು ತ್ರಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನಿಗಿರುವುದು? ನಾನು, ತಮ್ಮ ವಿಯೋಗ ದುಃಖದಿಂದ ಮರುಗುತ್ತಿರುವೆನಾದರೂ, ಗೋ ಶುಶೂರ್ಮೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅತಿಥಿಭಿಕ್ಷಾಗತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಎಂದೂ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಲೋಪಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದವುಂಟಾಗದಂತೆ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರಾದ ತಮ್ಮ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ನಾನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಲೀ, ಗೃಹಾಂಗಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೆ? ತಾವು ಹಾಗೆಂದಿಗೂ ಚಿಂತಿಸಬಾರದು. ನಾನು ಸದಾ ತಮ್ಮ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಸಮಸ್ತ ಗೃಹಿಣೀ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತಾವು ಅಪುಣೆ ಕೊಡಿಸಿದಂತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಾನೊಂದು ವ್ಯಸನಕ್ಕೀಡಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ವಿಚ್ಛಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲಾಲಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಪುನಃ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. ‘ನಾಥಾ, ಹೆತ್ತ ಕರುಳಾದುದಿಂದ ಮರುಗುತ್ತಿದೆ! ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೋಪವಿದ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೈತ್ಯರು

ಪ್ರಬಲಿಸಿ ದೇವರಾಜ್ಯವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿರುವರು. ನನ್ನ ಪುತ್ರರಾದ ದೇವತೆಗಳು, ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೊಡಗೂಡಿ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಕೂಡ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ ದೈತ್ಯರು, ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ದೇವತೆಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಇಬ್ಬರೂ ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರರೇ ಆದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರೇ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಇಬ್ಬರ ಶ್ರೇಯಸ್ಥಿಂತನೆಯೂ ತಮಗೆ ಇರಬೇಕಾದುದು ಸಹಜವು! ಆದರೂ, ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶರಣಾಗತಳಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪೂರ್ಣರಾದ ತಮಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ನಾಥಾ, ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದುದು ವೊದಲು ಈವರೆಗೆ, ಯಾವ ಬಗೆಯ ದುಃಖವನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿತವಳ್ಳಿ. ಇಂದು ದುರ್ವಿಧಿಯಿಂದ ಈ ದುಃಖವು ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾವು, ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಪದವಿಯನ್ನೂ, ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ದೈತ್ಯರಿಂದ ಪುನಃ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಹೊರತು ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿಕೊಂಡಳು.

ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಅದಿತೀದೇವಿಯು ಮಾತೃಪ್ರೇಮಾವಶಕಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಕಶ್ಯಪರು.—“ಸಾಧ್ವೀಮನೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞಳಾದ ನೀನೂ ಹೀಗೆ ಪುತ್ರವೋಹಕ್ಕೆ ತಗುಲಿ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆ? ಮನಃಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದೊದಗುವ ಭಯಶೋಕ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೇ ಕಾರಣಕರ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವನ್ನಾಯೆಯೆಂದು ನಂಬು. ಈ ವಾಯೆಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು ಬ್ರಹ್ಮರಾದ್ರಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವು. ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಎಂಬೀ

ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಸಂಜ್ಞಾಭೂತ ಪರಿಣಾಮ ರೂಪದಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವ ದೇಹವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಏರ್ಪಟ್ಟವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿ. ಸಂಜ್ಞಾಭೂತಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿಯಿಂದಲಿರುವ ಅತ್ಮಕ್ಕೂ, ಈ ಬಾಂಧವ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಕೇವಲ ಅತ್ಮಭಾವದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಈ ಪ್ರಾಸಂಚಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ, ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಸನವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟಾಗದು. ಆದುದರಿಂದ ಭದ್ರೇ-ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಪುತ್ರವ್ಯವೋಹವೆಂಬ ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತಳಾಗು” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಕಶ್ಯಪರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾವಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅದಿತೀದೇವಿಯು.—‘ನಾಥಾ, ತಾವು ಹೇಳುವುದು ವಾಸ್ತವ. ಮಿಲಕ್ಷಣ ರೀತಿಯಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಮ ವಸ್ತುವಿಗೂ, ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ದೇಹಧಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ನಮಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿತ್ಯವಸ್ತುವಾದ ಅತ್ಮನಲ್ಲದೆ, ಅಶಾಶ್ವತಗಳಾದ ಈ ಪ್ರಾಸಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡತಕ್ಕುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದೂ ಬಲ್ಲೆನು! ಆದರೆ ನಾಥಾ, ತಾವು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದಂತೆಯೇ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಮೋಹಕ್ಕೂ ಆ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ತಾಯಿಯಾದವಳು ತಾನು ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನದೆಂಬ ಮೋಹಬದ್ಧಳಾಗಿ ಪೋಷಿಸದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ, ನಿಸ್ಸಹಾಯಕವಾದ ಆ ಶಿಶುವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೆಂತು? ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ, ಒಮ್ಮೆಗೇ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯತೀಲರಾಗಿ, ಸಕಲವನ್ನೂ ಅತ್ಮಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಸಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಅನಾದರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸತೊಡಗುವರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸೋಣ! ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಥಾ, ಲೋಕವು ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿ

ಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವಿರಾ? ಬಂಧುಬಾಂಧವರಲ್ಲೂ, ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರರಲ್ಲೂ ಕೇವಲ ನನ್ನದು ನನ್ನವರೆಂಬ ಹ-ಚ್ಚು ಮವತೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ದೃಷ್ಟಿಯು ವಾರತ್ರಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಇರಬೇಕಾದರೂ, ಅವರುಗಳೊಂದಿದ್ದು ನಡೆಯಿಸುವ ಸಂಸಾರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಭಗವತ್ಸೇವಾ ರೂಪಯುಜ್ಜವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಾವು ಹೇಳಿದ ತತ್ವದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಗೆಯ ಉನ್ನತ ಭಾವನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೂ, ಇತರ ಹಲವು ಪ್ರಾಸಂಚಿಕ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳೊಂದಿಗೂ ಬೆರೆದಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ಏನೂ ದೋಷವುಂಟಾಗದೆಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಇದು ಸರಿಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

ಕಣ್ಣವರು, ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಕೆಯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ನಿಶ್ಚಯ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಪರಮ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—‘ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವುದು ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿ. ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಿನ್ನ ಎ. ಕ್ಕೆಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂತೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ದೈತ್ಯ ದಾನವರನ್ನು ದ್ವೇಷದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದೆಯೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದೆ’ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಕಟಕಿಯಾದ ಆ ಮಾತು ಅದಿತಿಂದೇವಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಚುಚ್ಚುವಂತಿರಲು, ದೇವಿಯು ಒಂದು ಬಾರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು—‘ಪ್ರಾಣಮನೋಹರ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆ ಬಗೆಯ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳೂ, ಲೋಭಿತನ ಕ್ಷುದ್ರತನಗಳೂ ಇದ್ದರೆ, ನಾನು ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿರಲು ಅದೆಂತು ಅರ್ಹಳಾಗುವೆನು? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಂತಹ ನೀಚವರ್ತನೆಯುಳ್ಳದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗದು. ನನ್ನ ಮಗ ಮಹೇಂದ್ರನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರನೆಂದಿಗೆ ನವರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ, ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಸಹ ಕಂಡೆಯಾದ ನನ್ನ ಸೊಪ್ಪೆ ಶಬೀದೇವಿಯು, ಶತ್ರುಗಳಾದ ಭಯಂಕರ ದಾನವರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ

ರೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಯಗೊಂಡು ತತ್ಕಳಿಸುತ್ತ, ಎಡಹಿ ಮುಗ್ಗುರಿಸುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲಿ ಕಾಡು ವೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಳೋ, ಬಾಲಕ ಜಯಂತನು ವ್ಯಾಜಭಯದಿಂದ ಕಂದಿ ಕುಂದಿ ಬಸವಳೆದು ಹೊತ್ತುಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವನೋ, ನನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಪುತ್ರನಾದ ಇಂದ್ರನು-ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ಮೂವತ್ತೊಂದುಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಗಂಧರ್ಮ ಕಿನ್ನರರು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, ವಿದ್ಯಾಧರರು ಚಾಮರಾದಿಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು, ಮಹಾ ವೈಭವದಿಂದ ಒಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ-ನನ್ನ ಕಂದ ಇಂದ್ರನು, ಅಕ್ಕಟಾ ಇಂದು ಯಾವ ಗುಡ್ಡ ಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಾಧಿಸಿತಲ್ಲದೆ, ನಾಥಾ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸುವವಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಈ ದೀನಳ ಕೋಲೆಯನ್ನು ದಿವ್ಯಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದು ಆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶುಭವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ಮಹಾ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಬಹು ನೊಂದಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಕಶ್ಯಪರು, ದಯಾದ್ರಿ ಹೃದಯರಾಗಿ—“ಪ್ರೇಯಸೀ, ಚಿಂತಿಸದಿರು, ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡು. ಕರುಣಾನ್ವಿತಿಯಾದ ಭಗವಾನನ ಆನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು” ಎಂದರು. ಆನಿತಿయు,—“ಪ್ರಾಣೇಶಾ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಆ ದೇವ ದೇವನನ್ನು ಯಾವ ವ್ರತ, ಯಾವ ಮಂತ್ರ, ಏನು ನಿಯಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಲಿ?” ಎನ್ನಲು, ಆ ಋಷಿ ವರ್ಯರು, ಪಯೋಭಕ್ಷಣವೆಂಬೊಂದು ವ್ರತ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಕಾಲವನ್ನೂ, ಅದರ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಉಪಾಸನಾ ವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಆ ವ್ರತಾಂಗವಾದ ಉಪವಾಸ ದಾನ ಭೋಜನಾದಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಿ, ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅಲ್ಲಂದ ಹೊರಟು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟುಹೋದರು.

ಪತಿ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆ ಮಹಾ ವ್ರತದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಅದಿತೀ ದೇವಿಯು, ಸಾವಕಾಶವಾಡದೆ, ಶುದ್ಧ ಮೃತ್ತಿಕೆ, ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಗಳು, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ವಾಮಗ್ರಿಗಳ ನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದೆಯಿಂದ ದ್ವಾದಸಿ ಯವರೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳು ಆ ವ್ರತವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೃತಸಿದ್ಧಿ ತ ಳಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅತಿಶಯ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿ ಸುತ್ತಾ, ಹೋಮವನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಾಂಗವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸಂತರ್ಮಣಿ ಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಕೇವಲ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವದಿಂದ ಸದಾ ಹರಿಭಜನೆ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥಾಶ್ರವಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳೂ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ದಳು. ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿದ ಆ ವ್ರತದಿಂದ ಪರಮ ಸುಪ್ರೀತ ನಾದ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನಟ್ಟು ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಾಲಂಕೃತನಾಗಿ ಪವಿತ್ರ ಸ್ವರೂಪ ದಿಂದ ಆಕೆಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತನು. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸಿಗೂ ಗೋಚರನಾಗದ ಮಹಾಮುಹುರಿಯುಳ್ಳ ತ್ರಿಮುನ್ನಾರಾಯಣನು, ತನಗೆ ಅಷ್ಟು ಶೀಘ್ರಕಾಲದಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಾದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಕೆಗುಂಟಾದ ಪರಮಾನಂದವು ಕೆಲಕೊತ್ತು ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿಂತುಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ತರುವಾಯ ಮನ್ಮಥ ಜನಕನಾದ ಆ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಮೋಹನಾಂಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತಣಿಯದೆ ರೆಪ್ಪೆಯಿಕ್ಕದಂತೆ ಆ ರೂಪವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ —“ಸರ್ವೇಶ್ವರ, ಜಗಜ್ಜನ್ಯಾದಿಕಾರಣ, ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪ, ಆಶ್ರಿತಜನವತ್ಸಲ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತಳಾದೆನು. ಮಂಗಳಕರವಾದ ನಿನ್ನ ನಾವೋಚ್ಚಾರಣವು ಸಮಸ್ತ ದುರಿತಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಲು ಶಕ್ತ ವಾದುದು. ದುರಂತ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆ ಬಂದವರನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಕಾಪಾಡುವ ಪ್ರಭುವು ಮತ್ತಾರು? ಅನಾಥಬಾಂಧವ, ನೀನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವೆವಾದರೆ, ಆಶ್ರಿತರ ಕಷ್ಟಗಳೆಂಬುವು,

ಸೂರ್ಯನೆದುರಿನ ಮಂಜಿನರಾಶಿಯಂತೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲಾರವೆ? ಕೃಪಾಕರ ಉದ್ಧರಿಸು, ಲೋಕಪಾವನ ಮಂಗಳವ ನ್ನುಂಟುಮಾಡು, ದೀನಜನಶರಣ್ಯ, ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಅದಿತ್ತೀದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಭಗವಾನನು—“ಎಲೆ ದೇವ ಮಾತೆ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇನೆಂಬುದು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ, ಹಲವು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೀಡಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಸಹಜವಾದುದು. ಹಾಗಾಗಬೇಕಾದುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಆದರೆ, ತಾಯೇ ಈಗ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಜರುಕಾಲವು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎದುರು ಬೀಳುವುದು ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀನು ಶ್ರದ್ಧಾವಂತಳಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಫಲಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಇದು ಅಂತಹ ಫಲ ಭೋಗದ ಕಾಲವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೂ ಅವರು, ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರಸಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸೇವೆಗೆಂದು, ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವದಿಂದ ಅನುಭವಿಸದೆ, ಮದಾಂಧರಾಗಿ ಲೋಕಹಿಂಸಕರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವರಾದುದರಿಂದ ಅವರ ಪರಾಭವವು ತಪ್ಪದೆ ಆಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತಪ್ಪದೆ ಸ್ವರ್ಗ ರಾಜ್ಯದ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದು ಸುಖಪಡುವರು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲ - ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ಈ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಿದ್ದ ನಾದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ತಪಃಫಲವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದ ಜನಿಸುವೆನು. ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವವತೆಗೂ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಶುಶ್ರೂಷಾ ನಿರತಳಾಗಿರು. ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ತಿಳಿದು ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನೆರವೇರುವುದು” ಎಂದು ನುಡಿದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ಯಾವ ಜಗದೀಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ಪರಮ ದುರ್ಲಭನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ತನಗೆ ಒದಗುವುದೆಂಬ ಆಶೋತ್ತರ ದಿಂದ ಅದಿತೀದೇವಿಯು, ಅತಿಶಯ ಸಂಭ್ರಮ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಕಶ್ಯಪನನ್ನು ಸೇವಿಸತೊಡಗಿದಳು. ತವೋನಿರತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ನಿಜಾಂಶದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರವಾಗಲು, ಅವರೂ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ಬಹು ಕಾಲಗಳ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅತಿಶಯ ತೇಜೋವಂತವಾದ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಆಕೆಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿ, ಅದಿತೀದೇವಿಯು ಒಡನೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಭಗವಂತನು ಅದಿತೀದೇವಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪರಮ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದನು.

ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನ ಮರಣಾದಿ ದುಃಖಗಳೂ, ಗರ್ಭವಾಸದ ಕೋಟಶಯೂ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೂ ಉಂಟೇ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಲೋಕದ ಹಲವು ಮತಗಳವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿ, ಅವರು ದೇವರು ಅವತರಿಸುವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಸುಳ್ಳೆಂದು ವಾದಿಸತೊಡಗುವುದುಂಟು. ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯು, ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭದಂತಹ ಬಹು ಸಂಕೋಚ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿರುವನೆಂಬುದೂ ಅವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಆದ ಆ ದೇವಾದಿದೇವನು, ತನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಳವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗರ್ಭವಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿರುವರು? ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಅಸಂಭಾವಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಲು ಅವರು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಇದ್ದುದುಂಟು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ, ಅವರು, ತಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮಾತುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣಾರ್ಥವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸದಿರುವುದೇ, ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಜಗದೀಶ್ವರ, ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ, ಸರ್ವಶಕ್ತ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಿವೆ.

ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ! ಆತನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೆಂಬುದರಿಂದ ಆತನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಹುಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ-ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ರಲ್ಲವೆ, ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದೀತು ! ಆತನು ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅಣುರೇಣು ತೃಣಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಜೀತನಾಜೇತನ ವಸ್ತು ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆತನು ಮಹತ್ತಾದ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪದಿಂದ ತೋರುವ ಆನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರುವನೋ, ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಗೋಚರವಾಗದಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ಅಣು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವನು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ನಮಗೇಕೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ,-ಆತನು ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಾಭಾವವು ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೂರದರ್ಶಕಯಂತ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರಲ್ಲವೆ ! ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಭಗವತ್ತ್ವತನ್ಯವನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ನಾವು ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷದಿಂದ ದೂಷಿತರಾಗಿರುವುದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಸೃಷ್ಟಿವಾದ ಅವರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀಪವು ಹೇಗೆ ತನು ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನಲ್ಲದಾಗಿರುವ ಭಗವತ್ತ್ವತನ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿವಾಗಿ ತೋರ್ಗೊಡಲು, ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳು ಅಭವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಶುದ್ಧ ಸಾತ್ವಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರುವುದೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಯಾರು, ಸತ್ಯ ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಶಾಂತತೆ ಮುಂತಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಸತ್ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರರಾಗಿಯೇ ಇರುವರೋ, ಅವರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಬರುವುವು. ಪರಮ ಸರಿಕುಡ್ಡವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದಲೂ, ವಿಶಿಷ್ಟ

ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಲೋಕೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ರೂಪಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಬಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷಯವೇನಿದೆ! ವ್ರತನಿಯಮ ಉಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಆಗಾಧ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾತೃಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮಹಾ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನನಾದ ಜ್ಞಾನರೂಪೀ ವೀರ್ಯಸ್ಥಾನನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ಬೀಜವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸ್ಥಳವೇ ಅಲ್ಲವೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ, ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಭಗವಾನನ ಸಮಸ್ತ ವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ, ಆಗಾಧ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಅವತರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು! ಅಂತೆಯೇ, ಹಾಗೆ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ಭಗವದವತಾರಗಳೆಂದು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರರಾಗುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅವರು ಕೇವಲ ಎರಡು ಕಾಲು-ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳ ಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ ತೋರುವರು. ನಿಜ. ಆದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ-ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವುವೆಂಬುದು ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಲ್ಲವೆ-ಇದನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ಏಕೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು?

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ, ಸುಪ್ರೀತನಾದ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯು ಅದಿತಿಂದೇವಿಯು ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಕೆಗೂ, ಕಶ್ಯಪರಿಗೂ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸಿದನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳೋ! ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಮೇಘಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣನಾಗಿ, ಚತುರ್ಬಾಹುಗಳಲ್ಲೂ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಿರೀಟಕುಂಡಲ ಕೌಸ್ತುಭಹಾರಾದಿ ಅಮೌಲ್ಯಭರಣಗಳ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಾದಿಸಿದಂತೆ ಝಗಝಗಿಸುತ್ತಿರಲು, ದಿವ್ಯಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು, ಮಂದಸ್ಥಿತವದನಾರವಿಂದದಿಂದ ಆವರಣನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡಿದನು. ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಜನ್ಮಹೂರ್ತಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸಕಲ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಲು-ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಂದೇವಿಯು

ಗರ್ಭದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಕಲ ದೇವವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಾಜಿಸಿ ಪುಷ್ಪ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರರು ಗಾನಮಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತನಮಾಡಿದರು. ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸನ್ನವಾದುವು. ಅದಿತೀಯೂ ಕಶ್ಯಪರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತರಾಗಿ ಎನೆಂದು ಸುತ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ, ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಆ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಇದ್ದುದಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ರೂಪವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ವಾಯವಾಗಿ, ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಮಾನುಷ ತಿಶುವಿನ ಒಂದು ರೂಪವು ಗೋಚರವಾಗಿ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ತಿಶುವಿನಂತೆಯೇ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಅಳುತ್ತಾ, ನಗುತ್ತಾ, ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಕಶ್ಯಪರು ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮಯುಕ್ತರಾಗಿ ಒಡನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಚಾತಕರ್ಮಾದಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಸಕಲ ಋಷಿಜನ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ನಾಮಕರಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಆ ತಿಶುವಿಗೆ ವಾಮನನೆಂದು ನಾಮಧೇಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಕರೆದರು. ಬಾಲಕ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತೀದೇವಿಗೂ, ಸಕಲ ಮುನಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಪರಮಾನಂದದಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಅಶ್ರಮದ ಸಕಲ ಮುನಿಜನಗಳೂ, ಆ ಅಪೂರ್ವ ತಿಶುವನ್ನು ಕಂಡು ಬಹು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

“ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರೂಪ”

ಮುಹೂ ತಪಸ್ಸಂಪನ್ನರಾದ ಕಶ್ಯಪರಿಗೂ-ಅದಿತೀದೇವಿಗೂ, ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾ ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾಗಿ, ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲಾಲಂಕೃತನಾಗಿ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು ಒಡನೆ ತಿಶುರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನಷ್ಟೆ !—ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪುನಃ ಒಡನೆಯೇ ಆ ತಿಶು

ತನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಬಾಲಕನಂತೆ ಗುಜ್ಜಾರಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಟನು ವೇಷವನ್ನು ಒದಲಾಯಿಸಿದಂತೆ ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ಮಾನುಷ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಶ್ಯಪರೂ ಇತರ ಮುನಿಗಳೂ, ಏನುಕಾರಣ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿರುವುದೋ, ಭಗವಂತನು ಯಾವ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅವರೂ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದವರಾಗಿ, ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಉಪನವನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ವಯಸ್ಸನಾದ ಆ ವಾನನ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕೃಪರು ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಒಕನೆ ಸಕಲ ಮುನಿಗಳೂ ನೆರೆದು, ಜೀಕಾದ ಸಕಲ ಸಾನುಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಮಹಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆ ವಿಧ್ಯಕ್ತ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಗಮಾಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಗಗನಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ತ್ರೀ ಆದಿತ್ಯದೇವತೆ ಪ್ರಕೃತ್ಯನಾಗಿ ಬಂದು ವಾನನ ಎಟುವಿಗೆ ಗಾಯುತ್ರೀ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತಂದಿತ್ತನು. ಮೌಂಜಿರುನ್ನು ಕಶ್ಯಪರು ತಂದಿತ್ತರು. ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಭೂದೇವಿಯೂ, ದಂಡಕಾಷ್ಟವನ್ನು ಓಷಧೀಶ್ವರನಾದ ಚಂದ್ರನೂ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಮಾತೆಯಾದ ಆದಿತೀದೇವಿಯು ಕೌಪೀನವನ್ನೂ, ದ್ಯುದೇವತೆಯು ಛತ್ರವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಂಡಲುವನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ದರ್ಭ ಪವಿತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತಿಯು ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ ತಂದು ಒದಗಿಸಿದರು. ಕುಬೇರನು ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಲು, ಸಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದಳು. ಹೀಗೆ ವಾನನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಆದ್ವಿತಿಯ, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ವಿಧ್ಯಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಹೋಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು.

ತರುವಾಯ ಇನ್ನು ಸಾವಕಾಶವೇಕೆಂದು ಅವತಾರದ ಮುಖೋದ್ದೇಶ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲು ವನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಇತ್ತ ಬಲಿಷಕ್ರವರ್ತಿಯು ನರ್ಮದಾ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವತ್ಸಕನೆಂ

ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕನುಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೂ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ವೊಂದಲಾದ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದೊಂದಿಗೂ ಕೂಡಿ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ವಾಮನರೂಪಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಪಾದಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ, ಯಾಗಶಾಲೆಯನ್ನು ಕೂರಿತು ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಯಾಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೂ ಕೂಳಿತು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೇನೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅತಿಶಯ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಅಶೂರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಮನನು, ಯಾಗಶಾಲೆಯನ್ನೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಕುಂಡದ ಒಳಗೆ ನಡೆಯ ಸಾಗಿದನು. ಬಲೀಂದ್ರನು, ಆ ಅಲೌಕಿಕ ರೂಪವನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಕಂಡು, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂರಿತು, - 'ಮಹನೀಯರೇ, ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಹಾವುರುಷನಾರಿಬಹುದು? ಈತನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ತೇಜೋಹೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಏನು, ನಮ್ಮ ಯಾಗಶಾಲೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಮಹರ್ಷಿ ಸನತ್ಕುಮಾರನೇನಾದರೂ, ದಯಮಾಡಿಸಿದನೋ!' ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೇನೊಳಗಾಗಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಾಮನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಕಲರೂ ಇದಿರಿದ್ದು ಗೌರವಿಸಿದರು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಬಯಸಿದರು. ಬಲೀಂದ್ರನು, ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆತನನ್ನಿರಿದುಕೊಂಡು, ನಯವಿನಯಗಳಿಂದ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ, ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಬರೆಸಿ, ಉಚಿತಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ಕಂದಮೂಲಾದಿಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಆದರಿಸಿದನು. ಆಹಾ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಬಹುದು! ಯಾವ ಪರಮವುರುಷನ ಪಾದಾವಲೋಕನವು ಮಹಾ ತಪೋನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಅಲಭ್ಯವಾಗಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ದಿವ್ಯಪಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಪರಮ ಪಾವ

ನವೆಂದು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಆ ಪವಿತ್ರ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲವೆ !

ಬಳಿಕ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ, ವಾಮನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು, ಗುಣನಿಧಿಯಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು,- 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ, ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯೆಮಾಡಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಬಹು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆಹ್ವಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಆಗಮಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ತೇಜೋಂಶವೂ ಏಕತ್ರ ರೂಪುಗೊಂಡಂತಿರುವ ನಿನ್ನೀ ಮಂಗಳರೂಪವು ಜಗತ್ತಿಗೇ ವಿಚಿತ್ರವೆಂಬಂತಿರುವುದು. ಮಹಾಮಹಿಮ, ನೀನು, ದಯೆಮಾಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಇಂದು ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ತೃಪ್ತರಾರು. ನನ್ನ ವಂಶವೆ ಪಾವನವಾಯಿತು. ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞದಾಸ ತಪಹೋವಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾರ್ಥಕವಾದುವು. ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾದುವು. ನಿನ್ನ ಪಾದ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಈ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರದೇಶವೂ, ಪಾದಪುರ್ವದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವೂ ಪಾವನವಾದುವು. ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸು. ಗೋವು ಭೂಮಿ ಹಿರಣ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ವಿಧ ದಾನಗಳೆಲ್ಲ ಯಾವುದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಾನು ಧನ್ಯನಾಗಲಿ! ನನ್ನಿಂದ ಏನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದಯೆಮಾಡಿಸಿರುವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸು' ಎಂದು ವೃದ್ಧಾಭಾಷಣದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಮಹೋನ್ನತ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ವಿನಯ ವಿಧೇಯತೆಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಗೌರವಿಸಿ ಮೃದುಮಜನಗಳನ್ನು ನುಡಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಾಮನನಿಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆದರೂ, ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದ ಆತನ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೃಢಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು,- 'ದಾನವೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ಮಾತೂ ನನಿವಳಿ ಕೆಯೂ, ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ತಾತನು, ಪರಲೋಕ ಸಾಧಕಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳ

ನಿರ್ಣಯಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಗಣ್ಯನು. ಆತನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪಣಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಗೊಂಡಿತು! ನಿಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲೇ ಅಂತಹ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸಿನವರೂ, ಹೇಡಿಗಳೂ, ಲೋಭಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟಲಾರರು—ಹುಟ್ಟಬಾರದು. ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತಂದಿರಾದ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿರಣ್ಯಕತಿಪುಗಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿರರೇ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಿಶೋಚನನ ದಾತೃತ್ವವಾದರೂ ಏನು ಕ್ಷುದ್ರವಾದುದೇ? ದೇವತೆಗಳು ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಯಾಚನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರಲು, ಅವರು ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಅಂತವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೇ ಬಂದಿರುವ ಉದಾರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸಂಕೋಚಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ನೀನು ನಮ್ಮಂತಹ ಯಾಚಕರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಬಲಿರಾಜಾ, ನನಗೇನು ಬಹಳ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಡಿಗಳಿಂದ ಆಳಿವಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡು. ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾನು, ಅಂಗೀಕರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆಸೆಗೆ ಮಿತಿಯುಂಟೆ? ನೀನು ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತಿಯೆಂದೂ, ಕೊಡುಗೈ ವೀರನೆಂದೂ ನನಗೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾಚಿಸುವುದು ಸುಜನ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ದಯೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಯಾದರೆ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು' ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ವಾಮನನ ಆ ಮಾತುಗಳು ಬಲೀಂದ್ರನಿಗೆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು.—'ಇದೇನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜರನ್ನೂ ಮಹಾ ಉದಾರಿಗಳೆಂದೂ ದಾನಶೂರರೆಂದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಗಳಿ, ಈಗ ಆ ಮಾತನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಲವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ದಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಬಹುದೆ? ಇದು ಸಮನಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಕೇಳು, ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿರುವುದು. ಏನೆಂಬೆನಿಸಾ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚನೆಗೆ ಬಂದವರು, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಪಡೆದು ತೃಪ್ತರಾಗಿ

ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಬೇರೊಬ್ಬ ರಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಭೂಮಿ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲ-ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ, ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ಬೇಡು, ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವೆನು' ಎಂದನು. ಆಗ, ವಾಮನವಟುವು-‘ಒಲಿಂದ್ರಾ, ವೃಥಭಾಷಣ! ಆಸೆಗೆ ಪಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ! ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತವಾಗದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೂರು ಯೋಜನದಷ್ಟು ಅಳತೆಯ ಭೂಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತವಾಗದು. ಆದನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಪೃಥುವೊದಲಾದ ಸೃಷ್ಟೀಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದೂ ಇನ್ನೂ ತೃಪ್ತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸೃಷ್ಟೀವಲ್ಲಭ ಅಧಿಕವಾದ ಆಸೆಯು ಪಾಪಸಾಧನೆಯಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗವುಳ್ಳವನು ಯಾರೋ ಅವನು ನಿರ್ಧನನಾಗಿಯೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು. ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಪ್ತನಾದ ಪುರುಷನು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲರೂ ಅಶೇಷ ಧನ ಕನಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಸಂಸಾರ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವನು. ತೃಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ, ಆ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಅಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಹಪರಗತಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಷ್ಟವಾಗುವನು. ದಾನವೇಶ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷ ಧನ ಕನಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟದು. ನಾನು ಕೇಳಿದ ಮೂರಡಿಗಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡು. ಸಾಕು. ಅದೇ ನನಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಯಿತು’ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯಾಡಿದ ಮಾತುಗಳೂ, ಆತನ ನಿಸ್ಪೃಹಭಾವವೂ ಬಲಿಷ್ಠಕರ್ತವ್ಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಹವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದುವು. ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಆ ಬಾಲವಟುವು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಯವನು ಎಂಬ ಪರಿಚಯವು ಅವರಿಗೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ, ಬಾಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದಂತಹ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರೇಮವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗಲಾದ್ಯುತ್ಕೇಶ್ವರನು-‘ವಟೋತ್ತಮಾ,

ನೀನು ಯಾರು ಹೇಳು! ಎಲ್ಲಿಯವನು, ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾರು, ಬಂಧು ಬಾಂಧವಂವಾರು? ನೀನು ಯಾವ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿರುವೆ! ಹೇಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಲ್ಲ ಅನಂದವು ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವುದು. ನಿನ್ನ ಮೃದುಗಾಂಭೀರ್ಯ ಉಕ್ಕಿ ಗಳು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಆದಕೇಳಿ ವಾಮನನು-‘ದೈತ್ಯತೇಶ್ವರಾ, ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಭಿಕ್ಷುಕನಾದ ನನಗೆ ಇಂಥದೇ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ! ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವೆನು. ಇಂಥವರೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ದಾಸತೀಲರೋ, ಯಾರು ದಯಾದ್ರ್ವ ಹೃದಯರೋ, ಯಾರು ನೀತಿವಂತರೋ, ಆತ್ಮಿತ್ರವತ್ಸಲರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನನಗೆ ಬಾಂಧವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೂ ಬಾಂಧವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ನಾನು ಇದನ್ನು ಕಲಿತೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿತೆನೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಲೇನು? ನನಗೆ ತಿಳಿಯದುದು ಏನೊಂದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿವನಾಗು. ಸದ್ಯಃ ನಾನೆಂತೂ ಒಂಟಿಗನಾಗಿದ್ದೇನಾಡ್ಡರಿಂದ, ಯಾರ ಆಟಂಕವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ಥಳವಿರಲೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಮೂರಡಿಗಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದೆನು” ಎಂದ ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯು ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗಿನಿಂದಲೂ, ದೈತ್ಯರಾಜನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇತ್ತು. ಆತನ ಅನನ್ಯ ಸಾಧಾರಣವಾದ ರೂಪವೂ, ಅಲೌಕಿಕ ತೇಜಸ್ಸೂ, ಆ ವಾಕ್ಪಟುತ್ವವೂ, ಗುರುವಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆವಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ದರಿಂದ—ಈತನಾರೋ ಮಹಾನುಭಾವನು, ದೈತ್ಯರಾಜನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೇಲನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದಿದ್ದಾನೆ-ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಬಾಲವಟುವು ಕೊನೆಗಾಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆತನ ಸಂದೇಹವು ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು.—ಒಂದೇ ಸ್ಥಳವೆಂಬುದಿಲ್ಲ-ಸರ್ವತ್ರ ಇರುವೆನು. ತಂದೆತಾಯಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ತಿಳಿಯದು

ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ.” ಈ ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅಂತರಾರ್ಥವು ಆತನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು.—‘ಸಂದೇಹವೇಕೆ? ಈತನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವೇ! ದೇವಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ, ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಲಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ತಿಷ್ಠನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೋರಿ,—‘ದೈತ್ಯೇಶ್ವರಾ, ಯಾಚಕನಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ವಟುವು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ! ವೋಸ ಹೋಗಬೇಡ. ದಾನಕೊಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಪರಿತಪಿಸಬೇಡ. ಈತನು ಕತ್ಯವ ಋಷಿಯ ಉದರ ಸಂಭೂತನು. ದೇವವರ್ಗದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ, ಅವತಾರ ಮಾಡಿರುವನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಯಾಚಿಸಿರುವ ಆ ಮೂರು ಅಡಿಗಳಿಂದ ಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅನುಹರಿಸಿ ಬಿಡುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ನೀನು ಧರ್ಮ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತೆತ್ತು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದಂತೆ ಜಾಗ್ರತನಾಗಿರು’ ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಗುರುಗಳ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ, ಬಲೀಂದ್ರನು ಒಂದು ಬಾರಿ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಎಂದಿನಂತೆ, ಮಂದಹಾಸ ಯುಕ್ತವಾದ ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಮುಖಮಂಡಲ; ತೇಜಸ್ವಿ ಕಣ್ಣು ನೋಟ, ದಿವ್ಯಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹ! ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೂರೆಹೋಯಿತು.—‘ಗುರುವರಾ, ತಾವು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸತ್ಯವು. ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ದಾನಮಾಡುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನೀನು ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನುಡಿದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ನಾನು, ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೇಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಲಿ? ಅಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಘೋರವಾದ ಪಾತಕವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದುಂಟೆ? ರಾಜ್ಯಲೋಭ ಧನಲೋಭಗಳಿಗೊಳಪಟ್ಟು ಸುಳ್ಳುಗಾರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ತಾತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಶಪಿಸಲಾರನೆ? ನನ್ನನ್ನು ಕುಲಜಾಹಿರನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರನೆ? ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಈವರೆಗೆ ಧರೆಯನ್ನಾಳಿದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಮಂದಿ, ಈ ಧನ ಕನಕಗಳನ್ನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ತವೊಂದಿಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ದರು ?

ಆದರೆ ನೋಡಿರಿ. ದಧಿಚಿ, ತಿಬಿ ವೊದಲಾದ ವರುಷ ಪಂಗವರು, ಪ ರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಡದೆ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನೇ ತೆತ್ತು, ಈವರೆಗೂ, ಮುಂದೆ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿರುವವ ರೆಗೂ ಯಶಶ್ಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅರ್ಜಿಸುವ, ಧನ ವಸ್ತು ಒಡವೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ತ ರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಉಪಯೋಗವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಐಶ್ವರ್ಯಾ ದಿಗಳಿಂದ ಏನು ಫಲ ? ಈತನು ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವನೆಂದಿರ ಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟು ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಅಸ ತ್ಯವಾದಿಯಾಗಲಾರೆನು ! ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಈ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನೆಂದಿರಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದ ರಂತೂ ನನ್ನಂತಹ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾರು ?- ಸಾಕ್ಷಾ ನ್ನಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸಿರಿಮುಡಿ, ಭುಜ ಕಪೋಲಫಲಗಳಲ್ಲಾಡುವ ಮ ನೋಹರವಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯ ಕರಕಮಲವು ಯಾಚನೆಗಾಗಿ ನೀ ಡಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆಳಗಾಗಿ, ದಾತೃವಾದ ನನ್ನ ಕೈಯು ವೇಲಿರುವ, ಈ ಸುಸಂಧಿ ಯು-ಅಚಾರ್ಯರೇ, ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾನೇ ಲಭ್ಯವಾದೀತು ? ಜನ್ಮವೇನು ಸ್ಥಿರವೇ, ಐಶ್ವರ್ಯ ರಾಜ್ಯಭೋಗಾದಿಗಳೇನು ಶಾಶ್ವತಗಳೇ ? ಏಕೆ ಶಂಕಿಸುವಿರಿ ? ಇಂದೇ ಈ ಧರೆಯು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಲಿ, ನನಗೆ ದು ರ್ಮರಣವಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಕುಲವಾದರೂ ಇಂದೇ ಮುಳುಗಿಹೋಗಲಿ, ಬರ ಬಹುದಾದ ಆಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಲಿ! ಈ ಯಾಚಕನು ಹರಿಯಾಗಲಿ, ಹರನಾಗಲಿ ಅಥವ ಚತುರ್ಮುಖನೇ ಮಾರು ರೂಪುಗೊಂ ಡು ಬಂದಿರಲಿ ! ನನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಯು ಕೊಟ್ಟನಾತನ್ನು ವಿಾರಿ ಹಿಂದಿರುಗಲಾ ರದು. ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರಲಾ ರೆನು ?” ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ನಿರ್ಧರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೂ ಹೇ ಳಿನೋಡೋಣವೆಂದು, - ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ, ಯೋಚಿಸಿನೋಡು. ಈತನು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಪಹರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ನಾನು ಒತ್ತಿಯೊತ್ತಿ ಹೇ ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀನದನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ ! ನಿನ್ನ ಹಿತಚಿಂತಕನಾದ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ವಿಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ನೀನು

ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಘೃಥಿವಡುವೆ. ಈಗ
 ಲಾದರೂ ಗಮನಿಸು. ಸ್ತ್ರೀ ವಶ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಾ
 ವಾಯು ಸಮಯದಲ್ಲೂ, ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಕ್ಷಣೆನಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಲದ
 ಲ್ಲೂ ಸುಳ್ಳಾದಿದರೆ, ಆದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನೂ
 ದರೂ ಗಮನಿಸಿ ಜಾಗ್ರತನಾಗು” ಎಂದರು. ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯ
 ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನರಿಯದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ರೋಸಿ
 -“ಗುರುವರ್ಯರೇ, ಏಕೆ ಶಂಕೆಗೊಳ್ಳುವಿರಿ. ಮೇರುಪರ್ವತವು ಈ ದಿನ
 ವೇ ತಲೆಕೆಳಗಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ, ಸಪ್ತ ಸಾಗರಗಳೂ ಇಂದೇ ಬತ್ತಿಹೋ
 ದರೂ, ಭೂಮಿಯು ಇಂದೇ ಧೂಳಾಗಿ ಹಾರಿಹೋದರೂ ನಾನು ಕೊಡು
 ತ್ತೀನೆಂದು ಹೇಳಿದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತನಾಗಲಾರನು”
 ಎಂದು ನಡಿದು, ಜಡನೆ ಆ ವಟುವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದಾನಜಲವನ್ನು ಬಿಡಲು
 ಸಿದ್ಧನಾದನು.

ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಿ ನಿಂತಿ
 ದ್ದಾನೆ: ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ತನ್ನ ಸತ್ನಿಯಾದ ವಿಂಧ್ಯವಳೀದೇವಿಯು ಬಂ
 ಗಾರದ ಗಿಂಡಿಯಿಂದೆರೆದ ಶುಭ್ರ ಜಲದಿಂದ ಪುನಃ ಆ ಭೂಸುರೋತ್ತ
 ಮನ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮಾಡಿ, ಆ ಪವಿತ್ರೋದಕವನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೋ
 ಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು, -ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ದಾನಜಲವನ್ನು ವಾಮನನ ಕೈಗೆ
 ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗುರು ಶಾಪವನ್ನೂ ಆದರಿಂದ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತ
 ವಾಗಲಿದ್ದ ಮಹಾ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ಯು ಧೈರ್ಯಮೇರುವೊ ಎಂಬಂತೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಆ ಸಾಹಸಕಾ
 ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ದೇವತೆಗಳು ಕೋಲಾಹಲ ಧ್ವನಿಮಾಡು
 ತ್ತಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವ
 ದುಂದುಭಿಗಳು ವೊಳಗುತ್ತಿವೆ. ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆರೆದು
 -“ಆಹಾ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎಂತಹ ಸತ್ಯಸಂಧನು, ಎಂತಹ ಧೀರೋದಾ
 ತ್ತನು, ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಿ ಶಿರೋಮಣಿಯು!” ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
 ಇಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದಾನ ಜಲವನ್ನು ವಾಮನನ
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾ—

‘ವಿಷ್ಣುಯ ಪ್ರಕಟವ್ರತಾಯ ಭವತೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಯ ವೇ
ದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ವಿಡೇಃ ತ್ರಿಸಾದ ಧರಣೀಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ.....’

ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅಷ್ಟೆ! ಅಷ್ಟಮಾತುಗಳು ಬಲಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊ
ರಟುದೇ ಸಾವಕಾಶವು. ಒಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ,
ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಚಿಕ್ಕ ದೇಹವು ಸಕಲಿಂಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ
ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ವಾಮನ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ಆ ವಟುವಿನ
ಲಘುರೂಪವು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳು ಏಕವಾದಂತೆ
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪದಿಂದ ಅಗಾಧವೆನ್ನಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ
ನೋಡುತ್ತ ಬಲಿಯೂ ಯಾಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ರೂ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ
ಸಕಲರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಮಗ್ನರಾದರು.

ಉ ಪ ಸ ಂ ಹಾ ರ

ಕುಬ್ಜನಾದ ವಾಮನವಟುವು, *ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಭೂಲೋಕ
ಭುವಲೋಕ ಸುವಲೋಕ ಜನೋಲೋಕ ತಪೋಲೋಕ ಮಹೋ
ಲೋಕ ಸತ್ಯಲೋಕಗಳೆಂಬ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸಕಲ ದಿಕ್ಕು
ಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಆ ವಿರಾಡ್ಕೂರ್ತಿಯ ದೇಹದ ಒಂದೊಂದವ
ಯವನೂ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು
ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಗಾಧವೆನಿಸುವ ಆ ದಿವ್ಯರೂ

*ಇಂತಿಂತ್ಯ ವಟುಡಂತಯ್ಯ ಮರಿಯುದಾನಿಂತ್ಯ ನಭೋ ವೀಧಿಪೈ
ನಂತ್ಯ ತೋಯದ ಮಂಡಲಾಗ್ರಮುನಕಲ್ಲಂತ್ಯ ಪ್ರಭಾರಾಶಿಪೈ
ನಂತ್ಯ ಚಂದ್ರನಿಕಂತಯ್ಯ ಧ್ರುವನಿಪೈನಂತ್ಯ ಮಹಾರ್ವಾಟಿಪೈ
ನಂತ್ಯ ಸತ್ಯ ವದೋನ್ನ ತುಂಡಗುಚು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತ ಸಂವರ್ಧಯೈ

ಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಯು ಒಂದು ಪಾದದಿಂದ ಭೂಲೋಕವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾದದಿಂದ ನಭೋಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಳೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಎರಡನೆಯ ಪಾದವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನೂ ಮೀರಿಹೋಯಿತು. ಆಗ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎದ್ದು, ಆ ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ತಗುಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಒಡೆದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಟಾಹದಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪವಿತ್ರೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೋಳೆದು, ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನು. ಆ ಪಾದೋದಕವೇ ಗಂಗೆಯೆಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವತರಂಗಿಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತು.

ಒಂದು ಪಾದದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾದದಿಂದ ಅಂತುಕ್ಷವನ್ನೂ ಅಳೆದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸೆಂದು ಬಲಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ತಬ್ಧನಾದ ಬಲಿಯು ಏನೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲಾರದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೌನವಾಗಿ ರಲು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಗರುಡನು ಅವನನ್ನು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿದನು. ಆಗಲಾತನು-‘ಮಹಾಪ್ರಭೋ, ನಾನಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸಲೆ! ನನಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಎರಡು ಅಡಿಗಳಿಗೇ ಸರಿಹೋದುವು. ಮಿಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ಅಡಿಯನ್ನು ನನ್ನೇ ತಿರಸ್ಸಿನವೇಶಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಅಳೆದುಕೋಲೆ’ ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದನು. ತಮ್ಮರಾಜನಿಗೊದಗಿದ್ದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ದೈತ್ಯವೀರರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ನಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಬಲೀಂದ್ರನು-‘ಎಲೈ ಇದು ನಮಗೆ ಜಯಕಾಲವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಿ’ ಎಂದು ತಡೆದನು. ಓಗೆ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯು, ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಅವನ ತಲೆಯವೇಲೆ ಇಟ್ಟು, ನಿಂತಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಯು ತಾತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಒಂದು ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಭಕ್ತನೂ ದೀನನೂ ಶರಣಾಗತನೂ ಆದ ಆತನನ್ನು ಕಾಪಾಡೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು-‘ಪ್ರಭೋ ಬಲಿಯು, ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ, ಗುರುಶಾಪವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಡದೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ

ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಹೀಗೆ ದಂಡಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ? ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆಗ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು,— ‘ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ಕೇಳು. ‘ಯಶ್ಯಾನುಗ್ರಹ ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಸ್ಯವಿತ್ತಂ ಹರಾ ಮ್ಯಹಂ’ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು. ನಾನು ಯಾವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನೋ ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನುವೊದಲು ಅಪಹರಿಸುವೆನು. ಏಕೆಂದರೆ ಹಣವಿದ್ದಷ್ಟೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮದವು ಹೆಚ್ಚಿ ಅವನು ಕುರುಡನಾಗಿ ದಾರಿತಪ್ಪುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಆದುದರಿಂದ ಬಲಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ನನ್ನ ಈ ಜರ್ಯೆಯು ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಲ್ಲದೆ, ತಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಬಲಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—‘ದಾನವೇಂದ್ರಾ, ನಿನನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಂವಾರದೊಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭೋಗಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸುತಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆಧಿಪತ್ಯಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು. ಮುಂದೆ ಸಾವಣಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನಕೊಡುತ್ತಿರುವೆನು’ ಎಂದು ನುಡಿದು ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಇತ್ತ ಬಲಿಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸಕಲ ಸಂವಾರವನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಭಕ್ತ ಶಿರೋಮಣಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ವೊದಲೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ, ಸಕಲವಸ್ತು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸುತಲ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬಲಿಯು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಏಳುಮಂದಿ ಚಿರಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತನಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯು, ಈಗಲೂ ಆತನ ಗೃಹದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದಂಡಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಾವಲಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಪುರಾಣಗಳು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಯಾವ ಶ್ರೀ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ತಾನು ಕೊಡಲಿರುವ ದಾನವಿಂದ ತನ್ನ ಮಹತ್ಪದವಿಯೂ, ಅಗಣಿತ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಮಹತ್ಕಷ್ಟ

ವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ತಾನು ಕೊಟ್ಟವಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸದೆ, ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೂ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ತ್ಯಾಗಿ ತಿರೋಮಣಿಯನ್ನಿಸಿದನೋ, ಆ ದಾಧ್ಯವೂ ಸತ್ಯವಾಕ್ತೃರತೆಯೂ ಆತನ ಈ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಪಠಿಸುವ ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಂತೆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ತಥಾಸ್ತು.

ಸು ಬೋಧ ಕು ಸು ಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಾ (ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮುನ್ನುಡಿ:—

ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವೆಂದು ನಂಬಿ, ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳಿಂದ ನೇವಿಸಿ, ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ನರಪುಂಗವರು ಅನೇಕರುಂಟು. ಅಂತಹ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರೂ ಒಬ್ಬರು. 'ರಾಮದಾಸ' ಎಂಬ ನಾನುಧೇಯದಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರುಂಟು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರೇ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನ ಗುರುಗಳು. ಇವರು ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಶಿವಾಜಿಮಹಾರಾಜನ ಮೂಲಕ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ, ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಮದಾಸರೆಂಬುವರೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತ ಕಥಾನಾಯಕರು. ಇವರ ಭದ್ರಾಚಲರಾಮದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರೆಯು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಇವರ ಪವಿತ್ರ ನಾಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಆಂಧ್ರನಿಲ್ಲ.

ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಸಗಳಿಗೂ, ಈ ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟು. ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಆಧ್ಯಂತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಲು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ರಾಜರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಸನಾತನಾರ್ಯ ಧರ್ಮದ ಆಮೌಲ್ಯ

ಧೇಯಗಳನ್ನು ಜನಾಂಗದ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ತಂದು, ಮಹಾಕಲ್ಪತ್ಯಕಾಲ ಯಾದ ತಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮರು ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಆಂಧ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭದ್ರಾಚಲವೆಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾತ್ರ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗೋಲೊಂಡ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಾಮದ (ಇದೇಹೆಸರಿನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ) ಅಧಿಕಾರ (ತಹಸೀಲ್ದಾರ) ನನ್ನು ಪಡೆದು, ಬಹು ಕ್ಷೀಣದೇನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಭದ್ರಾಚಲದ ತ್ರೀರಾಮದೇವಾಲಯವನ್ನು ಗೋಪುರ ಪ್ರಕಾರ ತಟಾಕಾದಿಗಳಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿ, ತರುವಾಯ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ರೀರಾಮಸ್ವಾಮಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಧನ್ಯತಮರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು ನಮ್ಮ ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರು. ತ್ರೀರಾಮದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ ಪ್ರಾಕಾರಾದಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಸೀಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಪಡಿಸಿ, ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತರ್ಮಣಿಗಳನ್ನೂ, ಹಲವು ಬಗೆಯ ದೇವತಾ ಮಹೋತ್ಸವ ವಗಳನ್ನೂ ಜರುಗಿಸುವರೆಂದೂ, ಆಗ ಗೋಲೊಂಡರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನವಾಬನಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದುಲ್‌ಹಕ್ ಕುತುಬ್ ಸಾಹೀ ಎಂಬ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಪ್ರಭುವು ಈ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಹಿತಿತುಸಿ, ಹತ್ತಿರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದನೆಂದೂ ಅವರ ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತ ಸರಾಧೀನನೂ ಕರುಣಾಕರನೂ ಆದ ತ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ವಾಮಿಯೊಂದಿಗೆ ನೇವಕರ ರೂಪಿನಿಂದ ತಾನೀಸಾಸುಲಾನ್ವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ರಾಮದಾಸರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತಲ್ಪಿಸಿ ಬಂಧಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸುವನು. ಸಂತೃಪ್ತನಾದ ತಾನೀಸಾನಿಂದ ರಾಮದಾಸರು ಪುನಃ ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಸೀಲಿನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಮರಣಾವಧಿ ಆಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಿ ವಿಶೇಷ ದೇವತಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಈ ಸತ್ಕಥೆಸುನ್ನು ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಕಥಾರೂಪವಾಗಿರೂ, ನಾಟಕಾದಿಗಳ ರೂಪವಾಗಿರೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಈ

ಭಕ್ತೋತ್ತಮನ ಜರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿದಾಸನೆಂಬ ಅಂಧ್ರ ಕವಿವುಂಗ
 ವನು ಹರಿಕಥಾ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮಭಕ್ತಿ ಸುಧಾರಸ
 ವು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮನೋಹರ ಕವಿತಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ರ
 ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕೃತ ಕಥಾನುವಾದವು ಆ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬರೆ
 ದುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಮಾಲಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಜನರು,
 ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಈ ಭಕ್ತ ಶಿರೋಮಣಿಯ ಜೀವಿತವನ್ನೂ ಸ್ತೀ
 ಕರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಭಾಷಾಸೇವಾ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೋ
 ರುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, |
 ತಾ|| ೧೫-೭-೧೯೩೦. |

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
 ಯಂ. ರಾಮರಾವ್.

॥ ಈ ಜಗನುಂತಾರಾಮನುಯಂ ॥

ರಾಗಮು	ವರಾಳಿ	ಆದಿತಾಳಮು.
ಅಂತಾ ರಾಮನುಯಂ ಬೀ ಜಗ	ಮಂತಾ ರಾಮನುಯಂ.	ಪ.
ಅಂತರಂಗಮುನ-ಅತ್ಮಾರಾಮುಡ	ನಂತರೂಪಮುಲ-ಎಂತಲು ಸಲುಪಗ	ಆ.
ಸೋಮಸೂರ್ಯಲುನು-ಸುರಲು ತಾರಲುನು	ಆ ಮಹಾಂಬುಧುಲು-ನವನೀಜಂಬುಲು	೧
ಅಂಡಾಂಡಂಬುಲು-ಪಿಂಡಾಂಡಂಬುಲು	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಬುಲು-ಬ್ರಹ್ಮಲು ವೊದಲುಗ	೨.
ನದುಲು ವನಂಬುಲು-ನಾನಾಮ್ಯುಗಮುಲು	ವಿದಿತಕರ್ಮಮುಲು-ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಮುಲು	೩.
ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕುಲುನು-ನಾದಿ ಶೇಷುಡುನು	ಅಷ್ಟವಸುವುಲುನು-ನರಿಸಡ್ಡುಗಮು	೪.
ಧೀರುಡು ಭದ್ರಾ-ಚಲರಾಮದಾಸುನಿ	ಕೋರಿಕಲೊಸಗೆಡಿ-ತಾರನಾಮಮು	೫.

++ಶ್ರೀರಾಮಸಹಾಯಂ++

ಶ್ರೀ ರಾಮ ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ

ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರು

ಅಧಾಯ ೧

“ಭದ್ರಾದ್ರಿ”

ಭಕ್ತ ಭಾಗವತರ ತೌರುಮನೆಯನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿ ಈ ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀರಾಮಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ ತಾವು ಶಾಶ್ವತವಾದ್ದು ತಿ ಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ- ಜಗತ್ತನ್ನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಿಗೆ, ಎಂದೂ ಕೊರತೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ‘ಇದು ಕಲಿಯುಗ, ಧರ್ಮನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮರೂ, ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳೂ ಈಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟಲ್ಲವೆ! ಆದೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿ! ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಧರ್ಮನಷ್ಟವಾಗಿ, ಲೋಕವು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲವೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮರ, ಭಕ್ತೋತ್ತಮರ, ತ್ಯಾಗಶೀಲರ ಉದಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಕಾಲವೆನ್ನುಬಹುದು. ಗಾಡಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಂತಿರುವ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಲ್ಲವೆ, ದೀಪದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದು? ಹಾಗೆಯೇ ಲೋಕವು ವಿಶೇಷ ಪಾಪದಾಖಲೆ ಸಂತಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಇಹಜೀವನವು ನರಕವಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುಸ್ತರವೆನ್ನಿಸಿರುವಂತಹ ಈ ದುಷ್ಟಾಲದಲ್ಲಿಯೇ, ಜಗದ್ಧಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವನಾಜ್ಞೆಯಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ನೀತಿ ಕೋವಿದರೂ, ತತ್ಸವೇತ್ತರೂ, ದಾನಶೂರರೂ, ಅದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಾಕ್ರಮ

ಶಾಲಿಗಳೂ, ಧರ್ಮವೀರರೂ, ರಾಜಕಾರಣ ಪಟುಗಳೂ, ಸತ್ಯಸಂಧರೂ, ಪರೋಪಕಾರ ಧುರೀಣರೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಕಲುಷಿತವಾಗಿದ್ದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಜೀವಿತದಿಂದ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉದಾಹರಣ ಸ್ವರೂಪರಾಗಿ, ಚರಿತಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ದೇವೀ ಪೃಮಾನರಾಗಿ ಯಶಃಕಾಯದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುವರು. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಪವಿತ್ರ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯು 'ತತ್ಸವಿದರ ತೌರುಮನೆ' ಎಂಬ ಸಾರ್ಥಕನಾಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೇವಲ ಪರೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ರಚಿತವಾದುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಠಗಳಲ್ಲೂ, ತಿಲೆವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಲ್ಲೂ ಭಗವತ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವುಂಟೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು. ಈ ದೇಶದ ಯಾವುದೊಂದು ನದಿಯೂ, 'ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದ್ಭವೇಯಾದ ಗಂಗೇಯಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದು; ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವರ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸತಕ್ಕುದು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, 'ಈನದಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನೀರು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಒದಗಬಹುದು; ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಈ ನದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಮತ್ತಾವ ಯಂತ್ರಾದಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಈ ನದಿಯು ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದು' ಎಂಬೀ ಮುಂತಾದ ಭಾವನೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೊಂದು 'ಗಿರಿಶಿಖರವೂ, ಒಂದಾನೊಂದು ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಪವಿತ್ರವೆನ್ನಿಸಿದುದೇ! ದೇಶದ ಸಕಲ ಭಾಗಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧಾಸಂಪನ್ನರಾದ ಯಾತ್ರಿಕರು ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಸುಖೈಯಿಂದ ಆ ಗಿರಿಶಿಖರದ ದೇವತಾಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಾರ್ಜಿತವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಲೋಭವಿಲ್ಲದೆ ದೇವತಾ ಸೇವೆಗೆಂದು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ, ಧನ ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹಿಂದಿರುಗುವಂತಹ ಮನೋಭಾವವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಿಲ್ಲದೆ, 'ಈ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಎಷ್ಟು 'ಟೀ' ಕಲ್ಲು ದೊರೆತ್ತಿತ್ತು? ಇದರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ಲೋಹಗಳು ದೊರೆತಾವು?' ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಭಾವನೆಗಳೇ ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ

ಯೆಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ದೇವತಾ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಭಾರತದೇಶದ ವಸ್ತುವನು! ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೇ ವ್ಯಾಪಾರ ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟು, ಪ್ರತಿಯೆಂದೂ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಕಾಸುವೀಡಗಳ ಬೆಲೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನಾಗರಿಕತೆಯ ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವ ! ಪಶುಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಗೋವನ್ನೂ 'ಗೋಮಾತೆ' ಎಂಬ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕಂಡು ಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾರತದೇಶದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯೆಲ್ಲಿ? ಅದೇ ಗೋವಿನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪೌಂಡುಮಾಂಸ, ಎಷ್ಟು ಚದರ ಗಜಗಳ ಚರ್ಮ, ಎಷ್ಟು ತೂಕದ ಎಲುಬುಗಳು ದೊರೆತಾವೆಂದು ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ, ಆ ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರನೂರ್ತಿ ಗೋವನ್ನು ವಧಿಸಿ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯೆಲ್ಲಿ?

ಹೀಗೆಯೇ, ಪ್ರಿಯವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ, ಬಂದಿಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ನೂರಾರು, ಸಹಸ್ರರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೆಂದೂ ರಬ್ಬಣ ಪವಿತ್ರಭಾವನೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಪೂಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೂ ಭಾವನೆ. ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಛೇದಿಸಿ ಭಕ್ಷಿಸುವುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಭಾವನೆ! 'ಪ್ರತಿಯೆಂದೂ ವಸ್ತುವೂ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಕೇರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದೆಂಬ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಈ ಜಡಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ನೀವು ಇಂದು ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಜಗತ್ತಿನೆದುರಿಗೆ ಹಲ್ಲಿರಿದು ನಿಂತಿರುವುದು!' ಎಂದು ಹಳೆಯವರೂ ಹಂಗಿಸುವವರೂ ಉಂಟು. ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಕುಂದೆನು? ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಾಲಿತ್ತು ಪೋಷಿಸಿದ ಪರವೋಪಕಾರಿಯೂ ಮಾತೃ ಸ್ಮೃತಿಯೂ ಆದ ಗೋವು ಮುದಿಯಾಯಿತೆಂದು, ಅದರ ನೂರು ಪೌಂಡು ಮಾಂಸ, ನೂರಾರು ಗಜ ಚರ್ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಬಹುದೆಂದಮೇಲೆ, ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನೂ ಚರ್ಮ ಎಲುಬುಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರಬಾರದೇಕೆ? ಲಾಭವೆಂದಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯೆಂದೂ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ದೊರೆವುದೂ ಲಾಭವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಈ ದುಷ್ಟಭಾವನೆಯಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಬುದ್ಧಿಗಟ್ಟು, ಮನುಷ್ಯನು ಅನಂತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ನರಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವನು. ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ದೊರೆತ

ದ್ರವ್ಯವು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಧನದಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ತೃಪ್ತಿಶಾಂತತೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದು. ಈ ಲೋಭವು ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ, ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಾನವನಾಗುತ್ತ ಸಾಗುವನು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಲೌಕಿಕ ರೀತಿನೀತಿಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಕ್ರಮಶಃ ದೇವತೆಯಂತಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಭಾರತದೇಶದ ಧ್ಯೇಯ! ಅವನೇ ಪ್ರತಿವಸ್ತುವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಲೋಭವೋಹ ಒದ್ದನಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ದಾನವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡತಕ್ಕುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಧ್ಯೇಯ !

ಆದರೆ, ಇಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು. 'ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ದೇವತಾ ಭಾವದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತರೆ ಉದರಂಭರಣ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಗಬೇಡವೇ ? ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ಭಾಗಗಳವರೆಂದಿಗೆ ನಾಶಾ ಪ್ರಗತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಡವೆ?' ಎಂಬ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೌಢರು ಕೇಳುವರು. ಆದರೆ ಅವರು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವೆವು. ರೈತನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತು ನೀರುಕಟ್ಟಿ ಬಿತ್ತಿ, ಗೊಬ್ಬರಗೊಡುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕಾವಲಿದ್ದು ಹಲವು ಕಷ್ಟತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಏನು ಹುಲ್ಲುಗಾಗಿಯೋ, ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಧಾನ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೋ ? ಧಾನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಹುಲ್ಲೂ ಹೊಟ್ಟುಗಳೂ ಹೇಗೆ ದೊರೆವುವೋ, ಹಾಗಿಯೇ ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ದೊರೆವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುವುವು. ದೇವತಾ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹಸುವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ, ಆದರ ಹಾಲನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಾಲಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ನಿವೇದಿಸಿ ತರುವಾಯ ತನಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರ ಭಾವನೆಯಿಂದ, ಕೆಚ್ಚಲಿಂದ ರಕ್ತವು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವವರಿಗೂ ಹಲ್ಲು ರಿಯುವವನಿಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲವೂ ದೊರೆವುವು. ಲಾಭವೇನೋ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ! ಆದರೆ ಕೃತಿಯಿಂದ ಮೊದಲನೆಯವನು ಮಾನವ ಸ್ಥಿತಿ

ಯಿಂದ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತ ದೇವತೆಯಾಗುತ್ತನಾಗುವನು. ಎರಡನೆಯವನು ಮಾನವಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ದಾನವನಾಗುತ್ತನಾಗುವನು. ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೇ ಮೊದಲನೆಯವನು ಪುಣ್ಯಸಾಧನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅಗಾಧ ಪಾಪಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಯಾವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಸುಖಸಾಧನೆ, ಸ್ವದೇಹ ಪೋಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಸುಲತಾನನು ಐರ್ಷ್ಯಮಾಡಿ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸ ಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತೋ ಅದೇ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೇ, ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರು ಭಗವತ್ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಶಾಶ್ವತ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನದಲ್ಲದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಐರ್ಷ್ಯಮಾಡಿ, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದನೆನ್ನಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ ಉಂಟಾಗದಿರವು! ಅವುಗಳನ್ನು ಕಥಾಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಪಾಠಕಮಹಾಶಯರು ಮುಂದರಿಸಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕರ ನಿರ್ವ್ಯರ್ಥ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭದ್ರಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಯುಂಟು. ದಶರಥಪುತ್ರನಾದ ತ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ದಿನ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಒಂದು ಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನಂತೆ! ಹಾಗೆ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾದ ತ್ರೀರಾಮನು ತಾವು ಕುಳಿದಿದ್ದ ಆ ಶಿಲೆಯು ರಾಮಣೀಯತೆಗಾಗಿ ಪರಮ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅದನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ- 'ಎಲೈ ನೀನು ನನಗೆ ಈ ದಿನ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಎಡೆಯಿತ್ತು ಶ್ರಮಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸುಕೃತಫಲವಾಗಿ ಪರ್ವತರಾಜನಾದ ಮೇರುವಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸು. ಮುಂದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ತಾಶ್ವತಕೀರ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗುವೆ' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆ ಶಿಲೆಯು ತ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭದ್ರನೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮೇರುವರ್ವತ ಮೇನಕಾದೇವಿಯರಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭದ್ರನು, ಜಡರೂಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ತ್ರೀರಾ

ಮನ ಚರಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ತವೋನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತನಾಗಿ, ಆ ಭದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ವರವನ್ನು ಬೇಡೆಂದು ನುಡಿಯಲಾಗಿ, ಭದ್ರನು ಭಕ್ತ್ಯತಿರೇಕದಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ- 'ಪ್ರಭೋ, ನನಗೆ ಇನ್ನಾವ ಆಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ, ನನ್ನೇ ತಿಖರದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸನಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಆನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ದಯಾವಿಧಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು, ಆ ಭಕ್ತೋಕ್ತಮನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ- 'ಭಕ್ತವರಾ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ನಾನು ಈ ನಿನ್ನ ತಿಖರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿರುವವರೆಗೂ ನೆಲೆಸಿ, ಭಕ್ತಾಭಿಷ್ಠ ವರಪ್ರದನಾಗಿರುವೆನು. ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಪರ್ವತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ. ಸಿಂಹೀ ಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಮಹರ್ಷಿಗೌತಮ ಮುನೀಂದ್ರನು, ಸಹ್ಯನುಲಯಾಚಲದಿಂದ ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಆ ನದಿಯು ಗೌತಮಿಯೆಂಬ ನಾಮಧೇಯದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದು. ಆದರಲ್ಲಿ ವಿರಜಾನದಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೂ ಇದ್ದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ಅದು ಪಾಪನಿವಾರಕವಾಗುವುದು. ಯಾರು ಗೌತಮಿಯನ್ನು ವಿರಜಾನದಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ತಿಖರವನ್ನೇ ಮೈಕುಂಠವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಕಲಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಕುಂಠ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು 'ಸುಖಿಮವರು' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಹೀಗೆ ಭದ್ರಾದ್ರಿಯೂ, ವೇಂಕಟಾದ್ರಿಯಂತೆಯೇ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿ ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳವಾಗಿ ತೋರಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ಆಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನ”

ಈಗಿನ ನಿಜಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಕೊಂಡಪಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವುಂಟು. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಆಂಧ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಆತ್ರೇಯಸ ಗೋತ್ರಜನು. ‘ಕಂಚರ್ದ’ ಎಂಬುದು ಅವರ ವಂಶದ ಹೆಸರು. ಅವರು ಪ್ರಥಮ ಶಾಖಾನುವರ್ತಿಗಳು. ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯು ಕಾಮಮ್ಮ ಎಂಬ ಸಾಧ್ವಿಯನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ‘ನಿಯೋಗಿ’ (ರಾಜಕೀಯೋದ್ಯೋಗ) ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಚರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಧನೂ ಪಗೋಪಕಾರಿಯೂ ದೈವಭಕ್ತನೂ ಆದ ಸಜ್ಜನನೆಂದು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕೆ. ಶ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಥಮಪಾದಭಾಗವು ಕಳೆದ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುರುಷತೀತುವು ಜನ್ಮಿಸಿತು. ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಆ ತೀತುವಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಕ್ಷರವಾಗಿ ಜಾತಕರ್ಮನಾಮಕರಣಾದಿ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಬಂಧುವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೂ, ದೀನಾನಾಥರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಆಸ್ತದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ ಮುದ್ದು ತೀತುವನ್ನು ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ‘ಗೋಪನ್ನ’ ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಕರೆದರು. ಗೋಪನ್ನನು ತನ್ನ ತೀತು ಸಹಜ ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಕಾಮಮ್ಮ ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಂಚರ್ದ ಗೋಪನ್ನನು ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಬಾಲಾಘವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ದೇವರಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದು, ಭಜನೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಟವಾಟಗಳಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾ, ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸಿನಾಗಲು, ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ

ಸಿ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳ ವಶವಾದಿದನು. ಗೋಪನ್ನನು ಕುತಾಗ್ರಮತಿಯಾದುದರಿಂದ ಕೆಲವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಗುರುವನ್ನೂ ತಂದೆಯನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು.

ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನಾದರೂ, ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆತಿರುವುದರಿಂದ, ಆದರ ವಿಚಾರವೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಇತ್ತ ಗೋಪನ್ನನು ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಎಂದರೆ ಗೋಲ್ಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಬೂಹಸನ್ ಕುತುಬ್‌ಷಾಹೀ ಎಂಬ ಮಹಮ್ಮದೀಯನು ವಶಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಆತನನ್ನು ಅಬ್ದುಲ್‌ಹಸನ್ ಕುತುಬ್‌ಷಾಹೀ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯುಂಟು. ಈತನೇ ತಾನೀಪಾ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಾಮದಾಸ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ನಾಟಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೫೨ರಲ್ಲಿ ೧೫೮೨ರವರೆಗೆ ಗೋಲ್ಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿದನೆಂದು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಈತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ್ನಮಾದನ್ನ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಬಲಿಸಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕನ್ನಮಾದನ್ನರು, ಪಿಂಗಳೆಂತದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರಾಹ್ಲಣರು. ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಗೆ ಸಮಾಪದ ಬಂಧುಗಳು. ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ಸೋದರಮಾವಂದಿರು.

ಈ ಅಕ್ಕನ್ನಮಾದನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿಂಬ ವ್ಯವಹಾರವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಇವರ ಬಾಂಧವ್ಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಥೆಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಕ್ಕನ್ನನು ಅಣ್ಣನೆಂದೂ ಮಾದನ್ನನು ತಮ್ಮನೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ತಿಳಿದಿದ್ದರಾದರೂ, ಅಕ್ಕನ್ನನು ನಿಜವಾದ ಅಣ್ಣನಲ್ಲವಂತೆ! ಮಾದನ್ನನು ಮಂತ್ರಿತ್ವನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಬಡಪ್ರಾಹ್ಲಣನಾದ ಅಕ್ಕನ್ನನು ಹೇಗೋ ಒಂದು ಮಂತ್ರಿಯಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ! ಮಾದನ್ನನು, ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಂಧುವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾರು ಏನು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸದೆಯೇ ಆತ

ನೀಂದಿಗೆ ನ್ನೇಹವಿಂದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಪತಿಯು ಬಳಿ ವಿಶೇಷವಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ನಿರ್ಭಿಢೆಯಿಂದ ಇದ್ದು ಆತನು ತಪ್ಪದೆ ಆತನ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾದಸ್ಸನ ಪತ್ನಿಯು ಆಗಂತುಕನು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಯವನು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಹೀಗೆ ಗಂಡನಕಡೆಯವನಿರಬಹುದೆಂದು ಹೆಂಡತಿಯೂ ಹೆಂಡತಿಯುಕಡೆಯವನಿರಬಹುದೆಂದು ಗಂಡನೂ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಕೇಳಲು ಇಬ್ಬರೂ ವಾಕ್ಸಿಣ್ಯಪಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಧಾರ್ಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಅಕ್ಕನ್ನನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಬಹುವರ್ಷಗಳಕಾಲ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಯಜಮಾನ ಯಜಮಾನಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಬಂಧುವೇನೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೇವಕಜನರೂ, ಇತರರೂ, ಆತನನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕನ್ನನಾದರೋ, ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ಮನೆಯ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತರುವುದು ಕೊಡುವುದು, ಆಗುವುದು ಹೋಗುವುದು, ಶುಭ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೆಣಿಸದೆ ಕ್ರಮೇಣ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಸರ್ವದಾ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ ತಗುಲಿ ತೊಂದರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದನ್ನನಿಗೆ ಆದು ಎಷ್ಟೋಮಟ್ಟಿನ ಸಹಾಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮನೆಯ ಸೇವಕವರ್ಗವೂ ಬರುಹೋಗುವವರೂ, ಇತರ ಆಪ್ತರೂ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ್ನನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತು. ಹೊರಗಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರನ್ನು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕನ್ನನ ಅಧಿಕಾರವು ಕೇವಲ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿದ್ದು ದಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮತಿಯೂ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನೂ ಆದ ಆತನು, ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಲಹೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರಿಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತು ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವರು. ತಾನೀಸಾ ಸುಲ್ಲಾನನೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಕಳೆದುಹೋದ ತರುವಾಯ ಒಂದು ದಿನ ಮಾದನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೂರಿತು, ಅಕ್ಕನ್ನನು ನಿನಗೇನಾಬೇಕು, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಆಕೆಯು, ತನಗೂ ಆತನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಳು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾದನ್ನನು ಬುದ್ಧಿ ಕಾಲಿಯಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಆಗ ಸಮ್ಮಾನದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಮಾರನೆಯ ದಿನ, ಅಕ್ಕನ್ನನನ್ನು ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಕಂಡಾಗ, ನಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅಕ್ಕನ್ನನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಪ್ರತಿಭನಾಗದೆ- 'ಅಪ್ಪಾಕೇಳು, * ನಾನು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಮಗನು. ನೀನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗನು. ಹೀಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ವರಸೆಯುಂಟವು! ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಇದುವರೆಗೂ ನಾವು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಂತಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡೋಣ! ಎಂದು ನುಡಿದನಂತೆ! ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾದನ್ನನು, ಆತನ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಆತನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಅಧ್ಯಾಯ. ೩

“ಗೋಪನ್ನ-ರಾಮದಾಸ”

ಆತ್ಮ ನೆಲಕೊಂಡ ಪಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋಪನ್ನನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಪೂರ್ವಜಸ್ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಲವಿಂದ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹರಿಭಜನತತ್ಪರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲ ಭಜನೆಯಾಗ, ತ್ತಿರಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಗೋಪನ್ನನಿರುವನು. ಎಲ್ಲ ಹರಿಕಥೆ ಜರುಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಗೋಪನ್ನನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಸತೆಗೆಯುವುದು, ತೋರಣಕಟ್ಟುವುದು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಚಾಪೆನುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಹಾಸುವುದು, ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ

* ನಾನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗನು.— ನೀನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗನು, ಎಂಬುದು ಇದರ ಭಾವವು.

బళి ఇద్ద అంజనేయ దేవాలయದಲ್ಲಿ పూజిగేందు ప్రతిదినవూ హల వు తులసిగళన్న తందు ఒదగిసువను. బీళగాదరీ సంజేయాదరీ, ఆ దేవరిగే ప్రదక్షణే నమస్కారగళన్నూ హాకువుదరల్లూ, తనగే ఒరుత్తి ద్ద దేవరకీర్తనేగళన్నూ ఊళుకొళ్ళువుదరల్లూ నిరతనాగిరువను.

హిగే గోంపన్న బాలకనిగే ౧౦-౧౨ వయస్సగువవేళిగే తందే యాద లింగనమంక్రియూ తాయీ కామన్మనూ మృత్యువశరాదరు. ముందే గోంపన్నను ఁనుమాడలూ ఆరియదే, ఎల్లిగే ఊగలూ దిక్కు తోరదే బఱుదినగళిందలూ ఇద్ద ఆ లూరినల్లి ఎల్లరూ పరిఱయస్త్త రాగిద్దు దరింద, తాను ఁకాంగియాగిద్ద రూ భయవిల్లిదే అదే గ్రా మదల్లీ వాసమాడికొందిద్ద ను. గోంపన్నన స్నేహపరతేయూ, పరరకష్టకే మరుగి స్వకాయకష్టవన్ను నోడదే సహాయమాడూత్తి ద్ద ఆతన విస్వార్థతేయూ, సర్వదా క్షోపతాపగళ సేవేయనీ ఆరి యద ఆతన సాధుగుణవూ, హసన్మూలవూ. ఎల్లరిగూ అవనల్లి అనిర్వా జ్యనాద ప్రేమసౌహార్దభావగళన్నుంటుమాడువంతే మాడిదువు. ఆ గ్రామస్థరేల్లరూ ఆతనన్ను లోతవూ భేదవేసేదే, తమ్మ మనేయవ నోం ఎందు నోడికొండు, లూటలుపఱారగళింద ఆదరిసుత్తిద్దరు. గోంపన్నను సత్కింతనాగి యార ఆతంకవూ ఇల్లిదే ఏకాలవాద అంత రిక్షదల్లి తానేతానాగి యారాడికొందిరువ పక్షియంతే, ఇద్దుబిట్ట ను. సర్వదా యరిభజనతక్రరనాగి, పరోపకారనిరతనాగి, సాధు సుగతక్రరనాగి ఇరుత్తిద్ద ఆతన ముఖదల్లి దినదినకే దివ్యకళియు లుంటాగి ప్రకాశిపతొడగితు.

గోంపన్ననిగే దినదినకే భగవత్సంబంధవాద ఱింతేయూ ఊళ్ళా గ తొడగితు. 'నాను మాడుత్తిరువ ఈ భజన సేవా ముంతాద కా యగళు నిశ్చయవాగియూ భగవంత్నిగే ప్రియకరగళాగుత్తివేయే? యాగల్లిదిద్దరీ ఆతనన్ను సేవిసువ మాగ్గవూవుదు? ఇక్కటా, ఁను మాడలి ననగే ఆ మాగ్గవు ఇంఘనేందు తోరిసువ డయాఘనరు యారూ దొరియలొల్లరల్లా! గురుముఖనిందల్లిదే, భగవత్ప్రప్తిగే

ಯೋಗ್ಯಬೋಧನೆಯು ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ದೊರೆಯದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಿರು ವರು. ಹಾಗೆ ತ್ರೀಹರಿಯ ಚರಣಸಂವೇಯ, ನಾಮಭಜನೆಯ, ನಿಶ್ಚಯ ಯ ಮಾರ್ಗವಿಂಥದೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಯಾವ ವುಣ್ಯಾತ್ಮನು ತಿಳಿಸಿ, ಉಪ ಕಾರಮಾಡುವನೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲಿ. ಯಾರಿಗೆ ಮರೆಬೀಳಲಿ, ಯಾರು ನನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವರು ? ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ, ಕರಾಜವರದಾ, ದೀನದಯಾಪರಾ, ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಉದ್ಧರಿಸುವೆ, ಎಂದು ಕಾತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದನು.

ಗೋಪನ್ನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ತನಗೆ ಸದ್ಗುರುಸವಾಗ್ರವುವು ಹೇ ಗಾದೀತು ? ತಾನು ಹೇಗೆ ಈ ಭವಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಕ್ತನಾ ದೇನು ! ಎಂಬ ಭಾವಗಳೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ದರಿಂದ ಆತನು, ತನ್ನ ಜೀವನ ಸಂಸಾರನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಬಾಳು ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಕೊಲಗಡ್ಡೆ ತೋಟಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತಾ ಲಲೀ ಎಂದೂ ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದೆ, ಕೇವಲ ವೈರಾಗ್ಯ ತಪ್ಪರನಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧೀರ್ಘಪುಂಡ್ರಗಳು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ತುಲ ಸೀ ಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆಗಳು, ಮುಂತಾದ ವೈಷ್ಣವಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸ ದಾ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಏನು ದೊರೆ ತರೆ ಅಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೈವಕ್ಕೆ ನೀವೆದಿಸಿ ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಅಷ್ಟರಿಂ ದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿರುವನು.

ಹೀಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಸೋಪಾನದ ಒಂದೊಂದೇ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಏರು ತ್ತಾನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯು ನೆರವೇರುವ ಒಂದು ಸುಸಂಧಿಯೂ ಒದ ಗಿತು. ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಜೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲೊಂದುಬಾರಿ ತ್ರೀರಾವೋತ್ಸವವನ್ನು ಜರುಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಸಕಲರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮಹಗೊಂಡು ವಿಶೇಷ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರು. ದೂರದ ಪರಸ್ಥಳ ಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕಮಂದಿ ಭಕ್ತರೂ ಭಾಗವತರೂ ಒಂದು ನೆರೆದು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಜನೆಯೂ ಹರಿಕಥೆಯೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಊರಿನ ಆಚಾಲವೃದ್ಧರೂ ಆ ದೇವತಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಕಲಿತು ಒಂ

ದಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ, ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನೀಜನಕ್ಕೆ ಸಂತರ್ಪಣೆಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದೇಶ ಪ್ರಾಂತದ ಒಬ್ಬನೆಂಬ ಸಾಧುವರ್ಯನು ಆ ಮಹೋತ್ಸವದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಾರ್ಗಾಂತರವಾಗಿ ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಂದವನು, ಜನಗಳ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಭಗವತ್ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನೂ, ಕಂಡು ಪರಮಸಂತೋಷ ಭರಿತನಾಗಿ, ಮಂದಿರದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ದೇವತಾದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಆತನು ಸಾಧುವನು ರಾಮಭಕ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಿಡಲು ಜನಗಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ಸವಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ, ನಮ್ಮ ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವೇ ಬಂದು ಇಳಿದಿದೆಯೋ ಎಂಬಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿ ಅವನು ಸಕಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೂ, ಆ ಮಂದಿರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮಿತ್ತ ಕದಲದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಗೂ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳೆನ್ನೆಣಿಸದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಗಂತುಕನಾದ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಸಾಧುವು ದೇವತಾದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ಯುಕ್ತವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. 'ಆಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಲು ನೂಕುನುಗ್ಗಲೇಕೆ?' ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಕಲರೂ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬಾರದೇಕೆ?' ಎಂಬ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಗೋಪನ್ನನು ಆ ಸಾಧುವು ದೇವತಾದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಸಾಧುವಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ಕಳೆಯೂ ಆತನ ಭವ್ಯ ಆಕಾರವೂ, ಎಂತಹ ನಾಸ್ತಿಕನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಆಸ್ತಿಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಗೋಪನ್ನನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಆತನನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಗರ್ಭಗೃಹಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಸುವುದು ಬೇಡ. ಸಕಲರೂ ಕುಳ್ಳಿರುವ ಹಜಾರದವರೆಗಾದರೂ ಆತನನ್ನು ಬರಗೊಳಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ತನ್ನವರನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಆತನ ದೇವತಾದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅನುವುಗೊಳಿಸಿದನು. ಸಾಧುವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ದೇವತಾದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಮಾನಂದಹೊಂದಿ ವೈಭವವನ್ನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಮನೋಹರವಾದ ಗೀತೆಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಮಹಾ ನಿಷ್ಕೃರನೂ, ಕರ್ಣಾತ್ಮನೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯಬರಲು, ಅವನು ಬಹನೆ ಮಂದಿರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಬಹು ಕಠಿನ ವಚನಗಳಿಂದ ನಿಷೇಧಿಸಿ, ದೇವತಾಸೆತ್ತೋತ್ರ ಮಾತು ತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಸಾಧವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ವಿಚಾರವು ಗೋಪಸ್ವನಿಗೂ ಇತರ ಕೆಲವರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹು ಪರಿತಾಪವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತಾದರೂ, ಅವರೂ ಆ ಧೂರ್ತನಾದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಬಿನ್ನು ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಆತನ ನಿಷ್ಕೃರತೆಗಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಶರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರ ನಡೆಯಿತು. ಹಾಗೆ ಆ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ಸಾಧವನ್ನು ಮಂದಿರದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಆ ಧೂರ್ತ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು, ಅವನ ಪ್ರನೇಶದಿಂದ ಮಂದಿರವು ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂದೂ ಪುನಃ ಸಮಾಜನೇಮಾತಜೀಕೆಂದೂ, ಕೂಗಾಡುತ್ತ ಬಳಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಆದರೆ ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಅಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸವೇತವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ವಿಗ್ರಹವೇ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡು ಆತನು ಸರ್ವನಾಶವಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು- 'ಆಯೋ, ಎಲ್ಲಿಹೋದುವು? ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನಾರು ಕಡ್ಡರು! ಇದೇನನ್ಯಾಯ?' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೂಗಾಡುತ್ತ, ಎಲ್ಲರಮೇಲೂ ಸಡಿವಿಡಿಗೊಕ್ಕುತ್ತಾ ಏನುಮಾಡಲೂ ತೋರದೆ, 'ಆ ಪರದೇಶಿ ವೈಂಛನು ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಅನಾಹುತವಾಯಿತೆಂದು ರೇಗಿ ಆತನನ್ನು ಬಳಹೊಗಿಸಿದ ಎಲ್ಲರ

ನೂ, ಲೋಪಾಲೋಪಣೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ, ನಿಷ್ಕರ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಗೋಪನ್ನನೂ, ಆತನಂತೆಯೇ ಕ್ಷಮಾಗುಣ ತೀಲರಾದ ಇತರ ಕೆಲವರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು, - ಆತನು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನನಾದರೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿದೆ. ಆತನಿಗೆ ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ, ಆತನ ಭಗವತ್ಸಂಕೀರ್ತನೆಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ದೇವತಾವಿಗ್ರಹಗಳು ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈಗಲೂ ಸಾಧುವರ್ಯನಾದ ಆತನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಕರೆತಂದು, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಮಂದಿರ ಪವೇಶಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಆತನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಮೂರ್ತಿಗಳು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದಿರಲಾರದು. ಸಜ್ಜನಾಪಮಾನವನ್ನು ದೇವರು ಎಂದಿಗೂ ಸಹಿಸಲಾರನು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಅನರ್ಥವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ನಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಧೂರ್ತನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ, ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆತನು, ಅವರ ಸಲಹೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಹೇಳಲಿಯದೆ - 'ಹೇಗಾದರಾಗಲಿ, ವೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ' ಎಂದನು. ಗೋಪನ್ನನು, ಆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಊರ ಹೊರಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥ ಕಟ್ಟಿಯಮೇಲೆ ಭಗವತ್ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಸಾಧುವರ್ಯನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ-ಆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಆತನ ಪಾದಗಳಮೇಲೆ ಕೆಡಹಿ-ಕೃಪೆಮಾಡಿ ದೇವಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವತಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳು ದ್ವೇಷಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡುವರೆ? ಒಡನೆ ಆತನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಮಂದಿರ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ಹಿಂದೆ ಅರ್ಧವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನೇ ಮುಂದರಿಸಿ ಹಾಡತೊಡಗಿ, ಸಕಲರಿಗೂ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೇನೆಂದು ಒಣ್ಣಿಸಬಹುದು? ವಿಗ್ರಹಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ತೂನ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಡನೆ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿ ಹೋಗುವಂತಹ ಒಂ

ದು ಪ್ರಕಾಶವು ತೋರಿ, ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಮೇತ ವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ವಿಗ್ರಹವು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಯಿತು. ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಕಂಡು, ಎಲ್ಲರೂ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಮಹಾಮಹಿಮಾಪ್ತನಾದ ಆ ಸಾಧುವರ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲರೂ-ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದು ಪುನಃ ದೊರೆತ ಆ ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ, ನೂತನ ಪೂಜೆಪುರಸ್ಕಾರಗಳು, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ನೈವೇದ್ಯ, ದೀಪಾರಾಧನೆ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕಲಾವೆಗಳೆಲ್ಲ ತೊಡಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯಗಳಾವುಳ್ಳು ಆಕರ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಸೂಯಾಪರನಾದ ಆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಆ ಸಾಧುವು ಯಕ್ಷಿಣಿ ಇಂದ್ರಜಾಲಗಳನ್ನರಿತ ತಂತ್ರೀಕನಲ್ಲ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಸಾಧುಶ್ರೇಷ್ಠನು ಎಂಬುದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ತಾನು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ, ಯೋಗ್ಯಗುರುವೊಬ್ಬನನ್ನು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವತ್ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಜಗದೀಶನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ತನ್ನ ಉತ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು. ಒಡನೆ ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ, ಆತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ— ಗುರುವರ್ಯಾ, ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಭಗವತ್ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಸಾಧುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತಾರೂ ಶಕ್ತರಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಪುನಃಪುನಃ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಆಗಲೂ ಸಾಧುವರ್ಯನು, ಗೋಪನ್ನನಲ್ಲ ಕಂಡು ಬಂದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳು, ಸಾಧುಭಾವ, ಭಗವತ್ತೇವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಜ್ಞಾನ ತೃಪ್ತಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಭಕ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆಸೊಯ್ದು—'ಗೋಪನ್ನಾ, ನೀನು ಧನ್ಯನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶಾಂತತ್ವದಿ ಗುಣಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ ನೀನಿನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಭಕ್ತುಭೀಷ್ಠವರಪ್ರದಾಯಕನೂ, ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣೋಪೇತನೂ, ಸೀತಾನಾಥನೂ ಆದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯ ದಿವ್ಯ ಪಾದಕಮಲಗಳ

ಳನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರು. ರಾಮನಾಮಮಂತ್ರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ಮಂತ್ರರಾಜವಾದ ಆ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರ ಪಠನೆಯಿಂದ ಭವರೋಗವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಮಾನವನು ತಪ್ಪದೆ ವೇದೋಕ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೂತಗೊಳ್ಳಬಹುದು.' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಒಹು ರಹಸ್ಯವಾದ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ಒಡನೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಟು, ಯಾಗೂ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾಗದೆ, ಎಲ್ಲೋ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಗುರುಮುಖದಿಂದ ತ್ರಿರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಗೋಪನ್ನನ ಮನಸ್ಸು ಮಹದಾನಂದಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಭಗವದ್ವಿಚಾರವೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮತ್ತಾವ ವಿಚಾರವೂ ಆತನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಿಂತರಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕುಳಿತರಲ್ಲಿ, ತ್ರಿರಾಮನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಹದಾನಂದದಿಂದ ನಾವೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದುಬಿಡುವನು. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನಾಡಲಿಲ್ಲನು. ಲೌಕಿಕವಾದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೂ ಮನಸ್ಸಿಡನು. ಪೂರ್ವದಂತೆ ಸ್ವಕೀಯ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಪರೋಪಕಾರ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೂ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ, ಗೋಪನ್ನನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಆ ಬಗೆಯ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಸದಾ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾ, ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಬೇರೊಂದು ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ, ರಾಮ ಧ್ಯಾನ ರಾಮನಾಮ ಜಪ ಈ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಹೀಗೆ ಮನೆಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೂ, ಊಟ ಉಡಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಸದಾ ರಾಮನಾಮಜಪ ರಾಮರೂಪ ಧ್ಯಾನ ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ, ಕೇವಲ ಪರತುತ್ರನಂತೆ ಕಾಲಯಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಗ್ರಾಮವಾಸೀಜನರು, ಆತನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದುಕೊಂಡರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಹೋಗಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆ ಹುಟ್ಟಿ ಹೀಗೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆಂದೂ, ವಿವಾಹ

ವಾದರೆ ಪತ್ನಿಯ ಮುಖದರ್ಶನದಿಂದ ಈ ಭ್ರಾಂತಿಗಳು ನೀಗಿಹೋಗುವುದೆಂದೂ ಊಹಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಂಟೈ ಸ್ವಭಾವದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಗಮನವಿಡದೆ ಸದಾ ಭಗವಧ್ಯಾನ ತಪ್ಪರನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಆತನನ್ನು, ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ನಂಬಿಸಿ ವೋಸಗೊಳಿಸಿ, ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆತನ ತಂದೆಯಕಾಲದ ಹೊಲಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳು, ಮನೆ ವಸ್ತು ವಡವೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ಆ ಸಾಧುವಿನಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವಾದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆತನ ಪಿತೃರ್ಜಿತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಅಸ್ತಿಯೂ ಪರಾಧೀನವಾಗಿ, ಆತನು ನಿಲ್ಲಲು ನೆರಳಿಲ್ಲದಂತೆ, ತನ್ನದೆಂಬ ಅಂಗೈಯುಗಳಾದ ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಶುದ್ಧ ಪರದೇಶಿಯಾದನು.

ಆದರೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ಆತನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗೋಪನ್ನನು ಎಂದಿನಂತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ಎಲ್ಲಿ ಯಾರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ದೊರೆತರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತ. ಎಲ್ಲಿ ಎಡೆ ದೊರೆತರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನಮೇಲೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಗೆ ಎಂದಿಗೆ ದಯೆಯುಂಟಾಗುವುದೋ, ಎಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಿಕ್ಯದ ಮಾರ್ಗವು ಗೋಚರಿಸುವುದೋ ಎಂದು ಕೇವಲ ಭಗವತ್ಪರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು.

ಗೋಪನ್ನನು ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಭಾವನಾಮಯ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯಿಂದ, ಇತರ ಯಾವ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನಾದರೂ, ಆತನ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅವರ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಲಿಂಗನಮಂತ್ರಿಯ ಆಪ್ತಸ್ನೇಹಿತರು ಕೆಲವರಿಗೆ, ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಶೇಷ ಪರಿತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನ ಮಗನಾದ ಆ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು, ಅವನೂ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಪ್ರಾಸಂಭಿಕರಂತೆ ಇರಲು ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ, ತನ್ನೂಲಕ ಲಿಂಗನ ಮಂತ್ರಿಯ ವಂಶವು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸ

ಬೇಕೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಲಿಂಗನ ಮಂತ್ರಿಯ ಭಾವವೈದ್ಯನಾದ ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗೋಪಿಣ್ಡಂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಈ ವೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ! ಆ ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರಿಗೆ ಅವರ ನೋದರಳಿಯನಾದ ಈತನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಸಜ್ಜನನಾದ ಆತನ ಕೈಹಿಡಿದು ಉಚಿತಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ಲಿಂಗನ ಮಂತ್ರಿಯ ವಂಶವು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ತದನುಸಾರವಾಗಿವೇ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅವರಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಲಿಂಗನ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಮಮ್ಮ ಇವರ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನೂ ಅವರ ಮಗನಾದ ಗೋಪನ್ನನ ಪ್ರಕೃತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ಆತನ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಭಾವಂದಿರ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಹು ಸಂತಾಪಪಟ್ಟು, ಆ ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ತಾವು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗನ ಮಂತ್ರಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಲು ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವೆವೆಂದೂ, ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಕವೇ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ, ಗ್ರಾಮಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಡನೆಯೇ ಹೊರಟು ಗೋಪನ್ನನು, ತಮ್ಮ ನೋದರಮಾವಂದಿರ ಮನೆಯನ್ನು ನೇರಿದನು. ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಗಲಭೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಭಾವಂದಿರ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ತಮ್ಮ ಲೋಪಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಮರುಗಿದರು. ಅವರ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟರು.-'ಅವರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಲು ನೀನಾದರೂ ಉಳಿದು, ನಮಗೆ ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ಆದರೂರ್ವಕ ನುಡಿದು, -'ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗದೆ, ಇಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡು.' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಸರಳಸ್ವಭಾವದ ಗೋಪನ್ನನು, ತನಗೆ ಹಿರಿಯರೂ, ಹಿತಚಿಂತಕರೂ ಆದ ಆ ಮಂತ್ರಿಪುಂಗವರ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾರದೆ, ಅವರ ಸಲಹೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ, ಗೋಪನ್ನನ ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚರಣೆಗಳೂ, ವಿದ್ಯಾವೈದ್ಯಗಳೂ, ವಿನಯ ವಿಧೇಯತೆಗಳೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ಪ್ರಾಜ್ಞಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುವು. ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರಿಬ್ಬರೂ ಗೋಪನ್ನನ ನಯ ನಡತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿದ್ದ ಮಾದನ್ನನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನೂ ನೆರೆವೇರಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ಕೆಲಕಾಲ ಗೋಪನ್ನನು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ನೆಲಕೊಂಡ ಸಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಹಿರಿಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಟ್ಟು ಗೌರವನೀಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಗೋಪನ್ನನು, ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಸಾಧುವಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಆತನ ಮಾನಸಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಸಸಿಯು ಮ್ಲಾನವಾಗದೆ ನಿವಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ನೂತನಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಗೋಪನ್ನನು, ಅನ್ನ ಮಾವಂದಿರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಆಗಾಗ ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಹಲವು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹಾಗೆ ಕೆಲವುಕಾಲ ಕಳೆಯಲು, ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರು ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ತಾನೀಸಾಸಿಗೆ ಭೇಟಿ (ದರ್ಶನ) ಮಾಡಿಸಿದರು. ಗೋಪನ್ನನು ಆಗಿನಕಾಲದ ಮಹಮ್ಮದೀಯ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಡುವಿಗೆ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ನೆಲಮುಟ್ಟಿ 'ಸಲ್ಲಾಂ' ಮಾಡಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆತನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಿವಾಸಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ತಾನೀಸಾನು ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರನ್ನು ಕುರಿತು

ಆತನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರು ಆತನು ತಮ್ಮ ನೋದರಳಿಯನೆಂದೂ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ನಷ್ಟವಾದ ತರುವಾಯ ಸ್ವಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಸುಲ್ತಾನರು ತಮಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆತನನ್ನೂ ಕೈಹಿಡಿದು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನನು ಅತ್ಯುತ್ತಮಹಗೊಂಡು- 'ಇದೇನು ಮಂತ್ರಿಪುಂಗವರೇ ಈತನು ನಿಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾತನೆಂದಮೇಲೆ, ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೂ ಆಶ್ರಯಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೇ? ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಈತನನ್ನೂ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ! ನೋಡಿ, ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾಲಿ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು! ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಈತನಿಗೆ ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಹುಕುಂ (ಆಪ್ತಣೆ) ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸೋಣ!' ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಒಡನೆ, ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರು - 'ಪ್ರಭೋ, ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಭದ್ರಾಚಲವೆಂಬೊಂದು ತಹಶೀಲಿಗೆ (ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ) ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅದೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವು ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆ' ಎಂದರು. ಒಡನೆ ತಾನೀನಾಸು. ಆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ, ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರ, ನಿಪಾನೀ (ರಾಜಚಿಹ್ನೆ) ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಪತ್ರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ, - 'ಗೋಪನ್ನಾ, ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಶೀಲಿನಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಕಂದಾಯ ಕಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ವಸೂಲುಮಾಡಿ, ರವಾನಿಸುತ್ತಾ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಗೋಪನ್ನನು ತನ್ನಮೇಲೆ ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ತ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೂ, ಚಿಕ್ಕ ಮಯಸ್ಸಿನ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನೊಂದಿಗೂ ಭದ್ರಾಚಲವನ್ನು ಕೂರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಗೋಪನ್ನನು ಅನ್ವರ್ಥ ರಾಮದಾಸನೇ

ಆಗಿ ಜಗತ್ತ ಸಿದ್ಧನಾಗಲು ಈ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಹೇಗೆ ಕಾರಣ ವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು, ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರು ಮುಂದಿನ ಕಥಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

“ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯು”

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಸಜ್ಜನನೋ ದುರ್ಜನನೋ, ಸಾಧುವೋ ಅಸಾಧುವೋ, ದೈವಭಕ್ತನೋ ನಾಸ್ತಿ ಕನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ಅಚರಣೆಗಳೂ ಗುಣಗಳೂ ಕಾರಣಗಳಾಗುವವಲ್ಲದೆ, ದೇಹಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲ, ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಧಿಮೆಯಲ್ಲ, ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ-ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲ, ಆಚಾರ ತೀಲತೆಯ ಆಡಂಬರವಲ್ಲ, ವಿಶೇಷ ಧನಧಾನ್ಯ ಭೂಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಬಾಹ್ಯ ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಗಳಿಸಿದ್ದು, ಅಂತರ್ಯವಾಗಿ ಕಪಟಿಯೂ, ದುರಹಂಕಾರಿಯೂ, ಹಟವಾರಿಯೂ, ಘಾತುಕನೂ ಆಗಿರುವವನನ್ನು ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೋಕವು ದೊಡ್ಡಮಾನುಷ್ಯನೆಂದು ಗೌರವಿಸುವುದುಂಟು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಗುಣಗ್ರಹಣತೀಲತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು; ಆದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆ, ದ್ರವ್ಯಾನೆಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುವು. ಸಜ್ಜನರನ್ನು ದುರ್ಜನರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಹಲವಿರುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಜ್ಜನರು ತಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ದೇವರೇ ಕಾರಣನೆಂದೂ, ಆತನ ಅಜ್ಜಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟವು ಹೇಗೋ, ಸುಖವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾರದೆಂದೂ ತಿಳಿದಿರುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ದಯಾಮಯನಾದ ಭಗವಂತನು ತಮಗೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಕಷ್ಟ ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರಲಾರನೆಂದೂ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ತಮ್ಮ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕಾರೂಪವಾಗಿಯೇ ಆ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾ

ಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಅಂತಹ ಅಸಹನೀಯ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಾನನನ್ನು ಮರೆಯದೆ, ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡೆಂದು ಆ ದೇವದೇವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ದುಃಖವು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ, ಅಂಥಾ ಸಹ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸದೃಶನೂ, ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಯೂ, ಕರುಣಾಕರನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ವಂದಿಸುವರಲ್ಲದೆ, ಸದಾ ವಿನೀತರಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ, ಪರೋಪಕಾರ ಪರಾಯಣರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ವ್ಯರ್ಥಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರು. ಆದರೆ ದುರ್ಜನರು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಸರಿ ವಿರುದ್ಧಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಗುಣನಡತೆಗಳಿಂದ, ತಾವು ಎಂಥವರೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ತಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕರಿಯಾದ ದೈವವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ನಂಬಿ, ಹಾಗೆ ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಆ ಕಷ್ಟ ದುಃಖಗಳಿಗಾಗಿ ದೈವವನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತ, ಪರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ, ಅಸೂಯೆ ಪಡುತ್ತಾ, - 'ನಾಪಿ ದೈವವು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲರನ್ನೂ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ತಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಿತ್ಯಾ ರಣವಾಗಿ ನೀಗಲಾರದ ಆ ಸಂಕಟ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದೆ'ಯೆಂದೂ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಶಪಿಸುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುವೆಂದರೆ, ಒಡನೆಯೇ - 'ಹೋ, ನಾನು ಅಂತಹ ಪ್ರಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಪುರುಷಾವತಾರವೋ ಎಂಬಂತಹ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ, ಈ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಹಾಗೆ-ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ; ನನ್ನ ಯುಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವನಿಗೆ ಇರುವುವು? ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಧನಕನಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಾನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದವನು. ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವಾದರೂ ಎಂದಾದರೂ ಆದುದುಂಟೆ?' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟು, ದೈವವನ್ನು ಮರೆವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಸವಾಹನರು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಹಂಕಾರ ಪಡುವರು. ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ವಸುಖಲೋಲುಪತೆ, ಸ್ತೋದರವೋಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡುವರಲ್ಲದೆ ಗುಂಜಿನಾತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಲೀ ದೀನಾನಾಥರಿ

ಗಾಗಲೀ ಉಪಯೋಗಮಾಡರು. ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಬಗೆಯ ಗುಣನಡತೆಗಳಿಂದ ಇಂಥವನು ಸಜ್ಜನನು, ಇಂಥವನು ದುರ್ಜನನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಸಜ್ಜನನೋ ಅಥವಾ ದುರ್ಜನನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಈ ಗುಣನಡತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ನಿಕೃದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಟ್ಟು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು ?

ಸಜ್ಜನ ತಿರೋಮಣಿಯಾದ ಗೋಪನ್ನನು, ಕೇವಲ ಅನಾಥನಾಗಿದ್ದ ತನಗೆ ಅಂತಹ ಗೌರವನೀಯವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಪಾರ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತಾ- 'ಪ್ರಭೋ ರಾಮ ಭವ್ಯಾ, ನಿನ್ನದಯಾಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಿ? ನಿನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷ ಬಲವೊಂದು ಒದಗಿದರೆ ತೃಣವು ಪರ್ವತವಾಗಲಾರದೆ-ಅಣುವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾಗಲಾರದೆ? ಅನಾಮಧೇಯನಾಗಿ ಎಲೆೋ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನನಗೆ ಇಂತಹ ಮಹತ್ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಸದಾ ಇದ್ದು ಸೇವೆಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆಯೂ ಅವಕಾಶಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ? ದಯಾಶರಧಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ, ದೀನನಾದ ನಾನು ಯಾವಬಗೆಯಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡಿದರೆ ಯೋಗ್ಯವೆನ್ನಿಸಿತು? ' ಎಂದು ಸದಾ ಭವ್ಯಾಪ್ರೀತನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ, ಭವ್ಯಾಚಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ದೂರದಿಂದಲೇ ಭವ್ಯಾಚಲದ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಸೇವಕರು, -'ಅದೋ, ಅದೇ ಶ್ರೀ ರಾಮದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಭಾವನಾಮಯನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ಗೋಪನ್ನನು - 'ಆ, ಅದೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ನೆಲೆಸಿರುವ ಆಲಯವೇ ? ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೀತರಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು, ಮುಂದೆ ಅಂಜನೇಯನು ಪಾದಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಲಿರ

ಲು, ಮಂದಸ್ಥಿತ ವದನಾರವಿಂದದಿಂದ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭಾ ಭಾಸುರ ನಾಗಿ ನನ್ನ ಹೃದಯೇಶನು, ನೆಲೆಸಿರುವುದು, ಅದೇ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ?' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ನಟ್ಟದ್ರು ಪ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಗೋಪುರವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ-ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಹೊರಟೆ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಂಜಾಗುತ್ತಿರ ಲು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಒರಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ- 'ಅಗೋ ಅಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ರಾಮಮೂ ತಿಯಿರುವುದು. ಅದೋ ಗೋಪುರ, ಅದೇ ಪ್ರಾಕಾರವಲ್ಲವೆ ! ಓ, ಈ ಕಡೆ ಕಾಣುವುದು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮಹದಾನಂದದಿಂದ ಮುಂದೆ ವಾಹನಾರೂಢನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸದೆ, ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹೊರಟನು. ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ರಾ ಮ ಭಜನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಆಗಾಗ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ದೀ ಘ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತ, ಎಂತೂ ಭದ್ರಾಚಲ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀ ಪಕ್ಕೆ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು.

‘ಗೋಪನ್ನನವರಿಗೆ ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಶೀಲಿನ ಅಧಿಕಾರವು ಸುಲ್ತಾನ ರಿಂದ ದೊರೆತಿದೆ,-ಅವರು ಪತ್ತೀಪರಿವಾರ ಸಮೇತರಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ರಾಜದೂತರು ಈ ವೊದಲೇ ಭ ದ್ರಾಚಲ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮವನ್ನೆ ಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಲಸೇಜನೆ, ತಳಿಡೋರಣ ಕದಳೀ ಸ್ತಂಭ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ತಾವೂ ದಿವ್ಯಾವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾಗಿ, ಫಲ ತಾಂಬೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದರು. ಗ್ರಾಮದ ಬಹಿರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಆ ಸಕಲರೂ ಗೋಪನ್ನನಿಗೆ ದಂಡವತ್ಸ್ರಣಾನುಮಾಡಿ, ತಾನೀಶಾಯವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನನು ಸರಿಸಿ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ತಹಶೀಲಿನ ಇತರ ಅಧಿ ಕಾರಿಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಭಂಡಾರದ ಮುದ್ರಿಕೆ ವೊದಲಾದುವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಮುಂತಾದವರು, ಭಗವತ್ಸ್ರ ಸಾದವನ್ನೂ ಫಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ-ರಾಜಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಗೋಪನ್ನನು ಆ ನೌಕರರ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ—'ಎಲೈ ನನಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಿಮಗೂ ಸಹ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ಯೋಗವೆಂಬ ಸುಸಂಧಿಯನ್ನು ಒಂದು ಪರಮಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸಾಂಸಾರಿಕ ತಾಪತ್ರಯವನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾವುಗಳು ಸರ್ವದಾ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನೂ, ಅಂತೆಯೇ ಜನತಾರೂಪೀಜನಾರ್ಥನನ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡೋಣ!' ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಂದಿನ ಓಲಗವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವರವರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಹೇಳಿದನು. ತಾನೂ ಒಡನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಜನೇಯ ಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಯು ಮನೋಹರಮೂರ್ತಿಯು ಅಂದು ಗೋಪನ್ನನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತದು, ಆತನನ್ನು ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿಸಿತು. ಗೋಪನ್ನನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿ, ತನ್ನ ಹೃದಯಸ್ಥಿತನಾದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರವಿಗ್ರಹವನ್ನೇ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಟು ಈಚೆಗೆ ಬರಲಾರದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಹೇಗೋ ಕೊರ ಹೊರಟು, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಬಂದು, ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಪ್ರಥಮಾವೃತ್ತಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ದೇವಾಲಯವು ತಕ್ಕ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ, ತಕ್ಕಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ತಿಥಿಲವಾಗತೊಡಗಿದ್ದುದನ್ನೂ, ದೇವವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿ, ಗೋಪನ್ನನು—'ಭಗವದನುಗ್ರಹವೊದಗಿದರೆ, ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ದೇವತಾಸೇವೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಿ ಧನ್ಯನಾಗಬೇಕು' ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಗೋಪನ್ನನು ತನ್ನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗೋಲೊಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ಫರ್ಮಾನಾಪಡೆದು ಭದ್ರಾಚಲವನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ದಂತಕಥೆಯು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈಗ ಭದ್ರಾಚಲವಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ತಮ್ಮಲ-ದಮ್ಮಕ್ಕೆ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಭಕ್ತಳು,

ತನ್ನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳಂತೆ! ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, ವ್ಯಾಮಿಯು ಆಕೆಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು- 'ಎಲಾ ಭಕ್ತಳೇ, ನಾನು ಭದ್ರಗಿರಿ ತಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನು. ನೀನು ಬಹು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೆಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಾದಿಗಳು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆಯಾದರೆ, ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಈ ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ನನ್ನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಗೋಪುರ ಪ್ರಾಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳೂ ನಡೆಯಲು ಏರ್ಪಡಿಸುವನು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಾಶ್ವತಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು' ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಂತರ್ಧಾನವಾದಂತೆ ಆಯಿತಂತೆ! ದಮ್ಮಕ್ಕನು ಒಡನೆ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದಿದ್ದು, ತನ್ನ ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಗಿರಿತಿಖರದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಪೊಟರೆಯ ಪೊದೆ ಬಳಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹುದುಗಿದ್ದ ಸೀತಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕ್ಷೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಓಲಗ ತಾಳ ಮೇಳಗಳಿಂದ ಮಹದುತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆನ್ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ನಡೆದ ತರುವಾಯ ಅತ್ತ ನೆಲಕೊಂಡ ಪಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪನ್ನನಿಗೂ ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಆತನೂ ಗೋಲೊಂಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಫರ್ಮಾನಾಪಡೆದು ಭದ್ರಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ತರುವಾಯ, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ರಾಜದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಎಣಿಸದೆ, ಭಗವತ್ತೈವೆಗಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ, ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅನೇಕವಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ, ಸಕಲ ವಿಧ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಟ್ಟನು' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆ ಕಥೆಯು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಗೋಪನ್ನನು, ಕೇವಲ ಆ ದೇವತಾಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ, ತನಗೆ ಆ ಘನವಾದ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಾನು, ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ, ಭಗವತ್ತೈವೆಯನ್ನೂ, ಶ್ರೀರಾಮನ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಡೆಸಿ ಧ

ನೈನಾಗುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಆ ಕರ್ತವ್ಯದ ಜ್ಞಾಪಕವು, ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಪಥದಿಂದ ಮರೆಯಾಗದಿರಲೆಂದು ತನ್ನ ಗೋಪನ್ನನೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ—‘ರಾಮದಾಸ’ ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಇದು ಮಹನೀಯಗುಣವಲ್ಲವೆ? ಭಗವತ್ತೇವೆಗಾಗಿ ತನಮನಧನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನಸ್ಕತೆಯು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸದ್ಗುಣವಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಅಮೌಲ್ಯ ಸದ್ಗುಣವು ಪೂಜನೀಯವಾದುದಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಪೂಜನೀಯ ಗುಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಮಹನೀಯನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ‘ರಾಮದಾಸರು’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವೆವು.

ರಾಮದಾಸರು ಭದ್ರಾಚಲದ ತಹಶೀಲಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ವ್ರಾಂಭದ ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ, ರೈತರಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆಗಳೂ, ಭೂಕಂದಾಯಗಳೂ ತಪ್ಪದೆ ವಸೂಲುಬಂದು ತಾನೀಷಾನ್ ಖಜಾನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ತಾನೀಷಾನ್, ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಶೀಲಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ತಹಶೀಲ್‌ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜನರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆಂದೂ, ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವು ಒಂದುಕಾಸೂ ಬಾಕಿ ನಿಲ್ಲದೆ ವಸೂಲು ಬರುವುದೆಂದೂ ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೋಪನ್ನನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರೂ, ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಲ್ಲೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ವಾತ್ಸರ್ಯದ ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವನನ್ನು ಕಂಡು ಬಹು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಇತ್ತ ಭದ್ರಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಾದರೋ ರಾಮದಾಸರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹ್ಯಾತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದವು. ಗಣ್ಯರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೆ? ಅವರು ಯಾವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ, ಅದನ್ನೇ ಇತರರೂ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೋಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲವೆ? ರಾಮದಾಸರು, ತಹಶೀಲಿಗೆ ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ದಂಭದರ್ಪಗಳಿಲ್ಲದೆ, ತಾವು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಂಬ ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಿಸಿ, ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಸರಳಭಾವವಿಂದ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಬೆರೆದು ನಡೆ

ಯುಕ್ತಿದ್ವಂದು, ಇತರ ನೌಕರರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ವಿಸೇತರೂ, ದೈವಭಕ್ತರೂ, ನಿಸ್ಪ್ರಹರೂ, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವಿಗಳೂ, ವೋಸ ಕಾವಟ್ಟರಹಿತರೂ ಆದರು. ಅವನೊಬ್ಬರ ಸತ್ಯ ಸದಾಚರಣೆ ನಿಸ್ಪ್ರಹತಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಆ ಒಂದು ತಹಶೀಲಿನವರೆಲ್ಲರೂ, ಉತ್ತಮ ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಅವರ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಲಂಚರುಷುವ ತ್ತುಗಳೂ, ವೋಸಕಾವಟ್ಟಗಳೂ ಕಡಮೆಯಾದುವು. ಜನರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯೂ ವಾಸಭೀತಿಯೂ ಉದಯಿಸಿದುವು. ರಾಮದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ, ಮಿತವೆಚ್ಚದಿಂದ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲನೋಡಿದರೂ, ಅವರ ಆಚರಣೆಯೇ ಮೇಲ್ಪಜ್ಜೆಯಾಯಿತು. ರಾಮದಾಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ರಾಮಾಯಣ ಪಾರಾಯಣವೂ, ರಾಮಭಜನೆಗಳೂ, ಹರಿಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳೂ, ಇವುಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನೀ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳೂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವು. ನಿತ್ಯವೂ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರ ಆದರೋಪಚಾರಗಳೂ, ಪಾತ್ರಾಪಾತ್ರಗಳ ನ್ನರಿತು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ದಾನಧರ್ಮಗಳೂ ತೆರೆಪಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ರಾಮದಾಸರು, ಸರ್ವದಾ ತಾವು ಮಾಡುವ ಸಮಸ್ತ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳೂ ತ್ರೀರಾಮ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ತ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸಾರ್ಥಕಗಳಾಗಿ ನೆರೆವೇರುತ್ತಿರುವೆಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದ, ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತ್ರೀರಾಮನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಕನು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರರೋ ಎಂಬಂತೆ, ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

“ಕಾರಾಗಾರವಾಸ”

ರೌಜಕೀಯ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕದ ಯಾವದೊಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಲೀ, ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸುಖಮಯವಾದುದಾಗಬಹುದು, -ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಬಂಧಕವಾಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತನು ತಾನಲ್ಲ ಭಗವಾನನು, ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯಭಾವನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ಉಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಹತೆಯಿಂದ ಮಾಡುವನಾದರೆ, ಯಾವುದೊಂದು ಕಾರ್ಯವೂ, ಎಂದೂ ಯಾವನಿಗೂ ಬಂಧಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಬಂಧಕಾರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ಅದರ ಫಲವು ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಎಂಬ ನಿರಾಕಮನೋಭಾವ, ಶಾಂತತೆಗಳಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಆದರೆ, ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನಾವು ಎಲ್ಲವೂ, -‘ಭಗವತ್ತೋರಣೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕಾರ್ಯ, ಅವನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಕನು’ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮಿಂದ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುವೋ ಎಂಬ ವ್ಯಾರ್ಥತೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನವೇ ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರೇರಕನು, ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಷ್ಟಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗದು. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಭಾವಿಸುತ್ತಾ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಯಲಿ, ತಿಳಿಯದಿರಲಿ, ಕೆಲಸಮಾಡುವವರು ನಾವೇ! ಹೀಗೆಂದಮಾತ್ರದಿಂದ ದೇವರ ಕರ್ತೃತ್ವ ಪ್ರೇರಣತ್ವ ಫಲದಾಯಕತ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಲೋಪಬರಲಾರದು. ಆದರೆ ತಾವು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ, ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈಸತೊಡಗುವಂತೆ ಇರುವೆವು. ನಮ್ಮ ವೈಯು ಸಹಜಭಾರದಿಂದ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿ

ಇದ್ದ ರೂ, ಆ ಜಲಮಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಭಾರವನ್ನು ಬುರುಡೆಯು ಹೊತ್ತಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ, ಸರ್ವಕಣ್ಣು ಕಾರಣಕರ್ತನು ಭಗವಂತನು ಎಂದು ನಾವು ಸಿಕ್ಕಲಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವಾದರೆ, ಕಾರ್ಯವನ್ನೇನೋ ನಾವೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕಾರ್ಯದ ಭಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವದ ಮೇಲಿರುವುದು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮದೇ, ನಾವೇ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೃಗಳು, ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವಾದರೆ ಈ ಭಾವನೆಯೆಂಬ ಸುವರ್ಣ ಶೃಂಖಲೆಯಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟವರಾಗಿ, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈಸತೊಡಗುವವರಂತೆ ಸದಾ ದುಃಖಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು.

ರಾಮದಾಸರು ಸಕಲ ವಿಧ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿಶ್ಯಂಕೆಯಿಂದ ನೆರೆವೇರಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಲು, ಅವರಿಗಿದ್ದುದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಂದು ಆನುಕೂಲ್ಯವೂ ಒದಗಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಭಾರ್ಯೆಯು ಸಕಲಗುಣಗಣಾಲಂಕೃತಳೂ, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಭದ್ರಾಚಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಸಕಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ನಡೆದುದಾಗಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಮದಾಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಾಯಣ ಪುರಾಣ, ಸಮಾರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ, ಸಮಾರಾಧನಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ನೆರೆನಿದ್ದರು. ರಾಮದಾಸರು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆದರಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಹೊರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಬಹು ಎತ್ತರದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಂದ ಆಗ ಇತ್ತ ಒಳಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಒಡನೆ ಮೃತನಾದನು. ಆ ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಮದಾಸರ ಭಾರ್ಯೆಯು—‘ಅಕ್ಕಟಾ ತ್ರೀರಾಮನ ದಯೆಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ? ಈಗ ಈ ಬಾಲಕನು ಮೃತನಾದ ವರ್ತಮಾನವು ತಿಳಿದರೆ, ಬಂದು ನೆರೆದಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೇವಾ, ನಮಗೇಕೆ ಇಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ! ಇದಾವಜನ್ಮದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವೋ !’ ಎಂದು ಒಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಹಂಬಲಿಸಿ

ಕೊಂಡು, ಆದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಹಾಗೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು 'ಈಗ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದರೆ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀ ಸಮಾರಾಧನೆಗೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಭೋಜನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದು' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋದ ತರುವಾಯ ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಭಾರ್ಯೆಯ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪುತ್ರಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮದಾಸರು ಅಳಲಿಲ್ಲ-ತಮ್ಮ ಭಾರ್ಯೆಯು ತಾಳ್ಮೆವಹಿಸಿ, ಆ ದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾರಾಧನೆಗೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲ ಎಂದು ಪರಮಾನಂದಗೊಂಡರು. ತರುವಾಯ ನಿಶ್ಚಲಭಕ್ತರಾದ ಅವರು, ಮಗನು ಮೃತನಾದನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಕಾತರಗೊಳ್ಳದೆ, ಆ ಬಾಲಕನ ಶವವನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ನಡೆದು, ಬಾಲಕನನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿ - 'ಶ್ರೀರಾಮಸ್ವಭೋಜಿ, ಕಂಡೆಯಾ ಈ ಕುದನು ಮೃತನಾಗಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇವನು ಮೃತನಾಗುವುದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮೃತನಾದ ಆತನ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೀನು ಒದುಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಬಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಜೀವಂತವನ್ನಾಗಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು, ತಂದೇ' ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ಕೈಬಿಡುವನೆ? ಅರ್ಚಕನು ಶ್ರೀರಾಮವಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ಬಾಲಕನ ಶವದಮೇಲೆ ಒಂದುಬಾರಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಅತ್ತ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕರ್ಪೂರದಾರುತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದುದೇ ಸಾವಕಾಶವು. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಶ್ಚರ್ಯವು! ರಾಮದಾಸ ಕುವರನು, ಮಲಗಿದ ಬಾಲಕನು ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದು ಎದ್ದಂತೆ ಎದ್ದುಕುಳಿತನು. ಭಗವತ್ಕೃಪೆಮೆಗಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು. ರಾಮದಾಸರ ಭಕ್ತಿ ಪಾರವಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಸಕಲರೂ 'ಈತನು ಮಹಾನುಭಾವನು' ಎಂದು ಸಹಸ್ರ ಮುಖಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿದರು.

ರಾಮದಾಸರ ಮಹಿಮೆಗಾಗಿ ಇತರರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾದುದು ಅತಿ ಶಯವಲ್ಲ. ಭದ್ರಾದ್ರೀಶನ ಅನಾರ ಮಹಿಮೆಯು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ರಾಮದಾಸರಿಗೇ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥ ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾದ್ಭುತವೆನ್ನಿಸಿತು. ಆಗ ರಾಮದಾಸರು, - 'ಆಹಾ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವನೆಂಬುದು ಈಗ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗೂಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಇರಬಹುದು, ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ಈ ಭಗವತ್ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಸಿಸುವ ಸುಯೋಗವೊದಗಿತು. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀರಾಮನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈಗ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವ ಈ ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನನಗಿಂತಲೂ ಇನ್ನು ಮೂಢನೂ ವ್ಯರ್ಥಜೀವಿಯೂ ಮತ್ತಾರು! ಜೀವಿತವು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. 'ಗಾಳಿ ಬಂದ ಕೈಯಲ್ಲೇ ತೂರಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂಬಂತೆ ಅವಕಾಶವಿರುವಾಗಲಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತಾವಾಗ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದೀತು! ಈಗ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ಲಕ್ಷ ದ್ರವ್ಯವು ಶೇಖರವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮನೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾದರೆ ಆಗಾಧ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದು. ತಾನೀಷಾ ನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಯಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾರಾಗಾರವಾಸದ ತಿಕ್ಷೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಆದರಿಂದ ಬಾಧಕವೇನು? ಕೆಲವುಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದರಾಯಿತು. ಹೇಗೂ ಶ್ರೀರಾಮನೇವೆಯಂತೂ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ನೆರೆವೇರಿದಂತೆ ಆಗುವುದಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಮಗೆ ಏನು ಕಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಶ್ಚಲ ಮನೋಭಾವದಿಂದ, ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು - 'ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಭೋ ನಿನ್ನ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲಿ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಕಲ್ಲು ಕೆಲಸಗಾರೇ ಕೆಲಸದವರನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ತಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೆಲಸವು ಬಹು ತೀಘ್ರ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಕೆಲಸಗಾರರು ಸಹ, ಮಹಾ ಭಕ್ತತೀರೋಮಣಿಯಾದ ರಾಮದಾಸರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ. ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ತಕ್ತಿಮಿಾರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿ ಬಹು ತೀವ್ರಕಾಲದಲ್ಲೇ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೂ, ಪ್ರಾಕಾರ ಗೋಪುರ, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ, -ಕೊಳ, ರಥ, ಕೈಸಾಲೆ, ಮಂಟಪಾದಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾದುದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಮ್ಮಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರಿತು. ರಾಮದಾಸರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಾಲಯಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

“ಕೈಂಕರ್ಯಮು ಜೇಸೆನು ರಾಮದಾಸು, ಕೈಂಕರ್ಯಮು ಜೇಸೆನು ಸ.
 ಕೈಂಕರ್ಯಮುಜೇಸೆ ಗಾಕತ್‌ಸ್ಥ ಕುಲುನಕು, ಸಂಕಟ ಹರಣ ಸರ್ವಾತ್ಮ
 ಯನಿವೋಕ್ತಿ ಆ.
 ಶ್ರೀಕರಮಗು ರಾಜಿತಮಣಿ ಶಾಲಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಕಾರಂಬುಲ ಬಹುಮಠ
 ಸಬ್ಬಿಲ,
 ಮಂಜುಲತರಮಗು ಮಣಿಮಂಟಪಮುಲ, ಗಂಜರಾಗಮಣಿ ಕಲಿ
 ತಾಂಗಣಮುಲ,
 ಜಾಕಚಕ್ಯ ಕಾಂಚನ ಕೂಟಂಬುಲ, ನಾಕಾಶಂಬುನು ನಂಟೆಡುತೇರುಲ
 ಗೋಪುರ ಮೊರನೆಡು, ಗೋಪುರ ವಿತತುಲ, ದೀಪಿಂಚು ವಿತ್ತರಿ ಕಲ
 ಬೆಡಂಗುಲ,
 ದಳುಕುಗುಲುಕು ಸಗಡಂವು ಗಂಬಮುಲ, ಗಲುವಡಂಬುಲನು ಗಲಿಕೆಲು.
 ವಡಮುಲ,
 ರಂಗಗು ಮುತ್ಯವು ರಂಗವಲ್ಲಿಕಲ, ಶೃಂಗಾರ ಮುಲಗು ಚಿತ್ರಪಾಳಿಕಲ,
 ಮಕರ ತೋರಣ ಸಮಾಜಂಬುಲಮಣಿ, ಮುಕುರ ತೋರಣ ಸಮೂ
 ಹಂಬುಲಗಡು
 ಭುಗ ಭುಗುವಲ ಚೆಡುಪೂಜಪುರಮುಲ, ನಗರಧೂಪಮುಲನಾಲವಟ್ಟ
 ಮುಲ

ಮೆರನೆಡಿರಿಂತಿನಿ ಮೇಲಿಮಿಗಾಗನು, ಧಾರಾಕಮುಲಗು ದ್ವಾರಬಂಧಮುಲ
ಜಾರು ರತ್ನಕಾಂಚನ ತಿಬರಂಬುಲ.

ರಾಮಭಜನ ಸಂರಾವೋತ್ಸರಮುಲ, ರಾಮತೀರ್ಥ ಸಾರಸಮುಲ ತಾವುಲ
ರಾಮ ಸ್ಮರಣಾರವ ಮಧುರಂಬುಲ, ರಾಮಭದ್ರ ನಿಗ್ರಹ ದರ್ಶನಮುಲ
ಹನುಮದ್ಗುಣ ವಾಹನಮುಲ ಘನಮುಲ-ನನುಪಮ ಶೃಂಗಾರಾ

ನಂದಂಬುಲ

ರಮಣ ಭದ್ರಗಿರಿ ರಾಮಾಲಯ ಮ-ತ್ಯಮರಾನಂದಂ ಬೈಧರಲೋಪಲ
ಮೆರನೆಡಿರಿಂತಿನಿ ಮೇಲಿಮಿಗಾಗನು-ಕೈಂಕರ್ಯಮು ಜೇನೆನು.

ತೋಹರಾ:—

ಗರ್ಭಗೃಹ ಪ್ರಾಕಾರ ಮಂಟಪಾಲ-ಗಟ್ಟಿಂಜೆನು ಗಡುಬಾಗ
ನಿರ್ಭಯುಡ್ವಿ ಯಾರ್ಪಕ್ಷುಲ ವರಹಾಲ-ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲವಟುಕಾಗ.
ವ್ಯಯಮು ಜೇಸಿಕೋವೆಲಲೋಗಾಗಲ-ವೈಭವಮಂತಯುನಿಂಜೆ
ಭಯಮುಲೇಕ ತನಗೋರೈ ತೀರೆನನಿ-ಬಾಗುಗನಾನಂದಿಂಜೆ.”

ಹೀಗೆ ದೇವಾಲಯ ಮಂಟಪ ಪ್ರಾಕಾರಾದಿಗಳು ನೂತನ ರೀತಿಯಿಂದ
ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು.
ಸಹಸ್ರಾರುಮಂದಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ನೆರೆದರು. ರಾಮದಾಸರು ಸ್ವಾಮಿಗೆ
ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವೇ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆ
ಸಿ, ನೆರೆದ ಭಕ್ತಸಮೂಹವನ್ನು ಸಕಲ ವಿಧಗಳಿಂದಲೂ ಆದರಿಸಿ ಸಂತೋಷ
ಪಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ರಾಮದಾಸರನ್ನು, ‘ಪರಮಧನ್ಯ, ಮಹಾನುಭಾವ,
ಭಕ್ತತೀರೋಮಣಿ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮುಕ್ತಕಂಠರಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು.

ಹೀಗೆ ರಾಮದಾಸರು ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ
ನೋಡದಂತೆ ವ್ಯಯಮಾಡಿ ತ್ರೀರಾಮಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಜಗದ ಹೊಗ
ಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರಾದರೂ, ಅವರ ಅನುಬಂಧಿಗಳೂ ಆಸ್ತರೂ, ಈ ರಾಜ
ದೋಷ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿರು
ವುದೋ ಎಂದು ಭೀತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನುವು ದೊರೆತಾಗ ಆ ವಿಷಯ

ದಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾದರೆ, ಅವರು-‘ಇದೇನು ನೀವೇಕೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ತ್ರೀರಾಮನೊಬ್ಬನು ನಮ್ಮ ವಾಲಿಗೆ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ನೀವೇಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕು? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ, ವೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ತ್ರೀರಾಮನದು. ತರುವಾಯ ಇತರರದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನದೇ ಆದ ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆತನ ಪ್ರೇರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ, ನಾನು ಆತನ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಛ್ರಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಡುವುದೇಕೆ? ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೀವಾನು ತಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬಿರಾ? ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ! ತ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈ ಸೇವೆಯು ಅರಿಕೆಯಿಲ್ಲವೆ? ಇಷ್ಟರಮೇಲೂ, ತಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಟಪಡಬೇಕೇಕೆ? ರಾಮನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಏನೂ ನಡೆಯಲಾರದಷ್ಟೆ! ಹಾಗೆ ತ್ರೀರಾಮನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟವೇನಿದ್ದರೂ ಅದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವೇ!’ ಎಂದು ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂಬ ವೊಗವಾಡವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂತಹ ರಾಜದ್ರೋಹಕರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆ? ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜನ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಆತನ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದೊಂತಹ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೆನ್ನಿಸುವುದು?’ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿಗಾದರೂ ತೋರದಿರಲಾರವು. ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳ ಆಂತರ್ಯವೆಂತಹುದು ಎಂಬುದು, ಭಗವಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರವಾಗತಕ್ಕದಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು, ಪಾಮರರಾದ ನಾವು ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಭಗವಾನನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಅನ್ಯವನ್ನರಿಯದಿರುವ ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳು, ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀತಿಯ ಸರಹದ್ದನ್ನು ಮಾರಿರುವರು. ಅವರು ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ನಡೆವುದು ದೋಷವೆಂದು ಎಣಿಸಲಾರರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅಖಿಲ ಜಗತ್ತೂ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಖಿಲ ಸಂಪತ್ತೂ,

ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೇರಿದುದೆಂಬ ಒಂದೇ ಭಾವವಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇವನದು ಅವನದು, ತನ್ನದು ಪರರದು ಎಂಬ ಕ್ಷುದ್ರಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಮನೋಮಯ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಭಾವನಾಮಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಂತೆ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಭಗವತ್ತೇರಣಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿಬಿಡುವ ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು, ರಾಜ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯ ಧನಕನಕಾದಿಗಳು ನನ್ನವೆಂಬ ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಇರುವ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಕೆಲಕಾಲ ವ್ಯಥೆ ಪಡಬೇಕಾದ ವಿಧಿಯೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಬಹುದು. ಆದರೇನು! ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ದೇಹ ಸೌಖ್ಯವಲ್ಲ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ, ಅವರು ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತೋರಿದ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂಜರಿದು ನಿಲ್ಲರು. ಇದು ಅಂದು ಮಾತ್ರ ನಡೆಯಿತೆಂದಲ್ಲ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಪಾರವಶ್ಯತೆಯಿಂದ, ಭಗವತ್ತೇನೆ ಲೋಕಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮಹಾ ಮಹಿಮರಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಧರ್ಮಗಳೆವು! ಇವು ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕದ ಉನ್ನತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಹಜ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ, ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದೂ ತೋರದಿರಲಾರವು. ದ್ರವ್ಯವು ಎಂದೂ ಎಲ್ಲೂ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಇರತಕ್ಕ ವಸ್ತುವಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಅದನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಪರಮಧರ್ಮ. ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭಗವತ್ತೇವೆಗಾಗಿಯೂ, ದೇವಾಲಯಯಾದಿ ಸತ್ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಕಾರ್ಯವು ಮತ್ತಾವುದು! ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ರಾಮದಾಸರು ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಕ್ಕೆ ತ್ರೀರಾಮನೇ ಗತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ, 'ಹೀಗೆ ಕಂಡವರ ಮನೆಯನ್ನು ಕೂಲಿಸಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಅದನ್ನೂ ವಿಹಿತಕಾರ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಯಾವನಾದರೂ ಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಅವನು ಪರಮ ದ್ರೋಹಿಯಾಗದಿರಲಾರನು. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವು ಅತಿ ಸೂ

ಕ್ಷಮಿಸುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಲೇಶಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವಿದ್ದರೂ ಅದು ಕರ್ತೃವನ್ನು ಅಧಃಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದಿರಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ, ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಹಾಭಕ್ತರ, ಮಹನೀಯರ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪರಿಮಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧಗಳೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯರು ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಾಗದು.

ಇತ್ತ ರಾಮದಾಸರು ಹೀಗೆ ಭದ್ರಾದ್ರಿಯ ರಾಮಚಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಸಕೋತ್ಸವ ಮಾಸೋತ್ಸವ ಸಂವತ್ಸರೋತ್ಸವ, ರಥೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗಿಸುತ್ತಾ, ಸಕಲ ವಿಧ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅತ್ತ, ಗೋಲೊಂಡಕ್ಕೆ ಭದ್ರಾಚಲ ತಹಶೀಲಿನ ಹಣವು ಏಕೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಮಾ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಾನೀಪಾನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ, ಪ್ರಧಾನಿ ಅಕ್ಕನ್ನನು ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತನೊಂದಿಗೆ ರಾಮದಾಸರಿಗೆ-‘ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ತಹಶೀಲಿನ ಹಣ ಬಂದಿಲ್ಲ, ಸುಲಾನ್ತರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಒಡನೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಮದಾಸರು, ಆತನೊಂದಿಗೆ—‘ಆಯ್ಯಾ, ನಾನು ಭದ್ರಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ತ್ರೀ ರಾಮಭದ್ರನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗೋಪುರ ಪ್ರಾಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ತ್ರೀರಾಮಸೇವಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರಿಗೆ ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಅಧೋಮುಖಿಗಳಾಗಿ, ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಡದೆ, ಮುಂದೆ ಏನು ಪ್ರಮಾದ ಸಂಭವಿಸುವುದೋ, ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಒಡನೆ ತಾನೀಪಾನಿಗೂ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ತುರುಷ್ಯನು, ಕೋಪಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ—‘ಒಡನೆ

ಗೋಪನ್ನನನ್ನು ಕೈದುಮಾಡಿ ಕರೆತನ್ನಿರಿ' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಸೇವಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಸೇವಕರು ರಾಜಾಜ್ಞಾಪತ್ರವನ್ನು ತಂದು ರಾಮದಾಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು—'ಹೊರಡಿರಿ' ಎಂದು ತೊಂದರೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ರಾಮದಾಸರು—'ತ್ರೀರಾಮಾ, ಇದು ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ. ಪಾಮರನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣಾನುಸಾರ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅರಿಕೆ ಇರಲಿ. ಇಗೋ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ, ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಭೋ, ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಪಾದದರ್ಶನವನ್ನು ಎಂದಿಗೆ ಕರುಣಿಸುತ್ತೀಯೆ!' ಎಂದು ತಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಎಳೆಗಂದಿ ಕರುವಿನಂತೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾ, -ಆ ಭಕ್ತೋತ್ತಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಷ್ಟಗಳಿಗಾಗಿ, ಆ ತಹಶೀಲನ ಜನಗಳೇ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ಮರುಗುತ್ತಿರಲು, ರಾಮದಾಸರು, ಹರಿಕಾರರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು, ರಾಮಭಜನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಗೋಲೆಡ್ಡಂಡವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ತಾನೀಸಾನು ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು:—'ಅಯ್ಯಾ, ರಾಮದಾಸರೇ ಎಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸದೆ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡಿದಿರೇಕೆ? ಗೋಲೆಡ್ಡಂಡ ನವಾಬನು ಬಹು ಖಂಡಿತ ಪ್ರಕೃತಿಯವನೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲವೋ?' ಎಂದು ನಿಷ್ಕೃರವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ರಾಮದಾಸರು:—'ತಾನೀಸಾ ಪ್ರಭೋ, ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕಿಷ್ಟು ಕೋಪ ಮಾಡುವಿರಿ? ನಾನು ವೋಸಗಾರನಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂಥ ಉತ್ತಮ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.'

ತಾನೀಸ:—'ಇದು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಯಾರದೋ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಬಹುದೆ?'

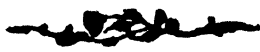
ರಾಮದಾಸರು:—'ಪ್ರಭೋ, ನಿಮ್ಮ ನಗರದಲ್ಲೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೂ ಆಗುವ ಒಂದು ದಿನದ ಖರ್ಚು! ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಭದ್ರಾ

ದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಾಮರ ಗುಡಿಯನ್ನು ಜೇಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ! ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

ತಾನೀಸಾ:—‘ಅಲ್ಲವಯ್ಯಾ, ರಾಜದ್ರವ್ಯವನ್ನು - ಪ್ರಭುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದರೆ, ತಲೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?’

ರಾಮದಾಸರು:—‘ತಾನೀಸಾ ಪ್ರಭೋ, ಈ ದೇಹವು ಅಸ್ಥಿರವಾದುದು. ಇದರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮ ಸೇವೆಯೆಂದು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾನಬಂದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು’ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಿತ್ತು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ರಾಮದಾಸರ ನಿಸ್ಪ್ರಹಸ್ವಭಾವವೂ, ಅವರು ಆ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನೂ ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ತಾನೀಸಾನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿತು. ಆದರೂ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ತಪಶೀಲಿನವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ, ಕೋಪಾಕ್ರಾಂತನಾದಂತೆ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು-‘ಈ ಕಾರಣ ಗೀರಣಗಳು ಸಮಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಣ ಜಮಾ ಬರಬೇಕು’ ಎಂದು ನುಡಿದು ‘ಆವರೆಗೆಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರಿ’ ಎಂದು ರಾಜಭಟರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ರಾಜದೂತರು, ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟರು. ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ರಾಮದಾಸರು ಆ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲೂ ದಾಶರಥಿಯ ಪಾದಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ, ನಿಶ್ಚಲಚಿತ್ತದಿಂದ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೬.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹ.

ಭಕ್ತಿ ಸಾಮಾಜ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ರಾಜದೂತರು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಆಹಾರಕ್ಕೊಂದು, ಒಂದುಪಾವು ಅಕ್ಕಿ, ಒಂದುಪಾವು ಉಪ್ಪು ಇವುಗಳನ್ನು

ಬೆರೆಸಿ-‘ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನು’ ಎಂದು ಕೊಡುವರು. ಜೊಪಾದ ವೊಳೆಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ಕೊತಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವರು. ಕೊರಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವರು. ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹರಡಿದ ಬಗುಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುವರು. ಜೊಪಾದ ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿರುಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬರಿಯತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದ ನೆಲದಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಹೇಳುವರು. ‘ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲಿ-ನಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ತಂದುಕೊಡು, ತಂದುಕೊಡು.’ ಎಂದು ಪೀಡಿಸುವರು.

ಸಾಧುತಿರೋಮನೆ ರಾಮದಾಸರು, ಈ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ-‘ಆಕ್ಕಟಾ ತ್ರೀ ರಾಮಜಂದ್ರಾ, ನಿನ್ನ ದಯೆಯು ಪಾಮರನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂರವಾಯಿತೇ ! ದಾಸನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ ? ದೀನನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತೆ ? ನಾನು ಈ ಕಷ್ಟಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆದರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪುತ್ರನಾದ ನೀನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕಾಲ ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆ ? ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಪಾದಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂಚರಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ? ಮಳೆ ಬಿಸಿಲುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ರಾಮ ಪ್ರಭೋ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೊಂದು ನನ್ನಮೇಲಿದ್ದರೆ ಸಾಕು’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುವರು. ಪ್ರಾಣಾಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಂದಿರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತಲ್ಲದೆ, ಮಿಕ್ಕವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ತ್ರೀ ರಾಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ, ಕೈಚಪ್ಪಳಿಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಭಜನೆಮಾಡುತ್ತ, ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ‘ರಾಮ ರಾಮ’ ಎಂದು ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಗೀತೆಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ, -‘ರಾಮ ಪ್ರಭುವಿನ ದಾಸನಾದ ನನಗೆ ಭವಬಂಧನವೇ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವಲ್ಲಿ, ಈ ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಂಧನವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರದ್ದು?’ ಎಂದು ಪರವೋತ್ಸಾಹ ಋಕ್ತರಾಗಿ ನರ್ತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಮಧ್ಯಾನವೂರ್ವಕ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು.

ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ರಾಜಭಟರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಧೆಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ರಾಮದಾಸರು ಆ ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವಾಗ ದಿರಲು, ತಮ್ಮನ್ನು ಅಷ್ಟುದಿನಗಳಾದರೂ ಕಾಪಾಡದಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವ ವಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ನಿಷ್ಕರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಷೇಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕರುಣಾನಿಧಿ ದಯಾಸಮುದ್ರ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಆರ್ತರಕ್ಷಣ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಪಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊಗಳಿಕೆ ಯೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಶಂಕಿಸದೆ, ರಾಜದ್ರೋಹವೆಂದು ಬೆದರದೆ, ಪಾಪಸಾಧನೆಯೆಂದು ಹಿಂಜರಿಯದೆ, ತಾನೀಪಾನ ಆರುಲಕ್ಷ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು-ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದುದೇ ಸಾವಕಾಶವು, ಒಡನೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದೆ ನಲ್ಲವೆ? ಮಂಟಪ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿದೆನಲ್ಲವೆ! ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಗಾಗಿ ಪಾಲಕಿ ರಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಟ್ಟೆನಲ್ಲವೆ? ನಿನಗೂ, ನನ್ನ ಮಾತೆ ಸೀತಾಂಬೆಗೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ನವನವೀನ ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರಿಗೂ ಬಗೆಬಗೆ ಯ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಇತ್ತೆನಲ್ಲಾ? ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ದ್ರವ್ಯವೆ ಲ್ಲಿಯದು! ನಿನಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಆ ಸೇವೆಗೆ, ರಾಮಾ ನನಗೆ, ವೀನ ಜನ ಶರಣ್ಯನಾದ ನೀನು, ಈ ತಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆಯಾ! ದಶರಥ ಪುತ್ರಾ ಭಕ್ತಜನ ಶರಣ್ಯಾ, ಹೀಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದನೆಂದು ಕೋಪಿಸದೆ, ದಾಸಾನುದಾಸ ನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು' ಎಂದು, ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಹೀಗೆ ರಾಮದಾಸರು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ, ವರ್ಣಿಸ ಲಶಕ್ಯವಾದ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮುಂನೆ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಇನ್ನು ನಿಷ್ಕುರಿಯಾದ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದಯಾಭರಿತಳಾದ ಮಾತೆ ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ತನ್ನೊಲಕ ರಾಮನ ದಯೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು, ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ದೀನನಾದ ದಾಸನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಪತಿಗೆ ಬೋಧಿಸೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡರು. ಕೊನೆಗೆ, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಬಹುಬೇಸರವನ್ನುಂಟು

ಮಾಡಿತು. 'ಇನ್ನು ಈ ಪಾಪಿದೇಹವನ್ನು ನೀಗುವುದೇಸರಿ' ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, - 'ಈ ರಾತ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ದಯೆಯುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ- ದಯಾಶರಧಿಯೆಂದು ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿತನಾದ ಆ ರಾಮನು, ಈ ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸದಿದ್ದರೆ, -ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದುವೆ' ನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಎಷದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮನಸಾರೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಆ ಆಯಾಸದಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಸೊಕ್ಕಿ ಮಲಗಿದರು.

ಆದಿನರಾತ್ರೀ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರ ನಡೆಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು- 'ಇನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಸಾಕು, ಈ ಭಕ್ತನನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸೇವಕರ ವೇಷದಿಂದ - ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೀಷಾನ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಬಳಿ ನಿಂತು- 'ರಾಮದಾಸರಿಂದ ರಾಜ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಬಂಧಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸುವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಾನೀಷಾನು, ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಬೋಧಿಸುವವರು ಯಾರೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಅದ್ಭುತ ರೂಪು ತೇಜೋವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ- 'ನೀವು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಅವರು, - 'ನಾವು ಭದ್ರಾಚಲ ಶ್ರೀ ರಾಮದಾಸರ ಸೇವಕರು. ಆತನಿಂದ ಬಾಕೀ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ತಾನೀಷಾನ ಎದುರಿಗೆ, ಧೈಲ ಧೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಸೀ ಹಾಕಿದರು. ತಾನೀಷಾನು, ಆ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧನಾದಂತೆ, ಏನು ಹೇಳಲೂ ತೋರದಿರಲು, ಮಾತನಾಡದೆ, - 'ಅಷ್ಟು ಹಣವೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ವಸೂಲು ಬಂದಿದೆ, ಇನ್ನು ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಬಂಧ ಮುಕ್ತರನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ರಸೀದಿ ಬರೆದು ಅವರ ಕೈಗಿತ್ತನು. ಹಣಸಂದ ರಸೀದಿಯು ಕೈಗೆಬಂದೊಡನೆಯೇ, - ಸೇವಕ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಅದ್ಭುತರಾದರು. ಆ ರಾತ್ರೀ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಡೆದುಹೋದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಸಂಗವು ತಾನೀಷಾನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಲು, ಆತನು

‘ ಇದೇನೋ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ರಾಮದಾಸನು ದೇವರ ಭಕ್ತನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗಾಗಿ ದೇವರೇ ಈ ಬಗೆಯ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿ ಇರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು ’ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಬೆಳಗಾಗುವುದನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ, ಸೆರೆಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಕ್ಕಿ ಮೈಮರೆತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಮದಾಸರ ಬಳಿಗೆ, ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ತಾನೀಷಾನಿಂದ ರಸೀದಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಬಂದು, ತಾನೀಷಾವೇಷದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಹಣಸಂದ ರಸೀದಿಯನ್ನು ತಲ್ಪಿಸಿ,—‘ಇನ್ನು ನೀವು ಬಂಧಮುಕ್ತರಾದಿರಿ ’ ಎಂದು ನುಡಿದು ಹೊರಟುಹೋದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಜರುಗಿದ ಈ ವಿಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ರಾಮದಾಸರು, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನೇ ದಿಕ್ಕೆಂದು, ಎಂದಿನಂತೆ ಅನನ್ಯ ಶರಣರಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಾನಸ ಪೂಜಾನಿರತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವಾಗಲು, ತಾನೀಷಾನಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತರಾದ ದೂತರು ಬಂದು, ಬಹು ಗೌರವದಿಂದ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗಿದ್ದ ಸಂಕಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಡಿಸಿ, ಮರ್ಯಾದಾಪೂರ್ವಕ ರಾಜಸಭೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಜ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದ, ಅವರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ತಾನೀಷಾನು ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು, ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ—‘ಮಹಾನುಭಾವ, ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ತಿಳಿಯದಿದ್ದುದರಿಂದ ಮೂಢನಾದ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮಹಾ ಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ನಿಮಗೆ ಬಹುಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಶಾಂತಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಈ ಅಸರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ’ ಎಂದು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರದ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಸೂಲು ಬಂದಿತೆಂದು, ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ರಸೀದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಅವರಿಗೆ ಅಮೌಲ್ಯ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಉಡುಗೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದನು.

ರಾಮದಾಸರು, ಆ ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾರ್ಪಣವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ-ಅಯ್ಯಾ ತಾನೀಷಾ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ನಿನ್ನ ಸಮಾನ ಧನ್ಯರಾರು! ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೆಯೋ, ಈಗ ಪ್ರಭುಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದೆ. ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ, ಮಹಾ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಪರಮಾನುಗ್ರಹಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕೃಪಾಶರಧಿಯನ್ನು ಅನನ್ಯ ಮನಸ್ಸರಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉ ಪ ಸ ಂ ಹಾ ರ.

ತಾನೀಷಾನು ರಾಮದಾಸರ ಮಹಿಮೆಗಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಮಹಾ ಭಕ್ತರಾದ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು - 'ಓ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರಾದ ರಾಮದಾಸರೇ, ನೀವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಉಂಟಾಗದಂತೆ, ಭದ್ರಾಚಲವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನೀವು ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸೇರಿ, ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಬಂದಂತೆ ದೇವತಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ' ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು, ವಿಶೇಷ ಧನಕನಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ರಾಮದಾಸರ ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಅಕ್ಕನ್ನ ಮಾದನ್ನರಿಗೂ ಇತರ ಆಪ್ತಜನರಿಗೂ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕೇನು?

ತರುವಾಯ ರಾಮದಾಸರು ಮಿತ್ರಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಅಂದಣವೇರಿ ಭದ್ರಾಚಲಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ರಾಮದಾಸರು ಶ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂಧಮುಕ್ತರಾಗಿ, ಭದ್ರಾಚಲವನ್ನು ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪರಿಜನ ಪುರಜನರು ವಾದ್ಯ ವೈಭವದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಗೌರವಿಸಿ, - 'ಮಹಾ ಭಕ್ತ ತಿರೋಮಣಿ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ಅದರನ್ನು ಗ್ರಾಮಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದರು. ರಾಮದಾಸರು, ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ತಮ್ಮಾ ಹೈದಯಸ್ಥ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ದರ್ಶನಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಭಾವ

ವು ಮೇರಿವಿಾರಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರಲು, ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರೀರಾಮನ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ, ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಾ, ಸಾಡುತ್ತಾ, ನರ್ತನಮಾಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಮರೆತು, ರಾಮಧ್ಯಾನ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು.

ಸರಿ, ಮುಂದೆ ಕೇಳುವುದೇನು ? ತ್ರೀ ರಾಮದಾಸರು, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ತಮಗೆ ತಾನೀಪಾನು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮಾನ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ರೀರಾಮರ ಸೇವೆಗೇ ನಿರಿಯೋಗಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿತೋತ್ಸವ, ಪಕ್ಷೋತ್ಸವ, ಮಾಸೋತ್ಸವ ಸಂವತ್ಸರೋತ್ಸವ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಬಗೆಯ ಮಹೋತ್ಸವಗಳೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರೆವೇರಲು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಪೀಡಿತರಾದ ರಾಮದಾಸರಿಗೆ ಕಾಲಾನೇನುವು ಉಂಟಾಗಿ, ಆ ಬಾಧೆಯೇ ಬರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾ ಪ್ರಬಲವಾಗಲು, ಇನ್ನು ತಮಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಿಕಕ್ಕೆ ತ್ರೀರಾಮಧ್ಯಾನವೇ ಪರಮಸಾಧನವೆಂದು ಸಂಬಿ, ಕ್ಷಣಕಾಲವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡದೆ ರಾಮಧ್ಯಾನ ತತ್ಪರರಾಗಿ, 'ರಾಮ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ' ಎಂದು ಸಕಲರಿಗೂ ಬೋಧಿಸಿ, ಮಹಾಭಕ್ತರಾದ ತಮಗಾಗಿ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಬಂದ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಭಜಕಮಂಡಲಿಗೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ತಿರೋಮಣಿಗಳ ಜಾತ್ರೆಯು ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಭಗವಂತನ ಮತ್ತು ಆತನ ಆಂತರ್ಯಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪಭಾವನಾ ಸಾತ್ರಗಳಿಂದ ಅಳಿಯಲು ಎಂದಿಗೂ ಸ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗದು. ತ್ರೀ ರಾಮದಾಸರು ಮಹಾಭಕ್ತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಚಿತ್ತಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ತ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಇವರ ಈ ಉತ್ತಮ ಜಾತ್ರವು, ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ, ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ತ್ರೀರಾಮಭಕ್ತಿಯ ಅಮೃತ ಬಿಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ-ಅವು ರಾಮದಾಸರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅಮೃತಮಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ-ದಿವ್ಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸ್ವರ್ಗ ಸದೃಶವನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ ! ಸಕಲ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೂ ತ್ರೀರಾಮಾನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ !

ತಥಾಸ್ತು.

ಅತ್ತೀರಾಮ ಸಹಾಯಂ

ಸು ಬೋಧ ಕು ಸು ಮಾಂಜಲಿ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲಾ

(ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪುಸ್ತಕಾವಳಿ)

ಮುನ್ನುಡಿ:—

ಪ್ರಕೃತ ಚರಿತ್ರೆಯು 'ಸುಕನ್ಯಾ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಳುದು. ಸುಕನ್ಯಾ ಎಂಬ ನಾಮವೇ ಆ ನಾರೀರತ್ನದ ತೀಲವೆಂತಿದ್ದಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸಾಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂಕಿತನಾಮವು ಅವನ ಲೌಕಿಕಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅತಿಶಯ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವವನ್ನುಳ್ಳವಾಗಿರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತರಾದ ಮಹನೀಯರು, ಸದ್ಗುಣ ಸನ್ನದತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ, ತಮ್ಮ ಕುಲತೀಲಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವುಂಟಾಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗುವರಲ್ಲದೆ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವರೂ ಆಗುವರು. ನಮ್ಮ ಕಥಾ ನಾಯಕಿಗೆ ಆಕೆಯ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳು ಇಟ್ಟ 'ಸುಕನ್ಯಾ' ನಾಮಧೇಯವು, ಆಕೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರು ಕಥಾನುಸರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತಪಸ್ಸುಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತೇಜಸ್ಸು ಅತಿಶಯ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಸಕಲರಿಂದಲೂ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಪ್ರಬಲ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಜನರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೂಸುರರು - ಭೂ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಅನುಸಮ ಗೌರವವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾದೀತೇ?

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸುಂಪನ್ನರೂ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆಗಿದ್ದು -ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದಲೂ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಂದಲೂ ಪಾದಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನಾಂಗವಾದರೋ—

‘ ದೈವಾಧೀನಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಮಂತ್ರಾಧೀನಂಚು ದೇವತಾಃ

ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧೀನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಮ ದೇವತಾ ’

ಎಂದರೆ—‘ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ದೈವಧೀನವಾಗಿರುವುವು. ದೇವತೆಗಳಾದರೋ ಮಂತ್ರಾಧೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಂತ್ರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೇ ನನ್ನ ದೇವರೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವೆನು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂತಹ ಅಲಭ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಧ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಶಮ ದಮಾದಿ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳು, ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ, ಋಜುವರ್ತನೆ, ಉಜ್ವಲ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಅಂದು ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲ-ಇಂದೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜನೀಯರಾಗಿರುವರು.

‘ ಗುಣಾಃ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಂ ’ ಎಂಬಂತೆ, ಗುಣಗಳೇ ಪೂಜನೀಯಗಳಾದುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುಣ ನಡತೆ ತೀಲ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತರುವಾಯ ಗೌರವವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆಯೇ ಅಭ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದರೆ, ತನ್ನ ಗುಣ ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದ, ಹೇಯವೃತ್ತಿಯು, ಶ್ವಪಚ ಮನುಷ್ಯನು ಕೇವಲ ತನ್ನ ಜನನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಬೀಕೆಂದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ದೊರತೀತು ? ಅಮೃತವೂ ಮತ್ತು ಕಾಲಕೂಟವೂ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳೇ ; ಕಮಲ-ಕಪ್ಪೆಗಳೆರಡೂ ಕೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಇರುವುವು. ಆದರೆ ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಕಮಲಗಳನ್ನು ಜನರು ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದಲೂ ಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿ ? ಕಾಲಕೂಟ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವರೀತಿ ? ಗುಣವೇ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನೀಯವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ

ಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ತನ್ನ ಕುಲದ ಮತ್ತು ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಉತ್ತಮಗುಣಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗಬೇಕು. ಸತ್ಯಮಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನುಂಟಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತಮಗುಣ ನಡತೆಗಳನ್ನುಳ್ಳವನನ್ನು-ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗೌರವಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡವುದು. ಅಂತಹ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನು ಉನ್ನತ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದುದೇನು ?

ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯೂ ಆಕೆಯ ಪತಿಯಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯೂ ತಮ್ಮ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಜ್ವಲ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ತಪೋಮಹಿಮೆಯು ವೃದ್ಧನೂ ಕುರೂಪಿಯೂ ಆದ ಆತನಿಗೆ ದೇವ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ನವಯೌವನ-ದೇಹ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ದೇವ ವೈದ್ಯರಾದ ಅತ್ಯಂತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವಂತಹ ಅತಿಶಯ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಭೂಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನು ವಜ್ರಹಸ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ತಡೆಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜನಾಂಗದ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ, ಶಾವು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಂದ ಜನನ ಹೊಂದಿದುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ತಮ್ಮ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ, ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಗಳ ಬಲದಿಂದ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾ-ವೈದುಷ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ, ತಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ-ಬೌದ್ಧಾಯಾರ್ಥಿ ಪೂಜ್ಯಗುಣಗಳ ಪಕಟಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ! ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಳಿಸದೆಯೇ ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು !

‘ ಕೈ ಕೆಸರಾಗದಿದ್ದರೆ-ಬಾಯಿ ಮೊಸರನ್ನು ಕಾಣಲಾದೀತೆ ? ’

ಸಾಠಕ ಮಹಾಶಯರು, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿ

ಸುತ್ತಿರುವ ಸಹಜ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಈ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಜರಿತ್ರಿವನ್ನೂ
ಆದರಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸೇವಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸ
ಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ
ತಾ|| ೧೨-೮-೧೯೬೦

ಇತಿ ಸುಜನ ವಿಧೇಯ,
ಯಂ. ರಾಮರಾನ್.

ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯ

ಶ್ಲೋ. ನಾಸ್ತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮೋ ಬಂಧುರ್ನಾಸ್ತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮಾಗತಿಃ
ನಾಸ್ತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಸಮೋ ಲೋಕೇ ಸಹಾಯೋ ಧರ್ಮಸಂಗ್ರಹಃ

ತಾ. ಪುರುಷನಿಗೆ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ ;
ಪತ್ನಿಗೆ ಸಮಾನಳಾದ ದಿಕ್ಕು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ; ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮಸಂಗ್ರಹಣಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪತ್ನಿಯಂತೆ ಸಹಾಯಕರಾಗತಕ್ಕವರು ಬೇರೆ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋ. ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರೇಯಸಿ, ಸಂಶ್ರಿತೇಷುಕರುಣಾ ಶ್ಚಶ್ರುಷು ನಮ್ರಂಶಿರಃ
ಪ್ರೀತಿಯಾತ್ಮಷು, ಗೌರವಂ ಗುರು ಜನೇ, ಕ್ಷಾಂತಿಃ ಕೃತಾಗಸ್ಯಪಿ
ಅವ್ಯಾಸಃ ಕುಲಯೋಷಿತಾಂ ವ್ರತವಿಧಿಃ ಸೋಯಂ ವಿಧೇಯಃ ಪುನ
ರ್ಮದ್ಭರ್ತುರ್ದಯಿತಾ ಇತಿ ಪ್ರಿಯಸಖೀ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಪತ್ನೀಷ್ವಪಿ

ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಆಶ್ರಿತರಲ್ಲಿ ದಯೆಯೂ, ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರಲ್ಲಿ ವಿಧೇ
ಯತೆಯೂ, ಭಾವಮೈದುನರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ಗೌರವವೂ,
ಅಸರಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯೂ, ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳೂ, ತನ್ನ ಸಾಪತ್ನಿ (ಸವತಿ) ಯ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹ-ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಕಾರಣ ತನಗೂ ಪ್ರಿಯಸಖಿ
ಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ಇರುವುದು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರ ಧರ್ಮವಾದ ಕಾರಣ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಸುಕನಾಥ

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಸುಕನಾಥ

ಸಾ ಧ್ವೀ

ಸು ಕ ನ್ಯಾ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

“ದಶಪುತ್ರ ಸಂತಾನ”

ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭಾರತದೇಶವು ಅತಿ ಪುರಾತನವಾದುದು ! ಇದರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು-ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು, ಇಷ್ಟು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು, ಇಷ್ಟು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳು ಎಂದು ಎಣಿಸಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತು ಹೇಗೆ ಅನಾದಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯೂ ಅನಾದಿ ಎಂದೇ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನಂತಕಾಲದಿಂದ ಸತ್ಯಮಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೇ-ಶಾಂತತೆ ಸಮಾಧಾನಗಳಲ್ಲೇ ನಡೆದು ಬಂದಿತಾದುದರಿಂದಲೇ ಜಗದುದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ ಈ ದೇಶವೇ ಮಾತೃಸ್ಥಾನಿಯವಾಗಲು ಅರ್ಹವಾಯಿತು. ‘ತತ್ಸವಿದರ ತೌರುಮನೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರ ಬೋಧಕವಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೂ, ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಮೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ತಾತ್ಪ್ರಿಕಗ್ರಂಥಗಳೂ ಮಾತ್ರವೇ ರಚಿತವಾದುವೆಂದೂ, ಲೌಕಿಕ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಕವಾದ ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರು ಅಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು ಅಥವಾ ಅಲಕ್ಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ಇದ್ದರು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಭೂಗೋಳ-

ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ವೈದ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ-ರಾಜ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ, ವನಸ್ಪತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಖನಿಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಅವರೇ ಜನಕರು ಎನ್ನಲು ಏನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಚತುಷ್ಟುಷ್ಠಿಕಲೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದುದು ಈ ದೇಶದಲ್ಲೇ! ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವು ಜನಾಂಗಗಳವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾರರ, ತತ್ವಜ್ಞರ-ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಳಿ ತಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಹೋದ ನೋಲ್ಕುಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗಗಳನ್ನೇ ಈಗ ಹೊರಗೆಡಹುತ್ತಿರುವರು. ಅವುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ಮನೋಮಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ವಿಕಾಸಗೊಂಡವುಗಳು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದವರು, ಅವುಗಳ ಇಂದಿನ ವೇಷ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅವು ಪರದೇಶದಲ್ಲೇ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದುವುಗಳು, ನಾವು ಇಂದು ನೂತನವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ, ತನ್ನೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರದರಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭಾವಿಸುವರು. ಈ ಭಾವದಾಸ್ಯವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ವಿಮರ್ಶಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭೂಮಿಯು ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನವಾದುದು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಬಂದೀತು!

“ಅಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ದೈವಬಲವಿತ್ತು ; ಅದೃಷ್ಟ ಸಹಾಯವಿತ್ತು; ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು; ಆದುದರಿಂದ ಏನು ಬೇಕೆಂದರೆ ಅಕೆಲಸಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು; ಆದರೆ—ನಾವು ಅಶಕ್ತರು, ನಮಗೆ ದೈವ ಬಲವಿಲ್ಲ; ಅದೃಷ್ಟ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ; ಸಾವೇನು ಮಾಡಲಾದೀತು?” ಎಂದು ಗೋಣಗುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾತೆತ್ತುವಾಗಲೇ ಹೀಗೆ ಆಳುವೋರಿಂದ ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಫಲಪ್ರದವಾ

ದೀತು ? ಪೂರ್ವಿಕರಾದರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ದುಡಿದೇ ತಮ್ಮ ಆಪೇಕ್ಷಿತ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆತುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವ್ಯಕ್ತಿಯೂ, ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಎಂತೆಂತಹ ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ಹೆಣೆಗಿದ್ದಾನೆ, ಎಂದು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ, ಪೂರ್ವಿಕರು ಕೇವಲ ದೈವ ಬಲ-ಅದೃಷ್ಟ ಸಹಾಯಗಳಿಂದಲೇ ಇಚ್ಛಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಆಳುವೋರೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಬುಡವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಹಾಗಾದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅಸದೃಶವೆಂಬಂತಹ ಅಮೌಲ್ಯ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲೂ, ಅಮಾನುಷವೆಂಬಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡಲೂ ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸ್ವಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿತ್ತು. ಎಂದಿಗೂ ಕುಂದದ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ತಾವು ಮೆಚ್ಚಿದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ಜಿತಮನಸ್ಕತೆಯಿತ್ತು. ಅವರು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೈವರ್ಗಿಕ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಲ್ಲದ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಗಾಧ ದೇಹಬಲ ಧೈರ್ಯಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅಮೌಲ್ಯ ಗುಣಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುವಲ್ಲದೆ, ದೈವವು ಅವರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯಜಯವೆಂಬ ಪಕ್ವಫಲವನ್ನು ತಂದು ಕೈಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಬಲದಿಂದ ಅವರು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಫಲೋದಯ ವರ್ಯಂತವಾಗಿ ಬಿಡದೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲ್ಲದೆ, ಎಂದೂ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಯಾರಿಗೂ ಫಲ

ಪ್ರದವಾದುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜತುಮುಖನೂ ಸಹ ಕಲ್ಪಾಂತರಗಳವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಯೇ, ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದನೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತೇನಲ್ಲವೆ? ಅಂದಿನಂತೆಯೇ ಇಂದೂ ಸಹ, ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಯಾವನಾದರೂ ಇಚ್ಛಿಸುವನಾದರೆ, ಅವನು ತಪ್ಪದೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ! ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲ.

‘ತಪಸ್ಸು’ ಎಂದೊಡನೆಯೇ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಚಿತ್ರವು ಬಂದುನಿಲ್ಲುವುದು. ಒಂದೇಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳದೆಯೇ ಇರಬೇಕು, ನೈಮೇಲೆ ಅಗಾಧವಾದ ಹುತ್ತ ಬೆಳೆದು ದೇಹದಲ್ಲಿನ ರಕ್ತಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ತಿಂದು, ಕೇವಲ ಶಲ್ಯಮಾತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು: ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ಏಕಪಾದದಮೇಲೆ ನಿಂತಿರಬೇಕು, ಇದು ಮಾತ್ರವೇ ತಪಸ್ಸೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು : ಎಂಬೊಂದು ಭಾವನೆಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ. ಈಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಗ್ರವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೆಲ್ಲ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಂದವರೂ ಹಲವರು ದೊರೆಯುವರು. ಆದರೆ ‘ತಪಸ್ಸು’ ಎಂದರೆ ಹೀಗೆಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ಒಂದಾನೊಂದು ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೂ ದೃಢನಿಶ್ಚಯದಿಂದಲೂ, ಸಂತತಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ, ಮನಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರನಾಗಿರುವುದೂ ‘ತಪಸ್ಸು’ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವುದು. ಜಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನೂ, ಪಂಚಾಗ್ನಿಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನೂ, ದೇಹದಮೇಲೆ ಹುತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಿತ್ತೂ, ಫಲಾಹಾರ ಪರ್ಣಾಹಾರ, ಜಲಾಹಾರ ನಿರಾಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಹಲವುಕಾಲ ಒಂದೇಸ್ಥಳದಲ್ಲಿನಿಂತು ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನವು ಹೇಗೆ ತಪಸ್ಸೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಸದಾಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ, ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ತಪಸ್ಸು ತ್ತಾ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ತಪಸ್ಸೆನ್ನಲು ಏನೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸುವುದರಿಂದ, ಮನೋಮಯ ಇಂದ್ರಿಯವು ವಿಶೇಷ ತಾಪಗೊಳ್ಳುವುದು. ಹೀಗೆ ಆ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ತಾಪಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಕಾ

ಯುಸಾಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ನವನವೀನಮಾರ್ಗಗಳು ಸ್ಫುರಿಸವು. ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರವಾದರಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯು ಪಾಪಿಸಿದುದು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರಗೊಂಡು ಏಕಮುಖವಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಲು ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಇರುವಾಗ ಮಜ್ಜೆಗೆ ನೀರು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಸೊಂದಿಗಿಂದರೆ ಆ ವಸ್ತುವಿಸೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವುದು. ಅದೇ ಹಾಲೇ ಅವಸ್ಥಾಭೇದದಿಂದ ತುಪ್ಪವಾಯಿತೆಂದರೆ ಪುನಃ ನೀರು ಮಜ್ಜೆಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲಾರದು, ಆದರೆ ಹಾಲು-ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತುಪ್ಪದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ! ಆಮಧ್ಯೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು! ಮೊದಲು ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತತುವಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಒಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಕೆಲಕಾಲ ಇರಬೇಕು. ನಂತರ ಮಂಥನದಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಡಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೆಗೆ ಆಗಾಧ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಗೇ ಎಲ್ಲಾಕೆಲಸವೂ ಮುಗಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅದು ಪುನಃ ಹಾಲು-ಮೊದಲನೆಯಂತೆ ಆಗದಿರಬಹುದು ಮಾತ್ರ! ಅದರಿಂದ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಆಗುವಂತಹ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗವೂ ಉಂಟಾಗದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಮಧುರಸುವಾಸನೆಯಿರದು. ಅದು ಆಗ ಏತೇಷತಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರಲ್ಲದೆ ತುಪ್ಪದ ಸ್ವರೂಪಹೊಂದಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಲಾರದು. ಬೆಣ್ಣೆಯು ತುಪ್ಪವಾಗುವ ಸುಯನ್ನು ಅಕ್ಷಯಿಟ್ಟು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಅದು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ತಾಪಗೊಂಡು ಮತ್ತಾವ ದ್ರವವಸ್ತುವಿಸೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತರೂ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಪೃತ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕೆಂಪಲ ಹಾಲಿನಂತೆ ದ್ರವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಕಡೆಗೆಲ್ಲ ಹರಿವ ಚಂಚಲ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾಗಿ-ಬೆಣ್ಣೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ನಂತರ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತಾಗಿ ಅಲ್ಲಗೇ ನಿಲ್ಲಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಏತೇಷತಾಪಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ತುಪ್ಪವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಮೃದು

ವಾದ ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸು ತುಪ್ಪವಾಗಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನನಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುವ ಮೊದಲು ಹಲವು ಪರಿಯತಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ತಪ್ಪದು. ಈ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳು ಉಂಟಾಗಲೆಂದು ಯಾರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಿ, ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿರಲಿ, ಭಗವದಿಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜಗದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲ, ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಅವಸ್ಥಾ ಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೇ ಬೇಕು; ಆಗಿಯೇ ಆಗುವುವು !

ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಂತೂ ನಿರಂತರ ಚಿಂತನೆಯೆಂಬ ಈ ತಪಸ್ಸು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಪೂರ್ವಿಕರು ಈ ಕಾರ್ಯಸಾಧನಾಮರ್ಮವನ್ನು ರಿತು ಕುಂದದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಏಕನಿಷ್ಠೆ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಗಳಿಂದಲೂ ಹೀಗೆ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಕೇವಲ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಯಾರೂ ಎಂದೂ ಯಾವ ಮಹತ್ವಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್‌ರೂಪ, ಅತ್ಮಸಿದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಅತ್ಯಗಾಧ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯಗಳಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಮೇಲ್ಕಂಡಂತಹ ಉಗ್ರರೀತಿಯ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೌಕಿಕ ಧ್ಯೇಯಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರು, ನಿರಂತರ ಚಿಂತನೆ ಸಂತತಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂತಾದ ನೌಮ್ಯಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಎಂತೂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕರ್ತೃವಿನ ಮನಸ್ಸು ತಪಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಥಾ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವಿಂದ ಹೀಗೆ ತಾಪಗೊಂಡು, ಇಚ್ಛಿತ ಧ್ಯೇಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನೂತನ ನೂತನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರವಾಗುವುದೋ, ಫಲವೂ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ತೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರು, ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರು-ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಧ್ರುವ ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಉಗ್ರರೀತಿಯ ತಪಸ್ಸು ಫಲಪ್ರದವಾದಂತೆಯೇ, ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಪ್ಪಿ ನಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ಏಕ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅಗಾಧ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವ ಮಾಡಿದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೂ, ಪಿತೃವಾಕ್ಯವನ್ನು ನೆರೆವೇಸಬೇಕೆಂಬ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ದೇಶ

ಕೋಶಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವನವಾಸಮಾಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೂ, ಪತಿಭಕ್ತಿ, ಭ್ರಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಂಜನೇಯರಿಗೂ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ಧೈಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಿಗೂ, ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಧೈಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮಪಟ್ಟ ಪ, ತಾಪಸಿಂಹ, ಶಿವಾಜಿ ಮುಂತಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೂ, ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ, ನಿರಂತರ ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮುಂತಾದ ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ಕೀರ್ತಿಯೂ - ಪೂಜ್ಯತೆಯೂ ಲಭ್ಯವಾದುವಲ್ಲದೆ, ದಿವ್ಯ ಮೃತ್ಯುನ್ನಗಳನ್ನುಂಟು ಸುಪ್ತತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲುಗದೆ ಮೇಲೆ ಲಂಡ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಜರಾಮರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ, - ಪೂರ್ವಿಕರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇವರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ; ಅವರಿಗೆ ಇಚ್ಛಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳು ಕ್ಷೀರವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು-ಎಂಬ ತಪ್ಪುತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ತೊರೆದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಧೈಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. - ' ಅದೃಷ್ಟದಿಂದಲೇ ಫಲವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವುದಿದ್ದರೆ ಆಗಲಿ, - ಮನುಷ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನಂತೂ ನಾನು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ' ಎಂಬ ಉಚ್ಛ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಮುಂದರಿಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕು. ಮುಖ್ಯ ಧೈಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯವಿಂದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕು. ಮುಷ್ಟಿನ ಮುದುಕನನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ವಿಧಿಯೊದಗಿ, ತನ್ನ ಸತೀತ್ವರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕೆ ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು-ಮತ್ತು ವಜ್ರಹಸ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಮಾಡದಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಪತಿಯಾದ ಚೈವನಮಹರ್ಷಿಯ ಜೀವಿತೋದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾತ್ರ ಬೋಧಕವಾಗಬಹುದು.

ದಾದುದರಿಂದ ಆದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಾಲಕಮಹಾಶಯರು ಸಾ
ವಧಾನ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮುಂದರಿಸಬೇಕು.

ಯುಗಾಂತರದವಾತು: ಸರಮವುರುಷನ ಸಾಧೀಕಮಲದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಮರೀಚಿ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಮಾನಸ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಮರೀಚಿಗೆ ಕರ್ಕೃಪ ಮಹರ್ಷಿಯು ಪುತ್ರನಾದನು. ಆತನಿಗೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಪುತ್ರಿಯಾದ ಅದಿತೀದೇವಿಯು ಪತ್ನಿಯಾದಳು. ಅದಿತೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಭ್ಯುಕ್ತವಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು-ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕರ್ಕೃಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ದಕ್ಷನೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂದೇಶವು ದೊರೆತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಮಾನಸಿಕಮಾಡಿ, ಈ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಣಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದಿತಿ ಕರ್ಕೃಪರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವತನೆಂಬಾತನೂ ಒಬ್ಬನು. ಈತನು ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯೆಂಬ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ವೈವಸ್ವತನು ತನ್ನ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ನಡವಳಿಯಿಂದಲೂ, ತಪಸ್ಸು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮನುಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾದೇವಿಯೆಂಬ ಸತೀತಿರೋಮಣಿಯು ಭಾರ್ಯೆಯಾದಳು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳ ವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿರಲು, ವೈವಸ್ವತನು, ತನ್ನ ಸಂತಾನೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಸಿಷ್ಠರು ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಆತನಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರಣವೆಂಬೊಂದು ಯಾಗಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾದೇವಿಯು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕೇವಲ ನಿಯಮದಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು

ತಾ ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನುವಿಗೆ ಪುರುಷಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅಂತರ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ತ್ರಿದ್ರೂದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕಸ್ಯೆಯು ಜನಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಿತು. ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಆಕೆಯು ಯಾಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೋತ್ರವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಯಾಗಮಾಡಿಸೆಂದಳು. ಆತನು ಯಜಮಾನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಆಕೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದಂತೆಯೇ, ಕನ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಈ ಭಾವನೆಯು ಫಲವಾಗಿ, ವೈವಸ್ವತನು ಮನುವಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಳೆಯೆಂಬ ಕಸ್ಯೆಯು ಜನಿಸಿದಳು. ಈ ವಿವರೀತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕಂಡು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಆತನು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಮುಂದೆ ಹೀಗಾಗದಂತೆ ಇರಲೆಂದು, ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ನೂರುವರ್ಷಕಾಲ ಆತೀಶಯ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಮನುವಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು ಎಂದು ವರಪ್ರದಾನಮಾಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುದತ್ತನಾದ ಈ ವರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಆತನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ತರ್ಯಾತಿ, ಸೃಗ, ದಿಷ್ಟ, ಕರೂಶ, ನರಿಸ್ಯಂತ, ಪೃಷಧ್ರ, ನಭಗ, ಕವಿ ಎಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಮನುವು ಈ ದಶಪುತ್ರರ ಸಂತಾನದಿಂದ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಭಾರ್ಯಾಸಮೇತನಾಗಿ ಲೋಕಯಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

“ಅಪೂರ್ವ ವಲ್ಮೀಕಿ”

ಮನುಪುತ್ರನಾದ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಶ್ರದ್ಧಾ ವಂತನಾಗಿ ಗುರುಶುಶ್ಯಾನೆಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಹುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದನು. ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಿದ್ದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಅಗಾಧವಾದುದು. ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುನಿ-ಶುಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಶರ್ಯಾತಿರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಒಂದಾನೊಂದುವೇಳೆ ಆಂಗಿರಸ ಮುನಿಯು ಕೈಕೊಂಡ ಸತ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮತಭೇದವುಂಟಾಗಿ ಬಹು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶರ್ಯಾತಿ ರಾಜರ್ಷಿಯು ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಆಚರಣೆಯು ಇಂಥದೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಕಲರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದನು.

ಈ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರಿಯು ಉದಿಸಿದಳು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪಡೆದ ಆ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಶರ್ಯಾತಿಯು ಬಹಳ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನೆಲದಮೇಲೆ ನಡೆಯಬಿಟ್ಟರೆ ಸವೆದು ಹೋಗುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಆತನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದನು. ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಡಿಸುವನು. ಹೆಜ್ಜೆರಳು ಹಿಡಿದು ದಟ್ಟಡಿಯನ್ನಿಡಿಸಿ ನಡೆಯಿಸುವನು. ಆ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಪ್ರೇಮಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದು ಮಾತನಾಡುವನು. ಆ ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮಣಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಸೈಯು ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಲು, ಆ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪುತ್ರಿಯನ್ನು ‘ಸುಕನ್ಯಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿಟ್ಟು ಕೂಗಿದ ಆ ನಾಮಧೇಯವೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಅಂಕಿತನಾಮವೂ - ಅನ್ವರ್ಥನಾಮವೂ ಕೂಡ ಆಯಿತು.

ಸುಕನ್ಯೆಯು ಬಾಲ್ಯಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಮುಂದರಿದಳು. ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ಮಹಾ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಶರ್ಯಾತಿಯು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಆಕೆಗೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸತೊಡಗಿದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ವೀಣಾವಾದನ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ವೀಣಾವಾದನವೊಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗಿದ್ದ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ತಂದೆಯೇ ಸ್ವತಃ ತನ್ನಾವುತ್ರಿಗೆ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗವನ್ನೂ, ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು. ಕೇವಲ ಸಂಭಾಷಣಾ ಮೂಲವಾಗಿಯೇ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಆಕೆಗೆ ಪರಿಚಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಸಿದ್ದನು. ಗುರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವ, ಜೊತೆಯವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ, ದೀನಾನಾಥರಲ್ಲಿ ಕನಿಕರ, ಸತ್ಯವಾದ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಿತವಾದ-ಕರ್ಣ ರವಾಯನವಾಗುವಂತೆ ಆಡುವ ಮೃದುನುಡಿಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ದಯೆ, ವಿನಯ, ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು, ನಿರಹಂಕಾರ ನಿರ್ವ್ಯರ್ಥತೆಗಳು ಈ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಆ ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸಿ ಕಳೆಗೊಂಡುವು. ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿದವನು, ಈಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿಗೇ ಶಿರೋಭೂಷಣ ಪ್ರಾಯಳೆಂದು ವೆಚ್ಚ ಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಶೀಲ್ಯ, ಸೌಕು ಮರ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ವಿದ್ಯಾವತಿಯಾದರೂ ವಿನಯ ವಿಧೇಯತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲವಳೂ, ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾದರೂ ಅಭಿಮಾನ ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತಳೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದರೂ ದುಃಖ ರಹಿತಳೂ, ಮಹಾ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಳಾದರೂ ದೀನಾನಾಥರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗಿದ್ದು ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಸಕಲರಿಂದಲೂ ಧನ್ಯೆಯೆಂಬ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಮಗಳು ಇಷ್ಟಮಟ್ಟಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದಳಲ್ಲಾ ಎಂದು ಶರ್ಯಾತಿಯು ಮಹದಾನಂದವಿಂದ ಆ ಪುತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣನ್ನು ರೆಪ್ಪೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು.

ಶರ್ಯಾತಿಯು ಹೀಗೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳೂ ಪ್ರಾಯಸಮರ್ಥಳೂ ಆದ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದೊಬ್ಬ ವರನನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹುಡುಕಿದನು. ಆದರೆ ದೇಹಸಾಂದರ್ಯ ಯಾವ ನಾದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವರು ವಿದ್ಯಾವಿನಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ, ವಿದ್ಯಾ ವಂತರಾದವರು ರೂಪ ಸಂಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ, ಎರಡೂ ಇದ್ದವರು ಮುಂಗೋಪ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ, ದುರಹಂಕಾರಿಗಳೂ ಆಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಸಂ ದರ್ಭಗಳೇ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಬೇಸರವುಂಟಾಯಿತು. ಕನ್ಯಾಘಿತ್ಯುತ್ಸವು ಎಂತ ಹೆ ಕ್ಲೇಶಕರವಾದುದೆಂಬುದು ಆಗ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಕಷ್ಟ ಕಿ ಯರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೆ ಅವರು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರವ ತನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ತುಟಿಮಾರಿ ಜಿಳಿದ ಹಲ್ಲುಗಳಾಗಿ, ತಮಗೆ ಜನ್ಮಪಿತ್ತ ವಂಶವನ್ನೇ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಆತನಿಗೆ ಪೂಜಯವಿತ್ತಿತು. ಅಷ್ಟಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಳಾದ ತನ್ನ ಮಗಳು ರಾಜಾ ಧಿರಾಜನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಣಿದೀಪದಂತೆ ಇರುವಳೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಆತನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಾಧಿರಾಜರ ಪುತ್ರರಲ್ಲೂ ಆಕೆಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ವರನು ಎಲ್ಲೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆತು ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ-ಯಾರಿಗೆಂದರವನಿಗೆ ತನ್ನಾಪ್ರೇಮಪುತ್ರಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಲು, ಶರ್ಯಾತಿಯು ಅಂತಃಕರಣವು ಜಪ್ತವಾಯಿತು. ಕರ್ತವ್ಯವು ತೋರದಂತಾಗಿ-ನಾನು ಮಾಡುವಷ್ಟೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಕನ್ನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯವರವನ್ನು ಹತ್ತೆಂಟು ಕಡೆ ನೋಡಿ ಹುಡುಕ ಬಹುದಲ್ಲದೆ-ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಬೇರೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿರಿ ವಷ್ಟೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ಭಗವದಿಷ್ಟವಿದ್ಧಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಕೆಲಕಾಲ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು.

ಮುಂದೊಂದುದಿನ ಶರ್ಯಾತಿರಾಜರ್ಷಿಯು ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವಾ ದಿಬರಲಿಚ್ಛಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟನು. ವನಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ಆತನ ಸೇವೆಗೊಂದೂ ಅಂಗರಕ್ಷಣೆಗೆಂದೂ ಕೆಲಮಂದಿ ಸ್ವನಿಕರೂ

ಪರಿವಾರದವರೂ ಆತನೊಂದಿಗೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಶರ್ಯಾತಿಯು ಬಗೆಬಗೆಯ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ವನಸ್ಪತಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೃಷ್ಠಿರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತನ್ನ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾ, ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾದ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗದೆ, ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಹಸುರುಹುಲ್ಲಿನ ವೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಉನ್ನತೋನ್ನತ ವೃಕ್ಷಸಮೂಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆ ವನದ ಅದ್ಭುತ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ನೋಟವೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ಆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದು ತರುವಾಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡೋಣವೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದನು. ಶರ್ಯಾತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪರಿವಾರದವರೂ ಸ್ವನಿಕರೂ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುಬಿಟ್ಟು ಅವರ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆಂದು ಎಲೆವನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು. ಶರ್ಯಾತಿಯಂತೆಯೇ ಸುಕನ್ಯೆಯಾದರೂ, ಆ ಶಾಂತ ಮಯವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ವಿಹಾರಮಾಡುತ್ತ ವಿವಿಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ದೊರೆಯಲಾಗದ ಹಲವು ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ವನಸ್ಥಳದಿಂದ ಬಿಡಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಇನ್ನು ಸ್ವಗ್ರಾಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ನಾಲಕ್ಕಾರುದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುವು. ವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಸಳಸಳನೆಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತಿಳಿನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ, ಸುತ್ತಲೂ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಬಂದು ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಡಿನ ಮೊಲ ಜಿಂಕೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಸಾಧುವ್ರಾಣಿಗಳು, ಸಮೀಪದ ಮರಗಳ ಕೆಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕರ್ಣರಸಾಯನವಾಗಿ ಗಾನಮಾಡುವ ಸಕ್ಷಿಸಮೂಹಗಳು, ಅವುಗಳ ಬಗೆಬಗೆಯ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ - ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾದ ರೆಕ್ಕೆಪುಕ್ಕಗಳು, ಮರಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕನಾಗಿ ಅತಿಶಯ ಕುಚಿಕರವಾದ ವಿವಿಧ ಫಲಗಳು, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸುಳಿಡಾಡುವ ಮಂದಮಾರುತ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶರ್ಯಾತಿರಾಜರ್ಷಿಯ ಮ

ತು ಆತನ ಸರಿವಾರದವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುವು. ಇಂದು ಹೊರಡೋಣವೆಂದರೆ ನಾಳೆಯಾಗಲಿ-ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದರೆ ಆಪೊಕ್ಕೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಪಾಗೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ಗತಿಸಿದುವು-‘ಇಂದಿಗೆ ಮೂರನೆಯದಿನ ಬಿಡಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು’ ಎಂದು ಶರ್ಯಾತಿಯು ಕೊನೆಗೊಂದುದಿನ ತನ್ನ ಸರಿವಾರದವರಿಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ, ‘ತಥಾಸ್ತು’ ವಂದಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಆ ಅವಧಿಯೊಳಗಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಮಾದಕರ ಕಾರ್ಯವೊಂದು ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಶರ್ಯಾತಿಯು ಅಂದು ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಸುಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ಗೆಳೆತಿಯಿರಿಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು, ಆವರೆಗೆ ನೋಡದಿದ್ದ ಆ ವನದ ಒಂದು ದಿಕ್ಕನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅಷ್ಟುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಿದ್ದ ಹಲವು ನವೀನ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ವಿವಿಧ ಆಕೃತಿಯ ಹುಳುಹುಪ್ಪಟೆಗಳೂ ಆದಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಿ ಅವರ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಖಿಯರೂ ಸುಕನ್ಯೆಯೂ ತಮಗೆ ಕೈಗೆಸಿಕ್ಕಿದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತ, ವನಸಕ್ತಿಗಳಂತೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ದೂರದೂರವಾದರು. ಹಾಗೇ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸುಕನ್ಯೆಗೆ ಉನ್ನತವಾದ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಒಂದುಸ್ಥಳವು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಉನ್ನತವಾದ ನೇರಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಮರವೂ, ಅದರಮೇಲೆ ಆವರೆಗೆ ಆಕೆಯು ನೋಡದಿದ್ದಷ್ಟುಗಾತ್ರವಾದ ನೇರಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಗುತ್ತೆಗುತ್ತೆಗಳಾಗಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಆ ಮರದಬಳಿಗೆ ನಡೆದು ಕೆಲವು ನೇರಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮರದ ಕೆಳಗಡೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವು ಇದ್ದುದು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸುತ್ತಲೂ ಇತರ ಗಿಡಮರಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮೆಳೆ-ಪೂದರುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದ್ದ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಹುತ್ತವನ್ನಾಕಂಡು ಆಕೆಗೆ ಅತಿಶಯ ಕೌತುಕವೆನ್ನಿಸಿತು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆಟ್ಟು

ಆ ಮರೆದ ಸವಿಾಪಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅಗಾಧವೆಂಬಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಹುತ್ತ
 ವನ್ನು ಕಂಡು ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ಆಕೆಗೆ ಆ ನಿರ್ಜನಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಭೀತಿ
 ಯುಂಟಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ನುರದಮೇಲಿದ್ದ ಆ
 ಸೀರಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಿಸುವಂತೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದು
 ರಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಡಲು ಆಕೆಯಕಾಲುಗಳು ಅನುಮತಿಸದಿದ್ದವು.
 ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ನಿಂತು, ಇಷ್ಟುದೊಡ್ಡದಾದ ಹು
 ತ್ತವು ಇಲ್ಲಿ ಜಿಳಿದವು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚನಾಮಗ್ನಳಾಗಿ, ಅದನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿ
 ಟ್ತು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಅಳತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ
 ಎರಡು ರಂಧ್ರಗಳಿದ್ದುದು ಆಕೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಖಂಡವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾ
 ಣುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಏನಿರಬಹುದೋ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು
 ಆಕೆಗೆ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಈಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆ
 ಹುತ್ತದೊಳಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡು, ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ
 ಅದರ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದುಹೋಗಿ ಆ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ
 ಏನಿರುವುದೋ ಎಂದು ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಹೊರಕ್ಕೆ ನೋಡಲು ಕೇವಲ
 ಹುತ್ತವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಒಳಗೆ ಫಳಫಳನೆಂದು ನಕ್ಷತ್ರಗ
 ಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಯೋತಿಗಳಿರಡು ಆಕೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಅವುಗಳ
 ನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲಂತೂ ಆಕೆಯು ಕೌತುಕವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕೇವಲ
 ಮೃಗ್ಯಯವಾದ ಆ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಜ್ಯೋತಿಗಳು
 ಹೇಗೆ ಬಂದುವೆಂದು ತೋರದೆ, ಅವು ಏನೋ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿ
 ಗೊಂಡು, ಸವಿಾಪದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಉದ್ದವಾದ ಚಾಲಿಯ ಮು
 ಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದಿತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಚೂಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಯ
 ಸಿದಳು. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಮಾದವುಂ
 ಟಾದೀತೋ ಎಂಬ ಭಯವು ಆಕೆಗೆ ಉಂಟಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹುತ್ತ
 ದೊಳಗಿನ ಜ್ಯೋತಿಯೆಂತಹುದೋ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ
 ದ್ದುದರಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರೀತಿಗಳಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಉದ್ದವಾದ ಆ ಮುಳ್ಳು
 ಗಳನ್ನು ಆ ರಂಧ್ರಗಳೊಳಗಿಟ್ಟು ಚೂಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಆ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಶೇಷವಿರುವುದೋ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸುಕನೈಯು ಹಾಗೆ ಮುಳ್ಳುಚುಚ್ಚಿ ಮುಂದೆ ಏನಾಗುವುದೋ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆ ಮುಳ್ಳು ಆ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಹುತ್ತದ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಚೂಚಿ ತೋ ಮತ್ತೆ ಏನಾಯಿತೋ! ಆದರೆ ಒಡನೆ ಆ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಸಳಸಳನೆಂದು ರಕ್ತವು ಧಾರೆಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಇಳಿದು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ನಿರ್ಜನವಾದ ಆ ಸ್ಥಳ, ಅಪೂರ್ಣವಾದ ಆ ವಲ್ಮೀಕಿ (ಹುತ್ತ) ಅದರ ವಿಚಾರವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅವಿವೇಕಿಯಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ! ಆದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಅನರ್ಥ! ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿಯೇ ಚಿಂತಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಕನೈಯು ಪಾಪ, ನಡುಗಿಹೋದಳು. ಆ ಹುತ್ತದ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಹರಿದ ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿಸೋಡಿದಂತೆ ಆಕೆಯ ಮೈಜುಮ್ಮೊಂದಿತು! ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲಾದಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ, ಮೈಮೇಲೆ ಸ್ಮೃತಿ ತಪ್ಪಿಸಂತಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

“ವಿನಾಹ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ”

ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಕಾರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದಾವ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಕನೈಯು ಆ ಕಳವಳದಿಂದಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾಗಿ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಳು. ಒಡನೆ ಅವಳಾಗಿ ಹುತ್ತದಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಮೊದಲು ಹರಿದಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ರಕ್ತವೇನೂ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಹೊರಟು ಹರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಹರಿದ ರಕ್ತವು ಕರೆಗಟ್ಟಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕಾರ್ಯದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನೂಕಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯಸಂಚಾರವಾಯಿ

ತು. ಒಡನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲೂ ಆಂಜೆ, ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಇಳಿದಿದ್ದ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಳು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಇತರ ಸಖಿಯರೂ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡಲೂ ಇಚ್ಛಿಸದೆ, ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವುಂಟಾಗದೆ, ಒಂದು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ತಮ್ಮರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದು ಬಹುದಿನಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇನ್ನು ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಭುವಿನ ಆಜ್ಞೆ ದೊರೆತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಸೈನಿಕರೂ ಸಂವಾರದವರೂ ಆದರ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಸಂವಾರದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳು ಕಟ್ಟಿ. ಉದರದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ ನೋವೂ ಭುಜಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭವಾದುವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೂ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿನಿಂದಲೂ, ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯು ಉಬ್ಬರವಿಂದಲೂ ಅನಾಧ್ಯ ಸುಕಟಕ್ಕೀಡಾಗಿ, ಕಾರಣತಿಳಿಯದೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳುತ್ತಾ, ನರಳುತ್ತಾ,—ಅಕ್ಕಟಾ, ಸಮಗಿನ್ನೇನು ದಿಕ್ಕು? ನಾನು ಈ ಜಾಫೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾರಾಗಿ ಬದುಕ ಬಲ್ಲೆನು? ಅಯ್ಯೋ ಏನುಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಮರಣವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಉಸಾಯತೋರದೆ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂವಾರದವರಿಗೂ, ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಏಕಾಏಕಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತೋರದಾಯಿತು. ಅದು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನೂರಾರು ಮಂದಿಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರ ಬಂಧನವೆಂಬ ಒಂದೇ ರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣವಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದನು. ಏಕಾಏಕಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಅಸಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಲೂ, ಅದು ಯಾರೋ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರದ ಫಲವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು

ಆತನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸ್ಫುರಿಸಿತು. ಒಡನೆ ತಾವು ಬಂದು ಇಳಿದಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಯಾವುದು ? ಇದಾವುದಾದರೂ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮವೋ ? ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದ ಲಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅಪಚಾರ ನಡೆಯಿತೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು—'ಎಲೈ ಇದು ಔಪನ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮವು ! ದುರುಳನಾವ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಈ ಸ್ಥಳವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಂದಿಸಿ ಗೌರವಿಸದೆ ಮಹಾ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಈಜೆಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಕುರಿತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಭೀತಿಯುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೋ ಏನಾದಕೆಂದೂ ಮಹದಪಚಾರವು ನಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಅನಾಹುತವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಹೇಳಿ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಪವಿತ್ರವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಲೀ ಅತನಿಗೆ ಅಗಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಹಾವಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವಿರಾ ? ಇದರ ಪಾಪತ್ರೈಕೆಗೆ ಕುಂದನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಮಾಡಿರುವನೋ "ವನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಕೊಂಡು ಬಿಡಲಿ. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಕೋಪಕ್ಕೆ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಗುರಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ದುಃಖಗಳ ಪಾಲಾಗಬೇಕಾದೀತು ?" ಎಂದು ನುಡಿದನು.

ಸೈನಿಕರಲ್ಲೂ ಪರಿವಾರದಲ್ಲೂ ಯಾರೂ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಪಚಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಶರ್ಯಾತಿಯು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಏನೆಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಶರ್ಯಾತಿಯು—'ಇದು ಏನು ! ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಂದಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಿದ್ದುದೇ ನನ್ನ ಮಹದಪರಾಧವಾಗಿದ್ದೀತೆ ? ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಅನಾದರಣೆಮಾಡಿದ ಈ ಲೋಪವನ್ನು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನನಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ತಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಎಧಿಸಿರಬಹುದೇ ?' ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮರುಗುತ್ತಿದನು. ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ

ಆ ಪರಿವಾರದವರ ಉದರ ಶೂಲೆಯೂ-ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರವೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಸಹನಾತೀತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಾಹಾಕಾರವು ಒಲವಾಯಿತು. ಅಸಹನೀಯ ಸಂಕಟವಿಂದ, ಆ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಪೀಡಿತನಾದ ಯಾವನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡತೊಡಗಿದನು. ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರಿಗೂ ಸ್ವನಿಕರಿಗೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಈ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವರ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವು ಗೋಚರವಾಗದೆ, ಶರ್ಯಾತಿ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಮಹದ್ರೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಗುಲಿದ ಜಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಸೊತ್ತು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

ಸಾಧ್ವೀರತ್ನವಾದ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹಾವಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವದಾದರೂ ಹುಳುಹುಪ್ಪಟೆಯಿರಬಹುದು, ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಆದರೆ ಫಳಫಳನೆಂದು ಹೊಳೆವ ಆ ಸದಾರ್ಥಗಳೇನೋ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಇಂತಹ ಭಯಂಕರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತೆಂದು ಕನಸು ಮನಸುಗಳಲ್ಲೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಕಾರ್ಯವು ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಲೆಂದು ಈವರೆಗೂ ಸಮ್ಮಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಜನರ ರೋದನವೂ ಹಾಹಾಕಾರವೂ ನರಳುನಿಕೆಯೂ ಸಂಕಟವೂ ಕೇವಲ ಪರಿತಾಪಕರವಾಗುತ್ತ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅದು ತನ್ನ ಅಕೃತ್ಯದ ಫಲವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದಲ್ಲ. ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಜ್ಯವನರು ಆ ಹುತ್ತದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಫಳಫಳನೆಂದು ಹೊಳೆದುವು ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿರಬಹುದು. ನಾನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮಹದಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ ! ಅಕ್ಕಟು ಸಜ್ಜನರನ್ನೂ, ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ ನೋಯಿಸಿದ ನನಗೆ ಯಾವ ತಿಕ್ಕೆಯಾದರೆ ಈ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾದೀತು ?' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಹಾ ಅಪಾಯವೇತುವೆಂದು ತೋರಿತು ! ಒಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಹಾ ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಎರಡು ಪಾದಗ

ಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ—‘ತಂದೆಯೇ ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನು ಅಜ್ಜಳಾಗಿ ಒಂದು ಮಹದಪರಾಧ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಬಹುಶಃ ಅದರ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಇಂತಹ ದುಸ್ಥಿತಿಯು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದೀತೆಂದು ನನಗೆ ಈಗ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲೇ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಏಕಾಂತವಾದೊಂದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ರಂಧ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಒಳಗೆ ಏಸಿರುವುದೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕುತ್ತೂರು ಉಂಟಾಯಿತು. ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಆ ರಂಧ್ರಗಳ ದ್ವಾರಾ ನೋಡಿದೆನು. ಒಳಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಧಳಧಳನೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾಶಮಯ ವಸ್ತುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಅವುಗಳು ಏನೋ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟುಬಾರದೆ, ಒಂದು ಕುಜೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಒಂದು ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜುಜ್ಜು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಆ ಜ್ಯೋತಿಗಳು ಮಾಯವಾದುವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಹೊರಟು ಹರಿಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದೇನೆಂದೂ, ಏಕೆ ಹಾಗಾಯಿತೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಗಾಬರಿಯುಂಟಾಗಲು, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಜೋರಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಅಕ್ಕಟಾ ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾ ಅಪರಾಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ!’ ಎಂದು ನುಡಿದು—ಅಯ್ಯೋ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಂತಹ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆನಲ್ಲಾ! ನನ್ನಂತಹ ಪಾಪಿಯಾರು ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಸತ್ತಾ ತ್ರಾಸಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಶರ್ಯಾತಿಗೆ, ತನ್ನ ನರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಆ ಮೂಕುರೊಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮಹಾತ್ಮರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಅಪಚಾರಫಲವಾಗಿಯೇ.

ಇಂತಹ ದುರಂತ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಒಡನೆ, ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಇತರ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸುಕನ್ಯೆಯು ಆ ಹುತ್ತವಿದ್ದ ಎಡೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಏಕಮಾತ್ರ ವಲ್ಮೀಕವು, ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಯಿತು. ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಲು ಆ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಹರಿದು ಬಣಗಿ ಕರೆಗಟ್ಟಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು.

ದೀರ್ಘಾನುಭವಿಯೂ ಸ್ವಯಂ ರಾಜರ್ಷಿಯೂ ಆದ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಇನ್ನು ಸಂಶಯವು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲೇ ತಪ್ಪದೆ ಮಹರ್ಷಿ ಚ್ಯವನನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ಆತನ ತೇಜಸ್ವಿ ನೇತ್ರದ್ವಯಗಳೇ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿಗಳಂತೆ ಧಳಧಳನೆಂದು ಹೊಳೆದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಭಯಭರಿತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ದಂಡವತ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ, ಕೈ ಬೋಡಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು-ಮಹಾನುಭಾವ ಚ್ಯವನ ಮಹರ್ಷೀಂದ್ರ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಾನೂ, ಈ ನನ್ನ ಮಗಳೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮಹದಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದೆನಿಡನೆಯೇ, ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ದರ್ಶನಮಾಡದೆ ನಾನು ಅಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಮಗಳಂತೂ ಬಾಲ್ಯಚಾಪಲ್ಯವಶ್ಯಾಗಿ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ನೋಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಏನು ಪರಿಹಾರವೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಟಾ ಮಹಾ ಸಾಧುತಿರೋಮಣಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಯಿಸಿದ ಪಾಮರರಾದ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಿ, ಈ ಪಾಪದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಬಲ್ಲೆವು? ದಯಾಮಯ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನನ್ನ ಈ ಮಗುವು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮಹಾ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾದುದು ನಿಶ್ಚಯ! ಆದರೆ ಪ್ರಭೋ ಇಂದು ನನ್ನ ಪರಿವಾರದವರು ಅಸಹ್ಯ ರೋಗಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ನೆರಳುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ಕೃಪೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾವಕಾಶಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ, ಈ ನೂರಾರು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನೀಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಅಕ್ಕಟಾ, ಅವರ ಈ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ ?

ಮಹಾತ್ಮಾ ಕರುಣಿಸು. ಪಾಸಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು, ಉದಾರ ಭಾವದಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಬಹು ಬಗೆಯಿಂದ ಅಂಗ ಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಶರ್ಯಾತಿರಾಜನು ಕೇವಲ ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದಾವೃತ್ತಿ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸುಕನ್ಯೆಯೂ ತಮ್ಮಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಏನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ದೊರೆವುದೋ ಎಂದು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಾ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸಹ್ಯ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೇಶ ಮಾತ್ರವೂ ಶಬ್ದವುಂಟಾಗದಂತೆ ಮೌನವಾಗಿ, ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಅಜ್ಞೆಯೇನಾಗುವುದೋ, ತಮ್ಮ ಬಾಧೆಯು ಎಂದಿಗೆ ನೀಗುವುದೋ ಎಂದು ಆತುರರಾಗಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದಮೇಲಿನ ಅರ್ಧಭಾಗವು ಕಳಚಿಬಿದ್ದಿತು. ಒಳಗೆ ತಪೋನಿರತನಾದ ಜ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನೂ ಪರಿವಾರದವರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ—‘ಮಹಾನುಭಾವ, ಪಾಮರರಾದ ನಾವು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡು. ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ನೀನಲ್ಲದೆ, ಈಗ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರ ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶರಣುಹೂಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ಅನಾಥರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ, ಈ ಅಸಹ್ಯ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು’ ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಜ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹುತ್ತದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆಯಿಂದ ಕೇಶರಾಶಿಯೂ, ಮುಖದಿಂದ ಗರ್ಜನಿಸಾಸೆಗಳೂ, ಹುಬ್ಬಿನ ಕೂದಲು ರೆಪ್ಪೆಯ ಕೂದಲುಗಳೂ ಅಲದ ಮರದ ಬಿಳುಪುಗಳಂತೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಇಳಿಯಬಿದ್ದಿವೆ. ಅನೇಕ ಕಾಲದಿಂದ ನಿರಾಹಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆತನ ತಪಸ್ಸಾನುಭವದಿಂದ ಮುಖವು ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ವಿತೆಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹುತ್ತವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಹು

కొత్తు కణ్ణుముచ్చిద్దు తరువాయ బలగణ్ణొందన్ను మాత్ర
 స్వల్పమాత్ర తేరదను. ఆ కణ్ణొనింద దేదీవ్యమానవాగి నక్షత్ర
 దంతే ప్రకాశితవాద తేజస్సు ఎల్లదిగొ కాణిసెతు. ఎరడు కణ్ణొ
 గళ రంజేను మేల్పగదల్లొ సుకన్యేయు జుజ్జిద ముళ్ళినిందాద
 గాయవు స్వప్నవాగి కాణుత్తిద్దితు. ముందే స్వల్ప హేతిన్దొ
 గాగి జ్యవన మహర్షియు ఒందావృత్తి తన్న కృగళింద కణ్ణొగ
 లన్ను సవరికొండు, ఎరడు కణ్ణొగళనొ తేరదు సుత్తల్లిద్దు ఎల్ల
 రనొ నొందిదను. ఆతను తన్న దృష్టియున్ను సవరమేలొ ప్రస
 రిసిద ఆ సందర్భదల్లొ, రాజనాదియాగి సమస్తరొ మత్తొందు
 బారి దింభదండ నమస్కారమాడి—‘మహాత్మా, నమ్మ అపరాధ
 వన్ను క్షమిసి కావాడు’ ఎందు ప్రార్థిసికొండరు.

జ్యవనమహర్షియు తయారతిగి సమీపదల్లి ఒందు కుళ్ళిరు
 వంతే సంజ్ఞ నాడిదను. తయారతియొ ఒందిగి సుకన్యేయొ నడ
 దు యుత్తద సమీపదల్లి కుళితరు. మిక్క పరివారవేల్లవొ రాజా
 జ్ఞియింద దొరదల్లొ కుళిద్దరు. ముందే ఏనాగువుదొ-నొం
 ద మహర్షియు తన్ను కృతియున్ను ఏసెందు ఆక్షేపిసవనొ, ఎందు
 ఎల్లరొ ఆతనల్లొ దృష్టియిట్టు నొడుత్తా కుళిద్దారే. ఆగ
 జ్యవనను—‘రాజా, యారిగొ యావ తొందరేయనొ, ఊంటుమా
 డదే, నమ్మ మట్టిగి నావు తవొనిరతరాగి కుళిద్దరొ, ఏనా
 కారణవాగి ఇంతక హింసేయు ప్రాప్తవాదరే నావేను మాడబే
 కు? హేళు’ ఎందరు. తయారతియు వునః ఎరడు కృగళనొ
 జొడిసి—‘మహానుభావ, నాసేను హేళలి? నమ్మింద మహాప
 రాధవాగిదే. ఈ కన్యేయు తిళియదే, బాల్యజాపల్పింద తన్ను
 పాదకృ మహా దొ్రొహమాడిద్దాళి. ఆదరొ తరువాయ తాను
 మాడిదుదు మహా పాతకకార్యవేందు తిళిదు అగ్రాధ పాత్కాత్తా
 పపట్టిద్దాళి. అల్లదే ఆ తప్పిగి తిక్కయగాగి తావు యావ కార్య
 మాడబేకందరొ సిద్ధిళాగిద్దాళి. ఆవళు మాత్రవల్ల. మహర్షి

ಗಳಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ನಾವೂ ಜೀವಿಸಲಾರೆವು. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಈಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿ ನಾವು ಏನುಮಾಡಿ ಸುನೀತರಾಗಬಹುದೆಂದು ತಾವು ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆ” ಎಂದನು.

ಶರ್ಯಾತಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಮಾತುಗಳು ಬಂದವೊಡನೆ, ಚ್ಯವನನು ಎಂದಿಗಂತಲೂ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಒಂದುಬಾರಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ, ಅಧೋವದನಳಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಜಲಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಸುಕನೈಯನ್ನು ನೋಡಿ—‘ರಾಜಾ, ನಾನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಪೋನಿರತನಾದ ನನಗೆ ವಯಸ್ಸು ಕಳೆದುಹೋದುದು ಕೂಡ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಹೋಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಬಲಿಹರಣ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರಾದಿ ಪಂಚಮಹಾ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾದುದೂ, ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಿತೃಖುಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೂ ಕರ್ತವ್ಯವಷ್ಟೆ ! ಇದೇನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಯೇ?’ ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸುಕನೈಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಚ್ಯವನನ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದು ಶರ್ಯಾತಿಗೂ ಸುಕನೈಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ರಾಜನೂ ಒಂದು ಬಾರಿ ಸುಕನೈಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು ಪಾಪ, ಆ ಬಾಲಿಕೆಯು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಲಾರದೆ, ಒಂದು ಬಾರಿ ನೋಡಿ, ಪುನಃ ಅಧೋವದನಳಾದಳು. ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಹನೀಯ ದುಃಖವಾಯಿತು—‘ಅಕ್ಕಟಾ, ಇದೇನೀದುವರ್ಧಿಯು ! ಅನುರೂಪನೂ ಪ್ರಿಯವಯಸ್ಕನೂ ಆದ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ, ತರುಣ ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಸೌಹಾರ್ದಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ನನಗೆ ದೇವಾ, ಇಂತಹ ದುರ್ವರ್ಧಿಯು ಒದಗಬಹುದೇ ? ಅಕ್ಕಟಾ, ಇದಾವ ಜನ್ಮದ ದುಷ್ಕರ್ಮದ ಫಲವಿದ್ದೀತು ? ಅತಿ

ಶಯಪ್ರೇಮದಿಂದ ಗಿಣಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ, ಕೈಯಾರೆ ಬೆಕ್ಕಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಪ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಬಾಳು? ಕನ್ಯಾಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಿಯು, ಅರಸಿಕನೂ, ಅಸಹ್ಯಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ವೃದ್ಧನೂ, ವನವಾಸಿಯೂ, ಗರ್ಭದರಿದ್ರನೂ ಆದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಏನು ಸುಖಾನುಭವಮಾಡಿಯಾಳು? ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ತಪೋನಿರತನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಡುವ ಈತನೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸಿಯಾಳು. ಯಾವ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ಅರಿಯದೆ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ನನ್ನ ಕುಮಾರಿಯು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಸಹನೀಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಯಾಳು? ನೂರಾರುಮಂದಿ ದಾಸಿಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ನನ್ನೀ ಮುದ್ದುಮಗಳು, ಸರ್ವದಾ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ. ಶೀಘ್ರಕೋಪಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಈತನನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಯಾಳು? ಅಕ್ಕಟಾ, ಏನು ವಿಧಿಯೊದಗಿತಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಮಾರ್ಗವು ಬೇರೆಯಾವುದೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ತನ್ನ ಮಗಳ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿ-'ಮಗೂ ಸುಕನ್ಯೆ ಆಮ್ನಾ ನಿನ್ನ ದುರ್ವಿಧಿಗೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ನೀನೇ ಹೇಳು. ಪ್ರಾಜ್ಞಳಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದುದಾವುದು?' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟನು.

ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಲಾದೀತು? ಅತ್ತ ನೋಡಿದರೆ, ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರದ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ-ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತ ತನ್ನ ತಂದೆಯು-ಮಹರ್ಷಿಯು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಆತನು ಶಪಿಸುವನೋ ಎಂದು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟು ಪ್ರಮಾದಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕುಡೇಷ್ಟೆಯೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಳು. ತನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮಫಲವು ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಮತ್ತಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯ

ವಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದಳು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಧರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಭಗವದಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಆಗಲಿ ಎಂದುಕೊಂಡಳು. ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು - 'ತಂದೆಯೇ ಯೋಚಿಸಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಈತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿಸಿಡು. ಮಹರ್ಷಿಯಾದ ಈತನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ದ್ರೋಹಮಾಡಿರುವ ನಾನು, ಅನನ್ಯಶರಣಳಾಗಿ ಆತನ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ, ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧಳಾಗಲಾರೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಈ ತಪಸ್ವಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡು. ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡಬೇಕೆಂಬುದಿದ್ದರೆ, ಈ ಮಹಾನುಭಾವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ಅಂತಹ ಸುಖವು ಏಕೆ ಅದ್ಯವಾಗಬಾರದು? ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಜನ್ಮವು ಈ ಪುರುಷಪುಂಗವನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಪಾಪಕ್ಷಯವಾದರೂ ಆಗುವುದು. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ತೇಯುಸ್ಕರವೇ ಆದಂತಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯ ತಪಸ್ವಿಯೂ, ಸಾಧುಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಈತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸತಕ್ಕುದು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಬಿಡು. ನನಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ' ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ಆ ಮಾತುಗಳು ಕರ್ಣಶಲ್ಯಗಳೆಂಬಂತೆ ನೇದನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿತು. ಆಗಲಾತನು, ಸಾವಕಾಶಮಾಡಲೂ, ಪುನಃ ಯೋಚಿಸೋಣವೆಂದು ತಾತ್ಸಾರಮಾಡಲೂ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಬಾರಿ ದಿಂಫಾವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು - ಎದ್ದುನಿಂತು, 'ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಮಹರ್ಷೇ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಈ ನನ್ನ ಸುಕುಮಾರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ವಿವಾಹರೂಪದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಮತ್ತಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ, ನಾವು ತಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು

ಕಾಣೆವು. ಆದರೂ, ಈ ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪಸೇವೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಉದಾರ ಹೃದಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು, ಒಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರಸನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ವರನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಅಷ್ಟೇ! ಅಷ್ಟುವಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಬಹು ಹೊತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಅಸಹ್ಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿವಾರದವರಿಗಿಲ್ಲರಿಗೂ, ಕ್ಷಣವಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಹೊಟ್ಟಿನೋವೂ, ಮೂತ್ರಬಂಧನ ವ್ಯಾಧಿಯೂ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲೂ ಮಂದಹಾಸವು ಕಂಗೆಡಿಸಿತು. ರಾಜನೂ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಇಂತಹ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳು ಯಾವ ಬಗೆಯ ದುಃಖ ತಾಪ ತ್ರಯಗಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗಲಾರಳೆಂದು ಮನಸ್ಸವಾಧಾನಗೊಂಡು, ಒಡನೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲವಿಧ ಸೋಬಸ್ಕರಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. ವಿವಾಹ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾರ್ಗದಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು.-ನವವಧು ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು, ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಹಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಳು. ರಾಜಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದ ಆ ಕನ್ಯಾತಿರೋಮಣಿಯು ಇಂತು ವನವಾಸಿಯಾದ ವೃದ್ಧ-ಕುರೂಪಿ ಮುನಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ದೈವವು ವಿಚಿತ್ರಗತಿಯುಳ್ಳದಲ್ಲವೆ?

ಅಧ್ಯಾಯ ೪.

“ ತಪಸ್ಸಾನುರ್ಥ ”

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯನುಬಂಧದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬಹು ಬಲವತ್ತವಾದುದು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ, ಕೆಲವರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೂ, ಬೇರೊಬ್ಬನು ತಂದೆಯೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮನೂ,

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ-ತಾಯಿಯೂ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೂ, ಈ ಋಣಸಂಬಂಧವೇ ಕಾರಣವು. ಹಾಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಜಿರತು ಕೆಲಕಾಲವಿದ್ದ ತರುವಾಯ ಅವರೆಲ್ಲರೂ, ಅವರವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ, ಮೃತರಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರವರ ಸಂಬಂಧವು ವಿಚ್ಛೇದವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಈ ಋಣಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪುವುದೇ, ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿಹೋದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೃಶ್ಯಕಾರಣವು ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಜನ್ಮಾಂಶರಾರ್ಜಿತವಾದ ಈ ಋಣಸಂಬಂಧವೇ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂಬುದು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧವು. ಕೇವಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಂಬುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಯಾರು ನಂಬಲಿ-ಮತ್ತಾರು ನಂಬದಿರಲಿ, ಈ ಋಣಾನುಬಂಧದ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೆ, ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಜೀವನವೂ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯೂ ವಿಶೇಷ ಕಷ್ಟಪ್ರದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದ್ದುವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು-ಋಣವೆಂದರೇನು, ಅದು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಂಧನಗೊಳಿಸಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಧೀನಗೊಳಿಸುವುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಋಣವೆಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಾಲ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥವುಂಟಲ್ಲವೆ! ಈ ಋಣ ಅಥವಾ ಸಾಲವು, ಕೇವಲ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-ಭೂಮಿ ಪದಾರ್ಥ ವಸ್ತು ಒಡವೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು ದೇಹಕಷ್ಟದಿಂದ ಮಾಡುವ ಸಹಾಯ, ಬಾಯಿಂದಾಡುವ ಮಾತು, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು. ಒಬ್ಬನು ಬೇರೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ತಂದು-ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕದ ಬಡ್ಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದನ್ನೊಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸುವೆನೆಂದು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ! ಪ್ರತಿ

ಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಹೃದಯಸ್ಥಾನಾಗಿರುವ ಅಂತರಾತ್ಮನು, ಈ ನಿಬಂಧನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಚ್ಚುಪಿಸುವನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ ಆ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಆ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅವನು ಆಡಿದ ಮಾತೂ, ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವನು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಣದ ಉತ್ತರವಾದಿತ್ಯವೂ ತಪ್ಪಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತರಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದು. ಹೀಗೆ ಆಗ್ಗೆ ತಪ್ಪಿದಂತಾದ ಋಣವು, ಅವನು ನಿಬಂಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಡ್ಡಿಯ ಲೆಕ್ಕದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದು ಬರುವುದು. ಹೀಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಅವನು ಜೀವಿಸಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ, ತರುವಾಯ ಮರುಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದಾಗ್ಗೆ, ಆವರೆಗೂ ಇವನು ಒಪ್ಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಡ್ಡಿಯ ಲೆಕ್ಕದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದು, ಮರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು. ಆಗ ಇವನಿಂದ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವನ ಸಾಲಿಗೆ ಅಪಾರ ದ್ರವ್ಯವು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು. ಹಾಗೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಂದ ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಪಡೆದವನು ಉಪಾಯಕುಶಲವಾದ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನೆಂದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಎರಡೂ ನಿಜವಲ್ಲ-ವೊದಲನೆಯವನು, ತಾನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಸಾಲವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಯೊಂದಿಗೆ-ಬಡ್ಡಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಯೊಂದಿಗೆ, ಈಗ ತೀರಿಸಿರುವನು. ಪಡೆದವನು, ತಾನು ಎಂದೋ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲವನ್ನು ಇಂದು, ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವನು. ಧಾನ್ಯದವಸಗಳ ವಿಚಾರವೂ ಹಾಗೆಯೇ ! ಅವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಋಣವು ಗುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಎಂತೂ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತೀರಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಒಬ್ಬನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೊಪದಿಂದಲೋ ಕಳುವಿನಿಂದಲೋ ಮತ್ತಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೋ ಒಬ್ಬನ ವಸ್ತು ಒಡವೆ ಭೂಮಿ ಮನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಆದರೆ ಸಾಲವು ಇವನ

ತಲೆಯಮೇಲೆ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಬಡ್ಡಿಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾದಿದ್ದು ಮರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವರ್ಗಗಳಿಂದಲೇ ತೀರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಆಗ್ಗೆ ಹಾಗೆ ಹೋದುದಕ್ಕೆ ದೃಶ್ಯಕಾರಣನಿರದು.—ಆದರೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವಾಗದಲ್ಲವೆ! ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇರ್ಪಟ್ಟುದು ಬಹು ಕಾಲಗಳ ಹಿಂದೆ, ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ! ಒಬ್ಬನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡು ತರುವಾಯ ಯೋಗ್ಯಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ವಂಚಿಸುವನು. ಆದರೆ ಆ ಋಣವು ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಲಾರದು. ಒಬ್ಬನು ಸದ್ವ್ಯಕ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಸಮಾಜೀನವಾದ 'ಸರ್ವೇಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು' ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಯೋಚನೆಯಿಂದಲೂ, ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕೊರಿಸುವನು! ಅವನ ಋಣವು ಲೋಕದಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅದನ್ನು ಮರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೋಕವು, ಆತನಿಗೆ ಫಲವುಷ್ಟುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಆತನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಆತನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಅಕ್ಷಾಂತರ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಬಗೆಯ ಉಪಚಾರ, ಪೂಜಾ, ಉತ್ಸವಾದಿಗಳು ನಡೆಯಲು ಅವರು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಕ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಜನಾಂಗದಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಋಣಭಾರವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು. ಭಕ್ತಾದಿಗಳು, ಮತಾಚಾರ್ಯರುಗಳು, ನಾಥಾಸಂತರು, ಸರೋವಕಾರಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕರು ಮುಂತಾದವರು ತೀರಿಹೋದ ಅನೇಕ ಕಾಲದ ಮೇಲೂ ಅವರಿಗೆ ಪೂಜಾಪುರಸ್ಕಾರಾದಿ ಬಹುವಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಲೋಕದಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿರುವ ಈ ಋಣಭಾರವೇ ಕಾರಣವು. ಈ ಋಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ತೀರಿದೊಡನೆಯೇ, ಎಲ್ಲವೂ ನಿಂತುಹೋಗುವುವು. ಧನಧಾನ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪೃಥ್ವೀಸಂಬಂಧವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಋಣದ ಸಂಬಂಧವು ಬಾವಯಾವ ಚೇತನರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದೋ, ಅವರೇ ಪತಿ ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಇತರ ಬಾಂಧವರು ಮುಂತಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿದ್ದು ಅವರವರ ಸಂಬಂಧದ ಋಣವನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆ ಅಥವಾ ತೀರಿ

ಸಿದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು. ದೇಹ ತಃ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಸಹ ಅವರು ಸ್ವೇಹ-ಪ್ರೇಮಗಳಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಂದಲೋ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹಿಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿನದ ತನ್ನ ಬಾಳೈಯಲ್ಲೂ ಮುಂದೆ ಕನಿಷ್ಠವಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆಯಾವನು, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿ ರೂಪನಾದ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಸೂಚನೆಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ, ತಾನು ಮಾಡುವ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಗವದಧೀನಗೊಳಿಸಿ ನಿರ್ಮಮನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಈ ಋಣಬಾಧೆಯು ಯಾವ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಬಾಧಿಸದೆ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಾಗಲು ಅನುಕೂಲಗಳೇ ಒದಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವುವು. ಆಗ್ಗೆ ಭಗವನ್ನಿರ್ಭರನಾದ ಅವನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಋಣಭಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಭಗವಂತನೇ ವಹಿಸಿ ತೀರಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಈ ಋಣಾನುಬಂಧದ ಪ್ರಬಲ ಬಂಧನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಹಲವ ವಿಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲೂ ಕಾರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತಿತಯ ಕುರೂಪಿಯೂ ಶ್ವಪಚನೂ ನತ್ಯಷ್ಟನೂ ಆದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾದ ದೃಢಾಂಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪತ್ನಿಯಾಗುವಳು. ಮಹಾ ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ರೂಪವಂತನೂ ಭಕ್ತನೂ-ಸಾಧುವೂ ಆದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕರ್ಕತಿಯೂ ಕುರೂಪಿಯೂ ಚಂಡಿಯೂ ಆದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಭಾರ್ಯೆಯಾಗುವಳು. ಮಹಾ ಧಾರ್ಮಿಕನೂ ಸಾಧುಭೀರುವೂ ಆದ ಮನುಷ್ಯನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಅತಿತಯ ಪಾಪಿಷ್ಠರೂ, ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರೂ ಆದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವರು. ಗರ್ಭದರಿಂದ್ರಿಗೆ ಹಲವುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವರು. ಆಗರ್ಭತ್ರೀಮಂತರು ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣಲರಿಯದೆ ಊರೂರು ಸುತ್ತಿ ಕಂಡ ದೇವುಗೆಲ್ಲ ಕೈ ಮುಗಿದು ನರಳುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಲಕ್ಷ ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧ-ಪೂಜಯಗಳೂ, ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಏರ್ಪಡುವವು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳು ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ! ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ದೇಶಾಂತರದ-ಖಂಡಾಂತರದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರಾದ ಮಿತ್ರರಾಗಿಬಿಡುವರು. ಒಬ್ಬರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೊಣೆಯಾಗುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರೇಮಬಂಧವ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಹೋಗುವದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಜಿಣ್ಣತಮ್ಮ-ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೇ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವಾನೀಯರಾಗಿ ನಿಂತು ಪೀಡಿಸುವರು. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳೇನು? ಇವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿಚಾರಗಳೆಂದು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಿಂದ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವವರು ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆವು. ಹಾಗಲ್ಲ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಒಪ್ಪುವ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರರು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯಲಾರದೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪುವರಾದರೆ, ಅಸಮಂಜಸವೆಂಬಂತೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೃಶ್ಯಕಾರಣಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ! ಈ ಅಸಮಂಜಸ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪರವಾಗಿ ನಾವು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಂತೂ ಒಂದುಂಟು. ಜೀವಾತ್ಮನ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯು, ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಕೊನೆಗಾಣತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ-ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದುಗಲೆಂಟು. ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸಾವಾಚಾಕರ್ಮಣಾ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ, ಈಗಿನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಏರ್ಪಡತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಮನುಷ್ಯನು ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ದೇವ ಋಣ, ಪಿತೃ ಋಣ, ಋಷಿ ಋಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಾರ್ಜಿತ ಋಣಾನುಬಂಧದ ಬಲವತ್ತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೋ ಎಂಬಂತೆ, ಸಾಧ್ಯೀರತ್ನಳಾದ ಸುಕನ್ಯೆಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅಂತಹ ಕುಹಕ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರೇರಣೆಯುಂಟಾಗಿ, ದೃಶ್ಯವಾದ ಆ ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಪತ್ನಿಯಾಗಲು ಅರ್ಹಳೆಂದು ಸಕಲ

ರೂ ನಂಬಿ ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಯು ವನವಾಸಿಯೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ ಜಡವೃದ್ಧನೂ, ಅರಸಿಕನೂ ಆದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಏರ್ಪಡುವಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪುತ್ರಗೆ ಪಾಪ್ತವಾದ ಈ ದುರ್ವಿಧಿಗಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿರಾಜರ್ಷಿಯು, ಅತಿಶಯ ಮರುಗಿದನು. ತನ್ನ ದುರ್ವಿಧಿಯನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದ ರೇನು? ವಿಧಿಗತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಂತೂ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ತರುವಾಯ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅತಿಶಯ ದುಗುಡದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಆ ವೃದ್ಧ ಮಹರ್ಷಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿನಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಗಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು.

ತಂದೆಯಾದ ಶರ್ಯಾತಿರಾಜನು ಹೊರಟು ನಡೆದ ತರುವಾಯ, ಸುಕನೈಯು ಏಕಾಕಿ ಜನ ಸಂಘದಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಂತೆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ವೃದ್ಧ ಮಹರ್ಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ನಿಂತುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಕಳಂತಾಗಿ ಏನೂ ತೋರದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ತರುವಾಯ ಪ್ರಾಜ್ಞಳಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಕರ್ಮ ಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವ ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದು ಸುಕಾಲವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡಬೇಕೆಂದೂ ಚಿಂತಿಸಿದವಳಾಗಿ ಎದ್ದು, ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರಳಾದಳು. ಹುತ್ತದ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು, ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮಳೆಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯು ತಪ್ಪಿತಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಂದು ಎಲೆಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆವ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ತನ್ನಾಭಿರ್ತನಿಗೆ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಳು. ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಎದ್ದೊಡನೆಯೇ ಮುಖ ಮಾರ್ಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾ ತರುವಾಯ ಆತನಿಗೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ, ಒಗೆದು ಒಣಗಿಸಿದ ನಾರುಮಡಿಗಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ಹಲವು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸುವಳು. ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡು

ವಾಗಲೆಲ್ಲ- ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಆತನು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂಬೊಂದು ಭಾವನೆಯೇ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತಾದುದರಿಂದ, ಆ ನಾರೀರತ್ನವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆಂದಲೂ, ಆತನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅತಿಶಯ ಜಾಗರೂಕತೆಯಾಗಲೂ, ನಡೆದು ಆತನೇ ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸ್ವವೂ ಎಂದೂ, ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಆತನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವತ್ಸರೂಪನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಮನವಾ ವಾಚಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಸಕಲ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಆತನಿಗೆ ಆ ವನವಾಸವನ್ನೂ ಸುಖಮಯ ಸ್ವರ್ಗವಾಸವನ್ನಿಸಿದಳು. ಮುಂಗೋಪ ಸ್ವಭಾವದ ಜ್ಯೋವನನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು, ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಆಕೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎದ್ದರೆ ಕುಳಿತರೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾ, ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚದೆ ಗೋಣಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಆಕೆಯು ಆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ರೋಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಳೆನೋ ಎಂದು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನುಷ್ಯವಂಶ ಸಂಭೂತಳೂ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯೂ ಆದ ಆಕೆಯು ತಾನು ಜಗದ ನಾರಿಯ ರಂತೆ ವಿಷಯ ಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಣಿಯಲ್ಲ, ಅಶ್ರದ್ಧಾವಂತಳಲ್ಲ, ಮೂರ್ಖಳಲ್ಲ, ದ್ರೋಹಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ, ತನ್ನ ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಳು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ, ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಬೀಸರಗೊಳ್ಳದೆ ಸಕಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಆ ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದಿಲ್ಲ-ಎರಡಲ್ಲ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ನಡೆಯಿತು.

ವೃದ್ಧನೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ, ವನವಾಸಿಯೂ, ಗರ್ಭದರಿದ್ರನೂ ಆದ ತನ್ನನ್ನು ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಮನಸ್ಕತೆಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಸೇವಿಸಿದ ಆ ನಾರೀಮಣಿಯ ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚರಣೆಗಳನ್ನೂ, ಆಕೆಯ ಸಮಾಧಾನ, ಸಂತುಷ್ಟತೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಜ್ಯೋವನಮಹರ್ಷಿಗೆ ಅದ್ಭುತವೆನ್ನಿಸಿತು. 'ವನವಾಸಿಯಾದ ನಾನು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು-ದೇಹದಮೇಲೆ ಹುತ್ತವನ್ನು ಬಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉಪಟಳವನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಮಾಡಿದುದು ತನಸ್ಸಲ್ಲ, ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸಕಲವಿಧ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ-ರಾಜ ಭೋಗ

ಗಲನ್ನನು ಭವಿಸಿ ಬೆಳೆದ, ನವಯೌವನೆಯಾದ ಈಕೆಯು, ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪತಾಪಗಳಿಗೂ ಅಸಂತುಷ್ಟಿ ಅಸಹನೆಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲೇಶವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಎಡೆಗೊಡದೆ ವೃದ್ಧ ಪತಿಯಾದ - ನನ್ನಿಂದ ನವಯುವತಿಯಾದ ತನಗೆ ಲೇಶವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂಬ ಆಶೋತ್ತರವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕಾಲ ಮಾಡಿದ ಈ ಸೇವೆಯು ಅಗಾಧ ತಪಸ್ಸು, ಇನ್ನದಕ್ಕೆ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲ-ಧನ್ಯೆ ಧನ್ಯೆ!' ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ-ಗುಣಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಆತನು, ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಲೌಕಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಪತಿಯಾದ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸಮಯಾನುಕೂಲವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧ ಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಒಂದು ಸುಯೋಗವೂ ಒದಗಿತು. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವವೈದ್ಯರಾದ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು ವೃದ್ಧನಾದ ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ, ಅಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಲಾರದೆ ತೊಂದರೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆತನನ್ನು ಮೃದು ಭಾಷಣದಿಂದ ಮಚರಿಸಿ ತನ್ನ ಭುಜದಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವರಿಗೂ ಆ ದೃಶ್ಯವು ಅದ್ಭುತವೆಂದು ತೋರಿತು. ಒಡನೆ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಆಶ್ರಮದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಆ ಮೆಳಿಗೆ ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಜಪಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ, ಆಹಾರಸಿದ್ಧತೆಯು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಇದ್ದುದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆಶ್ರಮದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನವವೋಹನಾಚಾರರೂ, ಅಲೌಕಿಕತೇಜಸ್ಸುಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಜ್ಯವನನು ಜಪನಮಾಧಿಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದುದರಿಂದ, -ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ ಆ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಕನ್ಯೆಯೇ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೆ ಶುದ್ಧೋದಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೃದು

ವಚನಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ, ಆಸನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಆಕೆಯ ಸೌಜನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಆಶ್ರಮದೊಳಹೋಕ್ಕು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಜಪವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಒಹಿಮುಖನಾದ ಜ್ಯವನನು ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆಬಂದ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೃದುವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಯೂ, ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಆ ಮಹರ್ಷಿದಂಪತಿಗಳ ಆದರಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದ ಆ ದೇವವೈದ್ಯರು- 'ಮಹರ್ಷೇ, ಈದಿನ ನಿನ್ನೀ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದೇವೆ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದಂಪತಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮಗೆ ಇಚ್ಛೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಯಾವಬಗೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು' ಎಂದರು. ದೇವವೈದ್ಯರಾದಿದ ಆ ಮಾತನ್ನುಕೇಳಿ, ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು, ಅಲ್ಲೇ ಒಳಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಪಾಪ! ಆಸಾಧ್ಯಿಯು ಏನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಪಳು? ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು,- 'ದೇವೋತ್ತಮರೇ, ರಾಜರ್ಷಿ ಶರ್ಯಾತಿಯ ಮಗಳಾದ ಈಕೆಯು ಕಾಲಕರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ನನಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಅಗಾಧ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವೆಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಈವರೆಗೂ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ, ನನ್ನಿಂದ ಯಾವಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಈಕೆಗೆ ಸುಖವೆಂಬುದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲವಕಾಶ ವೊದಗಲಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟುಬಗೆಯ ಸೇವೆಗೊಂಡ ನಾನು, ಪತಿಯಾದ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನೂ ನೆರೆವೇರಿಸಿ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸತಕ್ಕುದು ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನೀವು ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿರುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾದರೆ. ನನಗೆ ನವಯೌವನವನ್ನೂ, ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ದೇಹ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯು' ಎಂದನು. ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ಜ್ಯವನನ ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಸಾಧುವಾದುದೆಂದುಕೊಂಡು, 'ಹಾಗೇ ಆಗ

ಲಿ' ಎಂದು-ಹೊರಟು ಆತನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಮಡುವಿನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದರು. ಆ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಲವನ್ನು ಮಣಿ-ಮಂತ್ರೌಷಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧರಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ-ಮಹರ್ಷೇ, ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಈ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು-ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆತನೊಂದಿಗೆ ತಾವೂ ಮುಳುಗಿದರು. ಹಾಗೆ ಆ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೂವರೂ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದರು. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಕ್ಯವು! ಇದೇನದ್ಭುತ? ನರತ ಕೂದಲಿನ ಜೋಲು ಬಿದ್ದ ಗಡ್ಡದ, ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದ ಚರ್ಮದ, ಎಲ್ಲಾಬುಗಳು ಹೊರಟುಕೊಂಡು ಅಸಹ್ಯವಾದ ದೇಹದ, ಜ್ಯವನನೆಲ್ಲಿ? ಆ ಮಡುವಿನ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ, ಮೂವತ್ತ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ, ಮನ್ಮಥ ವಸಂತರಂತಹ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ನವವೋಹನಾಕಾರದ, ಪುಷ್ಪ ದೇಹದ ಮೂರುಮಂದಿ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು! ಒಂದೇ ರೂಪದ ಒಂದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು, ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು ಪಾರಂಭಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಾದಳು.-'ಅಕ್ಕಟಾ, ನನ್ನ ಪತಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯವಾದನು? ಈದಿನ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವೇನಿದು. ನನಗಿನ್ನು ದಿಕ್ಕಾರು?' ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಆತಿಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದೂ, ತನ್ನ ಪತಿಯು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡುದೂ, ಮೂವರೂ ಒಂದಾಗಿ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸಂಗತಿಯೂ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಒಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ-'ಎಲೈ ದೇವೋತ್ತಮರೇ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ, ನನ್ನ ಪತಿಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರೂಪವು ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಪತಿವಾದ ಪರಾಯಣಳಾದ ನನಗೆ ಇದು ಸಹನಾತೀತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು. ನಾನು ಏಕನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಪಾದಗಳನ್ನೇನಂಬಿ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಸೇವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ದೇ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ದೇವೋತ್ತಮರಾದ ನೀವು, ಈ ಮೂರುಮಂದಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿರಿ. ಮಹಾ ಪ್ರಮಾದಕರವಾದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪಾಪಸಾಧನೆಯಾಗದಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರಿ' ಎಂದು ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ದೀರ್ಘದಂಡನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು.

ಆರ್ತಳಾದ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾದ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದ, ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳು, ಆಕೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ, ತಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಂತು,— 'ಎಲಾ ಸಾಧ್ಯೀ ತಿರೋಮಣಿಯೇ, ಈತನೇ ನಿನ್ನ ಭರ್ತನು. ಈತನು ಈಗ ಈ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ನವಯೌವನವನ್ನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕವಾಗಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ ಈತನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆದು ನೀನು ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಪುತ್ರವಂತಳಾಗು; ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಅಲಭ್ಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ, ಜಾಯಿಂದ ಹೇಳಲಾಗದಂತಹ ಅಗಾಧ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ-ಒಡನೆ ನಡೆದು, ಆ ತನ್ನ ಪತಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘದಂಡವತ್ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ, ಎರಡು ವಾದಗಳನ್ನೂ ಬಾಹುಲತೆಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ-ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಷ್ಪೋದಕದಿಂದ ಆತನ ವಾದಗಳನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ, ಧನ್ಯಳಾದೆನೆಂದುಕೊಂಡಳು. ಜ್ಯವನನೂ ಆ ಪ್ರೇಮಪಾಶಕ್ಕೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ, ಆನಂದ ಜಾಷ್ವಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆಕೆಯ ಭುಜವನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಉಚಿತ ನಚನಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು, ಆ ಸುಖಮಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು, ಅವರ ವಾದಾಭಿವಾದನಮಾಡಿ—'ತಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ವಂಶವು ಉದ್ಧೃತವಾಯಿತು' ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು—'ದೇವೋತ್ತಮರೆ, ತಾವು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಸಹಾಯವು ಅನಾನುಷವಾದುದು ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತವಾದುದು. ಈ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಮಗೆ ನಾನೊಂದು ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ದೇವವೈದ್ಯರಾದ ತಮಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವು ಈವರೆಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ? ನಾನದನ್ನು ತಮಗೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಯಥಾ

ನುಶಕ್ತಿ ಈ ತಮ್ಮ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ! ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು.

ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳು 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಮನಸಾರೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ ತರುವಾಯ, ಸುಕನ್ಯಾ ಜ್ಯವನರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೂರಿತು ಹೊರಟು ಬಂದರು. ವೃದ್ಧನೂ ಕುರೂಪಿಯೂ, ವಿಕೃತಾಂಗನೂ ಆದ ಅಂದಿನ ಪತಿಯನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸೇವಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಇನ್ನು ನವವೋಹನಾಂಗನೂ, ಪ್ರಿಯವಯಸ್ಕನೂ, ಮನೋಹಾರಕನೂ, ಮನ್ಮಥ ಸದೃಶ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಇಂದಿನ ಪತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುವುದು ಏನತಿಶಯ! ಜ್ಯವನನು ಸೌಧೆಯಾದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ತೃಪ್ತೃರ್ಥವಾಗಿ, ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಕಲವಿಧ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಆಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಲೋಕಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ದಾಂಪತ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಇಂತು ಸುಕನ್ಯಾ ಜ್ಯವನರು ಕೆಲವುಕಾಲ ಸುಖಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಾ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ, ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿ ದಂಪತಿಗಳು ಹೀಗೆ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲಿರುತ್ತಿರಲು, ಆತ್ತ ಶರ್ಯಾತಿರಾಜನು, - ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನೂ, ವನವಾಸಿಯೂ ಆದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಂದ ತನ್ನ ಮಗಳು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಸಹನಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂದು ಸದಾ ವ್ಯಸನಪಡುತ್ತಾ, ಆಕೆಯನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಕಂಡು ಬಹು ದಿನಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದುಬಾರಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಗೊಂಡನು. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯವಿಚಾರದ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆತನು, ಒಂದಾನೊಂದು ಯಾಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಕರೆದುತರಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಮಿತಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಜ್ಯವನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಹಿಂದೆ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ವೇದಲನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ಆ ಪ್ರಾಂತ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನೋಡಿದ ನೋಟಕ್ಕೂ, ಈಗಿನ ನೋಟಕ್ಕೂ ಬಹು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆಗ ಯಾವ ಸ್ಥಳವು ಶುದ್ಧ ಬೆಂಗಾಡಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತೋ, ಆ ಸ್ಥಳವು ಈಗ ಭವ್ಯವಾದ ತಪೋವನದಂತೆ, ಎಲೆಮನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾರುಮಡಿಗಳು ಒಣಗುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಜಿಂಕೆ-ಸಾರಗ ಮುಂತಾದುವು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಹೋಮಧೂಮವು ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ. ಶರ್ಯಾತಿಯು, - 'ಇದೇನು, ನಾನೇನು ಮಾರ್ಗತಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನೋ, ಅಥವಾ ಚೈವನರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವರೋ?' ಎಂದುಕೊಂಡು, ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ, ಆಶ್ರಮ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಸುಕನೈಯು ಬಂದು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. - ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ, ಆಕೆಯಬಳಿ ನವವೋಹನಾಂಗನಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಶರೀರವಾದ್ಯಂತವೂ ರೋಮಾಂಜವಾಯಿತು. ಆಗ ಲಾತನು, ತನ್ನ ಮಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪದ ಅಸಹ್ಯ ರೂಪಿಯಾದ ಆ ಮುದಿಗಂಡನನ್ನು ಹೇಗೋ ತೀರಿಸಿ, ವೋಹನಾಂಗನಾದ ಪರಪುರುಷನನ್ನು ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ತಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲೂ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಅಂತಹ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾದ ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತ ನನ್ನ ದುಷ್ಟ ಮೃತ್ಯುಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಸುಕನ್ಯಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ, ನಡೆದುಬಂದು ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಶರ್ಯಾತಿರಾಜನ ಮನಸ್ಸು ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ, ದುರಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಕಳಂಕಿತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ, ತಂದೆಯೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಆಕೆಗೆ ಶುಭವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ, - ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮನವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ - ಛೇ ಭ್ರಷ್ಟಳೆ, ಏನುಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಕವಾಗಿ ವಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ ಪತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಿಷಯಾತುರಳಾಗಿ ಇಂ

ತಹ ದುಷ್ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಹುದೆ? ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಗಿಂತಲೂ ಪೂಜ್ಯವೆ ಸ್ತುವಾರು? ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಂತಹ ಪತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧನೆಂದೂ ಕು ರೂಪಿಯೆಂದೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಎಟ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಬೆರೆದು, ನರಕಕ್ಕೊಳಗಾದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪವಿತ್ರವಾದ ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೂ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತು ನಾನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದೆನು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಹೆತ್ತ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಯನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಪ್ರದ ರಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಕುಲಕಲಂಕಿನಿಯರಂತೆ ಉಭಯ ಕುಲಗಳನ್ನೂ ಅಧೋಗತಿಗೆ ನೂಕುವ ಪರಮ ಪಾಪಿಗಳುಂಟಿ?" ಎಂದು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದು, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊರಡಲನುವಾದನು.

ತಂದೆಯಾಡಿದ ಆ ಮಾತು, ಸುಕನ್ಯೆಗೆ ಕೋಪದಾಯಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದುದರಿಂದ ಆತನು ನ್ಯಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೆ ದುರ್ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಆಡಿದನೆಂದುಕೊಂಡು, ಸುಕನ್ಯೆಯು-“ತಂದೆಯೇ, ಪವಿತ್ರವಾದ ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾನು ಅಂತಹ ಕುಲಘಾತಕಳಾಗುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆಯಾ! ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇವರೇ, ಭೃಗು ಪುತ್ರರಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಗಳು. ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿ ಕವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆಯೋ ಅವರೇ ಇವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.” ಎಂದು “ತ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅವರ ಜರಾಭಾರವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿ ಸುಮನೋಹರ ರೂಪವೂ, ನಿತ್ಯ ಯೌವನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಳು. ಆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಕರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ತೀರ್ಥದಲ್ಲೇ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ನೇರಿದನು.

ತರುವಾಯ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯೇ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿ, ಅಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗುವ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ್ಗೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತೆಯೇ, ತನಗೆ ಪರವೋಪಕಾರಿಗಳಾದ ಅತ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು

ಕೊಡಿಸಿದನು. ಆವರೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ, ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಆಗ ಕೊಟ್ಟುದು, ಮಹಾಸರಾಧವೆಂದು ಬಗೆದು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಅಂತಹ ಅಕೃತ್ಯವಾಡಿದ ಜ್ಯವನನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ವಜ್ರಹಸ್ತನಾಗಿ ಮೇಲ್ವರಿದು ಬಂದನು. ಆಗ ಜ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಯು, ತನ್ನ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ, ವಜ್ರಹಸ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನ ಎತ್ತಿದ ಕೈಯು ಹಾಗೇ ಸ್ತಂಭಿಸಿ ನಿಂತುಬಿಡಲೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮಹರ್ಷಿಯ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂಥಾದ್ದೋ, ಭಯಂಕರವಾದ ವಜ್ರಾಯುಧ ಸಹಿತವಾದ ತ್ರಿಲೋಕ ಪಾಲಕನ ಎತ್ತಿದ ಹಸ್ತವು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲುಗಾಡಲು ಶಕ್ತವಾಗದೆ-ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಉ ಪ ಸ ಂ ಹಾ ರ.

ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಸ್ತವಾದ ಆ ಸರಾಭವಕ್ಕಾಗಿ, ಯಾಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತರೂ ಭೀತರಾಗಿ, ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಮಹರ್ಷಿಯಾದರೋ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಗುಂಟಾಗುವ ರೋಗೋಪದ್ರವಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಒಯಸುವವರಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆವ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಸಮ್ಮತಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಹಾಗಾದರಲ್ಲದೆ, ಆತನ ಹಸ್ತವು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಂದೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಹಸನ್ನು ಬದಿಂದ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಯಾಗಗಳ ಹವಿರ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತನು. ತರುವಾಯ ಆತನ ಕೈಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಜ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯು ಅನುಮತಿಸಿದನು. ಯಾಗವು ಯುಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಂಡು ಅವಭೃತಸ್ನಾನವಾಯಿತು. ಶರ್ಯಾತಿ

ರಾಜರ್ಷಿಯು, ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನೂ, ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಮಹಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪುನಃ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಯಾವ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತವು ಇಂತಹ ಪುತ್ರ ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಪಡೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೇಲೆನ್ನಿಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದ್ದಿತೋ ಮಹಾ ಮಹಮರಾದ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಶೀಲರ ಪವಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇಂದಿನ ಭಾರತೇಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ ಅವರೂ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಧ್ಯದಿಂದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಗಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಲಿ.

ತ ಥಾ ಸ್ತು.

